त्रिवेणी नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

तोली, बाजुरा

सुदुरपश्चिम प्रदेश नेपाल

खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना(२०७७–२०८१)

Water, Sanitation and Hygiene (WASH) Plan of Triveni Municipality (2020-2025)

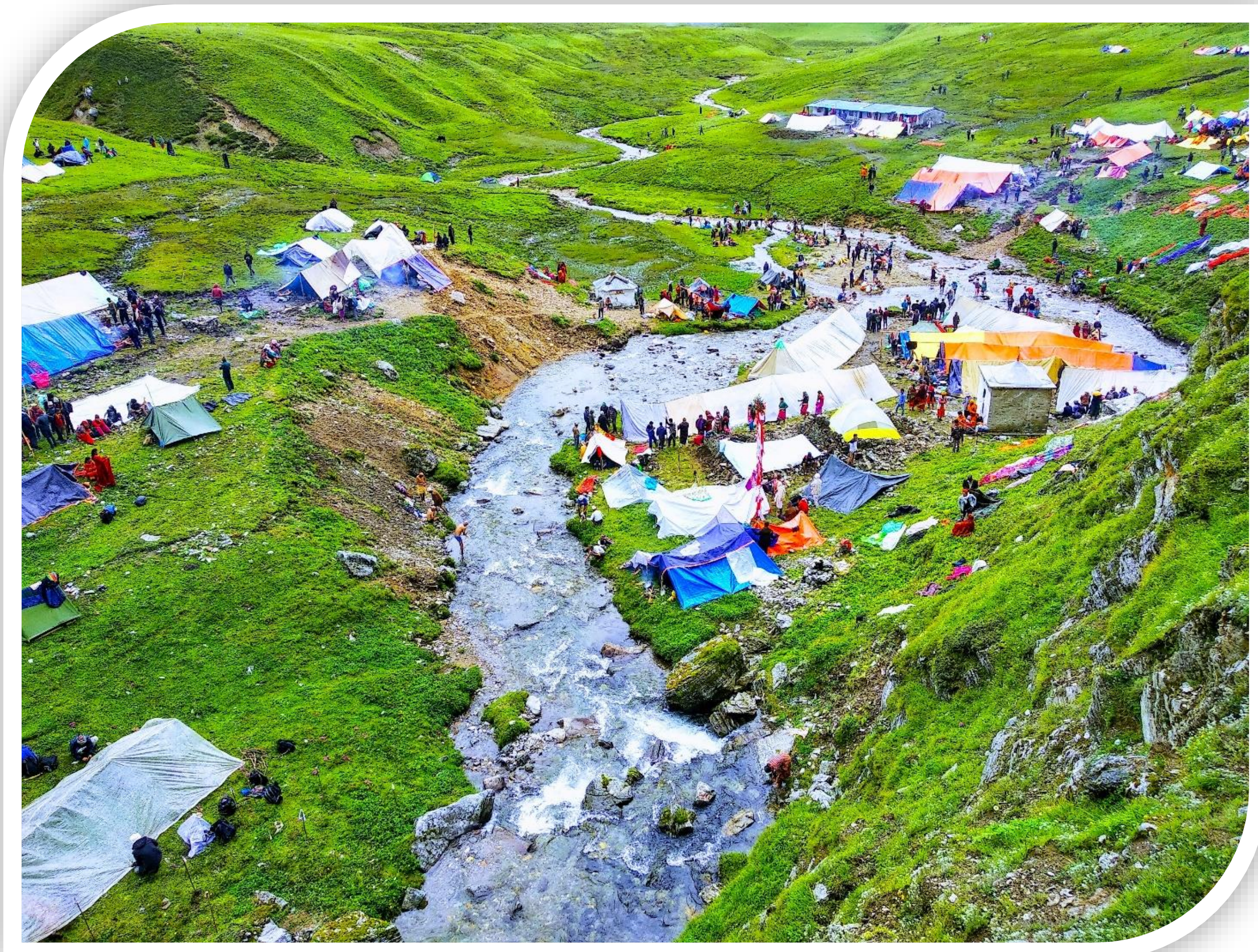

प्रकासक

त्रिवेणी नगरपालिका, बाजुरा

त्रिवेणी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
तोली बाजुरा

☎९७४१३३९२०३(नगर प्रमुख)
☎९८६८३३९२०४(नगर उप प्रमुख)
☎९८५२०२९४०३ (नि.प्र.प.अ)

सुदुर पश्चिम प्रदेश , नेपाल

प.सं. : २०७७/०७८

च.न.

क्षेत्रको नीति, ऐन तथा नियमहरु बनाउने कार्यको थालनी गर्नुका साथै खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको विकासका लागि बजेट विनियोजन गर्दै आइरहेको र यूनीसेफ नेपाल लगायत अन्य विकास साझेदार निकायहरुसंग सहकार्य गरि खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको विकासका लागि सुरक्षित खानेपानीको आपुर्तीका लागि खानेपानी योजनाको निर्माण र मर्मत सम्भार, खानेपानी सुरक्षा योजना, विद्यालय र स्वास्थ्य संस्थामा वास सम्बन्धि प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरु, आपतकालिन अवस्थामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि कार्यक्रमहरु संचालन भैरहेका छन । आगामी बर्षहरुमा पनि यसै क्रमलाई निरन्तरता दिई खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा यथेष्ट बजेट बिनियोजन गरेर कार्यान्वयन प्रकृयामा प्रभावकारीता ल्याउने प्रतिबद्धता पनि व्यक्त गर्दछु । सन २०३० सम्म सवै नगरवासीलाई सुरक्षित खानेपानी, सुरक्षित सरसफाई र स्वच्छताको लक्ष्य हासिल गर्न यो खासस्व योजनाको सफल कार्यान्वयनको लागि नगरपालिकाको तर्फ बाट पूर्ण प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछु साथै यो योजना अनुसारको लक्ष्य समयमै हासिल गर्न नेपाल सरकार, सुदुरपश्चिम प्रदेश सरकार, विकास साझेदार दातृ निकायहरु, सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरु र अन्य सबै सरोकारवाला पक्षहरुबाट अमुल्य सहयोग प्राप्त हुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु । नगरपालिकाको एकल पहलमा मात्र निर्धारित लक्ष्य हासिल नहुने हुदा , नगरबासी आदरणीय जनसमुदायहरु, राजनैतिक दलहरु, समाजसेवी-बुद्धिजीवी लगायतसबैको सल्लाह सुझाव अनि साथ र सहयोग रहने छ भन्ने अपेक्षा समेत गर्दछु ।

यो योजना तयार गर्नका लागि प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने भुमेश्वर सामुदायीक विकास केन्द्र, युनिसेफ नेपाल लाइ धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छौ । यो खासस्व योजना तयार गर्न ठुलो योगदान दिने तथ्याङ्क संकलकहरु, जनप्रतिनिधि ,कर्मचारी लगायत प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष सहयोग पुर्याउनु हुने सबैलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु ।

रामसिंह रावल

प्रमुख

Website: www.trivenimunbajura.gov.np

Email: ito.trivenimun@gmail.com

त्रिवेणी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
तोली बाजुरा

☎९७४१३३९२०३(नगर प्रमुख)
☎९८६८३३९२०४(नगर उप प्रमुख)
☎९८५२०२९४०३ (नि.प्र.प्र.अ)

सुदुर पश्चिम प्रदेश , नेपाल

प.सं. : २०७७/०७८

च.न.

नगर उपप्रमुखको मन्तब्य

त्रिवेणी नगरपालिकाले नगरवासीहरुलाइ सुरक्षित खानेपानी र सरसफाइ मा पहुच अभिवृद्धि गर्न निरन्तर काम गर्दै आइरहेको छ। खानेपानी र सरसफाइ को क्षेत्रमा नागरीकहरुको अझ योजनावद्ध ,व्यवस्थित र सुलम पहुच वृद्धि गर्दै संविधानले प्रत्याभुत गरेको आधारभूत स्तरको खानेपानी र सरसफाइ सुबिधालाई नागरिकको तहसम्म पुऱ्याउन यो त्रिवेणि नगरपालिकाको " खानेपानी , सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना" तयार गरिएको छ।

त्रिवेणी नगरपालिका को लक्ष्य अनुरुप यस " खानेपानी , सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना"ले सन २०३० सम्म सवै नगरवासीलाई सुरक्षित खानेपानी, सुरक्षित सरसफाई र स्वच्छताको लक्ष्य हासिल गर्ने लक्ष्य लिएको छ। प्रस्तुत योजनाले निर्दिष्ट गरेका सोंच, लक्ष्य र नतिजा हासील गर्न यस योजनाले समेटेका उद्देश्य र क्रियाकलापहरुलाइ कार्यान्वयन गर्नु आजको आवस्यकता हो। हामी सवैको संयुक्त प्रयासबाट उक्त लक्ष्यमा पुग्न सक्नेछौ भन्ने मैले विश्वास लिएकी छु। यसका लागी नगरपालिका लाइ संघ,प्रदेश सरकार, विकास साझेदार, संघसस्था तथा नगरवासीको सहयोग रहने कुरामा मलाइ पुर्ण विश्वास छ।

अन्तमा नगर पालिका को " खानेपानी , सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना" योजना तयार गर्नका लागि प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउने भुमेश्वर सामुदायीक विकास केन्द्र वैतडी र युनिसेफ नेपाल प्रति कृतज्ञता प्रकट गर्न चाहन्छु। साथै यो खासस्व योजना तयारी का क्रममा योगदान दिने तथ्याङ्क संकलकहरु, जनप्रतिनिधि, वडा तह तथा नगरपालिका तहका समुह , संघसस्था , लगायत नगरपालिाकाको कर्मचारी लगायत प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष सहयोग पुर्याउनु हुने सबैलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु। नगरपालिकाले लिएको सबैका लागि सुरक्षित खानेपानी, सुलभ सरसफाई र स्वच्छताको लक्ष्य हासिल गर्ने अभियानमा निरन्तर लागीरहने आफ्नो प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दै सबै सरोकारवाला पक्षहरुको साथ, सल्लाह-सुझाव र सहयोग प्राप्त हुनेछ भन्ने विश्वास व्यक्त गर्दछु।

2066/6/26

राधिका देवी सुनार
उप प्रमुखं

Website: www.trivenimunbajura.gov.np
Email: ito.trivenimun@gmail.com

☎९७४१३३९२०३(नगर प्रमुख)
☎९८६८३३९२०४(नगर उप प्रमुख)
☎९८५२०२९४०३(नि. प्र प्र अ)

त्रिवेणी नगरपालिका
नगरकार्यपालिकाको कार्यालय
तोली बाजुरा
Office of TheTriveni Municipality, Toli Bajura

सुदुर पश्चिम प्रदेश , नेपाल

प.सं. : २०७७/०७८
च.न.

मन्तव्य

नेपालमा खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रमा विगत लामो समयदेखि प्रयास गरिदै आएको छ । तर पनि विगतमा थालिएका टुक्रे योजनाले अपेक्षित उपलब्धि हासील नभएको तथ्यलाइ आत्मसात गर्दे सरसफाइ क्षेत्रको विकासका लागि राष्ट्रिय सरसफाइ गुरुयोजना, २०६८ तर्जुमा भइ यसैको मर्म अनुसार जिल्ला तथा स्थानीय तहमा सरसंफाइ प्रवर्द्धनका अभियानहरु संचालन भइ खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छताको अवस्थामा उल्लेखनीय सुधार आई मुलुक नै खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भैसकेको छ ।

अव हामीले खुला दिशममुक्त अभियान को सफलता पश्चात यसको दिगोपनाको महा अभियानमा ध्यान केन्द्रित गर्नैवेला आएको छ । नगरपालिकाको खानेपानी तथा सरसफाइको वर्तमान स्थितिको दिगो व्यवस्थापन र सुधार गरी आगामी सन २०३० भित्र नगरलाइ लाइ सुरक्षित खानेपानी तथा सुलम पूर्ण सरसफाइ युक्त नगरपालिकाका रुपमा घोषणा गर्न विद्यमान खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था र देखिएका समस्याहरुको बिश्लेषण गरी यस खासस्व योजनाले निर्दिष्ट गरेका लक्ष,र उद्देश्य अनुरुपका क्रियाकलापहरुको कार्यान्वयनमा जोड दिन जरुरी छ । तसर्थ यस खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको सफल कार्यान्वयन तथा दीर्घकालीन लक्ष्य र उद्धेश्य अनुसारको प्रगति हासिल गर्नका लागि आफ्नो तर्फबाट गनुपर्ने सहयोगको प्रतिबद्धता गर्दै सफल कार्यान्वयनको लागि हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु । धन्यवाद ।

चिरन्जीवि प्रशाद शाह
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
त्रिवेणी नगरपालिका वाजुरा
नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

विषय सुची

अध्याय १ खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाको परिचय

१.१. पृष्ठभूमि............१-२
१.२ योजना निर्माणका कानुनी आधारहरु २
१.३.औचित्य............३
१.४ खासस्व योजना तर्जुमा को उद्देश्य ३-४
१.५ तयारी विधि र प्रक्रिया............४
१.५.१ खासस्व योजनाको ढाँचा............४
१.५.२ नगरपालिकास्तरीय अभिमुखिकरण गोष्ठी तथा सहमति निर्माण............४
१.५.३ गणकहरुको छनोट एवं अभिमुखीकरण............४-५
१.५.४ तथ्याङ्ग संकलन तथा लेखाजोखा............५
१.५.५ तथ्याङ्ग प्रशोधन, विश्लेषण र मस्यौदा तयारी............५-६
१.५.६ वडातहमा प्रमाणिकरण............६
१.५.७ नगर तहमा खासस्व योजना प्रमाणीकरण गोष्ठी............६
१.५.८ खासस्व पारीत तथा सार्वजनिकिकरण............६
१.६ अध्ययनका सीमा............६

अध्याय २ त्रिवेणी नगरपालिकाको परिचय र वस्तुगत विवरण

२.१ त्रिवेणी नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय............७
२.२ भौगोलिक अवस्थिति............७
२.३ स्थापना............७-८
२.४ भू-बनावट............८
२.५ मुख्य नदी तथा ताल तलैयाहरु............८-९
२.६ नगरपालिकाको भू-उपयोगको विवरण............ ९
२.७ हावापानी ९
२.८ त्रिवेणी नगरपालिकाको जनसांख्यिक विवरण............९-१०
२.९ जात जाति अनुसार जनसंख्या विवरण............१०-११
२.१० आर्थिक गतिविधि र पेशा............११
२.११ जनसंख्याको गतिशिलता,पंजिकरण र बसाइँ सराइ............११-१२
२.१२ भौतिक पूर्वाधार............१२
२.१३ वालवालिका............१२-१३
२.१४ नगरपालिकामा उपलब्ध अन्य कार्ययोजनाहरू र खासस्व योजनाको सम्वन्ध............१३-१४
२.१५ खासस्व क्षेत्रमा कार्यरत विकासका साझेदारहरू............१४

अध्याय ३ : खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता स्थिति

३.१ त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानीको अवस्था............१५
३.१.१ नगरपालिकामा खानेपानीका प्राथमिक श्रोतहरू,सेवा प्राप्त गर्ने घरधुरी र जनसंख्या............१५
३.१.२ खानेपानीको पर्याप्तता............१६
३.१.३ नगरपालिकामा सुरक्षित खानेपानीको स्तर............१६-१७

३.१.४.खानेपानी आयोजनाका प्रकार र नियमितताको विवरण..१७-१८
३.१.५ वडागत रुपमा खानेपानी आयोजनाको संख्या र लाभान्वित घरधुरी.........................१९-२०
३.१.६ योजनाको आयुको आधारमा खानेपानी आयोजनाको संख्या...
३.१.७ मौजुदा खानेपानी प्रणालीहरूको कार्यक्षमता तथा सुचारुपन २१
३.१.८ खानेपानी आयोजनाहरूको ईन्टेक लगायत अन्य भौतिक संरचनाको अवस्था...................२२
३.१.९ खानेपानी आयोजनाहरूको संचालन तथा मर्मत सम्भारको अवस्था..........................२२-२३
३.१.१० खानेपानी प्रणालीहरूको दिगोपना (Sustainability status) २३-२४
३.१.११ निर्माणाधिन खानेपानी प्रणालीहरू २४
३.१.१२ खानेपानी गुणस्तर अवस्था २५
३.१.१३ खानेपानीको गुणस्तर...२५
३.१.१४ हाल सम्म खानेपानी पहुँच नपुगेका बस्तीहरुको विवरण......................................२५-२६
३.२ शैक्षिक संस्थाहरुको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता अवस्था...........................२६
३.२.१ बिद्यालय, बिद्यार्थी, शिक्षक तथा कर्मचारी २६-२७
३.२.२ विद्यालयहरुको समग्र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता स्थिति (तारा पद्धती)................२८
३.२.३ विद्यालयमा खानेपानीको अवस्था...२९
३.२.४ विद्यालयहरुमा शौचालयको अवस्था..३०-३१
३.२.५ महिनावारी स्वच्छता ३२
३.२.६ विद्यालयमा समुहगत हातधुने ब्यवस्था.. ३३
३.२.७ वातावरणिय सरसफाइ..३३-३५
३.२.८ ब्यवस्थापन तथा संस्थागत अवस्था ३५-३६
३.२.९ बाल विकास केन्द्र (कक्षा) मा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाको अवस्था ३६
३.३. स्वास्थ्य संस्थाहरूमा खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्था
३.३.१ स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानीको अवस्था..३७-३९
३.३.२ स्वास्थ्य संस्थाको शौचालय र यसको सरसफाइको अवस्था.................................४०-४२
३.३.३ स्वास्थ्य संस्थाको फोहोर ब्यबस्थापन ४३-४५
३.३.४ प्रसुती केन्द्रहरुमा खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छताको अवस्था.....................................४६
३.४ सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था
३.४.१ घरायसी सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था...४६-४७
३.४.२ सरसफाइ सेवाको स्तर ४७-४८
३.४.३ : महिनावारी हुदा चर्पीको प्रयोग ४८
३.४.४ घरयासी शौचालय सरसफाइको अवस्था...४९
३.४.५ घरायसी दिसाजन्य पदार्थ सरसफाइको अवस्था..४९-५०
३.४.६ घरायसी ठोस पदार्थको ब्यबस्थापन...५०
३.४.७ हातधुने स्थानको अवस्था...५०
३.४.८ सार्वजनिक र सामुदायिक शौचालय..५१
३.५ विपद जोखिम तथा जलवायु परिवर्तन असर ५१
३.५.१ विपदको ऐतिहासिक समयरेखा...५१-५३
३.५.२.प्रकोप पात्रो..५३
३.६ योजना कार्यान्वयनमा जनताको चासो र योगदानका लागि तत्परता ५३

३.७ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रमा भए गरेका राम्रा प्रयासहरु, देखिएका समस्या/चुनौती,सम्भावना तथा अवसरहरु ५३
३.७.१. खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रमा भए गरेका राम्रा प्रयासहरु...........................५३-५४
३.७.२. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा देखिएका समस्या, चुनौती, सम्भावनाहरु....५४-५६
अध्याय ४ : राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय कानुन,नीति, योजना तथा लक्ष्यहरुसंगको तादम्यता
४.१ कानुन,नीति, योजना तथा लक्ष्यहरुसंगको तादम्यता ५७-६१
अध्याय ५ : खासस्व योजनाको सोच, परिलक्ष्य, लक्ष्य, उद्धेश्य र रणनीतिहरु
५.१ खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको सोच, परिलक्ष्य ६२
५.२ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता योजनाको लक्ष्य...६२
५.३ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता योजनाको उद्धेश्य..६२-६३
५.४ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता योजनाको रणनीतिहरु..६३-६५
५.५. नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाका निर्देशक सिद्धान्तहरु........६५-६६
अध्याय ६ : संभाग अनुसार कार्यनिति, अपेक्षित उपलब्धि, नतिजा तालिका र क्रियाकलापहरु
६.१ बिषय क्षेत्रः सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच र आयोजनाहरुको दिगोपना तथा सुरक्षा..................६७
६.१.१ उद्देश्य..६७
६.१.२ कार्यनीतिहरु..६७-६८
६.१.३ सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच र आयोजनाहरुको दिगोपना तथा सुरक्षा क्षेत्रको नतिजा तथा लक्ष्य तालिका...६९-७१
६.१.४ कार्ययोजना,प्रमुख क्रियाकलाप तथा वित्तीय श्रोत विश्लेषण...................................७१-७३
६.१.५. नयाँ निर्माण हुने योजनाहरुको प्रथामिकताक्रम..७४
६.१.६. सामान्य मर्मत संभार गर्नु पर्ने योजनाहरुको प्राथामिकताक्रम ७५-७६
६.१.७. ठुलो मर्मत संभार तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरुको प्रथामिकताक्रम.....................७६-७७
६.१.८. पुन निर्माण तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरुको प्रथामिकताक्रम.............................७७-७९
संभाग ६.२: सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र
६.२.१ उद्धेश्य ८०
६.२.२.कार्यनीतिहरु..८०
६.२.३ नतिजा तथा लक्ष्य तालिका ८१-८२
६.२.४ सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन कार्ययोजना,क्रियाकलाप तथा वित्तिय श्रोत विश्लेषण..८३-८५
६.३ : संस्थागत (विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्था) खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन.........८६
६.३.१ उद्धेश्य...८६
६.३.२ कार्यनीतिहरु ८६
६.३.३. विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाका नतिजा,सुचक र लक्ष्य तालिका.............................८७-८९
६.३.४ : विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनका क्रियाकलाप र वित्तीय श्रोत विश्लेषण ९०-९३
६.४: संस्थागत तथा क्षमता विकास...९४
६.४.१ उद्धेश्य ९४
६.४.२ कार्यनीतिहरु ९४
६.४.३ संस्थागत सुदृढीकरण तथा क्षमता विकासको नतिजा,सुचक र लक्ष्य तालिका ९५-९६
६.४.५ संस्थागत सुदृढीकरण र क्षमता विकास सम्बन्धी क्रियाकलाप र वित्तीय श्रोत विश्लेषण.९६-९७

६.५ जलवायु परिवर्तनको असरमा न्यूनीकरण तथा विपद्मा खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा.........९८
६.५.१. उद्धेश्य ९८
६.५.२ कार्यनीतिहरु...९८
६.५.३ जलवायु परिवर्तन तथा विपद जोखीम न्यूनीकरणका नतिजा, सुचक र लक्ष्य तालिका.........९९
६.५.४ जलवायु परिवर्तन तथा जोखीम न्यूनीकरणको कार्ययोजना तथा क्रियाकलाप..........१००-१०२
६.६ लैगिंक समानता तथा सामाजिक समावेसिकरण मुलप्रवाहिकरण १०३
६.६.१ उद्धेश्य..१०३
६.६.२ कार्यनीतिहरु..१०३
६.६.३ लैससासको नतिजा, सुचक र लक्ष्य तालिका...१०४
६.६.४ लैससासका लागि कार्ययोजना,क्रियाकलापहरु र वित्तीय श्रोत विश्लेषण.......................१०५

अध्याय ७ लागत अनुमान तथा श्रोत ब्यवस्थापन :

७.१ लागत अनुमान १०६-१०८
७.२ श्रोतपरिचालन रणनिति..१०८-१०९
७.३ आर्थिक स्रोत साधनको व्यवस्थापन १०९
७.४ विगत तिन बर्षमा पाटन नगरपालिकाद्धारा खासस्व क्षेत्रमा विनियोजन गरेको बजेट बिश्लेषण...१०९-११०

अध्याय ८ : खासस्व योजनाको कार्यान्वयन तथा अनुगमन

८.१ खासस्व योजनाको कार्यान्वयन १११
८.१.१ योजना कार्यान्वयन अवधारणा..१११
८.१.२ योजना परिमार्जन...१११
८.२ अनुगमन योजना (Monitoring Plan) १११
८.२.१ अनुगमन ढाँचा तथा पद्धति १११
८.२.२ सूचक १११
८.२.३ अनुगमनको तह ११२
८.२.४ अनुगमन विधि ११२
८.३ निष्कर्ष तथा भावी कार्यदिशा ११२-११३
८.३.१ सिकाईहरू ११३
८.३.२ खासस्व योजना स्वीकृति र अवधि ११३
८.४ नगरपालिकाको खासस्व संरचना ११३
८.५ नगरपालिकामा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) कोष ११३
८.६ संस्थागत संरचना तथा क्षमता विकास आवश्यकता ११३
८.६.१ संस्थागत संरचना ११३-११४
८.६.२ संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि ११४

अध्याय ९ : संस्थागत संरचना,सरोकारवालाहरुको भूमिका र जिम्मेवारी

९.१ सरोकारवालाहरुको भूमिका र जिम्मेवारी...११५-११७

अनुसुचीहरु

अनुसुचि : १ वडागत रुपमा खानेपानीको सेवाको स्तर विवरण....................................११८
अनुसुचि :२ खानेपानी आयोजनाहरूको मुख्य भौतिक संरचनाको अवस्था.................११९-१२७
अनुसुचि :३ मौजुदा खानेपानी आयोजनाको विवरण र श्रोतको प्रकार......................१२८-१३२
अनुसुचि : ४ विद्यालय,खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि सूचकगत विवरण..१३३-१३४
अनुसुचि ५ : विद्यालय,खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छताको विवरण.......................१३५-१३७
अनुसुचि :६ नगरपालिकाको योजना तर्जुमा गोष्ठीको माइन्युट............................१३८-१४०

तालिका सुची

तालिका नं १: नगरपालिकाको गठन तथा वडागत क्षेत्रफल
तालिका नं २ : नगरपालिकाको भू – उपयोगको अवस्था
तालिका ३ :वडाअनुसार जनसंख्या तथा घरधुरी तथा लैंगीक अनुपात विवरण :
तलिका ४ : जातजाति अनुसार जनसंख्या विवरण
तालिका नं. ५ : नगरपालिकामा अपाङ्गताको विवरण :
तालिका ६ : वसाइसराइ र पंजिकरण सम्वन्धी विवरण :
तालिका ७ : वालक्लव को विवरण
तालिका ८ : खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा कार्यरत विकासका साझेदारहरु
तलिका ९: वडागतरुपमा खानेपानी सेवा प्राप्त गर्ने घरधुरी तथा जनसंख्याको विवरण
तालिका नं १० : खानेपानीको स्तर (दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा)
तालिका नं ११ : खानेपानी आयोजनाका प्रकार र नियमितताको विवरण
तालिका १२ :   वडागत रुपमा खानेपानी आयोजनाको संख्या र लाभान्वित घरधुरीको विवरण
तालिका नं १३: योजनाको आयुको आधारमा वडागत रुपमा खानेपानी आयोजनाको संख्या र लाभान्वित घरधुरीको विवरण
तालिका १४ : वडागत खानेपानी प्रणालीहरूको कार्यक्षमता तथा सुचारुपन
तालिका नं १५: खानेपानी आयोजनाहरूको ईन्टेक लगायत अन्य भौतिक संरचनाको अवस्थाको विवरण
तालिका १६ : खानेपानी आयोजनाहरूको संचालन तथा मर्मत सम्भारको अवस्था:
तलिका नं १७ : वडागतरुपमा खानेपानी आयोजनाहरूको दिगोपनाको अवस्था :
तालिका नं १८ : निर्माणाधिन खानेपानी प्रणालीहरूको विवरण
तलिका नं १९ : खानेपानीको पहुँच नपुगेका बस्ती र घरधुरीको विवरण
तालिका नं : २० विद्यालयको विवरण
तालिका २१ : विद्यालयहरुको समग्र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता स्थिति (तारा पद्धती) को विवरण
तालिका २२ : वडागत विद्यालयमा खानेपानीको अवस्था
तालिका २३ : वडागत विद्यालयहरुमा शौचालयको अवस्था विवरण
तालिका २४: महिनावारी स्वच्छता सम्बन्धी विवरण

तालिका २५ : विद्यालयमा समुहगत हातधुने ब्यवस्था सम्बन्धि विवरण
तालिका २६ : विद्यालयमा वातावरणिय सरसफाइ सम्बन्धि विवरण
तालिका २७ : विद्यालयहरुको ब्यवस्थापन तथा संस्थागत अवस्था सम्बन्धि विवरण
तालिका २८ : बाल विकास केन्द्र (कक्षा) मा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता विवरण
तालिका २९ : स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानीको अवस्थाको विवरण
तालिका ३० : स्वास्थ्य संस्थामा शौचालय र यसको सरसफाइको विवरण
तालिका ३१ : स्वास्थ्य संस्थामा फोहोर ब्यबस्थापनको विवरण
तालिका ३२ : प्रसुती केन्द्रहरुमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सुविधाको अवस्थाको विवण
तालिका ३३ : सरसफाइ सेवाको स्तर
तालिका ३४: महिनावारी हुदा चर्पीको प्रयोग
तालिका ३५ : नगरपालिका क्षेत्रका प्रमुख बजार तथा व्यापारिक स्थलहरुको सरसफाइको अवस्था
तालिका ३६ : विभिन्न समयमा विपद्बाट भएको क्षति
तालिका ३७ : प्रकोप पात्रो
तालिका ३८ : खासस्व क्षेत्रमा देखिएका समस्या/चुनौती, सम्भावना तथा अवसरहरु,
तालिका ३९: नयाँ निर्माण हुने योजनाहरुको विवरण
तालिका ४० : सामान्य मर्मत संभार गर्नु पर्ने योजनाहरुका
तालिका ४१ :ठुलो मर्मत संभार तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरुको विवरण
तालिका ४२ : पुन निर्माण तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरुको विवरण
तालिका ४३ : लागत अनुमान विवरण

शव्दावली

खासस्व : खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता

सरसफाइः मानव मलमूत्रको सुरक्षित विर्सजनका लागि सेवा र सुविधाहरुको व्यवस्थालाई सरसफाइ भनिन्छ । सरसफाइले फोहोरमैला संकलन र फोहोर पानीको विर्सजन मार्फत स्वच्छता कायमगर्नुलाई बुझाउँछ । जनस्वास्थ्य प्रवर्द्धनका लागि गरिएका विभिन्न स्वस्थकर क्रियाकलापहरुको समग्र कार्य सफाइ हो ।

स्वच्छताः स्वच्छता भन्नाले आफू र वरिपरिको वातावरण सफा गरी रोगको विस्तार रोक्नु र बिरामी हुनबाट बच्न अपनाइने सम्पूर्ण व्यवहारहरु हुन् । स्वच्छताले व्यक्ति र समुदायको आनीबानीलाई जनाउँछ ।

सफा र स्वच्छ अवस्थाः सफा र स्वच्छ चरणका सूचकहरु पुरा गरेपछि सम्बन्धित समन्वय समितिबाट अनुमोदन एवं प्रमाणीकरण भएको अवस्था ।

पूर्ण सरसफाइ उन्मुख अवस्थाः यस मार्गदर्शनमा उल्लिखित सफा र स्वच्छ , पूर्ण सरसफाइ उन्मुख दुबै चरणका सूचकहरु पूरा गरेपछि सम्बन्धित समन्वय समितिबाट अनुमोदन एवं प्रमाणीकरण भएको अवस्था ।

सार्वजनिक शौचालयः सार्वजनिक स्थानमा हिंडडुल गर्ने जो कोही व्यक्तिले प्रयोग गर्न सक्ने प्रयोगकर्ता-मैत्री शौचालय हो ।

संस्थागत शौचालयः विद्यालय, कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था जस्ता निकायहरुमा निमार्ण गरिएको प्रयोगकर्ता-मैत्री शौचालय हो ।

सामाजिक समावेशीकरणः समुदायका सवै लिंङ्ग, जात, जाति, वर्ग, धर्म, व्यवसाय र क्षेत्रका व्यक्तिको योजना तर्जुमा, निर्णय प्रक्रिया र सेवा सुविधामा पहुँच रहेको अवस्था बुझाउँछ ।

विपद् व्यवस्थापनः बाढी–पहिरो, आगलागि, भूकम्प, भूक्षय र रोगव्याधिजन्य महामारी जस्ता प्राकृतिक एवं मानव सृजित बिपद् सम्बन्धी पूर्व तैयारी, उद्धार, पुनर्लाभ, पुनर्स्थापना र पुनःनिर्माण व्यवस्थापनको समष्टिगत व्यवस्था हो ।

प्रयोगकर्ता-मैत्री खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता (वास)का सुविधाहरुः शारीरिक रुपले असक्षम र अपाङ्गता भएका तथा बालबालिका,वातावरण, लैङ्गिक,जेष्ठ नागरीक आदि सबैलाई प्रयोग गर्न सजिलो हुने प्रयोगकर्ता-मैत्री (भन्नाले वातावरण, बाल, लैगिंक, अपाङ्गता र वृद्ध-प्रयोगकर्ता-मैत्री)वास सुविधाहरु ।

बानी व्यवहार विकासः शौचालयको प्रयोग, साबुन पानीले हात धुने, महिलाको महिनावारी (मासिक धर्म व्यवस्थापन लगायत र अन्य सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी आनीबानीको निरन्तर प्रक्रिया हो ।

दिगो सरसफाइः स्वचालित र नियमित रुपमा सञ्चालित सरसफाइ हो ।

सुरक्षित पानीः मानव स्वास्थ्यलाई हानी गर्ने भौतिक,जैवीक र रासायनिक पदार्थहरु नरहेको पानी बुझिन्छ ।

सरोकारवालाः सरकारी, गैर सरकारी कार्यालय तथा निकाय, राजनीतिक दल, विद्यालय, सहकारी, निजी क्षेत्र, नागरीक समाज, आम संचार, उपभोक्ता समितिहरु लगायतका सरोकारवालाहरुलाई बुझाउने छ ।

सरसफाइ सुरक्षा योजनाः भान्सा कोठा र वाथ रुमबाट निस्केको फोहोरपानी (Gray Water), चर्पी/शौचालयबाट निस्केको फोहोरपानी (Black Water)र वर्षात्को फोहोरपानी (Storm Water)nufot मानव मलमूत्रीय फोहोरलाई प्रशोधन गरी पुनःप्रयोग गर्ने व्यवस्थित पद्धति ।

VCA : (Vulnerability Capacity Assesment)

अध्याय -१ (एक)
खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाको परिचय

१.१. पृष्ठभूमि

खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता बिषय क्षेत्र मानव जीवनको अभिन्न अंगका रुपमा रहेको छ । जसले मानव स्वास्थ्य, शिक्षा, जनजीविका, प्रतिष्ठा, विकास निर्माण, सामाजिक सशक्तिकरण र समृद्धिमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्दछ । खानेपानी तथा सरसफाइलाई जनताको मौलिक अधिकारको रुपमा स्थापित गर्ने विश्वका सिमित देशहरू मध्ये नेपाल पनि एक हो । नेपालमा सरसफाइ प्रवर्द्धन कार्यक्रम संयुक्त राष्ट्रसंघले सन् १९८० को दशकलाई खानेपानी तथा सरसफाइ दशकको रुपमा कार्य गर्न आव्हान गरे पश्चात् औपचारिक रुपमा सुरुवात भएको हो । यसका लागी यस क्षेत्रमा संलग्न संघ, संस्थाहरुले आ-आफ्नोसीमित स्रोतसाधन र कार्य प्रक्रियामा आधारित भइ सरसफाइका टुक्रे (Fragmented) कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दै आएका थिए । तर सरसफाइ गुरु योजना २०६८ को कार्यान्वयन र पूर्ण सरसफाइ मार्गदर्शन २०७३ जारी पश्चात हालका दिनसम्म आईपुग्दा स्थानीय तहहरुको नेतृत्वमा संचालित सामाजिक अभियानले पुर्णसरसफाइ प्रवर्द्धन कार्यक्रम सरोकारवालाहरु संगको समन्वय, सहकार्य र आवद्धतामा संचालन भइ रहेको छ। सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्वन गर्ने कार्य बहुआयामिक र बहुक्षेत्रगत सरोकारको विषयको रुपमा संस्थागत भइ प्रतिफल स्वरुप नेपाल २०७६ असोज १३ गत देखि दक्षिण एसिया को पहिलो खुला दिसामुक्त देश भैसकेको छ। अबको अभियान सुरक्षित खानेपानि सेवा सहितको पूर्ण सरसफाइको हुनेछ ।

नेपालको संविधान ले उल्लेख गरेको खानेपानी तथा सरसफाइ सेवामा सबै नागरिकको पहुँच पुऱ्याउने र संयुक्त राष्ट्र संघद्वारा निर्धारित दिगो विकास लक्ष्य नं ६ को १ र २ मा सन् २०३० सम्ममा विश्वका सम्पूर्ण जनतालाई स्वच्छ दिगो खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाको उपलब्धता सुनिश्चित गर्नस्थानीय सरकारहरूले दिगो र व्यवस्थित खानेपानी तथा सरसफाइको सुनिश्चितताका लागि योजनाबद्ध तवरले अगाडि बढ्नु अपरिहार्य देखिन्छ । यसका लागि स्थानीय सरकारको संरचनागत सुदृढिकरण तथा क्षमता अभिबृद्धि गर्नु अपरिहार्य देखिन्छ । त्यसैगरी नेपालले क्षेत्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चहरूमा गरेको प्रतिबद्धता र हस्ताक्षरकर्ताको रूपमा यसले खानेपानी र सरसफाइको क्षेत्रमा लक्ष्य प्राप्त गर्न र दिगो व्यवस्थापनका लागि अहिले सम्म गरिएका प्रयत्नहरूमा अझ तीब्रता दिनुपर्ने आवस्यकता देखिन्छ ।

मुलुकका सबै नागरिकलाई जुनसुकै समयमा सुरक्षित, पर्याप्त, सुलभ, स्वीकार्य र खर्च बहन सामर्थ्ययोग्य खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सेवा प्रदान गरि जीवन स्तरमा सुधार गर्नु नेपाल सरकारको खासस्व क्षेत्रको प्रमुख लक्ष्य रहेको छ । सो लक्ष्य प्राप्तिका लागि नेपाल सरकारको खानेपानी मन्त्रालय अन्तरगत खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागले नेपाल खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्र विकास योजना (Sector Development Plan) २०७४(२०८७ तयार गरेर योजनाबद्ध रुपले खानेपानी र सरसफाइको पहुंच जनतासम्म पुऱ्याउने रणनीतिहरू तय गरेकोछ । त्यस्तै पूर्ण सरसफाइ मार्गदर्शन, २०७३ अनुसार पूर्ण सरसफाइका क्रियाकलाप सफा र स्वच्छ क्षेत्र र पूर्ण

सरसफाइ उन्मुख क्षेत्र गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ र उक्त अवस्था हासिल गर्न तोकिएका ७ वटा मख्य सूचक तथा उपसूचकहरुको अवस्था हासिल भएको हनुपर्दछ। जसको पहिलो खुडकिलाको रुपमा योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन रहेको छ जुन अति महत्वपूर्ण र अन्य सूचकहरूलाई प्रभावित पार्ने विषय हो भन्न सकिन्छ यसरी योजनाबद्ध रुपमा सम्पूर्ण जनतामा सुरक्षित खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन कृयाकलाप संचालनका लागि बर्तमान खानेपानी तथा सरसफाइको अवस्था, सम्भावित श्रोतहरू, सार्वजनिक तथा संस्थागत खानेपानी तथा सरसफाइको अवस्था समुदायको स्वच्छता आनिबानि सम्वन्धमा सर्वेक्षण, अध्ययन छलफल गरी उपलब्ध तथ्यहरू र सूचनाहरूका आधारमा खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागको क्षेत्र विकास योजना २०७४(२०८७ संग तादात्म्यता मिलाएर खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताका कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण र बजेट समेत आंकलन गरी यो त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तयार गरिएको छ।

१.२ योजना निर्माण का कानुनी आधारहरु :

नेपालको संविधानमा मौलिक हक, राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा अनुसुची ८ मा स्थानीय तहलाई २२ वटा एकल अधिकारको व्यवस्था छ। त्यसैगरी अनुसुची ९ मा स्थानीय तह, प्रदेश र संघको १५ वटा साझा अधिकार सम्बन्धि व्यवस्था छ। जस अनुसार संघ को अधिकार क्षेत्रमा सञ्चालन हुने क्रियाकलाप बाहेकका अधिकांश विषय क्षेत्रमा स्थानीय तहले ऐन, नियम तथा कार्यविधि बनाई लागू गर्ने, स्थानीय विकासका लागि योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने र अनुगमन तथा नियमन गर्ने अधिकार प्रदान गरेको छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ६ दफा २४ उपदफा १ मा गाउँ/नगरपालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासकालागि आवधिक, बार्षिक र विषय क्षेत्रगत मध्यकालिन तथा दीर्घकालिन विकास योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने कुरालाई स्पष्ट पारेको छ। यो योजना तर्जुमा गर्दा निम्न वमोजिम कानूनी र नितिगत व्यवस्थालाइ आधार वनाइएको छ।

१. नेपालको संविधान :

- भाग-३: मौलिक हक र कर्तव्य :
- धारा ३५ को स्वास्थ्य सम्वन्धि हक
- धारा ३०. स्वच्छ वातावरणको हक :
- धारा ४४. उपभोक्ताको हक :
- अनुसूची-८ : स्थानीय तहको अधिकारको सूची

२.दिगो विकासको लक्ष्य :

३.स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ :

४.पुर्ण सरसफाई मार्ग दर्शन, २०७३ :

५.पन्ध्रौ योजना

६.प्रादेशिक योजना

७.विषयगत ऐन तथा नीतिहरू

८.नेपाल पक्ष भएका सन्धी सम्झौताहरु

९.स्थानिय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७५ (राष्ट्रिय योजना आयोग)

१.३.औचित्य : नेपाल सरकार खानेपानी मन्त्रालय/खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागको प्रगति प्रतिवेदनमा आधारभूत स्तरको खानेपानीको पहुँच ८९ प्रतिशत र आधारभूत स्तरको सरसफाइको पहुँच १०० प्रतिशत घरधुरीमा पुगेको छ भनिएको छ । तर पनि अझै स्वच्छ खानेपानी र पूर्ण सरसपाइलाइ को लक्ष्य प्राप्त गर्न सरकारी, नीजि तथा गैरसरकारी निकायहरूबाट हुने काममा थप प्रभावकारी बनाउन प्रत्येक स्थानीय तहमा सहभागितात्मक प्रकृया अपनाई एकीकृत खासस्व योजनाको तर्जुमा हुन आवश्यक देखिन्छ ।

पाटन नगरपालिका घोषणा भए पश्चात समायोजन भएको स्थानहरूको खानेपानी र सरसफाइको अवस्था तथा वस्तुस्थिति समाबेश भएको कुनै आधिकारिक दस्तावेज र योजना नभएको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको वास्तविक अवस्था र भावी योजनाहरू तय गर्नका लागि यो खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाको आवश्यकता महसुस गरिएको हो । नगरपालिका क्षेत्रका जनतालाइ सर्वसुलभ, सुरक्षित र दिगो खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाको पहुँचमा अभिवृद्दि गर्नु नगरपालिकाको कर्तव्य तथा जिम्मेवारी भित्र पर्दछ । यसै कुरालाइ मध्यनजर गरी सेवाबाट बञ्चितिमा परेका समुदायहरूलाई प्राथमिकतामा राखेर योजनाबद्ध रुपमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको विकास गर्न यो योजना निर्माण गरिएको हो ।

१.४ खासस्व योजना तर्जुमा को उद्देश्य

त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको विकासका खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छता सेवाको सुनिश्चतताका लागि लक्ष्य तथा उद्देश्यहरु निर्धारण गरी निश्चित अवधिभित्र (आगामी ५ वर्ष) सो हासिल गर्न उपयुक्त सिद्धान्त, नीति, रणनीति तथा प्राथमिकताहरु पहिचान एवम परिभाषित गरिएको मार्गचित्र नै खासस्व योजना हो । खासस्व योजनाले आगामी पाँच बर्षे अवधिका लागि नगरले खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छता को क्षेत्रमा चाहेको लक्ष्यमा पुग्न र विषयगत तथा समावेशीमुलक विकासको गतिलाई अगाडि बढाई निश्चित गन्तव्यसम्म पुग्न सहयोग पुर्याउँछ । नगरपालिकामा सुलभ र सुरक्षित खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छता सेवाको सुनिश्चितका लागि सरकारी, गैरसरकारी, सहकारी, समुदायमा आधारित संस्था तथा नीजि क्षेत्र समेतको सहभागितामा नगरपालिकाको एकीकृत विकास प्रक्रियामा मूलप्रवाहिकरण गर्नु नै खासस्व योजना तर्जुमाको मुख्य उद्देश्य हो । योजना तर्जुमाका सहायक तथा निर्दिष्ट उद्देश्यहरु निम्न अनुसार छन् ।

- नगरमा सुलभ र सुरक्षित खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छता सेवाको सुनिश्चितका लागि नतिजामुलक र योजनाबद्ध विकासकालागि साझेदार तथा सरोकारवालालाई एकथलोमा राखि यस क्षेत्रको विकासमा साझा दायित्व सिर्जना गर्ने ।

- खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्र विकास योजना ले परिकल्पना गरेको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको स्तरमा पुग्नका लागि दीर्घकालिन सोच, निर्देशक सिद्धान्त, लक्ष्य, रणनीति र प्राथमिकता निर्धारण र क्रियाकलाप तय गर्ने ।
- प्राथमिकिता पूर्ण आयोजना तथा कार्यक्रम का लागी आवश्यक अनुमानित बजेट र उपलब्ध श्रोत साधनहरूको लेखाजोखा सहित स्थानिय श्रोत तथा अन्य श्रोत परिचालनको विद्यमान स्थिति विश्लेषण गरी स्थानिय श्रोत साधनका अतिरिक्त प्रदेश, सङ्घीय सरकार र विकास साझेदार बाट सहयोग जुटाएर अपेक्षित उपलब्धि हासिल गर्न योजनाबद्ध तरिकाले कार्य गर्ने
- नगरपालिकाको खानेपानी तथा सरसफाइको समस्याको पहिचान गरि नगरपालिकाका सम्पुर्ण घरपरिवार लाई सर्बसुलभ र गुणस्तरयुक्त खानेपानीको उपलब्ध गराउनुका साथै र पुर्ण सरसफाई युक्त नगरपालिका घोषणाका लागि सवैखाले श्रोत परिचालन गर्ने
- खानेपानी तथा सरसफाइका को क्षेत्रमा संचालित योजना तथा कार्यक्रम हरुको उपलव्धि तथा नतिजाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने ।

१.५ तयारी विधि र प्रक्रिया : त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजना तयारीमा देहायका चरण र प्रक्रियाहरू अवलम्वन गरिएको थियो ।

१.५.१ खासस्व योजनाको ढांचा, सर्वेक्षण औजार र आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन नेपाल सरकार, खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागद्वारा प्रस्तावित ढाँचा अनुरुप नै यो खासस्व योजना तयारी गरिएको छ । सो ढाँचामा प्रस्तावित विषय वस्तु तयारीका लागि फिल्ड सर्वेक्षणका रुजु सूची र प्रश्नावलीहरूका अलावा नेपाल सरकार, खानेपानी मन्त्रालयबाट तयार गरिएको ल्ध्बक्ज मोबाइल एप्स विधि अवलम्वन गरी सूचना संकलन गर्न विधि तय गरिएको थियो । फिल्डमा सर्वेक्षणका लागि खटिने टोलीहरू नगरपालिकाको समन्वयमा तयार गरी उनिहरूका लागि NWASH मोबाइल एप्स बाट तथ्याङ्क संकलन गर्ने विधि सम्वन्धी ३ दिने तालिम संचालन गरिएको थियो ।

१.५.२ नगरपालिकास्तरीय अभिमुखिकरण गोष्ठी तथा सहमति निर्माण :

त्रिवेणी नगरपालिकामा खासस्व योजना अभिमुखिकरण गोष्ठी मिति २०७६/८/५मा नगर प्रमुख, उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, नगरकार्यपालिकाका सदस्यहरू र सरोकारवालाहरूको सहभागितामा आयोजना गरियो । गोष्ठीमा खानेपानी, सरसफाइ स्वच्छता (खासस्व) योजनाको आवश्यकता र महत्वका विषयमा छलफल भई तयारी प्रक्रियामा सरोकारवालाहरूको भूमिकाका विषयमा छलफल भएको थियो । अन्तमा खासस्व योजना तयारीको प्रक्रियाको अनुगमन तथा समन्वयका लागि कार्य दल समेत गठन गरिएको थियो ।

१.५.३ गणकहरुको छनोट एवं अभिमुखीकरण

खानेपानी आयोजना,बिद्यालय र स्वास्थ्य संस्था,घरधुरी एवं समुदाय स्तरको वास सम्बन्धि विस्तृत सूचना संकलनका लागि नगरपालिकासंगको समन्वयमा प्राविधिक ज्ञान एवं खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रमा अनुभव हासिल गरेका ५ जना (४ पुरुष र १ महिला) गणक छनोट गरी मोबाइल

एप्सबाट NWASH तथ्याङ्क संकलन सम्बन्धि २०७६ मंसिर १८ देखि २१ गत चार दिनको अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो । उक्त चार दिनको अभिमुखीकरण पश्चात् गणकहरुलाई उपरोक्त क्षेत्रका सूचनाहरु संकलनका लागि परिचालन गरिएको थियो ।

१.५.४ तथ्याङ्क संकलन तथा लेखाजोखा

तथ्याङ्क संकलनका लागि तपसिलका कामहरू गरिएको थियो ।

- नगरपालिकामा उपलब्ध सन्दर्भ सामाग्री जस्तै नगरपालिकाको बस्तुगत विवरण २०७५, नगरपालिकाको पूर्ण सरसफाइ रणनीतिक योजना २०७५, नगरपालिकाको website र युनिसेफ नेपालको सहयोगमा भुमेश्वर सामुदायिक विकास संघले विगतमा संकलन गरेको सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धि तथ्याङ्क र कार्यालयका प्रतिवेदन अध्ययन गरि द्धितिय तथ्याङ्कको रुपमा संकलन गरिएको थियो ।
- NWASH मोबाइल एप्सको माध्यमबाट नगरपालिका क्षेत्रभरिका शत प्रतिशत खानेपानी र सरसफाइसंग सम्वन्धित विद्यमान भौतिक संरचनाहरूको प्राथमिक तथ्याङको श्रोतबाट लेखाजोखा गरियो ।
- संचालित खानेपानी आयोजनाहरूको दिगोपना लेखाजोखा गरियो ।
- घरपरिवार तहको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताको वर्तमान अवस्थाको सूचनाहरू संकलन गर्ने १० प्रतिशतको अन्तरालमा ९० प्रतिशत Confidence level हुने गरी नमुना संकलन (Random Sampling Method) विधिबाट सूचनाहरू संकलन गरियो ।
- शत प्रतिशत विद्यालयहरू, स्वास्थ्य संस्थाहरू तथा सार्वजनिक संस्थाहरूमा पुगि खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी अवस्था र भावी योजनाहरू सम्बन्धी प्राथमिक श्रोतबाट सूचना संकलन गरियो ।
- समुदायको ठोस तथा तरल फोहोर व्यवस्थापन, मानव दिसाजन्य लेदो व्यवस्थापन गरी श्रोतको पुनःप्रयोग सम्बन्धी समुदाय तहमा छलफल तथा अवलोकन गरी तथ्यहरू संकलन कार्य भयो ।
- खानेपानीका पहुँचबाट बञ्चित भएका समुदायको खानेपानीको सम्भावित श्रोतहरू तिनको वर्तमान अवस्था क्षमता, गुणस्तर) र भविष्यमा स्तरोन्नति गर्न सकिने अवस्थाको समेत आंकलन गरियो ।
- अन्य विकास साझेदारहरूको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रमहरूको विवरणहरू संकलन गरियो

१.५.५ तथ्याङ्क प्रशोधन, विश्लेषण र मस्यौदा तयारी :

मोबाइल एप्स, समूहगत छलफल, रुजु सूचीको आधारमा संकलन गरिएका सूचना तथा तथ्याङ्कहरूलाई विज्ञहरूको सहयोगमा प्रशोधन तथा विस्तृत बिश्लेषण गरियो । तत्पश्चात निर्धारित लक्ष्य हाँसिल गर्न, हालको विद्यमान अवस्था र पुग्न पर्ने स्थान बिचको अन्तरको चर्चा गर्दै स्पष्ट नीति, कार्यक्रम, बजेट र साझेदारहरूका बीचको सहकार्यको योजना सहितको नेपाल सरकार, खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागबाट सिफारिस गरिएको ढाँचामा मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्य गरियो ।

१.५.६ वडातहमा प्रमाणिकरण :

यसरी वडातहवाट आएका सुचना विवरण को आधारमा तयार गरिएको विश्लेषण र मस्यौदालाइ २०७७ असोज महिना १ गते देखि ५ गते सम्म सवै वडाहरुमा सुचना पुष्ट्याइ का लागी गोष्ठि संचालन गरी प्रमाणिकरण गरियो ।

१.५.७ नगर तहमा खासस्व योजना प्रमाणीकरण गोष्ठी :

वडा तहमा प्रमाणिकरण पश्चात प्रस्तावित खानेपानी तथा सरसफाइ योजनको दुरदृष्टि, परिलक्ष्य, लक्ष्य, रणनीति, कार्यक्रम, बजेट, अन्य विकासका साझेदारहरूको संलग्नता, जलवायु परिवर्तनका असर र अनुकुलन योजना, विपद् व्यवस्थापनका योजना, संस्थागत क्षमता समावेश गरिएको मस्यौदा उपर छलफलका अलावा प्राप्त सूचना र तथ्याङ्कहरूको पुष्टिकरण र प्रमाणिकाण गर्न २०७७ असोजमहिना २१ गते नगरपालिका तहमा योजना तर्जुमा तथा प्रमाणिकरण गोष्ठी संचालन गरीयो । छलफल, गोष्ठीबाट प्राप्त सूचना, सुझाव तथा पृष्ठपोषणहरूलाई संलग्न गरेर खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनालाइ अन्तिम रुप प्रदान गरियो ।

१.५.८ खासस्व योजना पारीत तथा सार्वजनिकिकरण :

यसरी विभिन्न क्षेत्रवाट प्राप्त सुझावलाई समावेश गरी तयार गरिएको खासस्व योजना दस्तावेजलाई स्विकृतीका लागि २०७७।६।२१गते नगर कार्यपालिकामा पेश गरिएको थियो र नगरकार्यपालिकाले अगामी नगर सभाबाट पास गरी कार्यान्यन गर्ने प्रतिबद्धता गरियो ।

१.६ अध्ययनका सीमा :

यस खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना तयार पार्ने क्रममा खानेपानी योजनाको विवरण बाहेकका नगरपालिका स्तरीय अन्य सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी सूचनाहरू नगरपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीहरू, कार्यरत कर्मचारीहरू, बिद्यालय शिक्षक तथा स्वास्थ्य केन्द्रका कर्मचारीका अलावा महिला स्वास्थ्य स्वयमसेविकाहरू संग छलफल गरी संकलन गरिएको हो । घरपरिवार तहको सरसफाइ र स्वच्छताको वर्तमान अवस्थाको सूचनाहरू संकलन गर्न सम्पूर्ण घरपरिवारमा नै गई सूचनाहरू संकलन गर्न नसकिएकोले १० प्रतिशतको अन्तरालमा नमुना संकलन (Random Sampling Method) विधिबाट सूचनाहरू संकलन तथा प्राप्त तथ्यहरूलाई सामान्यिकरण गरिएको छ । तथ्याङ्कहरू संकलनका लागि स्थानीय प्राविधिक तथ्याङ्क संकलकको अभाव भएकोले कतिपय प्राविधिक सूचनाहरू समेत गैर प्राविधिक तथ्याङ्क संकलकहरूको माध्यमबाट संकलन गरिएको थियो । नगरपालिकामा खानेपानी तथा सरसफाइका भरपर्दो सूचना प्रणालीको स्थापना भई नसकेकोले नगरपालिकाको खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी पर्याप्त जानकारीहरू उपलब्ध हुन नसक्दा खासस्व योजना निर्माण क्रममा मौजुदा तथ्यांकहरूको विश्लेषणमा केही कठिनाई उत्पन्न भएको थियो ।

अध्याय -२ (दुई)

त्रिवेणी नगरपालिकाको परिचय र वस्तुगत विवरण

२.१ त्रिवेणी नगरपालिकाको संक्षिप्त परिचय :

त्रिवेणी नगरपालिका नेपालको सुदुरपश्चिम प्रदेश को वाजुरा जिल्लामा पर्दछ । त्रिवेणी नगरपालिका वाजुरा जिल्लाको दक्षिणी भागमा नगर पालिकाको वेवसाइट अनुसार १७०.३२ बर्ग किलो मीटर क्षेत्रफलमा फैलिएको छ । यस नगरपालिकाको पुर्वमा कालिकोट जिल्ला ,उत्तरमा बडिमालिका नगरपालिका, पश्चिममा बुढीगंगा नगरपालिका र दक्षिणमा अछाम जिल्ला रहेको छ । त्रिवेणी नगरपालिकामा कूल ९ वडा रहेका छन् । त्रिवेणी नगरपालिकाको भु-आकृतिक स्वरुप करिब उच्च पहाडी भूभाग रहेको छ । यस नगरपालिकाको केन्द्र वडा नं ४ को तोली, विमेलीमा रहेको छ ।

बाजुरा जिल्लाको सदरमुकाम मार्तडी देखी दक्षिण भेगमा रहेको यो नगरपालिकाको नामाकरण यसै क्षेत्रको पर्यटकिय तथा धार्मिक स्थल त्रिबेणीको संगम स्थलको नाम बाट त्रिबेणी रहन गएको हो । राज्यपुर्नसंरचनाको क्रममा साबिकका छतारा,तोली, र कैलाशमाण्डौ.गाबिस मिलेर त्रिबेणी नगरपालिका बनेको हो । जनसंख्या र क्षेत्रफलको हिसाबले यो नगरपालिका जिल्लाकै तेस्रो ठुलो नगरपालिका हो । यस नगरपालिकाको श्री बडिमालिका मन्दिर ,पैंमागाउंमा रहेको बडिमालिका मन्दिरको भण्डार गृह, नाटेश्वरी मन्दिर, मौरें क्षेत्र,छतारा माईकोमन्दिर, शैमाण्डौं, मष्टा देबताका मन्दिरहरु र कैलाश देबताका स्थानहरु यस क्षेत्रका प्रमुख धार्मिक तथा ऐतिहासिक गन्तब्य स्थलहरु हुन ।यस नगरपालिकामा प्राकृतिक रुपमा सुन्दर रमणिय रहेका बिभिन्न सम्पदाह? पाइन्छन । मुख्य रुपमा सुन्दर किम्नीझरना , धवलपुरी दह, त्रिबेणी पाटन जस्ता रमणिय स्थानह? पर्यटक स्थलका ?पमा आकर्षण बनेका छन ।

त्रिबेणी पाटन र बडिमालिका मन्दिर वरपरका ठाउमा बिभिन्न जातका जडबिुटी पाइन्छन । यो नगरपालिका बनजङ्गलले भरी पुर्ण नगरपालिका हो । चराचु?ङ्गीमा डांफे, कालिज, बदेल, घोर ,फालर र रतुवा जस्ता दुर्लभ बन्यजन्तु यसै नगरपालिकामा पाइन्छन । मालागाड, मानागाढ, र कांसेगाड खोला यस नगरपालिकाका उर्जाका प्रचुर सम्भाबना भएका खोला हुन ।

२.२ भौगोलिक अवस्थिति :

त्रिवेणी नगरपालिका भौगोलिक क्षेत्रको हिसाबले उच्च पहाडी क्षेत्रमा पर्दछ । त्रिवेणी नगरपालिका नेपालको मानचित्रमा हेर्दा 29.3432583333333° N, 81.3394066666667° E दक्षिण अक्षांश रहेको छ ।

२.३ स्थापना :

त्रिवेणी नगरपालिका गठन हुदा साविकका छतरा, तोली र कैलासमाण्डौ गरी ३ वटा गा.वि.स मिलाई ९ वडामा विभाजन गरी २०७३ साल फागुन २७ गतको मन्त्रीपरिषदको निर्णय अन’सार नगरपालिका स्थापना गरिएको हो । नगरपालिका स्थापना ह ँदा यस नगरपालिकाको नाम यसै क्षेत्रको पर्यटकिय तथा धार्मिक स्थल त्रिबेणीको संगम स्थलको नाम बाट त्रिबेणी वाट राखिएको थियो ॥ वडागत विवरण र क्षेत्रफल निम्न वमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं १: नगरपालिकाको गठन तथा वडागत क्षेत्रफल

वडा नं.	समावेश साविक गा.वि.स.	साविक वडा	क्षेत्रफल (वर्ग किमी मा)	क्षेत्रफल (प्रतिशतमा)
१	छतरा	१,२,३,४ र ६	६.४९	३.८१
२	छतरा	५.७,८ र ९	७.६७	४.५१
३	तोली	१,२ र ३	४.७७	२.८
४	तोली	४,५,६ र ७	८.०१	४.७१
५	तोली	८ र ९	६२.२१	३६.५५
६	कैलासमाण्डौ	१ र २	५१.९८	३०.५४
७	कैलासमाण्डौ	३ र ४	८.०१	४.७१
८	कैलासमाण्डौ	५ र ६	४.३७	२.५७
९	कैलासमाण्डौ	७,८ र ९	१६.८१	९.८
जम्मा			१७०.२२	१००

श्रोत : संघियमामला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

२.४ भु-बनावट :

त्रिवेणी नगरपालिकाको भू – वनौट विविधता युक्त रहेको छ । यस नगरपालिकाको भु–भाग मध्य केही भु-भाग बेसी, केही उच्च पहाडी क्षेत्र रहेका छन । भु-आकृतिमा भएको विविधता अनुसार यस नगरपालिकालाई तीन क्षेत्रमा विभाजन गर्न सकिन्छ ।

(क) बेसी :

वुढी गङगा नदि र अन्य खोला किनारमा भएका फाँटहरु यस क्षेत्रमा पर्दछन् । पहाडको फेदमा रहेको खुल्ला समथर खेति योग्य जमिन यस क्षेत्र अन्तर्गत पर्दछ । भौगर्भिक इतिहासको पछिल्लो चरणमा निर्मित भुभाग भएको हुदा यो क्षेत्र कमजोर र भुस्खलनशील रहेको छ ।

(ख) उच्च पहाडी भु-भाग :

अग्लो ठाउँमा रहेको यो भु-भाग पहाडी तथा चट्टानी धरातलीय स्वरुप भएका कारण पहाडी श्रृंखलाहरु, खेतियोग्य जमिन र जंगल तथा झाडी बुट्यान र पाटन ले यस क्षेत्रलाई ढाकेको छ ।

२.५ मुख्य नदी तथा ताल तलैयाहरु :

नगरपालिकाको पश्चिम दक्षिण सिमाना भएर बग्ने बुढीगङगा यस भेगको प्रमुख नदीको रुपमा रहेको छ । यस नगरपालिकामा वग्ने अन्य ठुला साना साना खोलाहरु कैलापरी, रिदिसैन,दोगडी, ठुलाखोला,घट्टेखोला,मालगाड, पाडग्रे,छिडी,रुइना,तप्सी,चाउडे आदी नगरक्षेत्र भएर बग्ने खोलाहरु रहेका र ति खोलाहरुवाट खानेपानी तथा सिंचाईको लागि पानी प्रयोग भएको देखिन्छ । मानव वस्तीको क्रमिक विकास र जलवायु परिवर्तन तथा विश्व तापमान वृद्धी साथै पशुहरूको अत्यधिक चरीचराउ र उपयोगले प्राकृतिक तालतलैयाहरू भुक्षय भई पुरिने र सुक्ने क्रम जारी छ । यस नगरपालिकामा धवलपुरी ताल रहेको छ । यस तालको संरक्षण हुन जरुरी छ । त्यसैगरी नगरपालिकामा किम्नि झरना

र निलाखाली झरना पनि रहेका छन । यस्ता प्राकृतिक तालतलैयाहरूको पुनरुद्धार गरी जल पर्यावरणीय प्रणलीको संरक्षण र सन्तुलन कायम राख्न सके यो क्षेत्रलाई विकसित बनाउन सकिन्छ ।

२.६ नगरपालिकाको भु-उपयोगको विवरण :

त्रिवेणी नगरपालिकाको विधमान भु-उपयोग हेर्दा नगरपालिकाको ११.६५ प्रतिशत (२११७ हे.) जग्गा हाल खन-जोत हुने उपयुक्त जमिनको रुपमा रहेको छ भने ७.७९ प्रतिशत (१४१५.९२ हे.) वनले ओगटेको छ । खेतीयोग्य जमिनमध्ये अधिकांश जमिन मौसमी वर्षामा निर्भर रहेको छ । नगरपालिकामा बगिरहेका विभिन्न खोलानालाको किनारमा अवस्थित यस नगरपालिकाको खेतीयोग्य जमिनको उर्वराशक्ति उच्च रहेको छ । त्रिवेणी नगरपालिकामा आवास क्षेत्रले करिव १.२७ प्रतिशत (२३१ हे.) त्यस्तै अन्य नदीनालाले क्षेत्रले करिव ०.००५८९ प्रतिशत (१.०७ हे.) जग्गा ओगटेको पाइन्छ । नगरपालिकामा तालतलैयाले ०.०००३ प्रतिशत (०.०६ हे.), सडकले ०.०९५प्रतिशत (१७.४०६ हे.) सार्वजनिक जग्गा ०.४२५ प्रतिशत (७७.१९ हे.), पाटन क्षेत्रले ७८.७४ प्रतिशत (१४२९८.३४५ हे.) जमिन ओगटेको छ । माटोको बनावट, खेतीयोग्य जमिन, संरक्षित क्षेत्र, बस्तीयोग्य क्षेत्र आदिको विस्तृत अध्ययनको आधारमा नगरपालिकाबासीहरुको आर्थिक हैसीयत वृद्धि गर्न र वातावरणमा प्रतिकुल असर पर्न नदिन के-कस्ता उत्पादन प्रणाली तथा नीतिहरु अवलम्बन गर्न सकिन्छ भन्ने विषयमा विस्तृत अध्ययन गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने देखिन्छ । भु-उपयोगको विस्तृत विवरण माथिको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं २ : नगरपालिकाको भु – उपयोगको अवस्था

विवरण	क्षेत्रफल -हे.)	प्रतिशत
खेती योग्य जमिन	२११७	११.६५
वनजंगल	१४१५.९२	७.७९
आवास क्षेत्र	२३१	१.२७
नदीनालाले ओगटेको क्षेत्र	१.०७	०.००५८९
ताल तलैया	०.०६	०.०००३
सडकले ओगटेको क्षेत्र	१७.४०६	०.०९५
सार्वजनिक जग्गा	७७.१९	०.४२५
पाटन तथा राष्ट्रिय वन	१४२९८.३४५	७८.७४
क’ल क्षेत्रफल	१८१५८	१००

श्रोत : त्रिवेणी नगरपालिकाको पार्श्वचित्र

२.७ हावापानी : त्रिवेणी नगरपालिका क्षेत्रको जलवायु तल्लो भेगमासमशितोष्ण किसिमको हावापानी पाइन्छ भने मध्य पहाडी क्षेत्रमा शितोष्ण र माथिल्लो भेगमा सितोष्ण प्रकारको हावापानी पाइन्छ । त्रिवेणीनगरपालिकामा औषत अधिकतम तापक्रम १८ डिग्री ६ सेल्सीएस, न्युनतम तापक्रम) डिग्री देखी ५ डिग्री ७ सेल्सीएस सम्म अनुमान गरीएको छ । यहा आषाढ, श्रावण र भाद्र महिनामा सबैभन्दा बढी वर्षा हुन्छ ।

२.८ त्रिवेणी नगरपालिकाको जनसांख्यिक विवरण :

त्रिवेणी नगरपालिकाको नगर वस्तुगत विवरण अनुसार यस नगरपालिकाको कुल घरपरिवार ३५८५ र जनसंख्या २३८३२ रहेको छ । यस नगरमामा पुरुषको जनसंख्या ११३६० र महिलाको जनसंख्या १२४७२ रहेको छ । यस त्रिवेणी नगरपालिकाका ९ वटा वडाहरुका जनसंख्याको तुलनात्मक

अध्ययन गर्दा सबैभन्दा धेरै जनसंख्या भएको वडामा वडा नं ६ रहेको छ । जसमा जम्मा जनसंख्या ४९२८ (पुरुषको २३३५ जना र महिलाको २५९३ जना) रहेको छ । यस वडाको औसत परिवार आकार ८.०२ र घरधुरी संख्या ६१४ रहेको छ । त्यस्तै सबैभन्दा थोरै जनसंख्या भएको वडामा वडा नं. ५ रहेको छ जसको जनसंख्या १२६८ (पुरुषको ६०९ जना र महिलाको ६५९ जना) रहेको छ भने घरधुरी संख्या २१७ र औसत परिवार संख्या ५.८४ रहेको छ । त्यसैगरी समग्र नगरपालिकामा लैंगीक अनुपात १०९.७९ रहेको छ । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका ३ :वडाअनुसार क्षेत्रफल, जनसंख्या तथा घरधुरी विवरण :

वडा नं.	घरपरिवार	जनसंख्या			औषत परिवार को आकार	जनघनत्व	लैगीक अनुपात
		महिला	पुरुष	जम्मा			
१	३७६	१२९८	१२३१	२५९२	६.८९	३८९.६७	१०५.४४
२	३११	१०८०	८७४	१९५४	६.२८	२५४.७५	१२३.५६
३	३१९	१०१४	९६९	१९८३	६.२२	४१५.७२	१०४.६४
४	४३३	१४०५	१३५२	२७३०	६.३०	३४०.४२	१०३.९२
५	२१७	६५९	६०९	१२६८	५.८४	२०.३८	१०८.२१
६	६१४	२५९३	२३३५	४९२८	८.०२	९४.८०	१११.०५
७	३७४	१२७२	११६८	२४४०	६.५२	३०४.६१	१०८.९१
८	३६२	१२९४	११८८	२४८२	६.८६	५६७.९६	१०८.९२
९	५७९	१८५७	१६६१	३५१८	६.०७	२०९.२८	१११.८०
जम्मा	**३५८५**	**१२४७२**	**११३६०**	**२३८३२**	**६.६५**	**२५९७.९९**	**१०९.७९**

श्रोत : त्रिवेणी नगरपालिकाको पार्श्वचित्र

२.९ जात जाति अनुसार जनसंख्या विवरण

त्रिवेणी नगरपालिकामा सामाजिक संरचना मा जातिगत विविधता रहेको छ । त्रिवेणीमा नगरपालिकामा कुल ९ किसिमका जातजातिको बसोबास रहेको पाईन्छ । यसरी वाजुरा जिल्लामा अवस्थित त्रिवेणी नगरपालिका मा विभिन्न जातजाति, समुह अनुसार जनसंख्याको अवस्थालाई हेर्दा सबैभन्दा बढी क्षेत्री जाति १५५२८ जना (६५.१६%), दोस्रोमा ल्वार/विक २४०६ (१०.१०%) तेश्रोमा दमाइ /नेपाली १४८५ (६.२३%) र त्यसपछि सार्की १०१२ (४.२४ %) रहेका छन् । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तलिका ४ : जातजाति अनुसार जनसंख्या विवरण

क्र.स.	जातजाती	जम्मा जनसंख्या	प्रतिशत
१	क्षेत्री	१५५२६	६५.१५
२	ब्राम्हण	९४५	३.९६
३	दमाई / नेपाली	१४८५	६.२३
४	मीजार	८१३	३.४१
५	ल्वार / वि.क.	२४०६	१०.०९

६	सार्की	१०१२	४.२४
७	चँदारा	५३६	२.२४
८	सुनार	४५४	१.९०
९	गीरी, दश्नामी, (सन्यासी)	६५५	२.७४
जम्मा		**२३८३२**	**१००**

श्रोत : त्रिवेणीनगरपालिकाको पार्श्वचित्र

२.१० आर्थिक गतिविधि र पेशा :

त्रिवेणी नगरपालिकाको आर्थिक गतिविधि मुख्यतया कृषि, वन, व्यापार, थोक, खुद्रा बजार, होटल, रेस्टुरेन्ट, पर्यटन तथा सेवा जस्ता क्षेत्रमा निर्भर भएको देखिन्छ । यस नगरपालिकाको कुल परिवार ३५८५मध्य ३५३८ अर्थात ९८.६९प्रतिशत परिवार कृषि, ४५ परिवार व्यापारव्यावसाय र ७२ जना वैदेशिक रोजगारमा सहित आर्थिक रुपमा सकृय छन । उपयुक्त हावापानी र माटोको बनोट भएको यस नगरपालिका कृषि, पशुपालन तथा जडीवुटी को लागि उपयुक्त उर्वर माटो भएको उच्च पहाडी क्षेत्र भएको हुदा नगरपालिकामा अधिकांश घरपरिवार प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा कृषि व्यवसायमा संलग्न रहेका छन् । नगरपालिकाले कृषि उत्पादन वढाउन धान,मकै,कोदो, तरकारी,आलु र पशुपालन तथा जडीवुटी उत्पादन का लागी व्यावसायिकरण तथा वजारीकरणका लागी ध्यान दिन जरुरी छ । त्यसैगरी नगरपालिकामा रहेका तालहरू सहितको वनजंगल तथा जैविक विविधताले जिल्लाको विकासमा थप सम्भावना बोकेका छन् । त्रिवेणी नगरपालिका वाजुरा जिल्लाको एकदमै रमणीय, धार्मिक नगरपालिकाको रुपमा चिनिन्छ । तसर्थ यस नगरपालिकामा पर्यटकिय संभावना रहेको ले पर्यटनको विकास गरी रोजगार सिर्जना गर्न सकिन्छ । नगरमा १ वटा कृषि सेवा केन्द्र र १ वटा पशुसेवा केन्द्र गरी २ वटा सेवाकेन्द्र रहेका छन ।

नगरपालिकामा कृषि क्षेत्रको विकासका लागि आवश्यक सिँचाई, सडक, विजुली, संचार, उद्योग र बजार व्यवसाय तथा उन्नत प्रविधिहरुमा पर्याप्त लगानी आर्कषण गरी पेशालाई प्रतिस्पर्धा, नाफामुलक, सम्मानजनक र व्यवसायिक रुपमा स्थापित गर्नु पनि चुनौतिको रुपमा रहे पनि आवस्यक पहल गर्न जरुरी छ । यसका अतिरिक्त यस नगरपालिकामा कखुरा पालन, केही साना तथा घरेलु उद्योग व्यवसायहरु रहेका छन । यस नगरपालिकाका मानिसहरु साना तथा मझौला उद्योगहरुको विकास तर्फ लागिरहेका देखिन्छन् । नगरपालिकाको आर्थिक क्रियाकलापको अर्को विकल्प वैदेशिक रोजगार पनि हो । यहाका २३२६ जना भारतमा,७२ जना खाडी मुलुक र ११ जना अमेरीका र क्यानडामा छन । यस नगरपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा यहाँका वित्तिय संस्था तथा सहकारी संस्थाको भूमिका महत्वपुर्ण रहेको छ । नगरपालिकामा कैलासमाण्डौ डाडा,तोली देवल डाडा,घाँसेगडा, खिन्नैसत्य देबी, चाउडे गरी ५ वटा वजार क्षेत्र रहेका छन । यी वजार हरुले स्थानिय उत्पादन विक्रि तथा स्थानीय आवस्यकता परिपुर्ति गरी आर्थिक गतिविधि आर्थिक गतिविधि सञ्चालमा महत्वपूर्ण भूमिका खेलेका छन ।

२.११ जनसंख्याको गतिशिलता,पंजिकरण र बसाइँ सराई :

त्रिवेणी नगरपालिकामा छिमेकी गाउँपालिका एवं जिल्लाबाट बसाई सराई गरी आउने क्रम एकदमै थोरै देखिन्छ । त्यसैगरी यहावाट अवसर र रोजगारीको खोजीमा देश भित्र वा देश बाहिर एक स्थानबाट अर्को स्थानमा स्थायी वा अस्थाई रुपमा बसाई सरेर जाने प्रवृत्ति क्रमश बढ्दै गएको पाइन्छ । आर्थिक वृद्धि, द्वन्द्व, सामाजिक कारण, व्यापार र रोजगार बसाई सराइ का कारणहरु हुन् ।
बेरोजगारीको समस्या नगरपालिकाको विकराल समस्याको रुपमा रहेको परिप्रेक्ष्यमा काम गर्ने उमेरका युवाहरू विदेशिने क्रम समेत नगरपालिकाबाट बढ्न थालेको छ । खुला सिमानाको उपयोग गर्दै निर्वाधरुपले भारत आवतजावत गर्न सकिने र निश्चित रुपमा गणना गर्न नसकिएका भारतमा जाने युवाहरूको संख्या निकै ठुलो रहने गरेको छ । उपर्युक्त सन्दर्भलाई विश्लेषण गर्दा नगरपालिकाको लागि बसोबासको व्यवस्थित र दीर्घकालिन योजना बनाउनु आवश्यक देखिन्छ ।

२.१२ भौतिक पुर्वाधार :

त्रिवेणी नगरपालिका भौतिक पुर्वाधार को दृष्टिले नगरपालिका विकासोन्मुख रहेको छ । यस नगरपालिकामा जम्मा कच्ची सडक ४४ कि.मि रहेको छ । जसले गर्दा नगरपालिकाको केन्द्र देखी देशका विभिन्न स्थानमा लामो दुरीमा र नगरपालिका भित्र केहीमात्रामा छोटो दुरीमा यात्रा गर्न सहज भएको छ । यति हुदाहुँदै पनि नगरपालिका उच्च पहाडी भुभागमा सडक सञ्जाल विस्तार हुन सकेको छैन । हाल नगर क्षेत्रभरी ५ वटा सडक निमाृणको क्रममा रहेका छन भने १७ .वटा झोलुङगे पुल रहेका छन । नगरपालिका वाट लामो दुरीका लागी वस र ट्रक र नगर क्षेत्र भित्र जिप, ट्र्याक्टर लगायतका साधनहरू सञ्चालन भइरहेका छन । सञ्चारको क्षेत्रमा यस नगर पालिकामा विकास भइरहेको छ । त्यस्तै स्थानीय स्तरमा एफ.एम. सञ्चालनको पहल भैरहेको छ भने जिल्ला तथा काठमाडौँबाट प्रशारण हुने अन्य एफ.एम. रेडियोहरू पनि नगरका विभिन्न भागमा सुन्न सकिन्छ । त्यस्तै डिसहोम को माध्यमबाट राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय प्रशारणका टेलिभिजन च्यानल हेर्न सकिन्छ । नगरपालिकामा नेपाल टेलिकम र एनसेल दुवैको Network उपलब्ध छ ।

नगरपालिकामा सामुदायिक आधारभुत विद्यालय ३९ वटा र निजी विद्यालय ३ वटा छन् । यस नगरपालिकामा ११ वटा स्वास्थ्य सस्था रहेका छन् तर आवश्यक भौतिक पुर्वाधार तथा दरबन्दी अनुसार स्वास्थ्यकर्मीहरू छैनन । त्रिवेणीनगरपालिको सिंचाइका प्रमुख श्रोतहरू स्थानीय साना खोलाहरू मात्रै हुन् । यी श्रोतहरू बाहेक नगरमा खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाई गर्न अन्य पानीको श्रोत छैन । यहाका साना खोलाहरु वाट यहा २९ वटा सिंचाइ आयोजना संचालित छन । जसले यहाको खेतियोग्य जमिन लाइ सिंचित गर्दछन । कृषिको लागि उर्वर माटो भएको र नगरमा ठुलो संख्यामा जनता कृषिमा नै निर्भर रहेको हुदा प्राकृतिक स्रोतको उपयोग गरी सबै खेतियोग्य जमिनमा सिचाई सुविधा पुऱ्याउन सके रोजगारीका अवसर बढ्नुका साथै कृषि उत्पादनमा पनि प्रसस्त बृद्धि हुने देखिन्छ ।

२.१३ वालवालिका :

वालवालिका हाम्रा भविस्य हुन । उनिहरुमा आज गरिएको लगानिले भविश्यमा राम्रो प्रतिफल दिन्छ । वालअधिकार को उपभोग गर्न पाउनु प्रत्येक वालवालिका को नैसर्गीक अधिकार हो । स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन ले वडाको काम कर्तव्य र अधिकार भित्र वडालाइ वालमैत्री वनाउने उल्लेख

गरेको छ । त्रिवेणी नगरपालिकाले पनि वालमैत्री स्थानिय शासन को प्रवर्धन को प्रक्रियालाइ वढाउनु पर्ने देखिन्छ । यद्यपि विगतमा तत्कालिन छतरा गा.वि.स. र हाल त्रिवेणी नगरपालिकाका १ र २ नं. वडा वालमैत्री घोषण भैसकेका छन ।

बालबालिकाहरू संगठित भई आफुसँग सरोकार राख्ने विषयमा छलफल गर्न, प्रतिनिधित्व गर्न र क्षमता अनुसार विकास गर्न पाउने उनिहरुको अधिकार भित्र पर्दछ । यसमा वयस्क हरुले त्यो वातावरण तयार गरिदिनु पर्दछ । यस नगरमा बाल अधिकारको संरक्षण प्रबर्द्धन गर्न र विविध क्रियाकलाप गर्न बाल क्लव, वाल सञ्जाल मार्फत बालबालिकाहरु क्रियाशिल रहेका छन । बालक्लब, बाल- सहभागिताको एक शसक्त माध्यम बनेको छ । नगरपालिकामा बालबालिकाको सहभागिता, सक्रियता र नेतृत्वमा गठन गरिएका बालक्लबहरूले बाल अधिकारसम्बन्धी चेतनामूलक कार्यहरू गरिरहेको छन । यस नगरमा बालक्लबहरूले जन्मदर्ता प्रचारात्मक अभियान, विद्यालय भर्ना अभियान, बालश्रम न्युनीकरण कार्यक्रम, बालसहभागिता अभिबृद्धि कार्यक्रम, बालबालिकालाई प्रदान गरिने खोप प्रचार कार्यक्रम, निशुल्क शिक्षा प्रचारात्मक र प्रबर्द्धनात्मक कार्यक्रम, भयरहित वातावरणमा शिक्षा पाउने अधिकारबारे प्रचारप्रसार, वातावरणीय सुधार कार्यक्रम, अभिभावक चेतनाशिक्षा कार्यक्रम, सरसफाइ कार्यक्रम र बालविवाह उन्मुलन सम्बन्धी प्रचारात्मक कार्यक्रम र वालकेन्द्रित विपद जोखिम न्युनीकरण आदि कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेका छन ।

तालिका ७ : वालक्लव को विवरण

समुदायमा आधारीत बाल क्लब				**बिधालयमा आधारीत बाल क्लब**			
बाल क्लबको कुल संख्या	**बालिका**	**बालक**	**जम्मा**	**बाल क्लबको कुल संख्या**	**बालिका**	**बालक**	**जम्मा**
				१५	१८९	१५०	३३९

वडागत वालक्लवको विवरण

वडा नं.	**बालिका सदस्य संख्या**				**वालक सदस्य संख्या**				**कुल जम्मा**
	दलित	**जनजाती**	**अन्य**	**जम्मा**	**दलित**	**जनजाती**	**अन्य**	**जम्मा**	
१	७	०	२	९	४	०	३	७	१६
२	३	०	४	७	२	०	११	१३	२०
३	२	०	२	४	४	०	३	७	११
४	३	०	५	८	५	०	५	१०	१८
५	१	०	५	६	१	०	७	८	१४
६	२	०	८	१०	१	०	७	८	१८
७	२	०	८	१०	३	०	६	९	१९
८	३	०	५	८	२	०	३	५	१३
९	२	०	७	९	२	०	६	८	१७

श्रोत : त्रिवेणीनगरपालिकाको पार्श्वचित्र

२.१४ नगरपालिकामा उपलब्ध अन्य कार्ययोजनाहरू र खासस्व योजनाको सम्वन्ध

त्रिवेणीनगरपालिकामा ५ वर्षका लागि पूर्ण सरसफाइ प्रवर्द्धन रणनीतिक योजना २०७५-२०७९ तयार गरिएको छ र सो रणनीतिक योजनामा तयार गरिएको कार्ययोजना र कार्यक्रमहरूलाई पनि यो

खासस्व योजनामा समावेश गरी खानेपानी तथा सरसफाइको अवस्थामा सुधार ल्याइने छ । यसका साथै यस योजनमा समावेश गरिएका कार्यक्रमहरुलाइ नगरपालिकाका आवधिक योजनामा समेटी वार्षिक योजनामा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिने छ।

२.१५ खासस्व क्षेत्रमा कार्यरत विकासका साझेदारहरू

यस नगरपालिकामा रहेका सरकारी निकायहरु खानेपानी तथा सरसफाइ शाखा, नगरपालिका र वडाहरुबाट खानेपानी र सरसफाइको कार्य हुँदै आएको छ भने खानेपानी, सिंचाई तथा उर्जा विकास कायार्यलयबाट खानेपानी तथा सरसफाईका कार्यक्रमहरु संचालनमा रहेको छन । जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालयबाट स्वास्थ्य तथा सरसफाइ सम्बन्धी जनचेतनामूलक कियाकलाप लगायत संस्थागत स्तरमा भौतिक सुविधा निर्माण हुदै आएको छ । त्यसै गरी नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, नगरपालिका खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता संघ र अन्य सरोकारवाला निकायहरु खानेपानी सरसफाइ र पानी सुरक्षा योजना कार्यान्वयनको लागि कियाशील रहेका छन् । त्यसै गरी अन्य राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका गैरसरकारी निकायहरुमा य'निसेफ नेपाल, लगायतका निकायहरुले आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउदै आएका छन् ।

तालिका ८ : खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा कार्यरत विकासका साझेदारहरु

सरकारी कार्यालयहरु	गैरसरकारी कार्यालयहरु
• नगरपालिका, वडा कार्यालयहरु • नगर शिक्षा शाखा र विद्यालयहरु • शिक्षा समन्वय इकाइ • नगर स्वास्थ्य शाखा र स्वास्थ्य संस्थाहरु • जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय • खानेपानी, तथा सरसपःाइ डिभिजन कार्यालय	• यूनीसेफ नेपाल • भुमेश्वर सामुदायिक विकास संघ (BCDO) • RVWRMP • सहकारी संस्था, खानेपानी उपभोक्ता समुह, सामुदायिक वन समुह आदि • क्लवहरु, महिला तथा आमा समुहहरु

अध्याय-३ (तिन)
खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता स्थिति

३.१ त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानीको अवस्था त्रिवेणी नगरपालिका मा रहेको खानेपानीको अवस्था घरधुरी सर्वेक्षणका आधारमा देहाय वमोजिम रहेको छ ।

३.१.१ नगरपालिकामा खानेपानीका प्राथमिक श्रोतहरू,सेवा प्राप्त गर्ने घरधुरी र जनसंख्या :

त्रिवेणी नगरपालिकाको खाने पानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना निर्माणका लागि तथ्याङ्क संकलनको क्रममा गरिएको नमुना घरधुरी सर्वेक्षणमा नगरपालिकाका ९ वटै वडाका कुल ३०८ घरपरिवारको सर्वेक्षण गर्दा ९९.६८ प्रतिशत घरपरिवारहरूले पाइप प्रणालीबाट , ०.३२ प्रतिशत घरपरिवारहरूले अन्य खानेपानीको श्रोतबाट पानी प्रयोग गर्ने गरेको पाइएको छ । यसैगरी वडागत रुपमा हेर्ने हो भने वडा नं ३ वाहेकका सबै घरधुरीले पाइप प्रणालीबाट खानेपानी सेवा प्राप्त गरेको देखिन्छ भने वडा नं. ३ को १ घरधुरीले अन्य श्रोतबाट पनि खानेपानी सेवा प्राप्त गरेको देखिन्छ ।

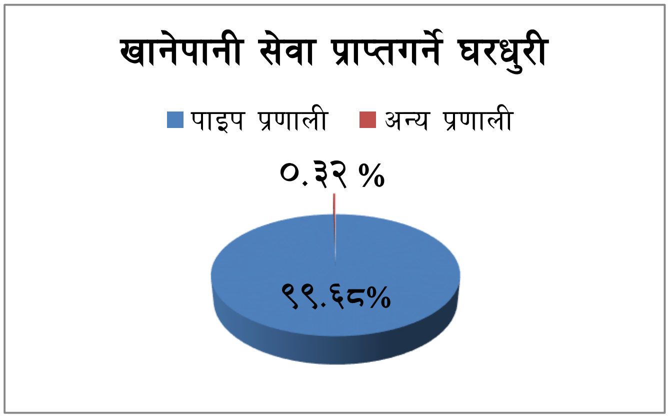

यसको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

तालिका ९: वडागतरुपमा खानेपानी सेवा प्राप्त गर्ने घरधुरीतथा जनसंख्याको विवरण

वडा नं	जम्मा घरधुरी	जम्मा जनसंख्या	पाइप प्रणलि - धारा)		सुरक्षित श्रोत ट्युवेल,मूल, आकासेपानी		असुरक्षित श्रोत ट्युवेल,मूल, आकासेपानी		सतहि पानी,पोखरी,ताल,खोला,नदी	
			घरधुरी	जनसंख्या	घरधुरी	जनसंख्या	घरधुरी	जनसंख्या	घरधुरी	जनसंख्या
१	१८	१४७	१८	१४७	०	०	०	०	०	०
२	३५	२६१	३५	२६१	०	०	०	०	०	०
३	२६	१७४	२५	१६७	०	०	०	०	१	७
४	४०	३१९	४०	३१९	०	०	०	०	०	०
५	२३	१६७	२३	१६७	०	०	०	०	०	०
६	५४	३६६	५४	३६६	०	०	०	०	०	०
७	३२	२७१	३२	२७१	०	०	०	०	०	०
८	२६	१८७	२६	१८७	०	०	०	०	०	०
९	५४	३६७	५४	३६७	०	०	०	०	०	०
जम्मा	३०८	२२५९	३०७	२२५२	०	०	०	०	१	७
प्रतिशत										

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.१.२ खानेपानीको पर्याप्तता

त्रिवेणी नगरपालिकाका ९ वटै वडाको ३०८ घरपरिवारमा गरिएको नमुना घरपरिवार सर्वेक्षणमा पानीको पर्याप्तताको सर्वेक्षण गर्दा सबै कामका लागि पानी पुग्छ भन्ने घरपरिवार २९.२२ प्रतिशत, पिउन, भान्सा तथा सरसफाइ गर्न पुग्छ भन्ने २३.३८ प्रतिशत घरपरिवार,पानी पिउन र भान्साको कामका लागि मात्र पुग्छ भन्ने परिवार २९.५५ प्रतिशत, पिउन मात्र पुग्छ भन्ने घरपरिवार १२.६६ प्रतिशत र ५.१९ प्रतिशत परिवारलाई पानी नपुगेको देखिन्छ।

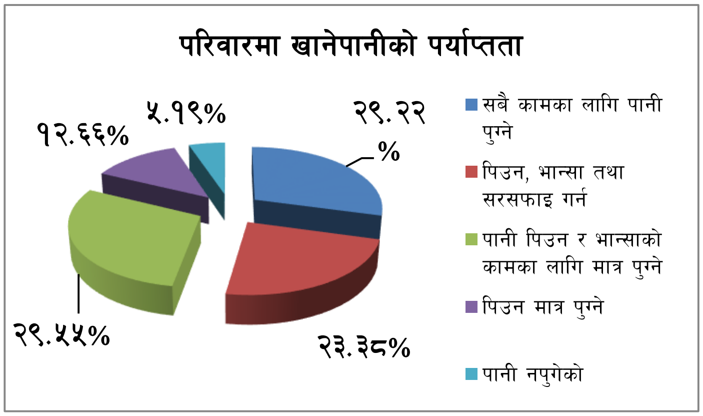

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.१.३ नगरपालिकामा सुरक्षित खानेपानीको स्तर :

नेपाल खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्र विकास योजना (२०७४(२०८७) ले खानेपानी सेवाको स्तर वर्गिकरण गरेको छ । त्यसका आधारमा वर्गिकरण गर्दा त्रिवेणीनगरपालिकामा ३.२७ प्रतिशत घरपविारले सुरक्षित तरिकाले ब्यवस्थापन गरिएको खानेपानी प्राप्त गरेको,९६.४१ प्रतिशतेे घरपरिवारले आधारभुत खानेपानी सेवा प्राप्त गरेको र १.३८ प्रतिशत घरपरिवारले सीमित खानेपानी सेवा प्राप्त गरेको देखिन्छ सेवा नभएको घरपरिवार ०.३२ प्रतिशत रहेको छ । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं १० : खानेपानीको स्तर (दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा)

खानेपानीको स्तर	सुरक्षित व्यवस्थित सेवा	आधारभुत सेवा	सीमित सेवा	सेवा छैन
प्रतिशत	३.२७	९६.४१	०	०.३२
घरपरिवार	११७	३४५६		१२
जनसंख्या	७७९	२२९७७		७६

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रगत विकास योजना अनुरुप खानेपानी सेवाको स्तरलाई निम्न बमोजिम बर्गिकरण गरेको पाइन्छ। जसलाई तलको तालिकामा स्पष्टरुपमा उल्लेख गरिएको छ।

सुरक्षित तरिकाले व्यवस्थापन गरिएको खानेपानी (Safely Managed): आधारभुत खानेपानी श्रोत जुन घर परिसर भित्र जतिवेला पनि उपलव्ध छ र दिसाजन्य तथा अन्य प्रमुख रासायनिक प्रदुषणवाट -जस्तै Arsenic) मुक्त छ।

आधारभुत खानेपानी सेवा (Basic Service): सुधारिएको खानेपानीको श्रोत, पानी संकलन समय ३० मिनेट भन्दा कम लाग्ने। सिमित खानेपानी सेवा (Limited Service): खानेपानीका असुरक्षित श्रोत र पानी संकलन समय ३० मिनेट भन्दा वढि लाग्ने।

असुरक्षित खानेपानी सेवा (Unsafe Service/ No Service):सतही पानीको श्रोत

>f]tM Joint Monitoring Program

परिमितिहरु		सेवाको स्तर			
		निम्न	आधारभूत	मध्यम	उच्च
आवश्यकता	परिमाण -एल पि सि डी)	२५(४५	४५(६५	६५(१००	१००-१५०
	स्वच्छता	नभएको	सबै आधारभूत व्यक्तिगत र खाद्य स्वच्छता संभव, कपडा धुन नुहाउन अपुग	सबै आधारभूत व्यक्तिगत र खाद्य स्वच्छता सुनिश्चित, कपडा धुन र नुहाउन पनि सुनिश्चित	सबै स्वच्छताका आवश्यकताहरु पुरा हुन
ग’णस्तर		पिउन योग्य	राष्ट्रिय गुणस्तर मानक -ग्रामिण मापदण्ड) पुरा गर्छ	राष्ट्रिय गुणस्तर मानक पुरा गर्छ	राष्ट्रिय गुणस्तर मानक पुरा गर्छ
	शुलभ पहुच	२५% भन्दा कम उपभोक्ताले निजि धारा जडान	२५% भन्दा बढि उपभोक्ताले निजि धारा जडान गरेको	१००% उपभोक्ताले निजि धारा जडान गरेको	१००% उपभोक्ताले निजि धारा जडान गरेका
विश्वसनियता	वितरण अवधि घण्टा/दिन		८ घण्टा -अधिक माग समयमा)	१२ घण्टा दिनको समयमा	२४ घण्टा
	निरन्तरता		एक महिनामा एक पटकसम्म सेवा अवरुद्ध	तिन महिनामा एक पटकसम्म सेवा अवरुद्ध	बाह्र महिनामा एक पटकसम्म सेवा अवरुद्ध
लचकता			अबरुद्ध सेवा २ दिन भित्र स’चारु ह’ने	अबरुद्ध सेवा १ दिन भित्र स’चारु	अबरुद्ध सेवा १ दिन भित्र स’चारु
अधिक माग धान्ने क्षमता				अचानक १०% अधिक माग धान्ने	अचानक १०% अधिक माग धान्ने
सेवा सन्तुष्टि स्तर		नगरेको	नगरेको	७५५	९०५

३.१.४.खानेपानी आयोजनाका प्रकार र नियमितताको विवरण :

त्रिवेणी नगरपालिकामा रहेका १२८ खानेपानी आयोजना मध्ये ११० वटा खानेपानी आयोजनाहरु ग्राभिटी सिस्टम रहेका छन भने १८ वटा आयोजना जमिन सिस्टममा छन । उक्त

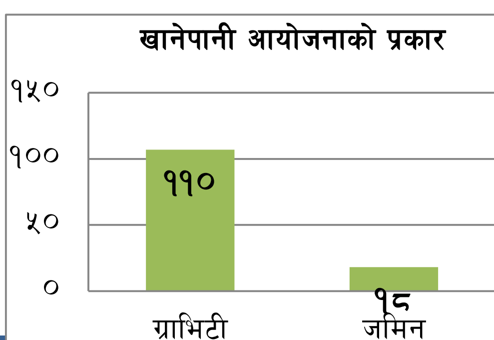

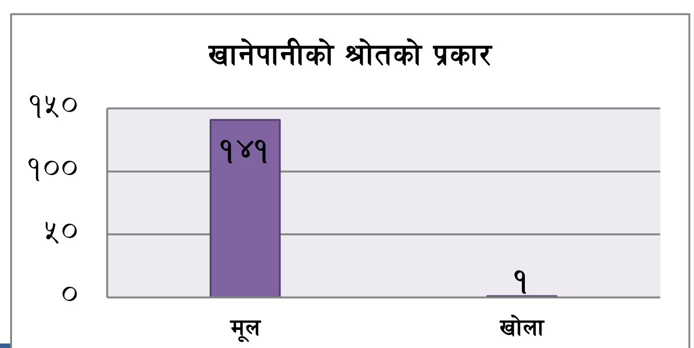

आयोजनाहरुको खानेपानी श्रोत १४१ वटा मूल,१ वटा खानेपानी आयोजनाको श्रोत खोला रहेको देखिन्छ । यस नगरपालिकाका खानेपानी आयोजनाहरुमा पानी बर्ष भरी प्रवाह भएका १३२ वटा आयोजना रहेका छन । त्यसैगरी ११ देखि १२ महिनासम्म पानी प्रयाप्त हुने १ र ११ महिना भन्दा कम पानी प्रवाहहुने आयोजना ९ रहेका छन । नगरमा रहेका आयोजनाहरु मध्ये ९२ वटा श्रोतको संरक्षण गरेको र ४८ वटा श्रोत जोखिममा रहेको देखिन्छ । खानेपानी आयोजनाको प्रकार र नियमितताको अवस्थालाई विस्तृत रुपमा तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

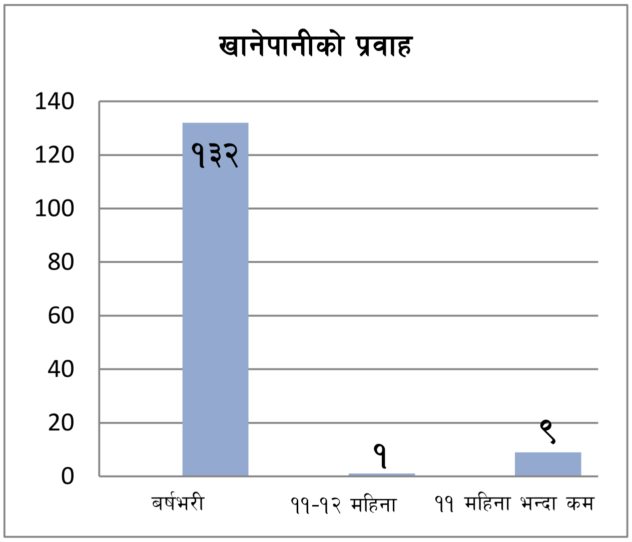

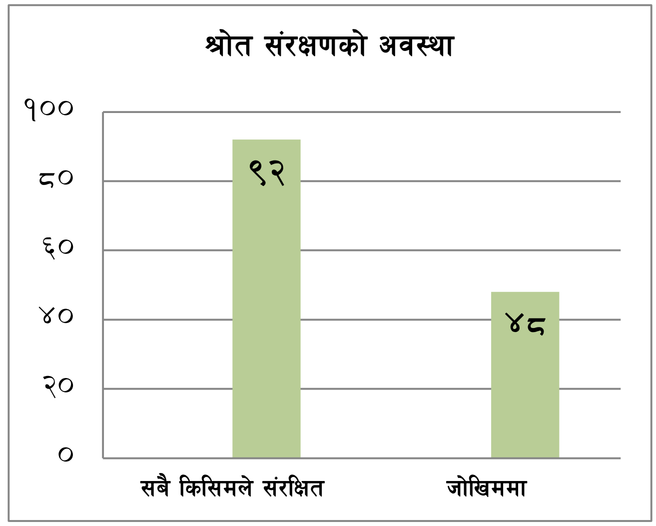

तालिका नं ११ : खानेपानी आयोजनाका प्रकार र नियमितताको विवरण

वडा नं	हाल संचालनमा रहेका खा. पा. योजना संख्या	आयोजनाको प्रकार				श्रोतको प्रकार				पानीको बहावको नियमितता			श्रोत संरक्षणको अवस्था	
		ग्राभिटी	जमिन	बिद्धुतिय लिफ्टिङ	सौर्य लिफ्टिङ	कुवा	मूल	खोला	मूल र खोला मिश्रीत	बर्षभरी	११-१२ महिना	११ महिना भन्दा कम	सबै किसिमले संरक्षित	जोखिममा
१	४	४	०	०	०	०	५	०	०	५	०	०	५	०
२	१९	१९	०	०	०	०	२३	०	०	२३	०	०	१९	४
३	२८	१४	१४	०	०	०	२८	०	०	२४	०	५	५	२२
४	१३	१३	०	०	०	०	२०	०	०	१९	०	१	११	९
५	१२	१२	०	०	०	०	११	१	०	११	१	०	७	५
६	१४	१३	१	०	०	०	१४	०	०	१४	०	०	१४	०
७	४	४	०	०	०	०	५	०	०	५	०	०	५	०

८	१८	१५	३	०	०	०	१८	०	०	१७	०	०	११	६
९	१६	१६	०	०	०	०	१७	०	०	१४	०	३	१५	२
जम्मा	१२८	११०	१८	०	०	०	१४१	१	०	१३२	१	९	९२	४८

श्रोत : NWASH , घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.१.५ वडागत रुपमा खानेपानी आयोजनाको संख्या र लाभान्वित घरधुरी: त्रिवेणी नगरपालिकामा हाल रहेका तथा सञ्चालनमा भएका १२८ वटा खानेपानी आयो जनाहरु मध्ये सबैभन्दा बढी २८ व टा खानेपानी आयोजनाहरु वडा नं ३ मा र सबैभन्दा कम अर्थात् ४,४ वटा आयोजना वडा नं १ र ७ मा रहेको पाइन्छ । त्यसै गरी नीजि धाराको पानी प्रयोग गर्ने

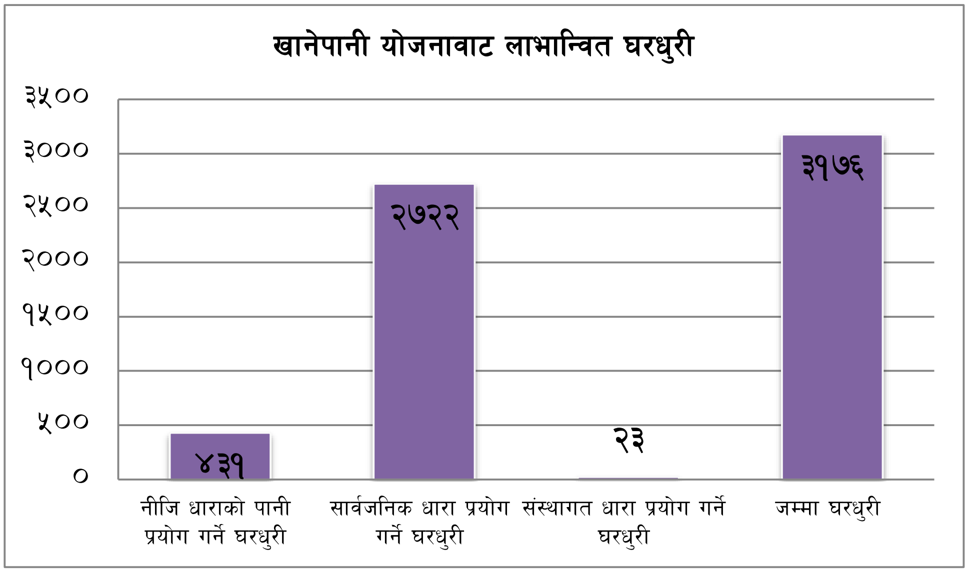

घरधुरी ४३१ र सार्बजनिक धाराको पानी प्रयोग गर्ने घरधुरी २७२२ रहेका छन् । त्यसैगरी संस्थागत धारा प्रयोग गर्ने घरधुरी२३ रहेका छन । यस नगरपालिकामा ३ वटा खा.पा.आयोजनाहरु निर्माणाधिन अवस्थामा रहेका र योजना सम्पन्न पश्चात् १०२ घरधुरी लाभान्वित हुने देखिन्छन् । वडागत विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका १२ : वडागत रुपमा खानेपानी आयोजनाको संख्या र लाभान्वित घरधुरीको विवरण

वडा नं.	जम्मा घरधुरी	खानेपानी आयोजनाको संख्या	लाभान्वित घरधुरीको संख्या				निर्माणाधिन खानेपानी आयोजनाको अवस्था		कैफियत
			नीजि धाराको पानी प्रयोग गर्ने घरधुरी	सार्वजनिक धारा प्रयोग गर्ने घरधुरी	संस्थागत धारा प्रयोग गर्ने घरधुरी	जम्मा घरधुरी	खानेपानी आयोजनाको संख्या	लाभान्वित घरधुरीको संख्या	
१	२६३	४	३७	२२६	०	२६३	०	०	०
२	५२८	१९	२५९	२६९	०	५२८	०	०	०
३	१२५	२८	३	१२२	०	१२५	३	१०२	
४	४१९	१३	७	३८८	१९	४१४	०	०	०
५	२५१	१२	६	२४४	१	२५१	०	०	०

६	६८१	१४	६४	६१६	१	६८१	०	०	०
७	३२७	४	२०	३०७	०	३२७	०	०	०
८	२०८	१८	६	२००	२	२०८	०	०	०
९	३७९	१६	२९	३५०	०	३७९	०	०	०
जम्मा	**३१८१**	**१२८**	**४३१**	**२७२२**	**२३**	**३१७६**	**३**	**१०२**	**०**

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.१.६ योजनाको आयुको आधारमा खानेपानी आयोजनाको संख्या :

नगर क्षेत्रमा निर्माण भएका १२८ वटा खानेपानी आयोजना मध्ये १२८ वटै खानेपानी आयोजना सञ्चालनमा आएका देखिन्छ । ५५वटा आयोजना ० देखि ५ बर्ष सम्म,३४ वटा आयोजनाहरु ६ देखि १० बर्ष सम्म,१८ वटा आयोजनाहरु ११ देखि १५ बर्ष सम्म, ६ वटा आयोजनाहरु १६ देखि २० बर्ष सम्म र १५ वटा आयोजनाहरु २० बर्ष भन्दा माथि दिगो रुपमा सञ्चालन हुदै आइरहेका छन् । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं १३ : योजनाको आयुको आधारमा वडागत रुपमा खानेपानी आयोजनाको संख्या र लाभान्वित घरधुरीको विवरण

वडा नं.	खानेपानी आयोजनाको कुल संख्या	कुल लाभान्वित घरधुरी	०-५ बर्ष		६-१० बर्ष		११-१५ बर्ष		१६-२० बर्ष		२० बर्ष भन्दा माथि	
			आयोजनाको संख्या	लाभान्वित घरधुरी	आयोजनाको संख्या	लाभान्वित घरधुरी	आयोजनाको संख्या	लाभान्वित घरधुरी	आयोजनाको संख्या	लाभान्वित घरधुरी	आयोजनाको संख्या	लाभान्वित घरधुरी
१	४	२६३	१	२२	१	७८	२	१६३	०	०	०	०
२	१९	५२८	५	६३	५	८८	६	३४२	२	४	१	३१
३	२८	१२५	८	५९	५	१२	४	६	२	८	९	२३
४	१३	४१४	६	११८	५	२८१	१	९	१	११	०	०
५	१२	२५१	८	१४६	१	४	२	९७	०	०	१	४
६	१४	६८१	१०	४५९	३	१२२	०	०	०	०	१	१००
७	४	३२७	३	१५०	०	०	०	०	१	१७७	०	०
८	१८	२०८	७	७३	५	१११	३	२४	०	०	३	१२
९	१६	३७९	७	७३	९	३०६	०	०	०	०	०	०
जम्मा	**१२८**	**३१७६**	**५५**	**११६३**	**३४**	**१००२**	**१८**	**६४१**	**६**	**२००**	**१५**	**१३५**

३.१.७ मौजुदा खानेपानी प्रणालीहरूको कार्यक्षमता तथा संचारुपन (Functionality status)

त्रिवेणी नगरपालिका भरि संचालनमा रहेका १२८ वटा खानेपानी योजनाहरूको सुचारुपनाको अवस्थाको प्राप्त तथ्यांक विश्लेषणका आधारमा ११ वटा खानेपानी आयोजना राम्रोसंग सञ्चालित छन् भने ४२ वटा खानेपानी आयोजना सामान्य मर्मत गर्नुपर्ने ३५ वटा खानेपानी योजना बृहत् मर्मत गर्नुपर्ने देखिन्छन् । त्यसैगरी ५ वटा आयोजनाहरू पुननिर्माण गर्नुपर्ने र ४५ वटा आयोजनाहरु पुर्नस्थापना को अवस्थामा रहेका छन् ।

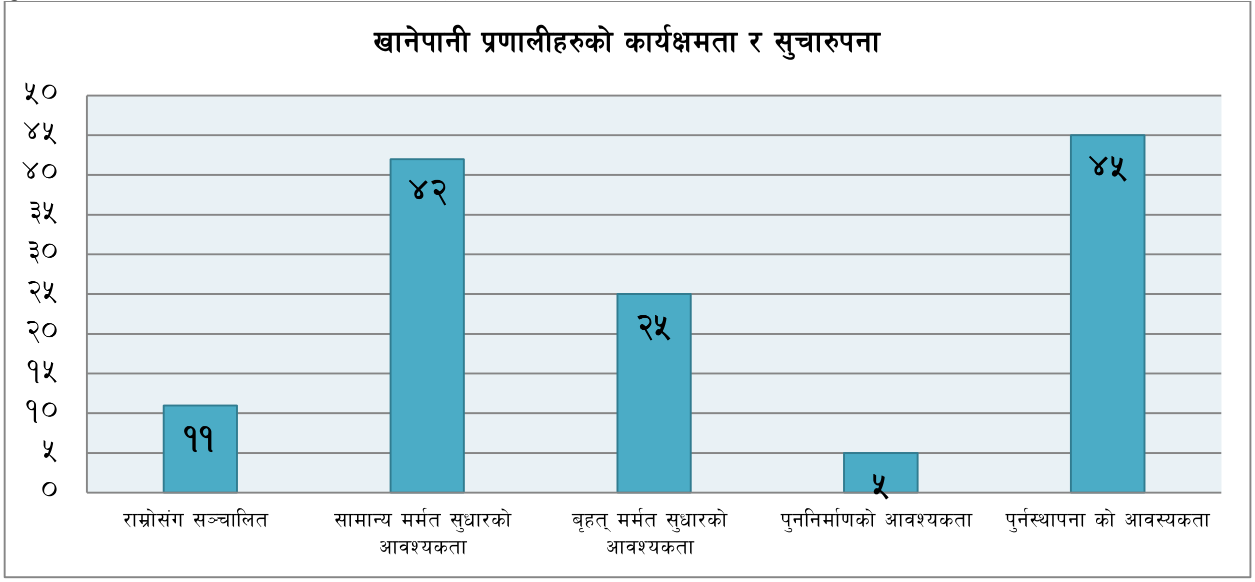

तालिका १४ : वडागत खानेपानी प्रणालीहरूको कार्यक्षमता तथा सुचारुपन (Functionality status)

वडा नं.	संख्या	राम्रोसंग सञ्चालित	सामान्य मर्मत सुधारको आवश्यकता	बृहत् मर्मत सुधारको आवश्यकता	पुननिर्माणको आवश्यकता	पुर्नस्थापनाको आवस्यकता
१	४	२	१	१	०	०
२	१९	१	७	५	४	२
३	२८	०	५	५	०	१८
४	१३	०	८	१	०	४
५	१२	०	५	६	०	१
६	१४	३	४	१	०	६
७	४	२	०	०	०	२
८	१८	२	६	२	१	७
९	१६	१	६	४	०	५

जम्मा	१२८	११	४२	२५	५	४५

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.१.८ खानेपानी आयोजनाहरूको ईन्टेक लगायत अन्य भौतिक संरचनाको अवस्था:

त्रिवेणी नगरपालिकामा कुल १२८ वटा खानेपानी आयोजना मध्ये १४३ इन्टेक निर्माण भएको र उक्त निर्माण भएका इन्टेक मध्ये ४० वटा राम्रो अवस्थामा रहेका, २० वटा इन्टेक सामान्य मर्मत सुधार गर्नुपर्ने,४८ वटा इन्टेकको बृहत् मर्मत सुधार गर्नुपर्ने र बाँकी ३५ वटा इन्टेकमा पुर्ननिर्माणको आवश्यकता छ । यसै गरी खानेपानी आयोजनामा १०१ आर.भी.टी.निर्माण भएकोमा ७९ आर.भी.टी.राम्रोसँग सञ्चालित रहेका,५ वटा आर.भी.टी.सामान्य मर्मत सुधार गर्नुपर्ने,१७ वटा आर.भी.टी.बृहत् मर्मत सुधार गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको देखिन्छ । यसै गरी १३९० कि.मी.पाइपलाइन रहेकोमा ९३४ कि.मी.पाइपलाइन राम्रो अवस्थाको र अन्यको मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने आवश्यकता देखिन्छ । नगरका १२८ वटा खानेपानी आयोजनामा कूल ७४३ वटा धारा निर्माण भइ हाल ३५९ वटा धारा राम्रोसंग सञ्चालनमा रहेका, ५८ वटा धारामा सामान्य मर्मत सुधार गर्नपर्ने,२५९ वटा धारामा बृहत् मर्मत सुधारको आवश्यकता छ भने ६७ वटा धाराको पुर्ननिमार्ण गन'पर्ने आवश्यकता छ । यस सम्बन्धि वडा स्तरीय विस्तृत विवरण ***अनुसुचि २*** मा राखिएको छ ।

तालिका नं १५: खानेपानी आयोजनाहरूको ईन्टेक लगायत अन्य भौतिक संरचनाको अवस्थाको विवरण

विवरण	ईकाई	संख्या	राम्रोसंग सञ्चालित	सामान्य मर्मत सुधारको आवश्यकता	बृहत् मर्मत सुधारको आवश्यकता	पुर्ननिर्माणको आवश्यकता
ईन्टेकको अवस्था	वटा	१४३	४०	२०	४८	३५
आर.भी.टी.को अवस्था	वटा	१०१	७९	५	१७	
पाईपलाइनको अवस्था	कि.मि	१३९०	९३४	१५	३२४	११७
धाराको अवस्था	वटा	७४३	३५९	५८	२५९	६७

श्रोत : NWASH द्वारा नम'ना ुघरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.१.९ खानेपानी आयोजनाहरूको संचालन तथा मर्मत सम्भारको अवस्था:

यस नगरका कुल १२८ वटा खा.पा. आयोजना मध्ये ३९वटा खा.पा. आयोजनामा सक्रिय उपभोक्ता समिति भएका, ३२ वटा आयोजना जलश्रोत समितिमा दर्ता भएका, १५ वटा आयोजनामा मर्मत सम्भार कार्यकर्ताको ब्यबस्था भएका, १३ वटा मात्र खा.पा.आयोजनामा पानी महशुलको ब्यबस्था भएको, २७ वटा खा.पा.आयोजनामा मर्मत सम्भार औजारको ब्यबस्था भएको र १४ वटा खा.पा. आयोजनामा संचालन तथा मर्मत सम्भार कोषको ब्यबस्था छ ।

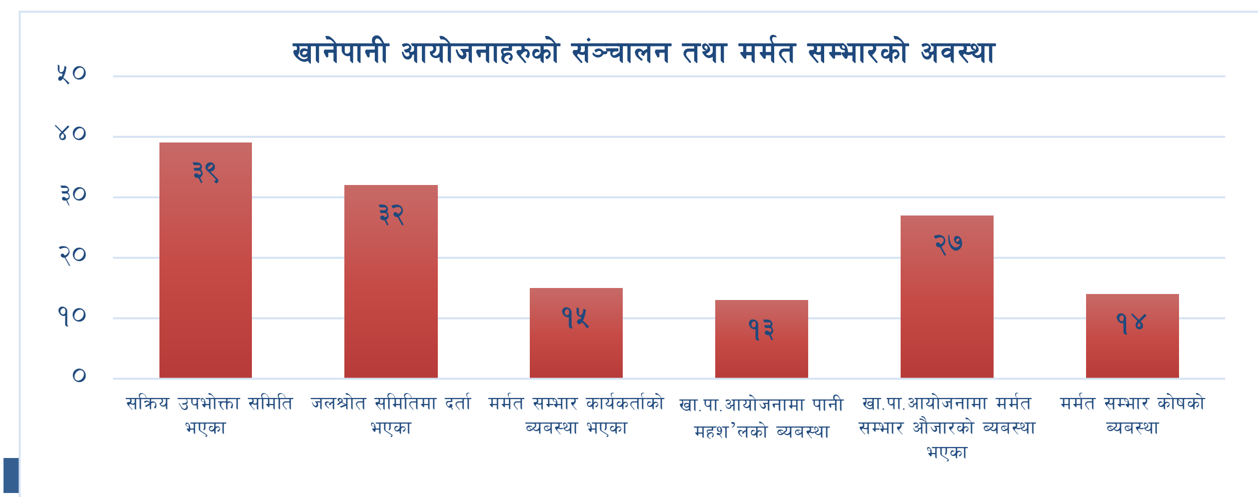

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

तालिका १६ : खानेपानी आयोजनाहरूको संचालन तथा मर्मत सम्भारको अवस्था:

वडा न.	खानेपानी को संख्या	सक्रिय उपभोक्ता समिति	जलश्रोत समितिमा दर्ता भएका	मर्मत सम्भार कार्यकर्ताको ब्यबस्था भएका	खा.पा.आयोजनामा पानी महशुलको ब्यबस्था	खा.पा.आयोजनामा मर्मत सम्भार औजारको ब्यबस्था भएका	मर्मत सम्भार कोषको ब्यबस्था
१	४	२	२	२	२	१	१
२	१९	५	०	०	०	८	५
३	२८	१	१	१	१	१	१
४	१३	२	२	२	०	२	०
५	१२	२	२	२	०	०	०
६	१४	३	०	३	३	३	०
७	४	७	७	३	७	७	७
८	१८	५	५	३	०	५	०
९	१६	१२	१३	०	०	०	०
जम्मा	१२८	३९	३२	१५	१३	२७	१४

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.१.१० खानेपानी प्रणालीहरूको दिगोपना (Sustainability status)

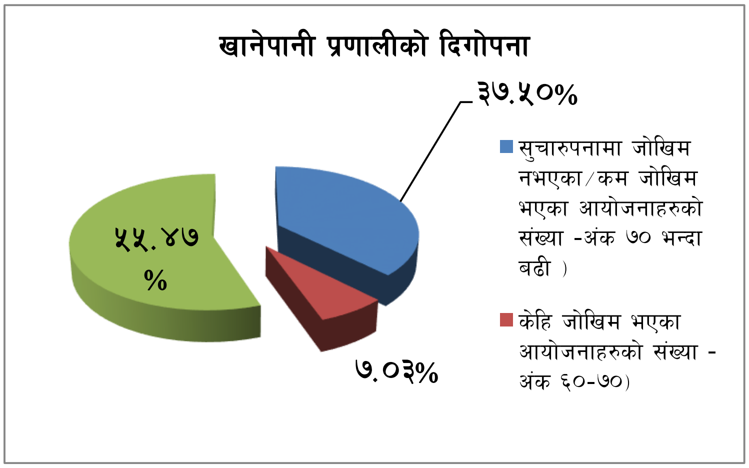

नगरपालिका भित्र संचालनमा आएका १२८ वटा खानेपानी आयोजनाहरूको संस्थागत दिगोपना को अवस्था अध्ययन गरिएको थियो । जसमध्ये ४८ अर्थात ३७.५० प्रतिशत खानेपानी आयोजनाहरू कम जोखिम वा जोखिममा छैनन् , ९ वटा अर्थात ७.०३ प्रतिशत खानेपानी आयोजनाहरु केहि जोखिममा छन् भने ७१ अर्थात ५५.४७ प्रतिशत खानेपानी आयोजनाहरुमा बढी जोखिममा रहेका छन ।

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

स्पष्टिकरण : प्राप्ताकंका आधारमा योजनाहरूको दिगोपनाका वर्गीकरण वर्गिकरण

७० भन्दा बढि: कम जोखिम वा जोखिममा छैनन्

६० देखि ७०: केहि जोखिम

६० भन्दा कम: बढि जोखिम

तलिका नं १७ : वडागतरुपमा खानेपानी आयोजनाहरूको दिगोपनाको अवस्था :

वडा नं.	खा.पा.आ.हरुको कुल संख्या	सुचारुपनामा जोखिम नभएका/कम जोखिम भएका आयोजनाहरुको संख्या -अंक ७० भन्दा बढी)	केहि जोखिम भएका आयोजनाहरुको संख्या -अंक ६०-७०)	उच्चजोखिम भएका आयोजनाहरुको संख्या -अंक ६० भन्दा कम)	कैफियत
१	४	१	०	३	
२	१९	०	०	१९	
३	२८	८	१	१९	
४	१३	१०	३	०	
५	१२	७	४	१	
६	१४	०	०	१४	
७	४	०	०	४	
८	१८	१०	०	८	
९	१६	१२	१	३	
जम्मा	**१२८**	४८	९	७१	
प्रतिशत		३७.५	७.०३	५५.४७	

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.१.११ निर्माणाधिन खानेपानी प्रणालीहरू :

यस नगरपालिकामा निर्माण गरिन ३ वटा खानेपानी योजनाहरू निर्माणाधिन रहेका छन् । उक्त योजनाहरुको उपभोक्ता समित दर्ता, सिभिल कार्य सम्पन भएको र ईन्टेक र रिजर्भ्वाएर ट्याङ्क निर्माणाधिन रहेको योजनामा बाँकि अन्य संरचनाहरू क्रमागत रुपमा निर्माण हुने बताइन्छ ।

तालिका नं १८ निर्माणाधिन खानेपानी प्रणालीहरूको विवरण

क सं	खानेपानी योजनाको नाम	लाभान्वित क्षेत्र , समुदाय, विद्यालय स्वास्थ्य संस्था आदी	प्रकार	वडा नं	लाभान्वित			
					घर परिवार	पुरुष	महिला	जम्मा
१	खानीघरा खा.पा. योजना	विद्यालय	ग्राभिटी	३	६२	१५०	१६१	३११
२	मेलडाडा खा.पा. योजना	स्वस्थ्य, विद्यालय	ग्राभिटी	३	३०	८०	६८	१४८
३	घटटेखोला खा.पा योजना	समुदाय	ग्राभिटी	३	१०	२६	२५	५१
४								
५								
जम्मा								

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.१.१२ खानेपानी गुणस्तर अवस्था :

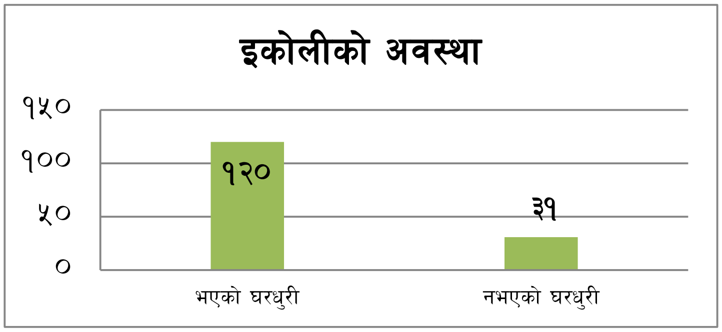

श्रोत : त्रिवेणी नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा

यस नगरपालिकामा क्षेत्रमा खानेपानीको गुणस्तर परीक्षण कहिले काही गर्ने गरिएको छ । २०७६ असारमा यस नगरका ९ वटै वडाका १५१ घरधुरीको नमुना इकोली परीक्षण गर्दा १२० वटा घरधुरी मा इकोली (दिसामा हुने सुक्ष्म जीवाणु) भेटिएको पाईएको छ भने ३१ घरधुरीमा इकोली भेटिएको छैन ।

३.१.१३ खानेपानीको गुणस्तर :

त्रिवेणी नगरपालिकाका ९ वटै वडामा नमुना सर्बेक्षणको क्रममा खानेपानी पिउन योग्य छ छैन भनी गरिएको सर्बेक्षणमा ७८.५८ प्रतिशत घरपरिवारले पिउन योग्य छ १५.२५ प्रतिशत परिवारले पिउन योग्य छैन र ६.१७.प्रतिशत परिवारले थाहा छैन भन्ने जवाफ दिएका थिए । तर खानेपानी पिउन भन्दा पहिले शुद्धीकरण गरिन्छ कि गरिदैन भनि गरिएको सर्वेक्षणमा ४६.१० प्रतिशत घर परिवारले पानी शुद्धीकरण नगरी प्रयोग गर्ने गरेका, ४८.०५ प्रतिशत घरपरिवारले पानी कहिलेकांहि मात्र शुद्धीकरण गरेर प्रयोग गर्ने गरेको, ५.८५ प्रतिशत परिवारले सधैं शुद्धीकरण गरेर प्रयोग गर्ने गरेको थिए ।

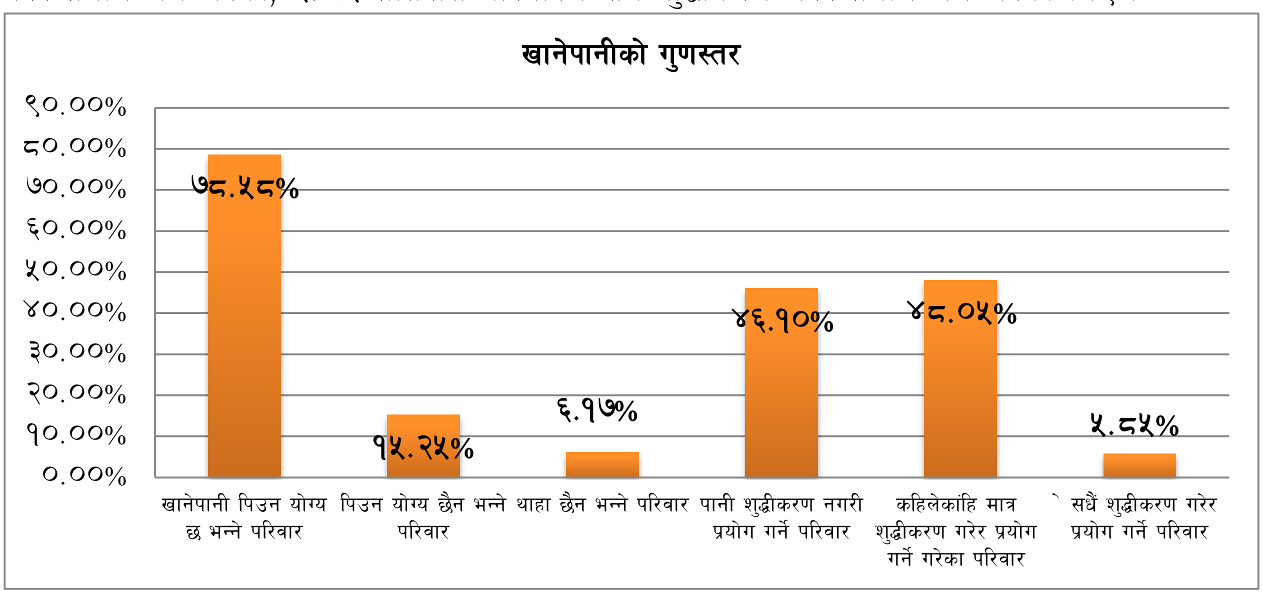

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.१.१४ हाल सम्म खानेपानी पहुच नपुगेका बस्तीहरुको विवरण

त्रिवेणी नगरपालिकाका सवै वडाहरुमा कुल ६२बस्ती रहेका छन । ति बस्तीहरु मध्ये सानातिना २५वटा बस्तीमा पाइप प्रणालीद्वारा खानेपानीको पहुच पुगेको देखिन्छ भने बाँकी २५ वटा बस्तीका ८४४ घरधुरीमा हालसम्म खानेपानीको पहुच पुग्न सकेको छैन । जसमा घरधुरी दलित ३०३ घरधुरी,

१० घरधुरी जनजाति र ५३१ घरधुरी ब्राम्हण क्षेत्री जातिको रहेका छन् । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं २० : खानेपानीको पहुच नपुगेका बस्ती र घरधुरीको विवरण

क्र.स.	बस्तीको नाम	वडा नं	जम्मा घरधुरीहरु	दलित घरधुरी	जनजाति घरधुरी	ब्राम्हण /क्षेत्री घरधुरी	कैफियत
१	चाकेबाटा	१	११	१	१०	०	
२	नयावस्ती	१	२०	२०	०	०	
३	चौसालाडाडा	२	१५	०	०	१५	
४	पिन्नेकोट डाडा	२	१०	०	०	१०	
५	बाजकिला	३	४१	०	०	४१	
६	त्रिमरेशैन	३	५५	०	०	५५	
७	सान्नवा	३	६१	०	०	६१	
८	हरिपाले	३	२१	०	०	२१	
९	घटटेखोला	३	३१	३१	०	०	
१०	ठेकघर पिपलशैन	४	५०	०	०	५०	
११	ठामर	४	१५	०	०	१५	
१२	गाग्राटोल	४	३०	२९	०	१	
१३	नयाँवस्तीगाँउ	५	१२	०	०	१२	
१४	पातलटोल	५	१५	०	०	१५	
१५	माथिललोटोल	५	२५	०	०	२५	
१६	फल्लेतोला	६	१२०	१२०	०	०	
१७	बुढाटोल	६	१२५	०	०	१२५	
१८	बलघर	७	३१	३१	०	०	
१९	सनकाटिया	७	१०	०	०	१०	
२०	दगडा	७	१५	१४	०	१	
२१	बालडुब्का	७	१३	०	०	१३	
२२	दलित टोल	८	४१	३२	०	९	
२३	भामाण्डौ गैरा	९	४५	११	०	३४	
२४	नुवाकोट तुसारपानी	९	२६	८	०	१८	
२५	ओखाल ढुगां	९	६	६	०	०	
जम्मा		२५	८४४	३०३	१०	५३१	

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरधरी सर्वेक्षण २०७६

३.२ शैक्षिक संस्थाहरुको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता अवस्था : त्रिवेणी नगरपालिकामा रहेका विद्यालयहरुमा विद्यालय संख्या, विद्यार्थी संख्या, शिक्षक कर्मचारी तथा शैक्षिक संस्थाहरुको खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छता को अवस्थालाइ यहा विश्लेषण गरिएको छ ।

३.२.१ बिद्यालय, बिद्यार्थी, शिक्षक तथा कर्मचारी :

यस त्रिवेणी नगरपालिकामा जम्मा ४२ वटा विद्यालय तथा बाल विकास केन्द्र रहेका छन । जसमा ३५ वटा सामुदायिक र ३ वटा विद्यालय सस्थागत रहेका छन । ५ वटा बाल विकास केन्द्र,

२५ वटा आधारभुत तहको बिद्यालय, १० वटा माध्यामिक तहको बिद्यालय रहेका छन । यी विद्यालयहरुमा कुल ७७०२ बिद्यार्थीहरु अध्ययनरत छन् जसमध्य ४०६२ छात्रा र ३६४० छात्र रहेका छन । विद्यालयहरुमा २३१ जना महिला शिक्षक र ८९ पुरुष शिक्षक रहेका छन । यी सम्पूर्ण बिद्यालयहरुमा प्रयाप्त खानेपानी तथा सरसफाइको सुविधा पुग्न सकेको छैन । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं : २१ विद्यालयको विवरण

वडा न.	विद्यालय विवरण			तह					विद्यार्थी संख्या			शिक्षक तथा कर्मचारी संख्या		
	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	वाल शिक्षा मात्र	आभारभुत तह -कक्षा ८ सम्म)	मावि तह	क्याम्पस/ कलेज	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	३	१	४	२	३	०	०	५	३२६	३१४	६४०	१६	१०	२६
२	६	०	६	३	१	२	०	६	२४०	१९७	४३७	१२	९	२१
३	३	०	३	०	२	१	०	३	२९९	२८१	५८०	१७	८	२५
४	३	०	३	०	२	१	०	३	६८०	४७७	११५७	२९	८	३७
५	२	०	२	०	१	१	०	२	२४०	१९५	४३५	११	७	१८
६	११	०	११	०	६	३	०	९	११८७	१०४५	२२३२	७०	१६	८६
७	२	१	३	०	२	०	०	२	१४०	१८७	३२७	१०	८	१८
८	३	०	३	०	३	०	०	३	२२१	३६७	५८८	१४	८	२२
९	६	१	७	०	५	२	०	७	७२९	५७७	१३०६	५२	१५	६७
जम्मा	३९	३	४२	५	२५	१०	०	४०	४०६२	३६४०	७७०२	२३१	८९	३२०

३.२.२ विद्यालयहरुको समग्र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता स्थिति -तारा पद्धती) :

त्रिवेणी नगरपालिकामा रहेका ४२ वटा बिद्यालय मध्ये तारे पद्धति अनुरुप मुल्याङ्कन गर्दा ३९ वटा अर्थात ९२.८६ प्रतिशत बिद्यालयले १ ताराको सूचक प्राप्त गरेका छन भने ३ वटा अर्थात ७.१५ प्रतिशत बिद्यालयले हालसम्म कुनै पनि तारा प्राप्त गर्न सकेका छैनन् । बाँकी विस्तृत विवरण तल तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

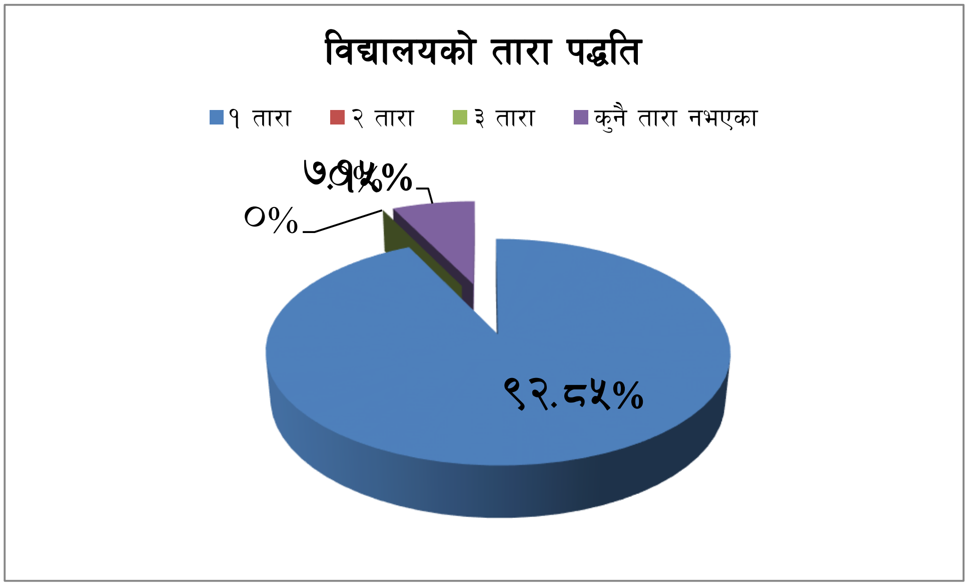

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

तालिका २२ : विद्यालयहरुको समग्र खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता स्थिति -तारा पद्धती) को विवरण

वडा नं.	विद्यालय विवरण			तारा स्तर				
	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	१ तारा	२ तारा	३ तारा	कुनै तारा नभएका	जम्मा
१	३	१	४	४	०	०	०	
२	६	०	६	३	०	०	३	
३	३	०	३	३	०	०	०	
४	३	०	३	३	०	०	०	
५	२	०	२	२	०	०	०	
६	११	०	११	११	०	०	०	
७	२	१	३	३	०	०	०	
८	३	०	३	३	०	०	०	
९	६	१	७	७	०	०	०	
जम्मा	३९	३	४२	३९	०	०	३	
प्रतिशत	९२.८५	७.१५	१००	९२.८५	०	०	७.१५	

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.२.३ विद्यालयमा खानेपानीको अवस्था :

नगरपालिकाका ४२ वटा शैक्षिक संस्थाहरु मध्ये २९ वटा अर्थात ६०.०४ प्रतिशत बिद्यालयमा खानेपानी को नियमित सुविधा रहेको देखिन्छ । त्यस्तै ७ वटा अर्थात् १६.६६प्रतिशत विद्यालयको खानेपानीको सुरक्षित श्रोत भएको, ७ वटा अर्थात् १६.६६ प्रतिशत बिद्यालयमा खानेपानी भण्डार सुविधा भएको, कुनैपनि बिद्यालयले खानेपानीको सुद्धिकरण गरि प्रयोग गर्ने नगरेको, ३ वटा अथवा ७.१४ प्रतिशत बिद्यालयले खानेपानीको नियमित गुणस्तर परिक्षण गर्ने गरेको देखिन्छ । गुणस्तरको परिक्षणको नतिजाले पिउनयोग्य तथा सुरक्षित रहेका विद्यालय २ वटा अर्थात ४.७६ प्रतिशत रहेका छन । वडागत विवरण तलको तालिकामा दिइएको छ ।

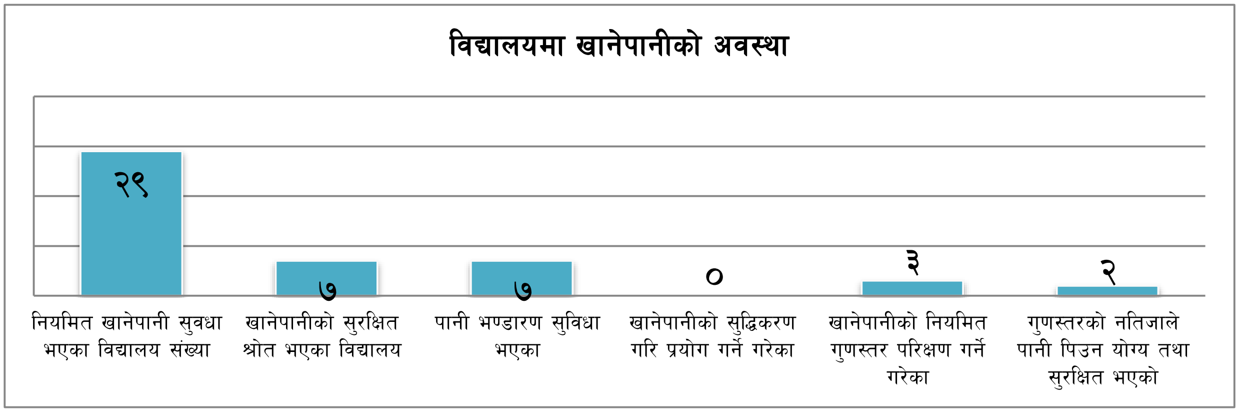

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

तालिका २३ : वडागत विद्यालयमा खानेपानीको अवस्था

वडा नं.	नियमित खानेपानी सुविधा भएका विद्यालय संख्या	खानेपानीको सुरक्षित श्रोत भएका विद्यालय	पानी भण्डारण सुविधा भएका	खानेपानीको सुद्धिकरण गरि प्रयोग गर्ने गरेका	खानेपानीको नियमित गुणस्तर परिक्षण गर्ने गरेका	गुणस्तरको नतिजाले पानी पिउन योग्य तथा सुरक्षित भएको
१	२	०	१	०	०	०
२	४	२	२	०	०	०
३	३	२	०	०	०	०
४	१	०	१	०	०	०
५	२	०	१	०	०	०
६	८	०	२	०	०	०
७	१	०	०	०	०	०
८	२	०	०	०	१	०
९	६	३	०	०	२	२
जम्मा	२९	७	७	०	३	२
प्रतिशत	६०.०४	१६.६६	१६.६६	०	७.१४	४.७६

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.२.४ विद्यालयहरुमा शौचालयको अवस्था

त्रिवेणी नगरपालिकाका ४२ वटा सामुदायिक बिद्यालय तथा संस्थागत मध्ये ४१ वटा ९७.६१ प्रतिशत) बिद्यालयमा शौचालयको सुविधा रहेको छ भने २८ वटा बिद्यालयमा छात्राका लागि छुट्टै शौचालयको ब्यबस्था रहे को छ । यस नगरपालिका का २१ वटा बिद्यालयमा पानी सहितको सुधारिएका शौचालय छन् भने ६ वटा छात्रा र ६ वटा छात्र शौचालय राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरुप १-० बिद्यार्थीको अनुपातमा शौचालय रहेका देखिन्छ । ३५ वटा बिद्यालयका शौचालय लैगिंकमैत्री, २९ वटा बिद्यालयका शौचालय बालमैत्री, २५ वटा बिद्यालयका शौचालय अपागंतामैत्री र ३ वटा बिद्यालयका शौचालय वातावरण मैत्री रहेका छन् । १३ वटा (२८.४६ प्रतिशत) बिद्यालयमा छात्रा यूरीनल, ११ वटा (२३.९१ प्रतिशत) बिद्यालयमा छात्र युरीनलको ब्यवस्था छ भने ३ वटा (६.५२ प्रतिशत) बिद्यालयमा छात्राहरु महिनावारी भएको बेलामा स्यानीटरी प्याड ब्यवस्थापन गर्ने इन्सीनेटरको ब्यबस्था छ । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ

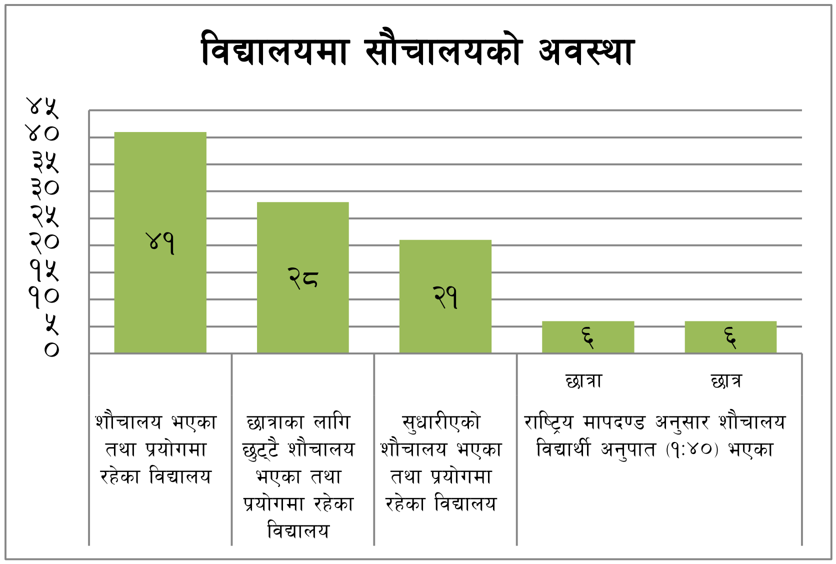

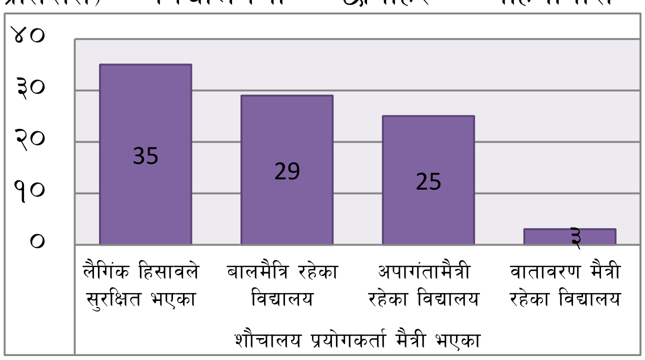

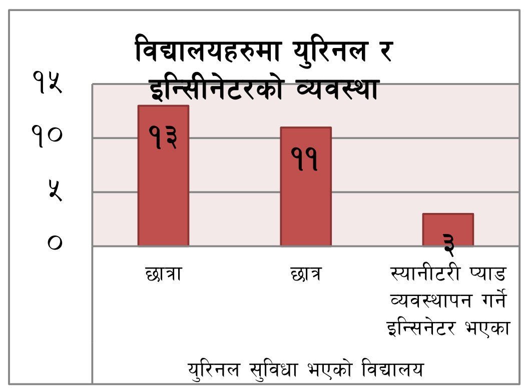

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरी सर्वेक्षण २०७६

तालिका २४ : वडागत विद्यालयहरुमा शौचालयको अवस्था विवरण

वडा नं.	शौचालय भएका तथा प्रयोगमा रहेका विद्यालय	छात्राका लागि छुट्टै शौचालय भएका तथा प्रयोगमा रहेका विद्यालय	सुधारिएको शौचालय भएका तथा प्रयोगमा रहेका विद्यालय	राष्ट्रिय मापदण्ड अुसार शौचालय विद्यार्थी अनुपात (१:४०) भएका		शौचालय प्रयोगकर्ता मैत्री भएका				युरीनल सुबिधा भएका विद्यालय संख्या		स्यानीटरी प्याड व्यवस्थापन गर्ने इन्सीनेटर भएका
				छात्रा	छात्र	लैगिंक हिसावले स’रक्षित भएका	बालमैत्रि रहेका विद्यालय	अपागंतामैत्री रहेका विद्यालय	वातावरण मैत्री रहेका विद्यालय	छात्रा	छात्र	
१	३	३	३	१	१	१	१	१	०	१	१	०
२	६	५	५	२	२	४	३	४	०	४	३	२
३	३	३	२	०	०	३	२	३	१	३	२	०
४	३	३	२	०	०	१	१	१	०	१	१	१
५	२	२	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०
६	११	४	३	०	०	१	१	१	०	१	१	०
७	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८	३	३	२	१	१	१	१	१	०	१	१	०
९	७	५	३	१	२	२	२	२	२	२	२	०
जम्मा	४१	२८	२१	६	६	१३	११	१३	३	१३	११	३
प्रतिशत	९७.६१	६६.६७	५०	१४.२९	१४.२९	३०.९५	२६.१९	३०.९५	७.१४	३०.९५	२६.१९	७.१४

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.२.५ महिनावारी स्वच्छता :

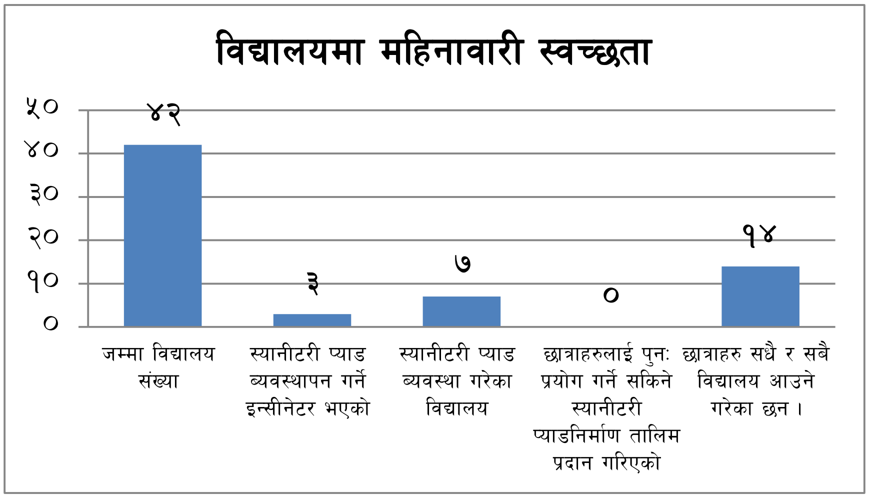

त्रिवेणी नगरपालिकामा रहेका ४२ वटा बिद्यालय तथा बाल विकास केन्द्र मध्ये ३ वटा अर्थात ७.१४ प्रतिशत बिद्यालयहरुमा महिनावारी स्वच्छता ब्यवस्थापनका लागि प्रयोग भएका स्यानीटरी प्याडको सुरक्षित ब्यवस्थापन गर्न इन्सीनेटरको ब्यबस्था भएको छ भने ७ वटा अर्थात १६.६७ प्रतिशत बिद्यालयमा छात्राका लागि स्यानीटरी प्याडको ब्यवस्था गरिएको छ। यस नगरमा ७ वटा विद्यालयमा छात्राहरुलाई पुन: प्रयोग गर्ने सकिने स्यानीटरी प्याड निर्माण तालिम प्रदान गरिएको छ। त्यस्तै १४ वटा अर्थात ३३.३३ प्रतिशत बिद्यालयमा छात्राहरु महिनावारी भएको बेला बिद्यालयमा आउने गरेका र बाँकी २८ वटा अर्थात ६६.६६ प्रतिशत बिद्यालयका छात्राहरु विद्यालय नआउने गरेको पाइएको छ। वडागत रुपमा बिद्यालयको महिनावारी स्वच्छता सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं २५: महिनावारी स्वच्छता सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	जम्मा विद्यालय संख्या	स्यानीटरी प्याड ब्यवस्थापन गर्ने इन्सीनेटर भएको	स्यानीटरी प्याड ब्यवस्था गरेका विद्यालय	छात्राहरुलाई प्रयोग गर्ने सकिने स्यानीटरी प्याडनिर्माण तालिम प्रदान गरिएको	छात्राहरु सधै र सबै विद्यालय आउने गरेका छन ।
१	४	०	१	०	१
२	६	२	२	०	२
३	३	०	२	०	२
४	३	१	१	०	०
५	२	०	०	०	१
६	११	०	०	०	३
७	३	०	०	०	०
८	३	०	१	०	२
९	७	०	०	०	३
जम्मा	४२	३	७	०	१४
प्रतिशत	१००	७.१४	१६.६७	०	३३.३३

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरी सर्वेक्षण २०७६

३.२.६ विद्यालयमा समुहगत हातधुने ब्यवस्था :

त्रिवेणी नगरपालिका रहेका बिद्यालयमा मध्ये समुहगत हातधुने सुविधा भएको विद्यालय ४ वटा ले मात्र अर्थात ९.५ प्रतिशत रहेका छन । राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार धारा को विद्यार्थी अनुपात भएका विद्यालय ९ वटा मात्र अर्थात २१.४ प्रतिशत रहेको छ । त्यसैगरी २ वटा विद्यालयमा मात्र साबुन पानीको नियमित व्यवस्था गरिएको र यस नगरका बिद्यालयहरुमा मा फोहर पानीको सुरक्षित निकास तथा व्यवस्थापन १८ वटा बिद्यालयमा गरिएको छ ।

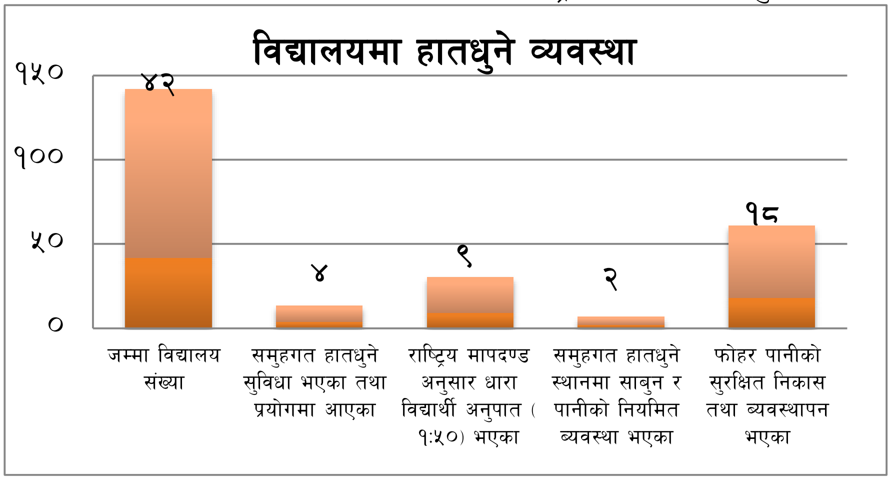

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

तालिका २६ : विद्यालयमा समुहगत हातधुने ब्यवस्था सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	जम्मा विद्यालय संख्या	समुहगत हातधुने सुविधा भएका तथा प्रयोगमा आएका	राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार धारा विद्यार्थी अनुपात (१:५०) भएका	समुहगत हातधुने स्थानमा सावुन र पानीको नियमित ब्यवस्था भएका	फोहर पानीको सुरक्षित निकास तथा ब्यवस्थापन भएका
१	४	०	१	०	१
२	६	०	३	१	२
३	३	०	०	०	०
४	३	०	०	०	०
५	२	०	०	०	०
६	११	१	०	१	९
७	३	०	०	०	३
८	३	०	१	०	१
९	७	३	४	०	२
जम्मा	४२	४	९	२	१८
प्रतिशत	१००	९.५	२१.४	४.७६	४२.८५

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.२.७ वातावरणिय सरसफाइ :

यस नगरपालिकामा रहेका बिद्यालयको वातावरणीय सरसफाइको अवस्थालाई प्राप्त तथ्यांक को आधारमा ३५ वटा बिद्यालयले ठोस फोहरलाई डस्टबिनमा संकलन गरि सुरक्षित विसर्जन गर्ने गरेको, १९ वटा बिद्यालयमा कुहिने र नकुहिने फोहोरको अलग अलग संकलन गरि सुरक्षित विसर्जन गर्ने

गरेको, १६ वटा बिद्यालयमा फोहरको पुनः प्रयोग तथा पुनः चक्रण पद्धती लागु गरिएको र ४१ वटा विद्यालय विद्यालय क्षेत्र खुला दिसा मुक्त रहेको पाइन्छ । त्यसैगरी २२ वटा बिद्यालयको परिसरमा फूल रोपी बगैचाको व्यवस्थापन गरिएको छ । १५ वटा विद्यालयको खाली जमिनमा बृक्षारोपण, बगैचा र करेसावारी बनाएको देखिन्छ । अन्य विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

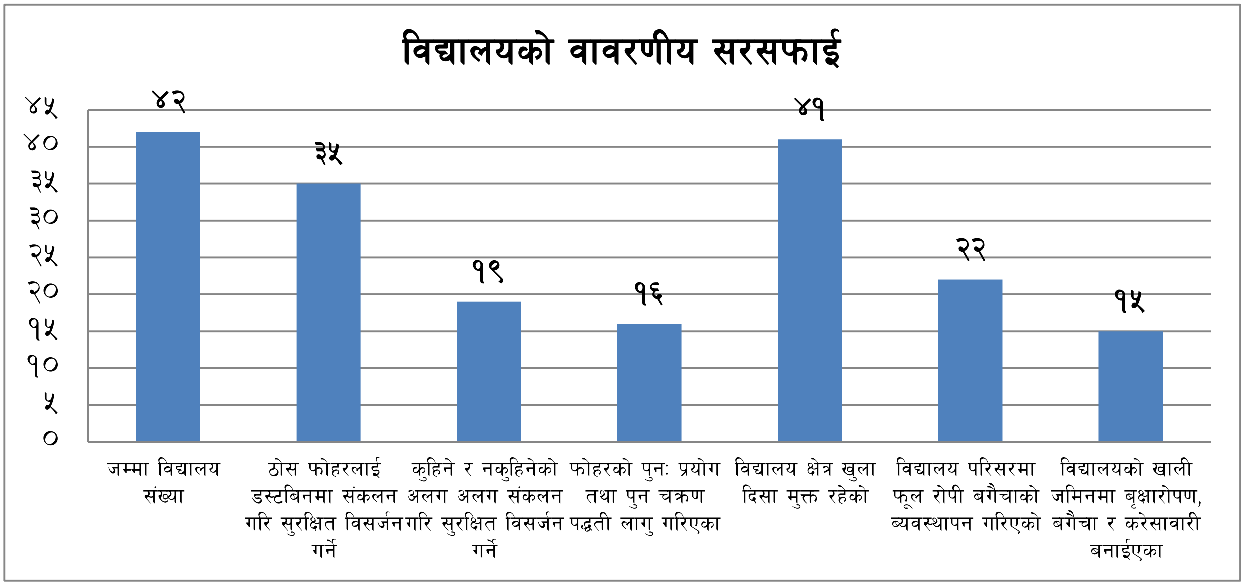

श्रोत : NWASH द्वारा नमूना घरघुरी सर्वेक्षण २०७६

तालिका २७ : विद्यालयमा वातावरणिय सरसफाइ सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	जम्मा विद्यालय संख्या	ठोस फोहरलाई डस्टबिनमा संकलन गरि सुरक्षित विसर्जन गर्ने	कुहिने र नकुहिनेको अलग अलग संकलन गरि सुरक्षित विसर्जन गर्ने	फोहरको पुनः प्रयोग तथा पुन चक्रण पद्धती लागु गरिएका	विद्यालय क्षेत्र खुला दिसा मुक्त रहेको	विद्यालय परिसरमा फूल रोपी बगैचाको व्यवस्थापन गरिएको	विद्यालयको खाली जमिनमा बृक्षारोपण, बगैचा र करेसावारी बनाईएका
१	४	४	३	३	४	२	२
२	६	६	५	४	६	२	३
३	३	३	२	३	३	०	१
४	३	३	२	२	३	३	३
५	२	०	०	०	२	१	०

६	११	१०	३	१	१०	६	४
७	३	३	१	०	३	२	०
८	३	३	३	३	३	२	२
९	७	३	०	०	७	४	०
जम्मा	४२	३५	१९	१६	४१	२२	१५

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरघुरी सर्वेक्षण २०७६

३.२.८ व्यवस्थापन तथा संस्थागत अवस्था :

यस नगरपालिकामा रहेका ४२ बाल विकास केन्द्र र विद्यालयहरुका बिद्यालयको ब्यबस्थापन तथा संस्थागत अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा १७ अर्थात ४०.४७ प्रतिशत बिद्यालयमा बाल क्लब गठन भएको, १७ वटा अर्थात ४०.४७.प्रतिशत बिद्यालयमा वास सम्पर्क शिक्षक तोकिएका, १७ वटा अर्थात ४०.४७ प्रतिशत बिद्यालयमा वास समिति गठन भएको, १५ वटा अर्थात ३५.७१ प्रतिशत बिद्यालयले वास कार्य योजना बनाएर एस आई पि.मा समावेश गरी कार्यान्वयन गरेका, ९ वटा अर्थात २१.४२ प्रतिशत बिद्यालयमा मर्मत संभार कोषको स्थापना भएको, १५ वटा अर्थात ३५.७ प्रतिशतमा वास कर्नर, २८ वटा अर्थात ६६.६६ प्रतिशत बिद्यालयले विपद् पुर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जूमा र ८ वटा अर्थात १९.०९ प्रतिशत विद्यालयमा जोखिम नक्सांकन गरेको पाइन्छ ।

तालिका २८ : विद्यालयहरुको व्यवस्थापन तथा संस्थागत अवस्था सम्बन्धि विवरण

वडा नं.	जम्मा विद्यालय संख्या	बाल क्लब गठन भएका	वास सम्पर्क शिक्षक तोकिएको	वास समिति गठन भएको	वास कार्य योजना तथा कार्यान्वयन भएका	वास सम्बन्धी अंक पद्धती लागु गरिएको	मर्मत संभार कोषको स्थापना	वास कर्नर स्थापना गरिएको	विद्यालयको विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा	जोखिम नक्सांकन
१	४	२	२	२	२	०	०	२	३	३
२	६	२	२	२	३	०	०	३	४	२
३	३	३	३	३	२	०	०	२	३	२
४	३	३	३	३	३	०	२	३	४	०
५	२	१	१	१	२	०	२	२	१	०
६	११	३	३	३	१	०	३	१	८	०

७	३	०	०	०	०	०	०	०	२	०
८	३	२	२	२	२	०	२	२	२	१
९	७	१	१	१	०	०	०	०	१	०
जम्मा	४२	१७	१७	१७	१५	०	९	१५	**२८**	**८**
प्रतिशत	१००	४०.४७	४०.४७	४०.४७	३५.७१	०	२१.४२	३५.७१	६६.६६	१९.०९

श्रोत : NWASH द्वारा नम'ना घरध'री सर्वेक्षण २०७६

३.२.९ बाल विकास केन्द्र (कक्षा) मा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाको अवस्था :

नगरपालिका मा कूल ३९ वटा बाल विकास केन्द्र रहेका छन । यिनीहरु मध्ये ८ वटा समुदायमा आधारित र ३१ वटा बिद्यालयमा आधारित बाल विकास केन्द्र रहेका छन् । समुदायमा आधारित बाल विकास केन्द्रमा सुरक्षित खानेपानी सेवा ,शौचालय र समुहमा हात धुने सुविधा २ वटामा रहेको पाइन्छ भने बिद्यालयमा आधारित बाल विकास केन्द्र मध्ये १८ वटामा सुरक्षित खानेपानी सेवा पुगेको, १८ वटैमा शौचालयको सुविधा भएको र कुनै पनि बाल विकास केन्द्रमा समुहमा हात धुने सुविधा नरहेको देखिन्छ । विस्तृत विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका २९ : बाल विकास केन्द्र (कक्षा) मा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता विवरण

क.स.	वडा नं.	समुदायमा आधारित बा.वि.के.				विद्यालयमा आधारित बा.वि.के.			
		संख्या	सुरक्षित खानेपानी सेवा भएका	शौचालय	समुहमा हात धुने सुविधा भएका	संख्या	सुरक्षित खानेपानी सेवा भएका	शौचालय	समुहमा हात धुने सुविधा भएका
१	१	३	२	२	०	१	१	१	०
२	२	३	०	०	०	३	१	१	०
३	३	०	०	०	०	३	१	१	०
४	४	०	०	०	०	५	१	१	०
५	५	०	०	०	०	२	१	१	०
६	६	१	०	०	०	२	१	१	०
७	७	१	०	०	०	३	१	१	०
८	८	०	०	०	०	४	३	३	०
९	९	०	०	०	०	८	८	८	०
जम्मा		८	२	२	०	३१	१८	१८	०

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६/नगर शिक्षा शाखा

३.३. स्वास्थ्य संस्थाहरूमा खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्था :

त्रिवेणी नगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्था हरु मा सवस्थ्य संस्थाहरुको संख्या, विरामीको चाँप, खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छता को अवस्थालाइ यहा विश्लेषण गरिएको छ ।

३.३.१ स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानीको अवस्था :

यस नगरपालिकामा रहेका ११ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरु मध्ये ७ वटा स्वास्थ्य संस्थामा (६३.६४ प्रतिशत) नियमित खानेपानी सेवा उपलब्ध रहेको छ । त्यसैगरी ७ वटा स्वास्थ्य संस्थामा (६३.६४प्रतिशत) २४ सै घण्टा खानेपानी सेवा उपलब्ध छ । ७ वटा स्वास्थ्य संस्थामा सुरक्षित श्रोतको खानेपानी सेवा उपलब्ध भएको र नगरपालिकाका बाँकी स्वास्थ्य संस्थामा निश्चित समयमा मात्र पानीको उपलब्धता हुन्छ । ५ वटा स्वास्थ्य संस्थामा (४५.४५ प्रतिशत) पिउने पानीको सुद्धिकरण गर्ने गरिएको छ । त्यसैगरी १ वटा स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण गरिएको छ । ५ वटा स्वास्थ्य संस्थामा अपांगता भएको व्यक्तिहरुलाई खानेपानीको सुबिधा भएको र ५ वटै स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानी भण्डारणको सुविधा रहेको छ । त्यसैगरी १ वटा स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण र खानेपानी नियमित सेवा नभए बैकल्पीक श्रोतको पहिचान गरिएको छ भने वाकि १० वटा स्वास्थ्य संस्थामा गरिएको छैन ।

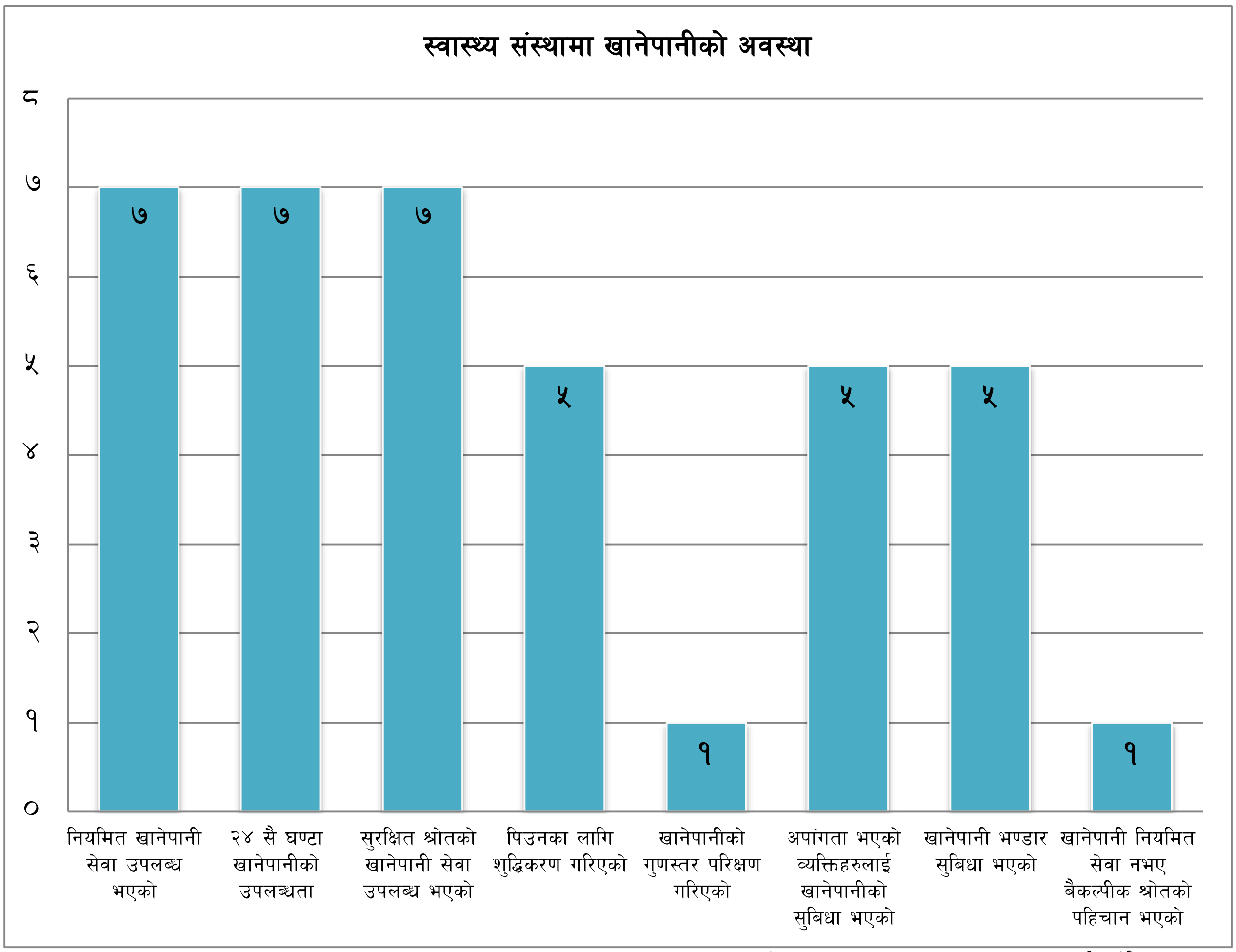

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

तालिका ३० : स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानीको अवस्थाको विवरण

क्र.स.	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	स्वास्थ्य संस्थाको प्रकार	वडा नं	औषत बिरामी संख्या - दैनिक)	नियमित खानेपानी सेवा उपलब्ध भएको	२४ सै घण्टा खानेपानीको उपलब्धता	स’रक्षित श्रोतको खानेपानी सेवा उपलब्ध भएको	पिउनका लागि शुद्धिकरण गरिएको	खानेपानीको ग’णस्तर परिक्षण गरिएको	अपांगता भएको व्यक्तिहरुलाई खानेपानीको सुबिधा भएको	खानेपानी भण्डार स’बिधा भएको	खानेपानी नियमित सेवा नभए बैकल्पीक श्रोतको पहिचान भएको	अनुमानित दुरी
१	छतरा आधारभूत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	१	२०	छैन	हुदैन	छैन	गरिदैन	गरेको छैन	छैन	छ	छैन	
२	छतरा स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	२	१५	छैन	हुदैन	छैन	गरिदैन	गरेको छैन	छैन	छैन	छैन	
३	सिम्ला शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	स्वास्थ्य चौकि र सामूदायीक स्वास्थ्य इकाइ	२	४	छ	हुन्छ	छ	कहिलेकाही मात्र गरिन्छ	गरेको छैन	छैन	छैन	छैन	
४	पुरभुरा प्राथमिक स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	३		छैन	हुदैन	छैन	गरीदैन	गरेको छैन	छैन	छ	छैन	
५	तोली स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	४	३	छ	हुन्छ	छ	सधैं गरिन्छ	गरेको छैन	छैन	छैन	छैन	
६	किमनी आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	५		छ	हुन्छ	छ	सधैं गरिन्छ	गरेको छैन	छ	छैन	छैन	
७	आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	शहरी स्वास्थ्य	६		छ	हुन्छ	छ	सधैं गरिन्छ	गरेको छैन	छ	छैन	छैन	

		प्रवर्धन - जनता स्वास्थ्य केन्द्र)											
८	कैलासमाण्डौ स्वास्थ्य चौकि	स्वास्थ्य चौकि र सामुदायीक स्वास्थ्य इकाइ	७	३	छ	हुन्छ	छ	सधै गरिन्छ	गरेको छ	छ	छ	छ	
९	घडाली आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	८	८	छ	हुन्छ	छ	गरिदैन	गरेको छैन	छ	छ	छैन	
१०	वागापाट आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	हेल्थ पोष्ट	९	८	छैन	हुदैन	छैन	गरिदैन	गरेको छैन	छैन	छ	छैन	
११	पैमा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	९	१२	छ	हुन्छ	छ	सधै गरिन्छ	गरेको छैन	छ	छैन	छैन	
जम्मा				**७३**	**७**	**७**	**७**	**५**	**१**	**५**	**५**	**१**	
प्रतिशत					**६३.६४**	**६३.६४**	**६३.६४**	**४५.४५**	**९.०९**	**४५.४५**	**४५.४५**	**९.०९**	

श्रोत : NWASH द्वारा नम'ना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.३.२ स्वास्थ्य संस्थाको शौचालय र यसको सरसफाइको अवस्था :

नगरपालिकामा रहेका ११ वटा स्वास्थ्य संस्थामा मध्ये ९ वटा स्वास्थ्य संस्थामा १३ वटा सुधारिएको शौचालय रहेका छन । यी सौचालय मध्ये ११ वटा अर्थात ८४.६२ प्रतिशत शौचालय प्रयोगमा रहका छन् । जसमध्ये ५वटा स्वास्थ्य संस्थामा महिलाका लागि छुट्टै शौचालय, ८ वटामा विरामीका लागी छुट्टै, ७ वटामा स्टाफका लागी छुट्टै ९ वटा र सर्वसाधारणका लागी सौचालय रहेका छन । ८ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा वालवालीकामैत्री, र ५ वटा स्वस्थ्य संस्थाहरुमा अपांगता भएका हरुका लागी शौचालय हरु रहेका छन भने ३ वटा स्वास्थ्य संस्थामा हात धुने स्थानको व्यबस्था छ भने वाकि स्वास्थ्य संस्थाहरुमा नभएको देखिन्छ । त्यसै गरी कुनैपनि स्वास्थ्य संस्थामा महिला तथा पुरुषका लागी युरिनलको व्यवस्था छैन ।

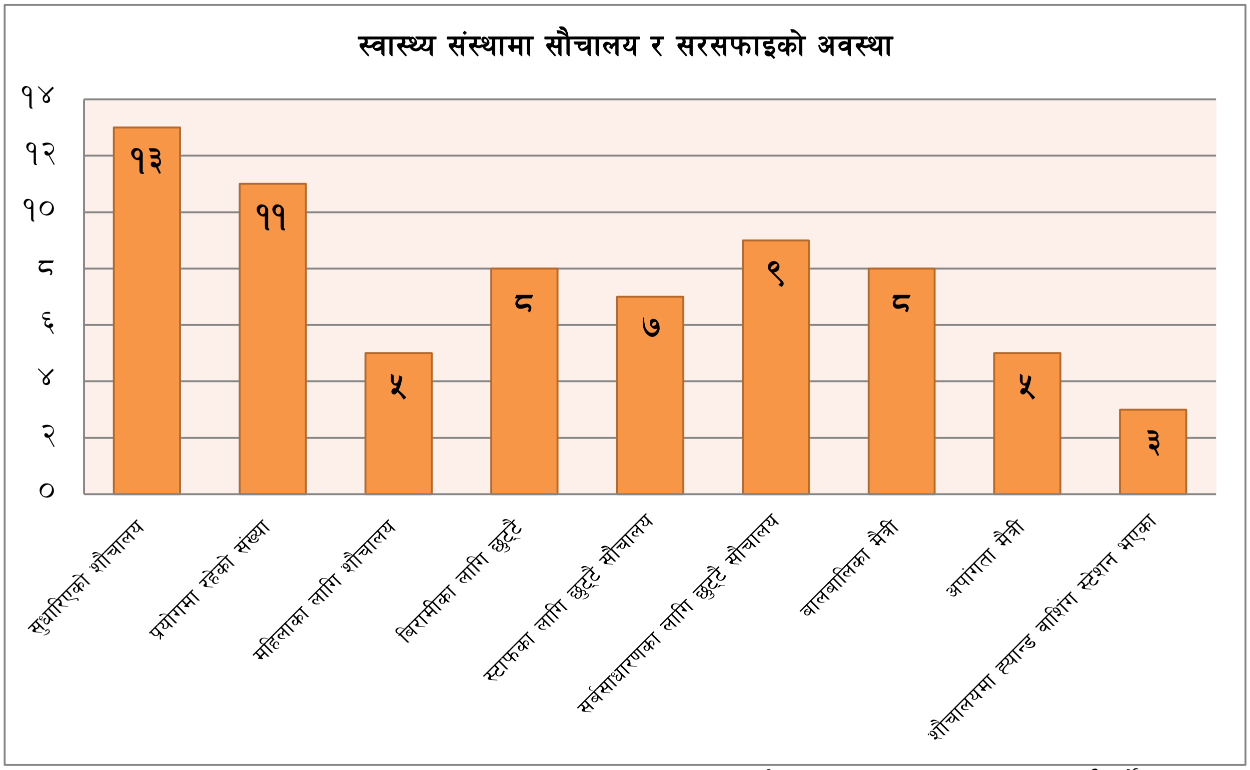

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

तालिका ३१ : स्वास्थ्य संस्थामा शौचालय र यसको सरसफाइको विवरण

क.स	स्वास्थ्य संस्थाको नाम			सुधारिएको शौचालय			शौचालय छ भने				युरिनलको व्यवस्था भएको		शौचालय प्रयोगकर्ता मैत्री भएका				
		स्वास्थ्य संस्थाको प्रकार	वडा नं	छ	जम्मा संख्या	प्रयोगमा रहेको संख्या	महिलाका लागि शौचालय	बिरामीका लागि छुट्टै	स्टाफका लागि छुट्टै शौचालय भएको	सर्वसाधारणका लागि छुट्टै शौचालय भएको	महिला	पुरुष	बालबालिका मैत्री	महिलाका लागि	अपांगता मैत्री	शौचालयमा ह्याण्ड वाशिंग स्टेशन भएको	स्वास्थ्य संस्थाको विशेष स्थानहरुमा ह्याण्ड वाशिंग स्टेशन भएका
१	छतरा आधारभूत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	१	छैन			छैन				०	०	छैन		छैन	छैन	छैन
२	छतरा स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	२	छ	२	०	छ	१	०	१	०	०	छ		छ	छैन	छैन
३	सिम्ला शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	स्वास्थ्य चौकि र सामूदायीक स्वास्थ्य इकाइ	२	छ	२	२	छ	१	१	१	०	०	छ		छ	छैन	छैन
४	पुरभुरा प्राथमिक स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	३	छैन			छैन				०	०	छैन		छैन	छैन	छैन
५	तोली स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	४	छ	३	३	छ	१	१	१	०	०	छ		छैन	छैन	छैन
६	किमनी आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	५	छ	१	१	छैन	१	१	१	०	०	छ		छ	छैन	छैन
७	आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	शहरी स्वास्थ्य प्रवर्धन - जनता	६	छ	१	१	छ			१	०	०	छ		छ	छ	छैन

		स्वास्थ्य केन्द्र)															
८	कैलासमाण्डौ स्वास्थ्य चौकि	स्वास्थ्य चौकि र सामुदायीक स्वास्थ्य इकाइ	७	छ	१	१	छ	१	१	१	०	०	छ		छ	छ	छैन
९	घडाली आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	८	छ	१	१	छैन	१	१	१	०	०	छ		छैन	छैन	छैन
१०	वागापाट आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	हेल्थ पोष्ट	९	छ	१	१	छैन	१	१	१	०	०	छैन		छैन	छैन	छैन
११	पैमा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	९	छ	१	१	छेन	१	१	१	०	०	छ		छैन	छ	छैन
जम्मा					**१३**	**११**	**५**	**८**	**७**	**९**	०	०	**८**		**५**	**३**	**०**

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.३.३ स्वास्थ्य संस्थाको फोहोर ब्यबस्थापन :

त्रिवेणी नगरपालिकाका ११ वटा स्वास्थ्य संस्था मध्ये ५ वटा स्वास्थ्य संस्थामा ठोस फोहोरको सुरक्षित संकलन गर्न बकेटहरुको लेवलिङ्ग सहित व्यवस्था गरिएको छ भने ६ वटा स्वस्थ्य संस्थामा संकलन गर्न बकेटहरुको लेवलिङ्ग सहित व्यवस्था गरिएको छैन । ८ वटा स्वास्थ्य संस्थामा ठोस फोहोरको सुरक्षित निर्मलिकरण गर्ने गरिएको छ ३ वटामा छैन । नगरका स्वास्थ्य संस्थाहरुमा ४ वटा स्वास्थ्य संस्थाको जैविक प्रक्रियाबाट २ वटा स्वास्थ्य संस्थाको रसायनिक, ५ वटा स्वास्थ्य संस्थाको फोहर विसर्जन को कुनै प्रक्रिया अपनाइएको छैन । यस नगरमा ३ वटा स्वास्थ्य संस्थाको पुन :प्रयोग गर्न मिल्ने औजारहरुको निर्मलिकरण तथा अटो क्लेभिंग Autoclave with prescribed equipment Steam sterilization under pressure बाट गर्ने गरेका ४ वटा स्वास्थ्य संस्थाको Autoclave with local process को माध्यमबाट, २ वटा स्वास्थ्य संस्थाको Chemical disinfection र २ वटा स्वास्थ्य संस्थामा अन्य प्रक्रिया अपनाएको देखिन्छ ।

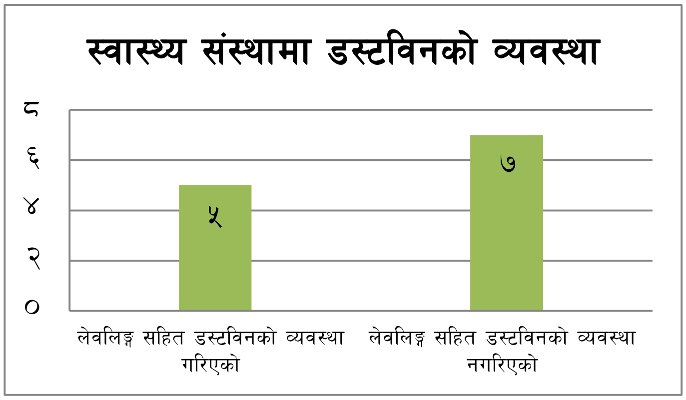

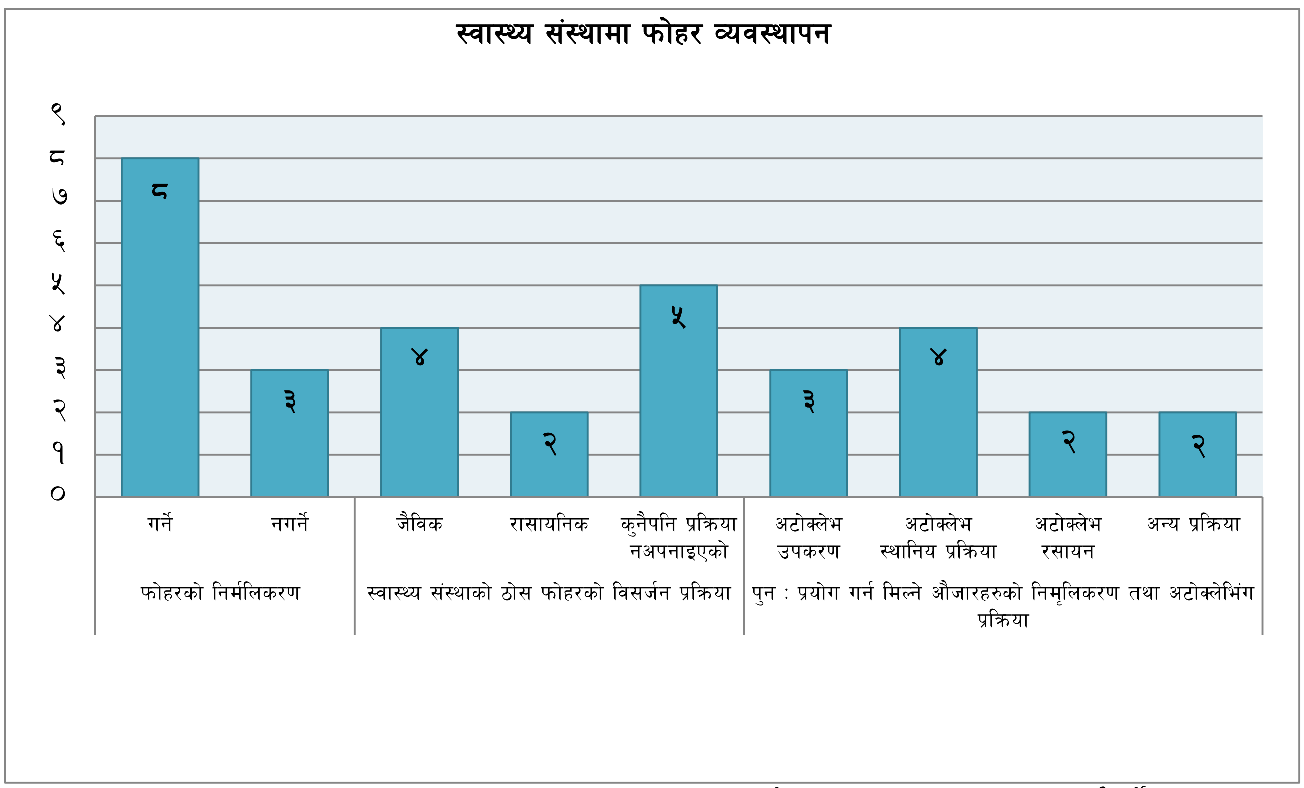

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

तालिका ३२ : स्वास्थ्य संस्थामा फोहोर ब्यबस्थापनको विवरण

सि.नं	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	स्वास्थ्य संस्थाको प्रकार	वडा नं	ठोस फोहोरको सुरक्षित संकलन गर्न बकेटहरुको लेवलिङ्ग सहित व्यवस्था गरिएको	ठोस फोहोरको सुरक्षित निर्मलिकरण गर्ने गरिएको	ठोस फोहोरको सुरक्षित रुपमा विसर्जन गर्ने गरेको -जैविक,रासायनिक	पुन :प्रयोग गर्न मिल्ने औजारहरुको निर्मलिकरण तथा अटो क्लेभिंग गर्ने गरेका
१	छतरा आधारभूत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	१	छैन	गरीन्छ	जैविक प्रक्रिया	Autoclave with local process
२	छतरा स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	२	छैन	गरीन्छ	कुनेपनि प्रक्रिया नअपनाइएको	Chemical disinfection
३	सिम्ला शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	स्वास्थ्य चौकि र सामूदायीक स्वास्थ्य इकाइ	२	छ	गरीन्छ	जैविक प्रक्रिया	Chemical disinfection
४	पुरभुरा प्राथमिक स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	३	छैन	गरीन्छ	कुनेपनि प्रक्रिया नअपनाइएको	Autoclave with local process
५	तोली स्वास्थ्य चौकी	हेल्थ पोष्ट	४	छ	गरीन्छ	जैविक प्रक्रिया	Autoclave with local process
६	किमनी आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	५	छ	गरिदैन	कुनेपनि प्रक्रिया नअपनाइएका	Othrers
७	आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	शहरी स्वास्थ्य प्रवर्धन -जनता स्वास्थ्य केन्द्र)	६	छैन	गरिदैन	कुनेपनि प्रक्रिया नअपनाइएका	Others
८	कैलासमाण्डौ स्वास्थ्य	स्वास्थ्य चौकि र	७	छ	गरीन्छ	जैविक प्रक्रिया	Autoclave with local

	चौकि	सामुदायीक स्वास्थ्य इकाइ					process
९	घडाली आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	८	छ	गरिदैन	कुनेपनि प्रक्रिया नअपनाइएका	Autoclave with prescribed equipment Steam sterilization under pressure
१०	वागापाट आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	हेल्थ पोष्ट	९	छैन	गरीन्छ	रसायनिक प्रक्रिया	Autoclave with prescribed equipment Steam sterilization under pressure
११	पैमा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	प्राइमरी हेल्थ केयर सेन्टर	९	छैन	गरीन्छ	रसायनिक प्रक्रिया	Autoclave with prescribed equipment Steam sterilization under pressure
जम्मा				**५**	**८**		

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.३.४ प्रसुती केन्द्रहरुमा खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छताको अवस्था :

त्रिवेणी नगरपालिकाका कुल ११ वटा स्वास्थ्य संस्था मध्ये ११ वटै स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती केन्द्रको सुविधा भएको पाइन्छ। ४ वटा प्रसुती केन्द्रमा सुरक्षित खानेपानी सुबिधा भएको, ३ वटा प्रसुती केन्द्रमा सुधारीएको शौचालय सुबिधा भएको, ५ वटा प्रसुती केन्द्रमा हातधुने सुविधा भएको र ३ वटा प्रसुती केन्द्रमा प्लासान्टा पिटको ब्यबस्था रहेको छ ।

तालिका ३३ : प्रसुती केन्द्रहरुमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सुविधाको अवस्थाको विवरण

वडा.नं	स्वास्थ्य संस्थाको नाम	बथिंग सेंन्टर भएको	मासिक औसत डेलिभरी संख्या	सुरक्षित खानेपानी सुबिधा भएको	सुधारीएको शौचालय सुबिधा भएको	हातधुने सुविधा भएको	प्लासान्टा पिट भएका
१	छतरा आधारभूत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१	४	०	०	०	०
२	छतरा स्वास्थ्य चौकी	१	५	१	१	१	१
२	सिम्ला शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१	३	०	०	०	०
३	पुरभुरा प्राथमिक स्वास्थ्य चौकी	१	३	०	०	०	०
४	तोली स्वास्थ्य चौकी	१	८	१	१	१	१
५	किमनी आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१	५	०	०	०	०
६	आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१	६	१	०	१	०
७	कैलासमाण्डौ स्वास्थ्य चौकि	१	६	१	१	१	१
८	घडाली आधारभुत शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१	४	०	०	०	०
९	वागापाट आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र	१	५	०	०	०	०
९	पैमा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र	१	२	०	०	१	०
जम्मा		**११**	**५१**	**४**	**३**	**५**	**३**

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६/नगर स्वास्थ्य शाखा

३.४ सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था :

त्रिवेणीनगरपालिकाको सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था को वारेमा यहा उल्लेख गरिएको छ। जस अन्तरगत घरायसी सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था, सरसफाइ सेवाको स्तर, महिनावारी हुदा चर्पीको प्रयोग, घरयासी शौचालय सरसफाइको अवस्था, घरायसी दिसाजन्य पदार्थ र घरायसी ठोस पदार्थको ब्यबस्थापन लगागत का विषय छन ।

३.४.१ घरायसी सरसफाइ तथा स्वच्छताको अवस्था

त्रिवेणी नगरपालिकाका ३१०७ घरधुरीमध्ये खासस्व योजना निर्माणका लागी गरिएको ३०८ घरपरिवारको नमुना घरपरिवार सर्वेक्षण गरिएको थियो। सो सर्वेक्षणलाई सामान्यिकरण गर्दा शौचालय

भएका घरधुरी शतप्रतिशत रहेका छन । त्यसैगरी ८६.६९ प्रतिशत घरधुरीमा स्थायी र १३.३१ प्रतिशत घरधुरीमा अस्थायी शौचालय भएको देखिन्छ । यस नगरपालिकामा ६८.५१ घरधुरीमा सुधारिएको सौचालय, ०.३२ प्रतिशत घरधुरीमा वायोग्याँस जडित र ३१.१७ प्रतिशत घरधुरीमा अन्य प्रकारको सौचालय रहेका छन ।

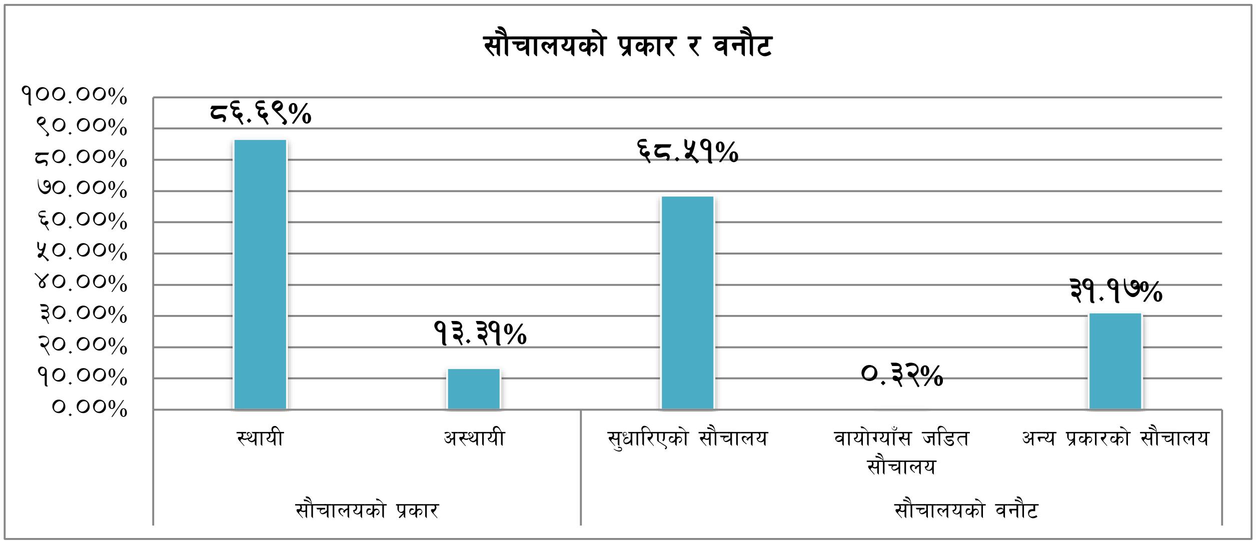

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.४.२ सरसफाइ सेवाको स्तर :

त्रिवेणी नगरपालिकामा सरसफाइ सेवाहरूको स्तर दिगो विकास लक्ष्य(एसडीजी) का परिभाषाहरू प्रयोग गरी मूल्याङ्कन गरिएको थियो । व्यवस्थित सरसफाइमा गोवरग्यांस जडित र डबल पिट भएका शौचालयहरू पर्दछन् भने सेप्टिक टैंक भएका शौचालयहरूलाई आधारभुत सरसफाइ र कच्चि चर्पीहरूलाई नसुधारिएको सुविधामा राखिएको छ । नगरपालिकाका ९ वटै वडामा ३०९ घरधुरीमा सरसफाइ सेवाको स्तर सम्बन्धि नमुना घरधुरी सर्वेक्षण गर्ने क्रममा ८६.४१ प्रतिशत घरपरिवारमा आधाभुत स्तरको सरसफाइ सेवा, ० प्रतिशत घरपरिवारमा सिमित सरसफाइ सेवा, १३.२७ प्रतिशत घरपरिवारमा नसुधारिएको सरसफाइ सेवा र बाँकी ०.३२. प्रतिशत घरपरिवारमा सरसफाइ सुविधा नै नभएको देखिन्छ । परिभाषाका तलको वक्समा लिइएको छ ।

सुरक्षितरुपले व्यवस्थित सरसफाइ : दिगो विकास लक्ष्यले सुरक्षित रुपले व्यवस्थित सरसफाइ लाई सुधारिएका सुविधाहरूको प्रयोग जुन अन्य परिवार सँग साझेदारी गरएको छैन र जहाँ फोहरलाई उत्पति स्थानमै,वा सुरक्षित रुपले फोहोर फोहर फाल्ने स्थानमा ढुवानी गरी व्यवस्थापन गरिएको रुपमा परिभाषित गरेको छ । नेपालको सन्दर्भमा यो सामान्यतया डबल -पिट शौचालयहरूमा मात्र सम्भव हुन्छ जहाँ एउटा पिट भरीएको खण्डमा अको प्रयोग गररन्छ र पिटमा कम्पोष्ट हुदै गर्छ जसले गर्दा भरीएको पिट कच्चा रुपमा नै फोहर निकालेर खाली गर्नुपर्दैन

सर्भे गर्दा प्रयोग गरिएका अन्य पीमाषाहरु निम्नानुसार छन ।

- आधारभुत Basic : (पक्की शौचालय भएको तर अरु घरसँग साझेदारी नगरीएको एकल सेप्टिक टैंक भएका शौचालयहरु)
- सिमित Limited -पक्की शौचालय भएको तर अरु घरसँग पनि साझेदारी गररएको)
- नसुधारीएको Unimproved : कच्ची शौचालयहरु भएको
- खुल्ला दिसा (शौचालय नभएको) *श्रोत : JMP, https://washdata /org/monitoring/sanitation*

तालिका ३४ : सरसफाइ सेवाको स्तर

वडा नं.	आधाभुत स्तरको सरसफाइ सेवा भएका घरधुरी	सिमित सरसफाइ सेवा भएका घरधुरी	नसुधारिएको सरसफाइ सेवा भएका घरधुरी	सरसफाइ सुविधा नै नभएका भएका घरधुरी
१	१७	०	१	०
२	३५	०	०	०
३	७	०	१९	१
४	४०	०	०	०
५	२०	०	३	०
६	५४	०	०	०
७	३२	०	०	०
८	९	०	१७	०
९	५३	०	१	०
जम्मा	२६७	**०**	४१	**१**
प्रतिशत	**८६.४१**		**१३.२७**	**०.३२**

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.४.३ : महिनावारी हुदा चर्पीको प्रयोग :नगरपालिकाका ९ वटै वडामा गरिएको नमूना सर्बेक्षणमा महिलाहरुले महिनावारी भएको बेलामा चर्पीको प्रयोग गर्छन् गर्दैनन् भनि गरिएको सर्वेक्षणवाट खाएको तथ्याङक अनुसार ९८.५४ प्रतिशत महिलाले महिनावारी हुदा चर्पीको प्रयोग गर्ने गरेको पाइन्छ भने १.४६ प्रतिशत महिलाहरुले महिनावारी भएको बेलामा चर्पिको प्रयोग गर्ने नगरेको पाइएको छ ।

तालिका ३५: महिनावारी हुदा चर्पीको प्रयोग

वडा नं.	महिनावारी भएको बेलामा चर्पिको प्रयोग गर्ने महिलाको संख्या	महिनावारी भएको बेलामो चर्पिको प्रयोग नगर्ने महिला को संख्या
१	१६	२
२	३५	
३	२४	२
४	३९	१
५	२३	०
६	५४	०
७	३२	०
८	२६	०
९	५३	०
जम्मा	४६७	५
प्रतिशत	९८.५४	१.४६

३.४.४ घरयासी शौचालय सरसफाइको अवस्था :

त्रिवेणी नगरपालिकाका शौचालय भएका घरधुरीशतप्रतिश त घरधुरीमा सोचालय रहेका छन । यस नगरमा ३४.४२ प्रतिशत शौचालयबाट निस्कने पदार्थलाई सेप्टिक ट्यांकमा खसाल्ने ब्यवस्था गरिएकोछ । त्यसैगरी ६४.६१ प्रतिशत शौचालयलाई ढाकेको खाल्डोमा जोडिएको, ०.६५ प्रतिशत शौचालय खुल्ला खाडलमा जडान गरिएका र ०.३२ प्रतिशत शौचालयबाट निस्कने फोहोरलाई सिधै खोला वा खुल्ला ठाउँमा बिसर्जन गर्ने गरिएको छ ।

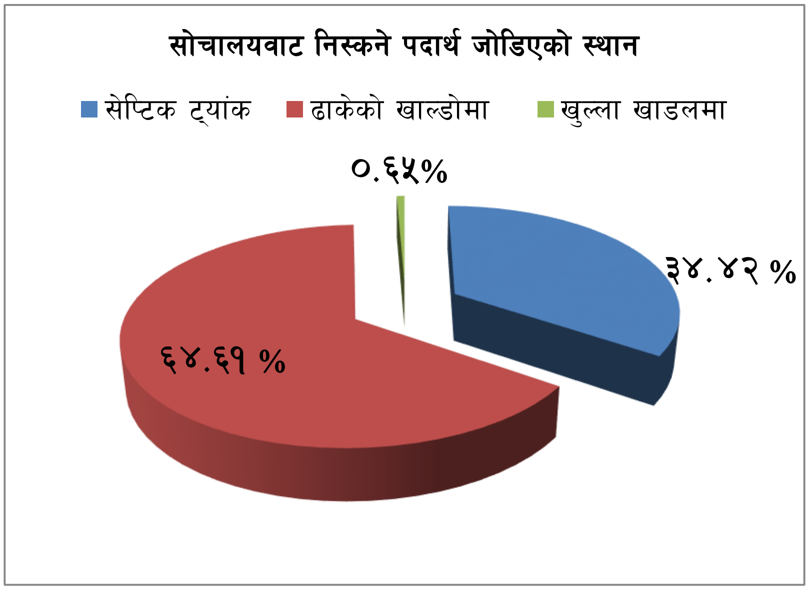

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.४.५ घरायसी दिसाजन्य पदार्थ सरसफाइको अवस्था :

नगरपालिकाका घरपरिवार मा रहेका सौचालयहरुको नमुना सर्वेक्षण गर्दा ४३.८३ प्रतिशत शौचालयको मात्र खाडल भरिएको र बाँकी ५६.१७ प्रतिशत शौचालयको खाडल हालसम्म भरिएको छैन । ३०.३७ प्रतिशत खाडल निर्माण गरेको २ बर्ष भित्र,३२.५९ प्रतिशत खाडल २ देखि ४ बर्ष भित्र,१७.७८ प्रतिशत खाडल ४ देखि ६ बर्ष भित्र र १९.२६ प्रतिशत खाडल निर्माण भएको ६ बर्ष पछि भरिएको पाइएको छ । भरिएका खाडलहरु सफाइ गर्ने शिलशिलामा ९२.७३ प्रतिशतले मानिसले विना साधन हातले सफा गरेको, ६.३६ प्रतिशतले पम्प लगाएर खाडल सफाइ गरेको र ०.९१ प्रतिशत ले अन्य तरिकाले भरिएका खाडल सफाइ गरेको देखिन्छ ।

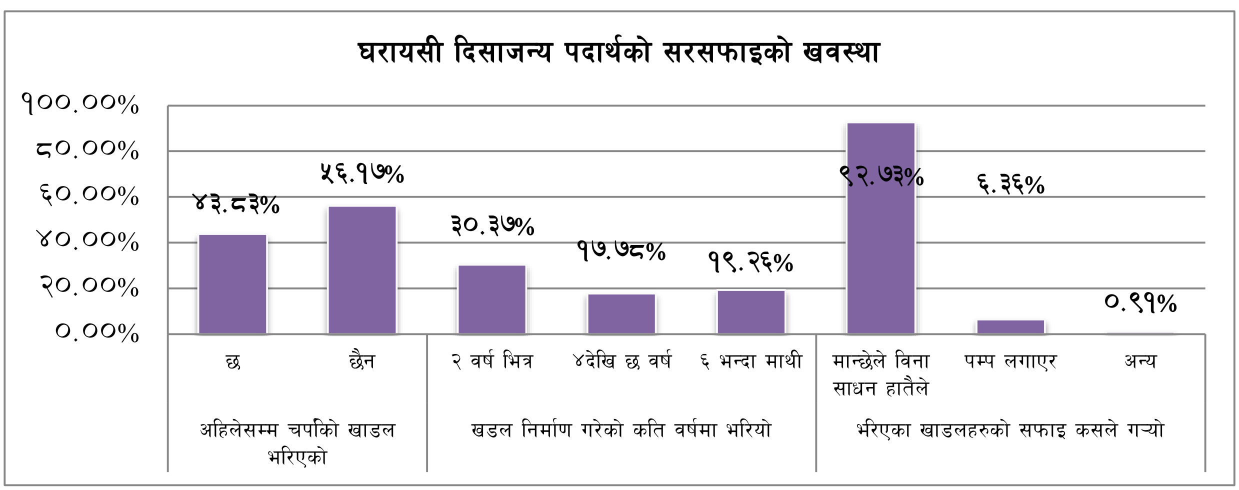

नेपाल २०७६ असोज १३ गते नै खुल्ला दिसामुक्त राष्ट्र घोषणा गरी सकेको अवस्थामा त्रिवेणी नगरपालिकाले पनि तदारुकताका साथ खुल्ला दिसामुक्तको अवस्थाबाट मुक्त भइ पूर्णसरसफाइको

अवस्थामा पुग्नु अपरिहार्य भएको छ । नगरपालिकाका प्रत्येक घरका आफ्नै स्थायी शौचालयका सन्दर्भमा पनि अब खाडल भरियो भने के गर्ने भन्ने बारे पनि सोच्ने समय आइसकेको छ, तर एउटा मात्र मात्र खाडल भएको शौचालयमा खाडलमा भएको फोहोर कम्पोष्ट हुन पाएको हुदैन त्यसैले यो भरिएमा खाली गर्न गाह्रो हुन्छ । त्यसैले पूर्ण सरसफाइ कार्यक्रममा दुई खाल्डे चर्पीलाई प्रवर्द्धन गर्ने पनि योजना हुनुपर्छ जसले गर्दा सबै घर परिवारलाई अर्को खाल्डो कहाँ खन्ने भनेर सोच्न प्रोत्साहित गरोस । यस नगरपालिकामा कुनै पनि घरमा बैज्ञानिक ढल निकासको व्यवस्था नभएको देखिन्छ ।

३.४.६ घरायसी ठोस पदार्थको ब्यबस्थापन :

त्रिवेणी नगरपालिका खासस्व योजना निर्माणको क्रममा गरिएको नमुना सर्वेक्षणमा घरभित्रको ठोस फोहोरको ब्यबस्थापन सम्बन्धमा सत प्रतिशत घरपरिवारको फोहोर व्यवस्थापन स्वयमले नै गर्ने गरेको देखिन्छ । फोहर व्यवस्थापन का लागी १४.६१ प्रतिशत घरधुरीले कुहिने र नकुहिने गरी छुट्याउने गरेको र ८५.३९ प्रतिशत घरपरिवारले घरवाट निस्कने फोहोर छुट्टयाउने नगरेको देखिन्छ ।

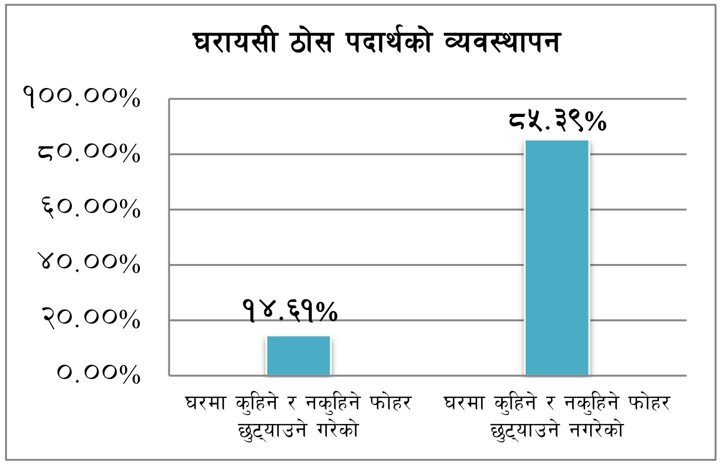

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.४.७ हातधुने स्थानको अवस्था : यस नगरपालिकामा हात धुनका लागि निश्चित स्थानको निर्माण र साबुन पानीको ब्यबस्था भए नभएको सम्बन्धि नमुना सर्बेक्षणमा २५.०८ प्रतिशत घरधुरीमा मा हात धुने निश्चित स्थानमा साबुन पानीको व्यवस्था भएको पाइन्छ भने ७४.९२ प्रतिशत घरधुरीमा मा नभएको देखिन्छ ।

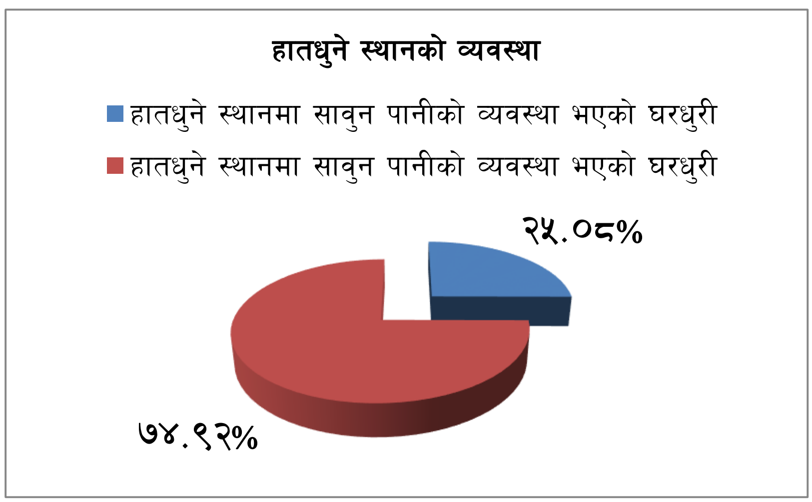

श्रोत : NWASH द्वारा नमुना घरधुरीसर्वेक्षण २०७६

३.४.८ सार्वजनिक र सामुदायिक शौचालय :

यस नगरपालिकाका वडा नं १ को छतरा र वडा नं ७ को कैलासमाण्डौ डाडामा सार्वजानिक शौचालयहरुको निर्माण तथा प्रयोग गरिएको छ । यसै गरी त्रिवेणी नगरपालिकाका बजारोन्मुख अन्य क्षेत्रहरुमा समेत सार्वजनिक शौचालयहरु निर्माणका लागि आवश्यक पहल गर्न जरुरी देखिन्छ ।

तालिका ३६ : नगरपालिका क्षेत्रका प्रमुख बजार तथा व्यापारिक स्थलहरुको सरसफाइको अवस्था

क.स.	त्रिवेणीनगरपालिका क्षेत्र	प्रमुख बजार तथा व्यापारिक स्थलहरु	सार्वजनिक शौचालयको ब्यवस्था	खानेपानी आपुर्तीको अवस्था
१	त्रिवेणीनगरपालिका वडा नं. १	छतरा	भएको	भएको
२	त्रिवेणीनगरपालिका वडा नं. ७	कैलासमाण्डौ डाडा	भएको	भएको
	त्रिवेणीनगरपालिका वडा नं. ८	पिपल वजार		

३.५ विपद जोखिम तथा जलवायु परिवर्तन असर :

३.५.१ विपदको ऐतिहासिक समयरेखा :

त्रिवेणी नगरपालिकाको वडास्तरमा सहभागितात्मक अवधारणा अनुरुप जोखिम क्षमता विश्लेषण (Vulnerability Capacity Assesment) गरिएको थियो । सो विश्लेषणको आधारमा प्रमुख जोखिमको रुपमा भुकम्प, बाढीपहिरो, हावाहुरी, आगलागी, असिना, चट्याङ, खडेरी, महामारी, जंगली जनावर आतंक आएका थिए । खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताका क्षेत्र लगायत अन्य क्षेत्रमा बि.सं. २०४३ सालदेखि हालसम्ममा त्यस्ता विपद्हरूले गम्भीर असर पार्दै आएका छन् । यससम्बन्धी विवरणलाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं ३७ विभिन्न समयमा विपद्बाट भएको क्षति

प्रकोप	साल र महिना र स्थान	क्षतिको विवरण
पहिरो	०५० साउन, खपर	खेतबारी, जंगल
	२०५६ भदौ, घट्टेखोला,जुहार ताल,	१० गिाह जमिन र जंगल
	२०६० श्रावण र भदौ ,फुर्चापानी, मष्टेश्वरी देखि मैनेखोला सम्म	वाटो भत्किएको, जमिन पुरिएको
	२०६४भदौ ,हरियालो	घर,छाना,खेत पुरेको
	२०७१ भदौ, कुल्देवमाण्डौ	जमिन पुरिएका
	२०४३ श्रावण, पारिघर,छिमेकी, दोधारा	५० घर भत्केको,५० जना घाइते,१५ विघा खेत
	२०४७ साल जेष्ठ, वडा नं ४	१० घर र खेतवारी
	२०५० असोज, वानेढुङगा	जमिन वगाएको

	२०६३ साल असार ,जोगी लाटेखोला	६ कित्ता जग्गा
	२०४७ साल जेष्ठ वडा नं ६	१० घर र खेतवारी
	२०५७ असार २७ , नर पछ्यारो	२ जनाको मृत्यु
	२०६० साल श्रावण २४ जैशीवाडा	६ घर ४० मुरी फल्ने जमिन
	२०७० साल भाद्र ५, सल्लिमुड वाट मालागाड	१२घर,१०० मुरी अन्न उत्पादन हुने जमिन
	२०७० ,पैमा पारिवन	गोठ र २५ हे. जमिन
	२०७२ ,पैमा,खाटेपाटा,रटुनीपानी	३० हे. जमिन
वाढी	२०६२भाद, गाजेवन र घट्टेखोला	खेतारी,जंगल बगाया
	२०४६ श्रावण, मानागाड	१० छाना, २० घट्ट, र १ पुलर १०० विगाह जमिन
	२०६२ असोज ,किम्नि खोला	४ जना मानिसको मृत्यु, १ पूल वगाएको
	२०४५ असार २३ , त्रिवेणीहुदै मालागाड मौरे क्षेत्र सम्म	३ पुल र घरहरु क्षति भएको,२०मुरी उव्जने खेत
	२०४६ भाद्र २४ भकुण्डे खोला हुदै मालागाड सम्म	१० छाना, घरहरुमा नोक्सान, खेतियोग्य जमिन
	२०४६ बैशाख २०, खिरपाटा, मालाकोट	सेराममा रहेका १५ हे. खेत घट्ट र भैसी
	२०४६ श्रावण १३ मौरेमालागाड	१२ पसल र ४०० मुरी उत्पादनहुने खेत
	२०५६ श्रावण १० , राताढुङगा	१०० मुरी उत्पादनहुने खेत

श्रोत : त्रिवेणी नगरपालिकाको विपद तथा जलवायु उत्थानशिल योजना

उपरोक्त तालिकालाई विश्लेषण गर्दा जनसंख्या बृद्धि,बस्ति विस्तारका कारण बाढी,पहिरो र आगलागीका घटनाहरु बर्षेनी घटेर ठूलो मात्रामा धनजनको क्षति पुऱ्याएको देखिन्छ भने महामारी सम्बन्धि घटनाहरु विगतका बर्षहरुमा नियमित जस्तो घट्दै आएपनि नगरपालिका अन्तर्गतका साविकका गाविसहरु खुला दिशामुक्त हुनु र यहाँका बासिन्दाहरुको सफा र सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच बृद्धि हुनु एक प्रमुख

कारकको रुपमा लिइन्छ। तसर्थ नगरपालिकाले विपद् सम्बन्धि पूर्वतयारी र विपद् व्यबस्थापनको क्षेत्रमा ध्यान केन्द्रित गर्नका लागि विपद् जोखिम पाश्र्व चित्र तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ।

३.५.२. प्रकोप पात्रो

कुन प्रकोप कहिले वा कुन महिना हुन्छ र भनेर पत्ता लगाउन यो प्रकोप पात्रो विधीको प्रयोग गरिएको थियो । यस विधीबाट विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा पूर्वतयारी, अल्पीकरण र रोकथाम र अनुकुलनका के कस्ता कार्यक्रम कहिल गर्ने भनेर योजना बनाउन सहयोग पुग्दछ।

तालिका ३८ : प्रकोप पात्रो

महिना / प्रकोप	३० वर्ष	बैसाख	जेष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	असोज	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र
पहिरो	पहिले												
	अहिले												
वाढी	पहिले												
	अहिले												
आगलागी	पहिले												
	अहिले												
हावाहुरी	पहिले												
	अहिले												
महामारी	पहिले												
	अहिले												
हिमपात	पहिले												
	अहिले												
खडेरी	पहिले												
	अहिले												
चट्याङ	पहिले												
	अहिले												
असिना	पहिले												
	अहिले												
वन्यजन्तु	पहिले												
	अहिले												

३.६ योजना कार्यान्वयनमा जनताको चासो र योगदानका लागि तत्परता

यस नगरपालिका क्षेत्रका जनतामा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताका सम्वन्धमा बढेको चासो स्थानीय सरकारको स्थापना पश्चात चासोसँगै अपेक्षा पनि झनै बढेको छ। अव साना साना लगानी र जनपरिचालनको लागि खासै समस्या नरहेकोले समुदायमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अभियानलाई परिमाणमुखी बनाउन नगरपालिका का जनता जागरुक एवं तत्पर देखिन्छन्।

३.७ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रमा भए गरेका राम्रा प्रयासहरु, देखिएका समस्या/चुनौती,सम्भावना तथा अवसरहरु

३.७.१. खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रमा भए गरेका राम्रा प्रयासहरु :

१.एक घर एक धाराको अवधारणा लिई अनुरुप त्रिवेणीनगरपालिका र विभिन्न दातृ निकायको सहयोगमा नगर क्षेत्रमा नयाँ निर्माण गरिने खानेपानी आयोजनाहरुमा अनिवार्यरुपमा एक घर एक

धारा निर्माण गरिएको छ । फलस्वरुप हाल एक घर एक धारामा पहुँच भएका घरधुरीको संख्या करिव ११ प्रतिशत रहेको छ ।

२.यस त्रिवेणी नगरपालिकामा हाल संचालनमा रहेका खानेपानी योजनाहरुको सुचारुपना तथा खानेपानी गुणस्तर सुधारका लागि खानेपानी सुरक्षा योजना लागु गरिएको छ । उक्त कार्यमा नगरपालिका र युनिसेफ नेपाल तथा हिरिस्डेक मुगुको सहयोग एवं सहकार्य रहेको छ ।

३.खानेपानी आयोजना तथा विद्यालयहरुको खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण गरिनुका साथै नियमित क्लोरिनेसन गर्ने कार्य गरिएको छ ।

४.विद्यालय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनमा तारा पद्धती लागु गरि विद्यालयहरुको क्षमता विकास, खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्थाको सुधार तथा नियमित मुल्याङ्कन गर्ने पद्धती लागु गरिएको छ ।

५.स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी मापदण्ड,२०७५ को मर्मअनुसार स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी ,सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन गरिएको छ ।

६.नगर क्षेत्रका विभिन्न स्थानमा सार्वजनिक शौचालयहरुको निर्माण भइ प्रयोगमा आएका छन् ।

७.समुदायस्तरको सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनमा वडास्तरबाट नियमित रुपमा सरसफाइ सम्बन्धि अभियानहरु संचालन हुदै आएका छन् ।

३.७.२. खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा देखिएका समस्या, चुनौती, सम्भावनाहरु

यस नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता योजना तर्जुमा क्रममा वडा तथा पालिका स्तरीय छलफलका आधारमा देखिएका मुख्य समस्या, चुनौती र सम्भावनाहरु यस प्रकार रहेका छन् ।

तालिका ३९ : खासस्व क्षेत्रमा देखिएका समस्या/चुनौती, सम्भावना तथा अवसरहरु,

समस्या तथा चुनौतीहरु	सम्भावना तथा अवसरहरु
१.नगर/वडा स्तरिय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको संस्थागत तथा क्षमता विकास	
• खुला दिसामुक्त घोषणा पश्चात् केही वडा तथा नगरस्तरिय समन्वय समितिहरु निस्कृय हुनु । • खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको एकीकृत कार्य योजना निर्माण, संयुक्त अनुगमन हुन नसक्नु । • समन्वय समितिहरुको क्षमता विकास तथा प्रभावकारी परिचालन हुनु नसक्नु ।	• सबै तहहरुमा निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरुको उपस्थिति तथा स्थानीय स्तरमा बजेटको तर्जुमा हुने गरेको । • नगर/वडास्तरमा सवै सरोकारवालाहरु खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा सकारात्मक तथा प्रतिबद्ध रहेका ।
२. संस्थागत खानेपानी तथा सरसफाइ प्रबर्द्धन **क. शैक्षिक संस्थाहरु**	
• विद्यालयहरुको खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधाहरुको कमजोर व्यवस्थापन रहनु, • सबै विद्यालयहरुमा बाल, लैगिंक	• स्थानीय तहबाट बिद्यालयको खानेपानी तथा सरसफाइ प्रवर्द्धनमा बजेट बिनियोजन हुने गरेको । • विद्यालय वास सम्बन्धी स्वीकृत कार्यवीधि

तथा अपांगतामैत्री शौचालय नहुनु । ● विद्यालयहरुमा जोखीमपूर्ण अवस्थामा साबुन पानीले हातधुने व्यवस्था तथा आनीबानीमा परिवर्तनको विकास नभएको,	तथा तारे पद्धतीको कार्यान्वयन हुदै आएको । ● विद्यालय तहमा व्यवस्थापन समिति, विद्यालय वास समिति, र बालक्लव गठन भएका । ● खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी बिषय बस्तुहरु बिद्यालयको पाठ्यक्रममा समाविष्ट भएको ।
ख. स्वास्थ्य संस्थाहरु	
● केही संस्थाहरुमा खानेपानी तथा सरसफाइ ब्यवस्था नहुनु तथा भएकोमा पनि उचित ब्यवस्थापन नहुनु, ● सरसफाइ प्रबर्द्धन तथा ब्यवस्थापनमा खासै चासो तथा अपनत्वभाव नहुनु, अरुलाई जिम्मेवार मान्ने प्रवृति रहेको ।	● स्थानीय तहबाट स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी तथा सरसफाइ प्रवर्द्धनमा बजेट बिनियोजन हुने गरेको । ● स्वास्थ्य संस्थाको वास सम्बन्धी स्वीकृत कार्यविधि जारी भएको । ● ब्यवस्थापन समितिहरुमा जनप्रतिनिधिहरुको प्रतिनिधित्व रहेकोले श्रोतको ब्यवस्थापनमा सहजता भएको ।
३. व्यक्तिगत, घरायसी, वातावरणीय सरसफाइ तथा स्वच्छता	
● समुदायमा सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी न्यून चेतनास्तर रहनु । ● शौचालयहरुको कमजोर व्यवस्थापन तथा ब्यक्तिगत सरसफाइ (जोखिमपूर्ण समयमा हातधुने) बानीको विकास नहुनु । ● घरायसी ठोस तथा तरल फोहोरको उचित व्यवस्थापन नहुनु,	● खुला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भएको तथा वडा स्तरबाट पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धि अभियान संचालन भइरहेको । ● स्थानीय संचार माध्यमबाट सरसफाइ सम्बन्धि सन्देशमूलक सूचनाहरु संप्रेषण हुदै आएको ।
४. सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच बृद्धि, आयोजनाहरुको दिगोपना, तथा सुरक्षा योजना	
● पानीको स्रोत सुक्नु तथा श्रोत संरक्षण नहुनु, ● सम्पन्न आयोजनाहरुमा पानीको कमी तथा कमजोर ब्यवस्थापन हुनु, ● खानेपानी उपभोक्ता समिति सक्रिय नहुनु ● प्राकृतिक प्रकोपका कारण खानेपानी आयोजना क्षतीग्रस्त हुनु ● पानीको नियमित रुपमा गुणस्तर परीक्षण नहुनु ।	● खानेपानी आयोजना निर्माण तथा मर्मत सुधारमा स्थानीय तहमा विभिन्न निकायहरु लगायत वाह्य दातृ निकायहरुको सहयोगमा धेरै संघसंस्थाहरु कार्यरत रहेका । ● खानेपानी सुरक्षा योजना, सुचारुपनामा सुधार तथा एक घर एक धारा अभियान रहेको ।

<table>
<tr><td colspan="2">५. बजार क्षेत्र तथा सार्वजनिक स्थलहरुमा सरसफाइ प्रवर्द्धन, र सरसफाइ बजारीकरण</td></tr>
<tr><td>● अव्यवस्थित वस्ती तथा फोहोर व्यवस्थापनमा चासो नरहेको,
● नगरपालिकाका मुख्य बजार स्थित सार्वजनिक शौचालयहरु नहुनु र भएका शौचालयहरुको कमजोर ब्यवस्थापन हुनु,</td><td>● बजार ब्यवस्थापन समिति गठन तथा सुधार कार्य संचालन भइरहेको,
● नगरपालिकाले ठोस फोहरहरुको संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने गरेको,</td></tr>
<tr><td colspan="2">६. जलवायू परिवर्तन तथा जोखीम न्यूनीकरण</td></tr>
<tr><td>● भूक्षय तथा पहिरोका कारण न.पा.का प्रायः सबै क्षेत्र प्रभावित हुने गरेका र अधिकांश खानेपानी आयोजनाहरु प्रभावित हुने गरेको,
● जलवायु परिवर्तनका कारण हुने भू-क्षय, पहिरो, बाढी, किराको प्रकोप र खडेरी आदिका कारण मुहानहरु सुक्ने समस्या देखिएको</td><td>● प्रकोप संभावित क्षेत्रहरुको नक्शांकन तथा व्यवस्थापन योजना निर्माण भएको,
● जलवायु परिवर्तनको कारण हुने जोखीम न्यूनीकरण कार्यक्रमका लागि वजेट तथा कार्यक्रम भएको,</td></tr>
</table>

अध्याय ४ (चार)
राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय कानुन,नीति, योजना तथा लक्ष्यहरुसंगाको तादम्यता

त्रिवेणी नगरपालिकाको खासस्व योजना तर्जुमा गर्ने सन्दर्भमा नेपाल सरकारले खानेपानी तथा सरसफाइको क्षेत्रमा राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय रुपमा गरेका प्रतिवद्धताहरु जस्तै नेपालको संविधान,२०७२को धारा ३० को मौलिक हक अन्तर्गत गरेको ब्यबस्था, दिगो विकास लक्ष्य प्राप्तिका लागि नेपाल सरकारले गरेका प्रतिवद्धता, खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको क्षेत्रगत विकास योजना, १५ औं पञ्चबर्षिय योजनाको आधार पत्र,स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, पूर्ण सरसफाइ मार्गदर्शन, बिद्यालय एवं स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यविधि तथा मापदण्डले मार्गदर्शन गरेका मुख्य मुख्य बिषयहरुलाई पनि यस खासस्व योजनामा प्राथमिकताका साथ समाविष्ट गरी कार्यान्वयन गर्न लागिएको छ ।

मुख्य नीति तथा योजना	खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी प्रावधान
दिगो विकास लक्ष्य २०१६–२०३०	• ३.९.२ असुरक्षीत खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताले हुने मृत्युदर घटाउने • ४.क. बिद्यालयमा बाल, लैगिंक तथा अपागंमैत्री सुरक्षित संरचना निर्माण गरी सुरक्षित खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सुनिश्चित हुने • ६.१. सन् २०३० सम्ममा सबैको सबैको लागि समतामूलक रूपमा सुरक्षित खानेपानी पुऱ्याउने • ६.२. सन् २०३० सम्ममा सबैका लागि प्रयाप्त सरसफाइ र स्वच्छतामा समतामुलक पहुँच हासिल गर्ने र खुला दिसा गर्ने अभ्यासको अन्त्य गर्ने
नेपालको संविधान, २०७२	• नेपालको संविधान,२०७२ को धारा ३० स्वच्छ वातावरणको हक अन्तर्गत उपधारा (१) मा प्रत्येक नागरिकलाई स्वच्छ र स्वस्थ वातावरणमा बाँच्न पाउने हक हुनेछ • धारा ३५ स्वास्थ्य सम्बन्धी हक अन्तर्गत उपधारा (४) प्रत्येक नागरिकलाई स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाइमा पहुँचको हक हुनेछ भन्ने उल्लेख छ • धारा ४४ उपभोक्ताको हक अन्तर्गत उपधारा (१) मा प्रत्येक उपभोक्तालाई गुणस्तरीय वस्तु तथा सेवा प्राप्त गर्ने हक हुने कानूनी प्रावधान छ ।

खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रगत विकास योजना (२०७३-२०८७)	• क्षेत्रगत सुशासन र प्रभावकारितामा सुधारका माध्यमबाट "वास" सेवाहरूलाई सबैको पहुँचमा पुऱ्याईंदै सेवाको स्तरमा सुधार ल्याउने । • विद्यमान क्षेत्रगत मुद्दाहरू एवम् भविष्यमा बिकसित हुन सक्ने परिदृष्यहरूको सम्बोधन गर्ने । • यस क्षेत्रको प्रभावकारी कार्यक्रम निर्माण एवम् सुसङ्गत र सामञ्जस्सीय ढङ्गले कार्यान्वयन गर्नाका लागि क्षेत्रगत प्राथमिकता र रणनीति स्पष्ट गर्दै क्रमश : क्षेत्रगत एकत्रीकरण गर्ने । • राष्ट्रिय प्राथमिकताहरू, रणनीतिहरू, मानकस्तरहरू एवम् कार्यविधिहरूका तह सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूलाई प्रभावकारी "वास"सेवा प्रवाहको कार्यक्रम निर्माण एवम् व्यवस्थापनका लागि मार्गनिर्देशन तथा अभिप्रेरित गर्ने । • सबै नेपाली नागरिकहरूसम्म सुचारु र दिगो "वास" सेवाहरूको पहुँचको सुनिश्चितता गर्न यस क्षेत्र विकास योजनासंग तादात्म्य हुने गरी सक्षमकारी नीति, कानुनी एवम् नियमनकारी खाका, सेवा प्रवाहको लागि स्पष्ट संस्थागत संयन्त्र, वित्तीय प्रबन्धहरू, क्षमता अभिवृद्धि, परिष्कृत समन्वय र कार्यसम्पादन अनुगमन पद्धति लागू गर्नु
१५ औं पन्चबर्षिय योजना	• खानेपानी र सरसफाइ सेवाको पर्याप्त, सुरक्षित र सर्वसुलभ रूपमा उपलब्धताबाट जनस्वास्थ्यमा सुधार गर्नु । • सबै नागरिकलाई आधारभूत स्तरको सरसफाइ सेवामा पहुँच तथा मानव मल मूत्र र फोहोर पानीको उचित व्यवस्थापन गरी वातावरणीय स्वच्छता कायम गराउनु । • जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् व्यवस्थापनमैत्री खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा सुनिश्चित गर्नु । • खानेपानी तथा सरसफाइको दिगो सेवा प्रवाहमा संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय तहको भूमिका सबलीकरण गर्दै क्षमता अभिबृद्धि गर्नु ।
स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४	• स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा ११ को उपदफा (२) भ • (१) मा आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाइ तथा पोषण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा नियमन, • (५) स्वच्छ खानेपानी तथा खाद्य पदार्थको गुणस्तर र वायु तथा ध्वनिको प्रदूषण नियन्त्रण र नियमन, • (६) सरसफाइ सचेतनाको अभिवृद्धि र स्वास्थ्यजन्य फोहोरमैलाको व्यवस्थापन स्थानीय सरकारले गर्ने प्रावधान छ • उपदफा (२) ध.खानेपानी, साना जलविद्युत आयोजना, वैकल्पिक उर्जा • (१) स्थानीय खानेपानी सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वन र नियमन,

	• (२) खानेपानी महसुल निर्धारण र खानेपानी सेवाको व्यवस्थापन स्थानीय तहले गर्ने ब्यबस्था छ । • ऐनको दफा ११ को उपदफा ४ ग.२ मा खानेपानी महसुल निर्धारण र खानेपानी सेवाको व्यवस्थापन गाउँपालिका तथा नगरपालिकाद्धारा गर्ने ब्यबस्था छ । • ऐनको परिच्छेद ६ को दफा २४,योजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने : मा बुदा नं (१) गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो अधिकारक्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना बनाई लागू गर्नु प्रावधान छ । • ऐनको दफा २५को दफा (२) को उपदफा (१) बमोजिम योजना बनाउँदा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समयसीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुने गरी सुशासन, वातावरण, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद् व्यवस्थापन, लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण जस्ता अन्तरसम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिनु पर्नेछ । • त्यसै गरी ऐनको दफा २६ को (घ) फोहोरमैला बिसर्जनस्थल वा प्रशोधन प्रणालीको विकास र सञ्चालन गाउँपालिका वा नगरपालिकासँग साझेदारी, सम्झौता वा संयुक्त व्यवस्थापनमा गर्न सकिने ब्यबस्था छ । • ऐनको परिच्छेद (९): गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको वित्तीय अधिकारक्षेत्रको दफा ६२ को उपदफा (२) गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले निर्माण, सञ्चालन वा व्यवस्थापन गरेको स्थानीय पूर्वाधार वा उपलब्ध गराएको देहायको कुनै सेवा उपयोग गरे बापत म्बन्धित सेवा प्रदायक तथा सेवाग्राहीलाई सेवा शुल्क लगाउन सक्नेछ
पूर्ण सरसफाइ मार्गदर्शन,२०७३	• पूर्ण सरसफाइ मार्गदर्शन,२०७३ ले सन् २०३० सम्म सबैको लागि र सधैको लागि पूर्ण सरसफाइको अवस्था हासिल गर्नेतर्फ उन्मुख हुने लक्ष्य लिएको छ । उक्त लक्ष्यलाई ३ चरणमा विभाजन गरी कार्यान्वयन हुदै आइरहेको छ । • तह १ : सन् २०२२ सम्म १५ प्रतिशत गाउपालिका र १० प्रतिशत न.पा. • तह २: सन् २०२७ सम्म ५० प्रतिशत गाउपालिका र ४० प्रतिशत न.पा. • तह ३: सन् २०३० सम्म १०० प्रतिशत गाउपालिका र १०० प्रतिशत न.पा. • पूर्ण सरसफाइको उद्धेश्य भनेको :

	• खुला दिसामुक्त अवस्थाको दिगोपना कायम गर्ने । • सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी बानी व्यवहार विकास गर्ने । • घरायसी तथा संस्थागत तहमा सरसफाइ र स्वच्छताका सुविधाको समुचित प्रयोग,मर्मत सम्भार तथा स्तरोन्नती गर्ने । • सुरक्षित खानेपानीको सेवा सुनिश्चित गर्ने र घरायसी तथा सस्थागत तहमा पानी शुद्धीकरणको प्रवर्द्धन समेत गर्ने । • फोहोरमैला तथा मानव मलमूत्रीय फोहोरको सम्भव भएसम्म पून:प्रयोग गर्ने वा तोकिएको मापदण्डका आधारमा विसर्जन गर्ने । • पोखरी तथा साना जलाशय र खोला खोल्सीहरुको संरक्षण गरी स्वच्छता तथा सुन्दरता कायम राख्ने । • पूर्ण सरसफाइका दुई चरण : सफा र स्वच्छ चरण, पूर्ण सरसफाइ उन्मुख चरणमा विभाजन गरी कार्यान्वयन गर्ने र सम्पूर्ण चरणहरु पश्चात् पूर्ण सरसफाइयुक्त गाउँ,बस्ती,टोल र समुदाय घोषणा गर्ने व्यबस्था यस मार्गदर्शनमा उल्लेख छ ।
विद्यालय खानेपानी तथा सरसफाइ कार्यविधि,२०७४	• विद्यालय खानेपानी तथा सरसफाइ कार्यविधि,२०७४ को लक्ष्य : • विद्यालयमा दिगो खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन गरी शैक्षिक उपलब्धि बढाउन अनुकूल वातावरणको सिर्जना गर्ने रहेको छ • कार्यविधिको उद्देश्यहरु विद्यालयमा सबै बालबालिकाहरुका लागि अनुकूल हुने गरी खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताका सूचकएवम् मापदण्ड तयार गर्ने,तयार गरिएको मापदण्ड कार्यान्वयनका लागि विधि, प्रक्रिया र पध्दतिका विषयमा सहजीकरण गर्ने र विद्यालयमा स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्थापन, सरसफाइका सुविधा र स्वच्छ वातावरण तयार गर्नका लागि उपलब्ध स्रोत साधनको उपयोगमा विभिन्न निकायहरुको भूमिका पहिचान एवम् समन्वयका लागि सहजीकरण गर्ने रहेको छ । • यस कार्यविधिले बिद्यालय स्वमुल्याङ्कनको मापदण्ड जस्तै सबै विद्यालयहरुमा पानी, शौचालय, वातावरणीय सरसफाइ, हरियाली वातावरण, स्वच्छता सुविधा, स्वच्छता शिक्षा, महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन, संस्थागत व्यवस्था र दिगोपना, विपद् जोखिम व्यवस्थापन, अनुगमन तथा जवाफदेहिताका आधार तय गरी यसै मापदण्डका आधारमा विद्यालय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताका अवस्थालाई मूल्याङ्कन गरेर वर्गीकरण गर्न तारा पद्धतिलाई आधार मानिएको छ ।
स्वास्थ्य संस्थामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता	१.ठुला स्वास्थ्य संस्थाहरु,मझौला स्वास्थ्य संस्थाहरु,साना स्वास्थ्य संस्थाहरु ,विस्तारित सेवा,घुम्ती शिविर स्वास्थ्य संस्थाको तह र स्वास्थ्य संस्थाको बर्गिकरण ।

सम्बन्धी मापदण्ड,२०७५	२.वितरण गरिने पानीको गुणस्तर :पिउने पानी, हात धुने पानी र मेडिकल प्रयोजनको लागि मध्यम स्तरको पानीको प्रगोग गर्ने र विशेष परिस्थितीको लागि उच्च स्तरको पानीको प्रयोग र पिउने पानीको गुणस्तर भन्दा कम स्तरको पानीलाई सफा गर्ने, लन्ड्री र सरसफाइको लागि मात्र प्रयोग गर्ने । ३.स्वास्थ्य संस्थाहरुका लागि सरसफाइको मापदण्ड कम्पाउन्डमा, अन्तरंग विभाग (आईपिडी),ओपिडी (प्रत्येक विभाग/ब्लक),प्रतिक्षा गर्ने स्थान, परामर्श कक्ष, लन्ड्री कोठा, युएसजी कोठा, शल्यक्रिया कोठा, प्याथोलोजि ब्लक, प्रसूति कोठा/ उत्तर प्रसूति कक्ष, प्रसूति कक्ष, लास घर, प्रयोगशाला, लन्ड्री सेवा, प्रत्येक विभागमा Janitor's Closet, सबै सेवादिने स्थानमा हात धुने बेसिनमा सेवाग्राही एवं कर्मचारीको लागि मुत्रालय र शौचालयको मापदण्डको साथै हात धुने बेसिनको संख्या तोकिएको । ४.स्वास्थ्य संस्थाको लागि स्वच्छता मापदण्ड जस्तै शौचालय/नुहाउने सुविधा,हातको सरसफाइ,लन्ड्री सरसफाइ,व्यक्तिगत सरसफाइ तथा व्यक्तिगत सुरक्षा सामग्री (सेवा प्रदायक),महिनावारी भएको अवस्थाको सरसफाइ व्यवस्थापन,खानेकुराको स्वच्छता (अवलोकन गर्ने),लासघरको सरसफाइ (लासघरको सुविधा भएको अस्पतालमा मात्र लागू हुने),सूचना प्रवाह र स्वच्छता प्रवर्द्धन,कीट तथा मुसाको नियन्त्रण,क्षमता अभिवृद्धि र वातावरणीय स्वच्छता/ सरसफाइ तोकिएको । ५.स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि निश्चित मापदण्ड तोकिएको

अध्याय ५ (पाँच)

खासस्व योजनाको सोच, परिलक्ष्य, लक्ष्य, उद्धेश्य र रणनीतिहरु

५.१ खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको सोच, परिलक्ष्य :

खानेपानी तथा सरसफाइ मानव जातिकै अस्तित्वका लागि अत्यावश्यक तत्वहरू हुन् । पानी विनाको मानव जीवनको कल्पना समेत गर्न सकिदैंन । तसर्थ मानव मात्रका लागि पनि खानेपानी र सरसफाइको सुरक्षित र सहज उपलब्धता नै प्रमुख लक्ष्य रहँदै आएको छ । यस त्रिवेणी नगरपालिकाले तयार गरेको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) योजनाको सोच र परिलक्ष्यहरू तपसिल बमोजिमका रहेका छन् ।

दुरदृष्टि (सोच) :

"सुरक्षित खानेपानी, सुलभ सरसफाइ हाम्रो अभियान,
स्वच्छ सफ संरचना गाँउ सहर त्रिवेणीको पहिचान"

परिलक्ष्य (ध्येय): यस नगरपालिकामा सफा, सुरक्षित एवं पहुँचयोग्य खानेपानी, लगानीमैत्री सरसफाइ र स्वच्छताका कार्यक्रमहरू संचालन गरी सन २०२७ सम्ममा मध्यम तथा सन २०३० उच्च स्तरको खासस्व सेवा प्रदान गर्ने ।

५.२ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता योजनाको लक्ष्य

यस नगरपालिकाले खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताका क्षेत्रमा आगामी ५ वर्षका लागि तपसिलका लक्ष्यहरू तथा नतिजाहरू तय गरिएको छ । समग्रमा यस खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता योजनामा तपसिलका लक्ष्यहरू तय गरिएको छ ।

- सन २०२२ सम्ममा ४०% मध्यम र २५% उच्च स्तरको खासस्व र
- सन २०२५ सम्ममा ५०% मध्यम र ५०% उच्च स्तरको खासस्व

५.३ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता योजनाको उद्धेश्य

बिषय क्षेत्र १. सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच बृद्धि, आयोजनाहरुको दिगोपना, तथा सुरक्षा

उद्देश्य १ : निर्माण भएका खानेपानी आयोजनाहरुको सूचारुपना सुधार तथा उत्थानशिल संरचना सहित नयाँ योजना निर्माण गरि शतप्रतिशत घरधुरीमा समतामुलक रुपमा सुरक्षित खानेपानीको पहुँच पुऱ्याउने ।

बिषय क्षेत्र २.सुधारिएको सरसफाइ तथा स्वच्छता सुविधामा पहुँच बृद्धि तथा दिगोपना

उद्देश्य २ : सहभागितात्मक पद्धतिको माध्यमबाट समुदाय तथा नगर क्षेत्रको सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनमा अपनत्वभावको विकास भई पूर्ण सरसफाइयुक्त घर, समुदाय, वडा तथा नगरपालिकाको विकास भएको हुनेछ ।

बिषय क्षेत्र ३. विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन

उद्देश्य ३: समन्वयात्मक तथा एकीकृत कार्य पद्धती अपनाई विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सुरीक्षत खानेपानी, सुधारीएको सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाको नियमित तथा न्यायोचित पहुँच भएको हुनेछ ।

बिषय क्षेत्र ४.संस्थागत तथा क्षमता विकास

उद्देश्य ४: नगरपालिका र वडास्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको संस्थागत विकास भइ पूर्ण सरसफाइ क्षेत्रमा क्षमता विकास भएको हुनेछ ।

बिषय क्षेत्र ५. जलवायु परिवर्तनको असरमा न्यूनीकरण तथा विपद्मा खानेपानी तथा सरसफाई सेवा

उद्देश्य ५: पानीका मूलहरुको संरक्षण तथा वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कनद्वारा भौतिक निर्माणलाई व्यवस्थित गर्दै जलवायु परिवर्तनको असरमा न्यूनीकरण भएको हुनेछ । साथै विपद्मा प्रभावकारी खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाका लागि उचित व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।

बिषय क्षेत्र ६.लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

उद्देश्य ६: नगरपालिका तथा वडाहरुमा वास सेवामा लैङ्गिक समानता सुनिश्चित भएको हुनेछ ।

५.४ खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता योजनाको रणनीतिहरु

त्रिवेणी नगरपालिकाले खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्व) सम्बन्धी लक्ष्य पुरा गर्न सरकारी, गैर सरकारी निकाय र नीजि क्षेत्रबिचको समन्वयात्मक कार्य एकता तथा एकीकृत कार्य पद्धतीको थालनी गर्नु नै यस योजनाको प्रमुख रणनीति हुनेछ । प्रदेश र संघिय सरकारहरूसँग समन्वय गरी मातहतका कार्यालयहरूसंग समन्वय र सहकार्य गरेर खासस्व योजना कार्यान्वयनका लागि पहल गरिने छ । यस खासस्व योजना कार्यान्वयनका लागि विशेषत तपसीलका रणनीतिहरू अवलम्वन गरिने छ ।

बिषय क्षेत्र	रणनितिहरु
संस्थागत तथा क्षमता विकास	१. नगरपालिकाले खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा तय गरेको लक्ष्य प्राप्त गर्न नगरपालिकासंग अपुग श्रोत व्यवस्थापनका लागि अन्य निकायहरूसंगको सहकार्य र समन्वयलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । २. खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा निर्धारित कार्ययोजना अनुसारका योजनाहरू कार्यान्वयनका लागि नगरपालिकामा "खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (खासस्वा) शाखा स्थापना" गरिने छ । उक्त खासस्व शाखाबाट नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनका कार्यक्रमहरुको संयोजन गरिने छ ।
सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच बृद्धि, आयोजनाहरुको दिगोपना, तथा सुरक्षा	३. खानेपानी आयोजनाहरुको नयाँ निर्माण तथा मर्मत सुधार र विस्तार गर्दा अनिवार्य रुपमा "एक घर एक धारा" नीति अवलम्बन गरि सबै खानेपानी योजनाहरुमा अनिवार्य रुपले "खानेपानी सुरक्षा योजना तथा सुरक्षित खानेपानी युक्त समुदाय" को अबधारणा लागु गरिनेछ । ४. राष्ट्रिय खानेपानी गुणस्तर मापदण्ड, २०६३ मा तोकिए बमोजिम खानेपानीको गुणस्तर तथा सेवास्तर सुधार गरिनेछ । साथै नगरपालिकास्तरमा खानेपानीको गुणस्तर परिक्षणका लागि खानेपानी गुणस्तर केन्द्रको स्थापना गरी खानेपानी उपभोक्ताहरुको क्षमता विकास तथा समुदाय स्तरमा सचेतना अभिबृद्धि गरिनेछ ।

सुधारिएको सरसफाइ तथा स्वच्छता सुविधामा पहुँच बृद्धि तथा दिगोपना	५. यस नगर क्षेत्रमा सार्वजनिक शौचालयहरुको निर्माण तथा सन्चालनका लागि सार्बजनिक र नीजि क्षेत्रसंगको सहकार्यमा विभिन्न आय आर्जनका गतिविधिहरू (जस्तै शौचालयको अगाडि भागमा पसल संचालन गर्ने र पछाडि भागमा सार्वजनिक शौचालय प्रयोगमा ल्याउने वा गोबर ग्याँस जडान गर्ने आदि) संग जोडिने गरि संचालन र ब्यवस्थापन गर्ने प्रणाली अवलम्बन गरिने छ । ६. फोहरमैला व्यवस्थापन तथा सरसफाइ प्रवर्द्धन गर्न वडाको नेतृत्वमा सचेतना अभिबृद्धि गर्न पूर्ण सरसफाइ अभियान संचालन गरिनेछ । ७. नगर क्षेत्रको ढल निकास व्यवस्थापनलाई एकीकृत कार्यक्रमको रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । "फोहरलाई बनाऊँ मोहर" भन्ने नारालाई व्यापक बनाइ फोहरमैला व्यवस्थापन तथा शहरी सरसफाइ कार्य सञ्चालन गर्दा सार्वजनिक नीजि साझेदारीको रणनीति अवलम्वन गरिनेछ । ८. मूख्य बजार र बजार उन्मुख क्षेत्रहरूमा उत्पन्न हुने ठोस तथा तरल फोहोरलाई श्रोत स्तरको ग्रेडिङ्ग गरि सुरक्षित ब्यबस्थापनका लागि उचित स्थानमा प्रशोधन र ब्यवस्थापनकामा विशेष प्राथामिकतामा दिईनेछ ।
विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन	९. विद्यालयको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्थाको सुधार तथा ब्यवस्थापनका लागि बिद्यालय ३ तारे पद्धतीको अवलम्बन गरिने छ भने स्वास्थ्य संस्थाहरुको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्था सुधारका लागि स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको गुणस्तरीय सुधार (Water, sanitation and hygiene facility improvement tool- WASH Fit) लाई कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
जलवायु परिवर्तनको असरमा न्यूनीकरण तथा विपद्मा खानेपानी तथा सरसफाई सेवा	१०. खानेपानी तथा सरसफाइ प्रवर्द्धनका कार्यक्रमको संभाब्यता अध्ययन, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन तथा अनुगमन लगायतका सबै चरणहरुमा जलवायु परिवर्तनको प्रभाव, विपद् न्यूनीकरणका क्रियाकलापहरुलाई मुल प्रवाहिकरण गरि सो सम्बन्धी मुद्धाहरूको पहिचान र सम्बोधन गरिनेछ । ११. खानेपानी तथा सरसफाइका भौतिक संरचनाहरूको भूकम्पीय प्रतिरोधिता तथा अन्य जोखिम न्युनिकरण का लागि हाल संचालनमा

	रहेका संरचानहरुको आम प्रबलिकरण गरि उत्थानशिल संरचना निर्माण गरिने छ।
लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	१२। घरायसी चर्पी निर्माण तथा थप मर्मत सुधारका लागि घरपरिवार स्वयमलाई नै जिम्मेवार बनाईने छ। शारिरिक रुपमा अशक्त, अपाङ्ग र एकल महिलाहरूका लागि अनुगमन समितिको सिफारिसमा आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराइनेछ भने अन्यलाई आर्थिक अनुदान उपलब्ध नगराउने नीति लिईने छ।

५.५. नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाका निर्देशक सिद्धान्तहरु

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको दूरदृष्टि तर्फ उन्मुख हुन, लक्ष्य प्राप्तिमा अधिकतम योगदान पुऱ्याउन तथा उद्देश्य हासिल गर्नका लागि संचालन हुने खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाको योजनाबद्ध प्रयासहरुमा देहायका निर्देशित सिद्धान्तहरु अवलम्बन गरिनेछ।

१. खासस्व सेवाको विकासमा नागरिक संलग्नता

यस नगरपालिकाको खासस्व क्षेत्रको सामाजिक परिचालनमा महिला, वालवालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र पिछडिएको वर्ग एवं समुदायको सशक्तिकरणलाई माध्यम बनाइनेछ। खासस्व क्षेत्रमा समुदायमा आधारित तथा नागरिक समाजका संस्थाहरुको संस्थागत क्षमता विकासको माध्यमबाट खासस्व क्षेत्रको विकास प्रक्रियामा नागरिक तथा समुदायको संलग्नता बृद्धि गरिनेछ। खासस्व क्षेत्रमा स्थानीय श्रोत, साधन, प्रविधि, ज्ञान, सीप र क्षमताको अधिकतम उपयोग गरी दिगोपनामा टेवा पुऱ्याईनेछ।

२.वातावरण सन्तुलन तथा खासस्व क्षेत्रको दिगो विकास

जलवायु परिवर्तनबाट उत्पन्न समस्या निराकरण र जोखिम न्यूनिकरण तथा स्थानीय अनुकूलनको उपायहरु अवलम्बन गरी जनकेन्द्रीत खासस्व सेवा विकासको अवसरमा बृद्धि गरिनेछ। यस नगरपालिकाको खासस्व क्षेत्र विकास प्रक्रियामा वातावरणमैत्री स्थानीय शासन प्रणालीलाई समाहित गरी खासस्व सेवाको कार्यलाई वातावरणमैत्री तथा दिगो बनाइनेछ।

३.स्थानीय संस्था/संजालहरुको क्षमता विकास तथा परिचालन

नगरपालिका भित्रका वडा कार्यालय, विद्यालय तथा स्वास्थ्य व्यवस्थापन समिति लगायत अन्य समुदायमा आधारित समूह र सञ्जालहरुको खासस्व सम्बन्धि क्षमता अभिबृद्धि गरी उनीहरुलाई यस क्षेत्रमा अझ बढी क्रियाशील र प्रभावकारी बनाईनेछ। स्थानीय तहमा खासस्व क्षेत्रको संरचनागत सुधार र क्षमता विकासको माध्यमबाट स्थानीय शासन प्रक्रियामा महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक तथा पछाडि पारिएका वर्गको संलग्नतालाई सुनिश्चित, अर्थपूर्ण र प्रभावकारी बनाईनेछ। स्थानीय स्तरमा खासस्व क्षेत्रमा संचालित आयोजना तथा कार्यक्रमलाई दिगो, नतिजामुलक, पारदर्शी र प्रभावकारी बनाईनेछ।

४.लैगिंक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

योजना तर्जुमा, सञ्चालन तथा अनुगमन प्रक्रियालाई अझ बढी समावेशी र सहभागितामुलक बनाई उपलब्ध श्रोत साधनको अधिकतम परिचालन गरी दिगो र सन्तुलित खासस्व सेवामा जोड दिईनेछ। खासस्व क्षेत्रको संस्थागत विकास सुदृढ गरी समावेशी र समानतामैत्री वातावरण निर्माण गरिनेछ। खासस्व सेवा तथा सुविधामा आम नागरिक तथा सेवाग्राहीहरुको पहुँच बृद्धि गरी

स्थानीयस्तरमा प्रवाहित सेवा तथा सुविधाहरु अधिकारमा आधारित, सहज, सर्वसुलभ र गुणस्तरीय बनाइनेछ । समावेशीकरण नीति अन्तर्गत खासस्व क्षेत्र अन्तर्गतका कार्यक्रम खास गरि सेवाबाट वञ्चित समुदाय, क्षेत्र र जनसंख्या (महिला, दलित, आदिबासी-जनजाती, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक तथा अन्य पिछडा वर्ग) को समुचित सेवामा बढी लक्षित हुनेछ । खासस्व योजना कार्यान्वयनको शिलशिलामा निर्माण हुने सम्पूर्ण खानेपानी तथा सरसफाइ संरचनाहरु बाल, महिला, अपाङ्गता र वातावरणमैत्रीका सूचकलाई मुख्य आधार बनाईने छ । सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी सबै कार्यक्रम र क्रियाकलापहरुमा लैङ्गिक संवेदनशीलतालाई आत्मसात गरिनेछ । खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समितिहरुमा कम्तिमा पनि एक तिहाइ सदस्य सहित प्रमुख वा उपप्रमुख पदहरुमा महिला हुनुपर्ने प्रावधानलाई सुनिश्चित गरिनेछ ।

५.मानव अधिकार र सामाजिक न्याय

सुरक्षित पानी र आधारभूत सरसफाइ मानवको मौलिक आवश्यकता र आधारभूत मानव अधिकार हुन् । प्रत्येक व्यक्तिलाई स्वस्थ, मर्यादित,र उत्पादनशील जीवन बाँच्न ती सेवाहरूको आवश्यकता पर्दछ । अधिकारमा आधारित पद्धति मानव अधिकारको प्रगतिशील सोचाइको लागि क्षेत्रगत सुशासन प्रणालीको फराकिलो सुधार हो । यसमा सबै नागरिकको 'खासस्व' सेवाहरूका लागि नगरपालिकाले तय गरेको समय तालिकामा स्रोतको अधिकतम उपयोग गर्नु हो । अधिकारमा आधारित पद्धतितर्फ जानु भनेको स्थानीय तह र नागरिकहरूको बीच सम्बन्धमा केन्द्रित हुनु हो । खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा सरकारी, गैर सरकारी, सामुदायिक संस्थाको संस्थागत संरचनामा विपन्न एवं सिमान्तकृत वर्गको अर्थपूर्ण सहभागितालाई सुनिश्चित गर्दै सामाजिक न्यायको अवधारणालाई अवलम्बन गरिनेछ । समाजमा पिछडिएको वर्ग, दलित, जनजाति, जेष्ठ नागरिक, महिला तथा बालबालिकाको लागि खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि लक्षित वर्ग कार्यक्रमका साथै अन्य विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

६.समुदाय, निजी क्षेत्र एवं गैसस साझेदारी

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा सेवा प्रवाह तथा पूर्वाधार विकास कार्यमा सामुदायिक तथा सार्वजनिक निजी साझेदारीको अवधारणा अवलम्वन गरिनेछ । समुदाय, निजी क्षेत्र तथा गैसस जस्ता साझेदारहरु बीच अन्तरक्रिया, छलफल र वहसका माध्यमवाट खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवा विस्तार कार्यलाई अझ वढी समन्वयात्मक, सहभागितामूलक र प्रभावकारी बनाइनेछ । खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अन्तर्गतका कार्यक्रमको पारदर्शिता, प्रभावकारिता र जवाफदेहिता अभिबृद्धिका लागि उपलब्ध कानूनी व्यवस्था अनुसार सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, नागरिक अनुगमन तथा निगरानीको औजार प्रयोग गरी सुधारका प्रतिवद्धताको पालना गरिनेछ ।

७.नतिजा मूलक व्यवस्थापन प्रणाली

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्दा नतिजामूलक योजनाको खाकामा सूचकको आधारमा गरिनेछ । खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको नतिजामूलक अनुगमन खाका अनुसार सहभागितामुलक र तेश्रो पक्षद्वारा समीक्षा गरिने छ । आयोजना तथा कार्यक्रमको तेश्रो पक्षद्वारा अनुगमन तथा मूल्यांकन गरिने छ र कार्य सम्पादनको आधारमा राम्रो काम गर्ने संघ, संस्था तथा निकायलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

अध्याय ६ (छ)
संभाग अनुसार कार्यनिति, अपेक्षित उपलब्धि, नतिजा तालिका र क्रियाकलापहरु

६.१ बिषय क्षेत्रः सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच र आयोजनाहरुको दिगोपना तथा सुरक्षा

६.१.१ उद्देश्य :

त्रिवेणी नगरपालिका भित्र निर्माण भएका तर संचालनमा समस्या भएका खानेपानी आयोजनाहरुमा खानेपानी सुरक्षा योजनाको अबधारणा अवलम्बनन गरी आयोजानाहरुको नियमित मर्मत संभार एवं सूचारुपना सुधार तथा उत्थानशिल संरचना निर्माण गर्ने र खानेपानी सुबिधा नपुगेका बस्तिहरुमा नयाँ योजना निर्माण गरि शतप्रतिशत घरधुरीमा समतामुलकरुपमा सुरक्षित खानेपानीको पहुँच बृद्धि गर्ने ।

नतिजा १.१: नगरपालिका क्षेत्रका सम्पूर्ण घरधुरीमा सुरक्षित खानेपानीको सेवामा पहुँच बृद्धि भएको हुनेछ ।

नतिजा १.२: उपभोक्ता समितिहरुको आवश्यक क्षमता अभिबृद्धि भै सकृय भएका र खानेपानी योजनाको उचितरुपले मर्मत सम्भार गरि गुणस्तरयुक्त खानेपानी आपूर्तिमा निरन्तरता आएको हुनेछ ।

६.१.२ कार्यनीतिहरु :

१. खानेपानी आयोजनामा उपभोक्ता समितिको गठन, पुनर्गठन गरि उक्त आयोजनाहरु नगरपालिकामा अनिवार्य रुपमा दर्ता गर्ने एवं उपभोक्ता समितिहरुको ब्यवस्थापकीय क्षमता अभिवृद्धि गर्दै ब्यबस्थित र ब्यबसायिक बनाइनेछ ।

२. खानेपानी आयोजनाको सुचारुपना र दिगोपनाका लागि मर्मत संभार कोष, मर्मत संभार कार्यकर्ता, पानी शुल्कको अनिवार्य ब्यवस्था गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ साथै उपभोक्ता समितिलाई जिम्मेवार बनाउन नगरपालिका, वडा र उपभोक्ता समितिबिच त्रिपक्षिय कार्यक्षमता तथा दिगोपना सम्झौता गरि नियमित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरिने छ ।

३. खानेपानी आयोजनाको पहुँच एवं सेवा विस्तारका लागि एक घर एक धाराको नीति लिईनेछ, मौजुदा योजनाको मर्मत सम्भार वा विस्तार गर्दा सम्भब भए सम्म एक घर एक धारा अवधारणामा गरिनेछ भने नयाँ बन्ने योजनाको हकमा एक घर एक धारालाई अनिबार्य गरिनेछ ।

४. मर्मत संभार गरिने सबै खानेपानी योजनामा अनिवार्य रुपले खानेपानी सुरक्षा योजना लागु गरि उपभोक्ता समितिहरुको क्षमता अभिबृद्धि गरी उनीहरुकै नेतृत्वमा आवश्यक मर्मत सुधारका साथै खानेपानीको गुणस्तर सुधारका कार्यहरु संचालन गरेरै गुणस्तरीय खानेपानी सेवाको सुनिश्चित गरि सुरक्षित खानेपानीयुक्त समुदाय विकास गर्ने अभियानको अवलम्बन गरिने छ ।

५. खानेपानी आयोजनाहरुको निर्माण गर्दा जोखिमको न्यून प्रभाव हुने गरी वातावरणमैत्री बनाउने कार्यनीति अवलम्बन गरिने छ र खानेपानी आयोजनाका सबै संरचनाहरुलाई उत्थानशिल बनाउन बिशेष पहल गरिने छ ।

६. खानेपानी आयोजनाहरुको मर्मत संभार तथा ब्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन नगरपालिकास्तरमा खानेपानी क्षेत्रका दक्ष प्राविधिक र प्लम्बरहरुको क्षमता विकास गरी परिचालन गरिनेछ ।

७. हालसम्म खानेपानी योजना निर्माण नभएका, सामाजिक रुपले बन्चितिकरणमा परेका समुदायको बसोबास भएका बस्तिलाई नयाँ निर्माण गरिने योजनामा बिशेष प्राथमिकता दिइनेछ ।

८. खानेपानी उपभोक्ता समितिहरुलाई खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण सम्बन्धी क्षमता विकास गरि आवश्यक औजार प्रदान गर्ने र उपभोक्ता समितिहरुले नियमितरुपमा खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण गरि सो को प्रतिबेदन नगरपालिकाको खासस्व शाखा /इकाईमा पेश गर्ने र खासस्व इकाईले अभिलेख अद्याबधिक गर्ने व्यबस्था गरिनेछ ।

९. खानेपानीको नियमित रुपले गुणस्तर परिक्षणका लागि आबश्यक पर्ने किट, जनशक्ति, र ल्याब सेवा स्थानीय रुपमा उपलब्ध गराउनका लागि निजि क्षेत्रका सेवा प्रदायकको क्षमता अभिबृद्धिका साथ निजि क्षेत्रसंग सहकार्य र साझेदारीको कार्य आरम्भ गरिने छ । ।

१०.खानेपानी योजनाको प्रभावकारी संचालन तथा व्यवस्थापनका आधारमा खानेपानी उपभोक्ता समितिहरुलाई प्रोत्साहन तथा दण्ड र जरिवाना गर्ने प्रणाली अवलम्बन गरिने छ ।

११.नगरपालिकास्तरमा खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता इकाईको संयोजनमा खानेपानी योजनाहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न अनुगमन निर्देशिका तयार गरि सो अनुसार नियमित अनुगमन गरिनेछ ।

६.१.३ सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच र आयोजनाहरुको दिगोपना तथा सुरक्षा क्षेत्रको नतिजा तथा लक्ष्य तालिका : यस त्रिवेणील नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता को क्षेत्रमा उपलब्धि हासील गर्न निर्धारित सोच तथा लक्ष्य प्राप्तिका लागि नतिजामूलक योजनाको ढाँचामा खासस्व योजना तर्जुमा गरिएको छ । जसका लागि सूचकहरु निर्धारण गरी वर्तमानमा आधार रेखालाई आधार बनाई खासस्व योजनाको अन्त्यसम्मको परिमाणात्मक लक्ष्यहरु निर्धारण गरिएको छ । जसलाई देहायअनुसारको नतिजा तालिकामा राखिएको छ :

नतिजा तालिका

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु									जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान
			आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य					पुष्ट्याईका आधारहरु	
	सूचक	इकाई		०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	८१/८२		
नतिजा १ : नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सम्पूर्ण घरधुरीमा सुरक्षित खानेपानीको सेवामा पहुँच वृद्धि भएको हुनेछ ।	उच्च स्तरको खानेपानी सेवामा पहुँच भएका घरधुरी	संख्या	५००	५००	१०००	२०००	२५००	३०००	–नगर वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) –M WASH CC को सर्वेक्षण प्रतिवेदन –खासस्व प्रगति प्रतिवेदन/ / –अनुगमन प्रतिवेदन	–सवै घरधुरिमा स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्था हुनेछ । –पुर्ण सरसफाइ मा समुदायको चेतना अभिवृद्धि हुनेछ । –सरोकारवालाको प्रतिवद्धता र सहकार्य एवं साझेदारीमा बृद्धि हुनेछ । –खासस्व योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनेछ ।
	मध्यम स्तरको खानेपानी सेवामा पहुँच भएका घरधुरी	संख्या	१०००	१०००	१२००	१५००	२५००	३४५६		
	आधारभूत खानेपानी सेवामा पहुँच पुगेका घरधुरी	संख्या	३४५६	३४५६	३४५६	३४५६	३४५६	३४५६		
	सिमित खानेपानी सेवा पुगेका घरधुरी	संख्या	१	०	०	०	०	०		
	सेवा नपुगेका घरधुरी	संख्या	१२	८	४	०	०	०		
	स्रोत तथा मुहान संरक्षण भएका आयोजना	संख्या	९२	१००	१२२	१२८	१३०	१३५		
नतिजा २ : खानेपानी उपभोक्ता	नियमित रुपमा मर्मत सम्भार भई पूर्ण क्षमतामा संचालन भएका खा.पा.योजना	संख्या	११	२५	५०	७५	१००	१३५		

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु									जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान
			आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य					पुष्ट्याईका आधारहरु	
	सूचक	इकाई		०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	८१/८२		
समितिहरु सकृय भई निर्माण भएका खानेपानी योजनाको उचितरुपले मर्मत सम्भार गरि गुणस्तरयुक्त खानेपानी आपूर्तिमा निरन्तरता आएको हुनेछ ।	मर्मत तथा पुन निर्माण गर्नु पर्ने आयोजना	संख्या	११७	११७	१२५	१२८	१३०	१३५		
	नियमित रुपमा खानेपानीको गुणस्तर परिक्षण भई गुणस्तरयुक्त खानेपानी आपूर्ति गरि रहेका खा.पा.योजनाहरु	संख्या	०	२०	४०	८०	१००	१३५		
	पानी सुरक्षा अबधारणा कार्यान्वयन भै मर्मत संभार गरिएका आयोजनाहरु	संख्या	०	१०	२०	५०	१००	१३५		
	सुरक्षित खानेपानीयुक्त समुदाय घोषणा भएका खानेपानी उ.स.हरु	संख्या	५०	६०	७०	१००	१२०	१३५		
	नियमित महसुल उठाउने व्यवस्था भएका आयोजना	प्रतिशत	१०	२०	४०	६०	८०	८०		
	नियमित साधारण सभा, लेखा परिक्षण र पारदर्शिता कायम भएका सकृय उपभोक्ता समिति (संख्या/प्रतिशत)	संख्या/प्रतिशत	०	१०	२०	४०	६०	८०		
	खानेपानी आयोजनाको उचित मर्मत संभार	संख्या/प्रति	०	२०	३०	५०	७०	९०		

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु									जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान
			आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य					पुष्ट्याईका आधारहरु	
	सूचक	इकाई		०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	८१/८२		
	संयन्त्र (कोष, कार्यकर्ता, औजार) भएका खानेपानी उ.स. (संख्या/प्रतिशत)	शत								
	खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता महासंघमा दर्ता भएका आयोजना	संख्या	०	१०	३०	५०	८०	१००		

६.१.४ कार्ययोजना,प्रमुख क्रियाकलाप तथा वित्तीय श्रोत विश्लेषण : सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच र आयोजनाहरुको दिगोपना तथा सुरक्षा क्षेत्रको लक्ष र नतिजा प्राप्त गर्न देहाय अनुसार क्रियाकलाप र वित्तिय श्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ ।

क.सं	**नतिजा अनुसार प्रमुख कार्यक्रम**	**५ बर्षको लक्ष्य**		**कार्यान्वयन वर्ष**					**जिम्मेवारी**
		इकाइ	**परिमाण**	**१**	**२**	**३**	**४**	**५**	
क	**खानेपानी सेवा विस्तार**								
१	नयां खानेपानी आयोजनाहरुको निर्माणबाट खानेपानी सेवा विस्तार	घरपरिवार	१०२	६०	३०	१२			नगरपालिका
		योजना संख्या	३	१	१	१	०	०	
		बजेट (रु.०००)	३०००	१५००	१०००	५००			
२	मौजुदा खानेपानी योजनाको खानेपानी सुरक्षा अबधारणा बमोजिम मर्मत सम्भार र विस्तार	घरपरिवार	३०००	५००	१०००	१५००	२०००	३०००	खानेपानी डिभिजन कार्यालय, खानेपानी मन्त्रालय, नगरपालिका, संघसस्था र विकास साझेदार
		योजना संख्या	११७	२०	२०	३५	२५	१७	
		बजेट (रु.०००)	२३४००	४०००	४०००	७०००	५०००	३४००	
३	मौजुदा खानेपानी योजनाहरुको पुन निर्माण	घरपरिवार	१८०	३५	३०	४०	२५	५०	खानेपानी डिभिजन कार्यालय, खानेपानी मन्त्रालय, नगरपालिका, संघसस्था र
		योजना संख्या	५	१	१	२	१	०	
		बजेट (	५०००	१०००	१०००	२०००	१०००	०	

		रु.०००)							विकास साझेदार
४	मौजुदा खानेपानी योजनाहरुको पुर्नस्थापना	घरपरिवार	१५००	३००	३००	३००	३००	३००	खानेपानी डिभिजन कार्यालय, खानेपानी मन्त्रालय, नगरपालिका, संघसस्था र विकास साझेदार
		योजना संख्या	४५	९	९	९	९	९	
		बजेट (रु.०००)	४५०००	९०००	९०००	९०००	९०००	९०००	
५	घर परिवारमा निजि धारा जडान	घरपरिवार संख्या	११००	१००	२००	३००	२००	३००	नगरपालिका/खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय र विकास साझेदार
		बजेट (रु.०००)	८८००	८००	१६००	२४००	१६००	२४००	
खानेपानीको श्रोत संरक्षण र गुणस्तर									
१	खानेपानी आयोजनाका मुल तथा श्रोतहरुको संरक्षण,	योजना संख्या	४८	१०	१०	१०	१०	८	खानेपानी उ.स.,वडा कार्यालय,नगरपालिका
		बजेट (रु.०००)	१२००	२५०	२५०	२५०	२५०	२००	
२	खानेपानी आयोजनाहरुको खानेपानी सुरक्षा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन	योजना संख्या	१००	१०	२०	२५	३०	१५	खानेपानी उ.स.,वडा कार्यालय,नगरपालिका
		बजेट (रु.०००)	५०००	५००	१०००	१२५०	१५००	७५०	
३	खानेपानीको नियमित गुणस्तर परिक्षण तथा पानी प्रशोधन गर्ने	योजना संख्या	१२८	२०	३०	४०	२०	१८	खानेपानी उ.स.,वडा कार्यालय,नगरपालिका,संघंसस्था
		बजेट (रु.०००)	१२८०	२००	३००	४००	२००	१८०	
४	पानी प्रशोधन प्रणाली जडान गरिने खानेपानी योजना	योजना संख्या	१०	१	३	२	२	२	नगरपालिका/खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय र विकास साझेदार
		बजेट (रु.०००)	१५०००	१५००	४५००	३०००	३०००	३०००	
ग	**नीतिगत तथा संस्थागत तथा क्षमता विकास**								
१	खा.पा उपभोक्ता समिति गठन र पुनर्गठन गरि क्षमता विकास गर्ने	संख्या	१२८	२०	४०	४०	२८	०	खानेपानी उ.स.,वडा कार्यालय,नगरपालिका
		बजेट (रु.०००)	१२८०	२००	४००	४००	२८०	०	
२	खानेपानी योजनाको मर्मत संभार संयन्त्रको विकास गर्ने(पानी शुल्क, मर्मत सम्भार कार्यकर्ता, लेखा ब्यबस्थापक,	संख्या	१२८	१०	२०	३०	४०	२८	खानेपानी उ.स.,वडा कार्यालय,नगरपालिका र विकास साझेदार
		बजेट (रु.०००)	५१२०	४००	८००	१२००	१६००	११२०	

	औजार आदि)								
३	खानेपानीको गुणस्तर परिक्षणका लागि आबश्यक किट , जनशक्ति सहित ल्याब सेवाको उपलब्धता	संख्या	१	०	१	०	०	०	नगरपालिका र विकास साझेदार
		बजेट (रु.०००)	१५००	०	१५००	०	०	०	
४	खानेपानी आयोजनाका नियमित अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा दिगोपनाको जाँच	संख्या	१०	२	२	२	२	२	वडाकार्यालय,नगर अनुगमन समिति
		बजेट (रु.०००)	२००	४०	४०	४०	४०	४०	
५	सुरक्षित पानी सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम (तालिम, अभिमुखीकरण, र्‍याली, रेडियो कार्यक्रम, दिवस तथा सप्ताह मनाउने आदि)	पटक	५	१	१	१	१	१	नगरपालिका र विकास साझेदार
		बजेट (रु.०००)	२००	४०	४०	४०	४०	४०	
६	खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समितिहरुलाई खानेपानी आयोजना व्यवस्थापन, खानेपानी सुरक्षा योजना, पानी शुद्धीकरण सम्बन्धी तालिम	पटक	५	१	१	१	१	१	खानेपानी उ.स.,वडा कार्यालय,नगरपालिका र विकास साझेदार
		बजेट (रु.०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
७	मर्मत संभार कार्यकर्ता लाई तालिम	पटक	५	१	१	१	१	१	खानेपानी उ.स.,वडा कार्यालय,नगरपालिका र विकास साझेदार
		बजेट (रु.०००)	७५०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	
	जम्मा		**११६२३०**	**१९६८०**	**२५६८०**	**२७७३०**	**२३७६०**	**१९३८०**	

६.१.५. नयाँ निर्माण हुने योजनाहरुको प्रथामिकताक्रम :

यस नगरपालिकामा हाल सम्म पनि खानेपानीको पहुँच नपुगेको तथा खानेपानी आपुर्ति अवस्था कमजोर रहेका बस्तीहरुमा नयाँ खानेपानी आयोजनाहरुको निर्माणका लागि तपसिल अनुसारको प्राथामिकता निर्धारण गरिएको छ ।

तालिका ४० : नयाँ निर्माण हुने योजनाहरुको विवरण

क.स.	योजनाको नाम	स्थान	लाभान्वित घरधुरी				अनुमानित लागत	प्राथमिकता क्रम
			दलित	जनजाति	अन्य	जम्मा		
१	चाकेबाटा खा.पा योजना	चाकेबाटा	१	१०	०	११	२५०	
२	नयावस्ती खा.पा योजना	नयावस्ती	२०	०	०	२०	३००	
३	चौसालाडाडा खा.पा योजना	चौसालाडाडा	०	०	१५	१५	२४०	
४	पिन्नेकोट डाडा खा.पा योजना	पिन्नेकोट डाडा	०	०	१०	१०	२४०	
५	बाजकिला खा.पा योजना	बाजकिला	०	०	४१	४१	३००	
६	त्रिमरेशैन खा.पा योजना	त्रिमरेशैन	०	०	५५	५५	३५०	
७	सान्नवा खा.पा योजना	सान्नवा	०	०	६१	६१	३६०	
८	हरिपाले खा.पा योजना खा.पा योजना	हरिपाले	०	०	२१	२१	२५०	
९	घटटेखोला	घटटेखोला	३१	०	०	३१	२००	
१०	ठेकघर पिपलशैन खा.पा योजना	ठेकघर पिपलशैन	०	०	५०	५०	२६०	
११	ठामर खा.पा योजना	ठामर	०	०	१५	१५	१५०	
१२	गाग्राटोल खा.पा योजना	गाग्राटोल	२९	०	१	३०	१८०	
१३	नयाँवस्तीगाँउ खा.पा योजना	नयाँवस्तीगाँउ	०	०	१२	१२	१६०	
१४	पातलटोल खा.पा योजना	पातलटोल	०	०	१५	१५	१६०	
१५	माथिललोटोल खा.पा योजना	माथिललोटोल	०	०	२५	२५	२००	
१६	फल्लेतोला खा.पा योजना	फल्लेतोला	१२०	०	०	१२०	२५०	
१७	बुढाटोल खा.पा योजना	बुढाटोल	०	०	१२५	१२५	२२५	
१८	बलघर खा.पा योजना	बलघर	३१	०	०	३१	२२८	
१९	सनकाटिया खा.पा योजना	सनकाटिया	०	०	१०	१०	१००	
२०	दगडा खा.पा योजना	दगडा	१४	०	१	१५	१००	
२१	बालडुब्का खा.पा योजना	बालडुब्का	०	०	१३	१३	१२०	
२२	दलित टोल खा.पा योजना	दलित टोल	३२	०	९	४१	३००	
२३	भामाण्डौ गैरा खा.पा योजना	भामाण्डौ गैरा	११	०	३४	४५	३००	
२४	नुवाकोट तुसारपानी खा.पा योजना	नुवाकोट तुसारपानी	८	०	१८	२६	१५०	
२५	ओखाल ढुगां खा.पा योजना	ओखाल ढुगां	६	०	०	६	१००	
जम्मा			३०३	१०	५३१	८४४	५४५३	

६.१.६. सामान्य मर्मत संभार गर्नु पर्ने योजनाहरुको प्राथामिकताक्रम :

यस नगरपालिकामा निर्माण भएका खानेपानी आयोजनाहरुको संचालन अवस्थालाई नियमित सुचारु राख्न तथा थप व्यवस्थित गर्न सामान्य मर्मत संभार गर्नु पर्ने खानेपानी आयोजनाहरुका प्राथामिकता तपसिल बमोजिम निर्धारण गरिएको छ ।

तालिका ४१ : सामान्य मर्मत संभार गर्नु पर्ने योजनाहरुका

तालिका ४१ : सामान्य मर्मत संभार गर्नु पर्ने योजनाहरुका					
क्र.स.	खानेपानी योजनाको नाम	वडा नं.	घरधुरी	जनसंख्या	अनुमानित लागत
१	बाडे खानेपानी योजना धमना	३	१२	७५	६००
२	खर खोला खानेपानी योजना सुनारटोल	३	२१	१५६	७५०
३	जल स्वाट खानेपानी योजना	४	८५	१३५५	४००
४	पानीमुल खानेपानी योजना	८	१०	५३	५५०
५	फुचापानी खानेपानी योजना	८	४२	३४५	८००
६	जुमली डाँडा खानेपानी योजना	४	१११	६५०	५००
७	डाडखट खानेपानी योजना	८	२०	११६	५००
८	नर्ससरीमुल खानेपानी योजना	९	६०	५८०	१२०
९	खार्डभुवा खानेपानी योजना	४	१४	९४	५०
१०	टीन्डीघट्टे खानेपानी योजना	८	६५	६३८	१४०
११	सीनीडी खानेपानी योजना	४	३८	२५१	८५०
१२	खर्कखोला खानेपानी योजना	१	७	३९	४००
१३	भेसटा खानेपानी योजना	४	६०	५९९	१२५
१४	माथिल्लो बडेपातल खा.पा. योजना	३	४०	१९१	९०
१५	बाड लोटायाखोला खा.पा .योजना	५	१०	७९	७०
१६	मसलधार खानेपानी योजना	५	२०	८५	६०
१७	नलटुडा खानेपानी योजना	५	४	३२	४०
१८	साउद वडा खानेपानी योजना	८	६	४४	६५०
१९	पन्ताली खानेपानी योजना	८	२४	२१६	१७५
२०	राकसेपडा खानेपानी योजना	८	२	११	२५०
२१	रालडा खानेपानी योजना	९	२२	१३०	१२५
२२	सिमानी खानेपानी योजना	९	२७	११८	२००
२३	खाडीमा खानेपानी योजना	९	४	१३	४५०
२४	पादीनी मल्लो खा.पा. योजना	९	१६	४५	९५०
२५	काफल बिसौना खा.पा. योजना	९	६४	४५८	२६५०
२६	बिउराकाटी खानेपानी योजना	४	३	१५	३५०
२७	पार्सेतला खानेपानी योजना	४	६	४५	६००

२८	पुलपाया खानेपानी योजना	५	४	३०	५०
२९	रीखीबन खानेपानी योजना	८	९	४३	९०
३०	बडेपातल खानेपानी योजना	३	११	२५५	१२०
३१	पबबिकिम खानेपानी योजना	३	३	१९	६००
३२	धोरमुल खानेपानी योजना	९	५	८६	५५०
३३	रुबसेबाहाडा खानेपानी योजना	५	७६	९३९	२२५
३४	नोगनाडी खानेपानी योजना	४	३२	३७२	२००
३५	पाटीउडीमुहान खा.पा. योजना	८	४०	१५६	९०
३६	गोरीठाढुङगेधारा खा.पा. योजना	५	३	२४	३५
३७	बामतोल खानेपानी योजना	८	१७	१००	१००
३८	पन्ताली खानेपानी योजना	८	१३	८७	८०
३९	घटेटेडाँडा खानेपानी योजना	९	१३	६८	८५
४०	सुन्दरीपातल खानेपानी योजना	५	१६	४०	९५
४१	उबहाखोला खानेपानी योजना	४	२२	१४२	२८०
४२	खिनरीकोप्चे खानेपानी योजना	९	६१	४४४	३१०
४३	सुनीखोला खानेपानी योजना	३	२	१२	३०
४४	टीनबाँज खानेपानी योजना	९	४	२६	४०
४५	जुकेपानी खानेपानी योजना	४	२५	१७७	९०
४६	मालाल गाँउ खा.पा. योजना	९	७८	३९३	३००
४७	बिसाल बजाार खा.पा. योजना	१	१२७	७२९	४००
४८	मालकट्टी खा.पा. योजना	४	९	६२	९०
४९	काल्छीखोला खानेपानी योजनासलारेपाखा	४	३	२४	३५
५०	रौं खानेपानी योजना पिमाटोल	९	३८	२७७	२७५
	जम्मा		**१४०४**	**१०९३८**	**६२६५**

६.१.७. ठुलो मर्मत संभार तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरुको प्रथामिकताक्रम : यस नगरपालिकामा निर्माण भएका खानेपानी आयोजनाहरुको संचालन अवस्थालाई नियमित सुचारु राख्न तथा थप ब्यवस्थित गर्न ठुलो मर्मत संभार गर्नु पर्ने खानेपानी आयोजनाहरुका प्राथामिकता तपसिल बमोजिम निर्धारण गरिएको छ ।

तालिका ४२ :ठुलो मर्मत संभार तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरुको विवरण

तालिका ४२ :ठुलो मर्मत संभार तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरुको विवरण 60-70%: Some risk					
S.No	**खानेपानी योजनाको नाम**	**वडा नं.**	**घरधुरी**	**जनसंख्या**	**अनुमानित लागत**
१	जर्ज खानेपानी योजना पिलोडा	३	३	१९	२००
२	उडाडाँडा खानेपानी योजना खिम्नी	५	३	२०	२५०

३	बीटाखिट खानेपानी योजना	५	४	३२	२१०
४	बासनीमाझ खानेपानी योजना	५	१५	१०८	४००
५	पादीनी तल्लो खानेपानी योजना	९	२४	१५७	४२०
६	पाधिरी खानेपानी योजना	४	११	७१	४१५
७	धामीमारे खानेपानी योजना	५	३	२१	३००
	जम्मा		**६३**	**४२८**	**२१९५**

६.१.८. पुन निर्माण तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरुको प्रथामिकताक्रम

यस नगरपालिकामा निर्माण भएका खानेपानी आयोजनाहरुको संचालन अवस्थालाई मध्येनजर गर्दा तपसिलका खानेपानी आयोजनाको पुनः निर्माण गर्नु पर्ने गरि प्राथामितामा राखिएको छ ।

तालिका ४३ : पुन निर्माण तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरुको विवरण

तालिका ४२ : पुन निर्माण तथा विस्तार गर्नु पर्ने योजनाहरुको विवरण <60%: High risk					
S.No	**खानेपानी योजनाको नाम**	**वडा नं.**	**घरधुरी**	**जनसंख्या**	**अनुमानित लागत**
१	जौबोया खानेपानी योजना	५	९३	६६२	५००
२	रीनया खानेपानी योजना	९	२३	१४७	४५०
३	गीरमील खानेपानी योजना	३	८	४७	४५५
४	नबदुर्गा खानेपानी योजना	८	०	०	०
५	दोगाडी मुल खानेपानी योजना	१	७८	५३०	६००
६	चीटानी खानेपानी योजना	२	१८	८७	५००
७	भाटाभके मुहान खानेपानी योजना	२	१७०	२९४	८००
८	वानडाली खानेपानी योजना	१	४२	२२२	६४५
९	साहनगर खानेपानी योजना	२	७	५६	४००
१०	ढालसैना खानेपानी योजना	१	२२	१०८	६८०
११	बिडुपानी खानेपानी योजना	३	५	३५	४२०
१२	दोगडा खानेपानी योजना	२	१४	६८	६००
१३	पैरा खानेपानी योजना	२	२	२०	३००
१४	माथिल्लोबाडी खानेपानी योजना	२	३	३०	३८५
१५	लराली खानेपानी योजना	२	१	१५	२६५
१६	तुलुजहाड खानेपानी योजना	२	४८	२७८	६९५
१७	तल्लोपानी खानेपानी योजना	३	१००	३००	१५००
१८	नरकैलास खानेपानी योजना	८	६१	१५०	६००
१९	मौभेरी खानेपानी योजना	८	२१५	३४०	५००००
२०	ताप्सी खानेपानी योजना	९	४५	२१५	५००
२१	बीनीबडा खानेपानी योजना	९	४	२५	५००
२२	सीम खानेपानी योजना	२	६	७४	६००

२३	हलेनीबिहा खानेपानी योजना	७	१७७	५९१४	११००
२४	पानी खानेपानी योजना	६	१२	७८	४००
२५	चोरपानी खानेपानी योजना	६	६८	५६६	८००
२६	यूटीसीडी खानेपानी योजना	६	५४	३९९	७५०
२७	रुवाका खानेपानी योजना	६	१९	१३८	६९०
२८	डाडानौला खानेपानी योजना	३		०	०
२९	मास्टेस्वरी खानेपानी योजना	६	१३५	१०००	८००
३०	भीरमा खानेपानी योजना	१	३६	१७६	७००
३१	काडागउँ खानेपानी योजना	२	४५	२८८	६०
३२	तुरुीधारा खानेपानी योजना	२	४१	१९४	७००
३३	छीनी खानेपानी योजना	२	१८	१२६	५६०
३४	बासटोल खानेपानी योजना	२	७७	४३७	५६०
३५	भाडीलाया खानेपानी योजना	२	७४	३७३	५६०
३६	कौलाल खानेपानी योजना	६	४३	४९२	५६०
३७	किमगाँउ खानेपानी योजना	६	१३५	११२३	५६०
३८	छिडछिडे खानेपानी योजना	६	५७	३४९	४००
३९	गाडेपानी खानेपानी योजना	६	९	६३	४२५
४०	पाजीखोला खानेपानी योजना	६	५५	३८८	५००
४१	जोरपानी खानेपानी योजना	७	४०	४७४	३९८
४२	जातु खानेपानी योजना	७	७४	६४४	४००
४३	भाक्भकाउल खानेपानी योजना	२	१	१०	२५०
४४	गारुगाडा खानेपानी योजना	२	१५	१०८	५००
४५	खातीपधेरा खानेपानी योजना	३	५५	१९०	१५०००
४६	अधेरी खानेपानी योजना	२	३१	२२०	६००
४७	हुडुल्ला खानेपानी योजना	२	१	१३	२००
४८	जुवारी खानेपानी योजना	६	१००	११२२	६००
४९	सीमखोला खानेपानी योजना	६	६७	४९१	६००
५०	पानी खानेपानी योजना बुढाटोल	६	२०	१००	३००
५१	गाखेत खानेपानी योजना	३	६०	२२५	५५०
५२	कालाकिम खानेपानी योजना	३	३०	१५०	५००
५३	पानीधारा खानेपानी योजना	३	४५	९८	५००
५४	मुगरां खानेपानी योजना	३	५२	१८५	१५००
५५	गाँखेत खानेपानी योजना	३	१५	५५	३००
५६	धनपानी खानेपानी योजना	३	४५	१५५	५००

५७	नाउली खानेपानी योजना	३	१२	४०	३००
५८	हाडाखेत खानेपानी योजना	३	१२	३३	४००
५९	गाडखेत खानेपानी योजना	३	८	३०	३००
६०	सान्नवा खानेपानी योजना	३	२७	१२५	५००
६१	नाथवाडा खानेपानी योजना	८	४६	१३०	५००
६२	पाल्धारा खानेपानी योजना	८	४५	२३०	८००
६३	जडेपानी खानेपानी योजना	८	४४	२००	६००
६४	कालापानीखा खानेपानी योजना	८	२	१०	२००
६५	बिडुपानी खानेपानी योजना	८		०	०
६६	कोच खानेपानी योजना	३	३	१७	३००
६७	ढुङेधारा खानेपानी योजना	७	३६	२१०	५००
६८	माथिल्लोपैरा खानेपानी योजना	२	१	७	२६०
६९	पानीमुल खानेपानी योजना	३	१२	६०	१०००
७०	ऐडीवन खानेपानी योजना	३	५	२५	४००
७१	सिमसेला खानेपानी योजना	३	१०	६५	५००
	जम्मा		**२०५६**	**२१२२९**	**१००७७८**

संभाग ६.२: सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र

६.२.१ उद्धेश्य :

सहभागितात्मक पद्धतिको माध्यमबाट समुदाय र नगर क्षेत्रको सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनमा अपनत्वभावको विकास भई पूर्ण सरसफाइयुक्त घर, समुदाय, वडा तथा नगरपालिकाको विकास भएको हुनेछ ।

नतिजा १. सबै घरधुरीको सुधारिएको शौचालयमा पहुँच भई समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ,

नतिजा २. व्यक्तिगत सरसफाइ सम्बन्धी बानी व्यवहारको विकास भएको हुनेछ,

नतिजा ३. ठोस तथा तरल फोहरको समुचित व्यवस्थापन भई बातावरणिय सरसफाइ कायम भएको हुनेछ ।

६.२.२.कार्यनीतिहरु :

१.त्रिवेणी नगरपालिकामा व्यवस्थित रुपले सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन गर्न पूर्ण सरसफाइ अभियान संचालन गरिनेछ । यस अभियानमा वडाहरुको नेतृत्वमा सहभागितामूलक योजना तर्जुमा, सरसफाइ सम्बन्धि सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गरी सो को नियमित अनुगमन गरिने छ ।

२.प्रत्येक वडामा पुर्ण सरसफाइ सम्बन्धी कार्ययोजना निर्माण गरी सोको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि वडा स्तरमा पूर्ण सरसफाइ प्रवर्द्धन कोष स्थापना गरि परिचालन गरिने छ ।

३.सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार जस्ता व्यवहार परिवर्तन सम्बन्धि क्रियाकलापहरु सञ्चालनका लागि आम सरोकारवालाहरुको परिचालन गर्ने वातावरण सिर्जना गरी पूर्ण सरसफाइ प्रवर्द्धनको सामाजिक अभियान संचालन गरिनेछ ।

४.नगरपालिका क्षेत्रमा उत्सर्जित तरल तथा ठोस फोहोरको घरायसी तहमा न्यून प्रयोग/उत्पादन तथा पुनः प्रयोगमा बिशेष जोड दिने नीति लिइनेछ साथै सार्वजनिक सौचालय निर्माण तथा व्यवस्थापन र फोहेरमैलाको व्यवस्थानको लागि स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइटको निर्माण गरी सार्वजनिक नीजि साझेदारी पद्दतिको अवधारणा बमोजिम सरसफाइ कार्यक्रमलाइ अगाडि बढाइनेछ।

५.पूर्ण सरसफाइ अभियानको प्रभावकारिता परीक्षणका लागि अनुगमन तथा प्रमाणिकरण संयन्त्र विकास निर्देशिका तयार गरी सो बमोजिम गठन र परिचालन गरिनेछ ।

६. पूर्ण सरसफाइ प्रवर्द्धनमा प्रोत्साहन, पुरस्कार र कदरको सिद्धान्तलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

६.२.३ नतिजा तथा लक्ष्य तालिका

सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्र संभाग अर्न्तगतकाअपेक्षित लक्ष तथा नतिजा तालिका यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका :नतिजा तालिका

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु									जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान
	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य ०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	८१/८२	पुष्ट्याईका आधारहरु	
नतिजा १ : सबै घरधुरीमा सुधारीएको शौचालयमा पहुँच भई समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ,	आधारभुत सरसफाइ (शौचालय) को पहुँच पुगेका घरधुरी	प्रतिशत	८६.६९	८६.६९	८८	९०	९५	१००	–नगर वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) –: WASH CC को सर्वेक्षण प्रतिवेदन –खसस्व प्रगति प्रतिवेदन/ –अनुगमन प्रतिवेदन	–पुर्ण सरसफाइ मा समुदायको चेतना अभिवृद्धि हुनेछ । –सरोकारवालाको प्रतिवद्धता र सहकार्य एवं साझेदारीमा बृद्धि हुनेछ । –खासस्व योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनेछ ।
	सुधारिएको सरसफाइ सुबिधा पुगेका घरधुरीहरु	प्रतिशत	६८.५१	७०	८०	९०	९५	१००		
	सार्वजनिक शौचालयको संख्या	संख्या	३	३	५	७	८	९		
नतिजा २ : व्यक्तिगत सरसफाइ सम्बन्धी बानी व्यवहारको विकास भएको हुनेछ,	साबुन पानी सहित हातधुनका लागि निश्चित स्थान भएका घरधुरी	प्रतिशत	२५.०८	५०	६०	७०	८०	१००		
	जोखीमपूर्ण समयमा सावुन पानीले हातधुने घरधुरी	प्रतिशत	२५.०८	५०	६०	७०	८०	१००		
नतिजा ३ : ठोस तथा तरल फोहरको समुचित	ठोस फोहोर श्रोत स्तरमा सुरक्षित वर्गीकरण तथा व्यवस्थापन गर्ने	प्रतिशत	१४.६१	२०	३०	५०	७०	९०		

व्यवस्थापन भई बातावरणिय सरसफाइ कायम भएको हुनेछ ।	घरधुरी									
	तरल फोहरको सुरक्षित व्यवस्थापन गरेको घरधुरी	प्रतिशत	०	१०	२०	३०	५०	७०		
	दिसाजन्य लेदो समुचित व्यवस्थापन गर्ने घरधुरी	प्रतिशत	३४.४३	४०	५०	६०	७०	८०		
	पूर्ण सरसफाई सुचक पूरा भएका घरधुरीको (प्रमाणिकरण)	प्रतिशत	०	५	१०	२०	३५	५०		
	पूर्ण सरसफाइ युक्त अवस्था पूरा गरेका वडाहरु	संख्या	०	०	१	३	५	९		
	पूर्ण सरसफाइ उन्मुख बजार तथा र्वास्तिहरु	संख्या	०	५	१०	२०	३०	४०		
	ढल निकासको उचित व्यवस्थापन भएका बजार क्षेत्र	संख्या	०	०	१	२	५	७		
	ल्याण्डफिल साइट को संख्या	संख्या	०	०	१	१	२	५		
	सरसफाइ कर्मीको संख्या	संख्या	०	२	३	४	५	६		
	नगरपालिकामा रहेका सरसफाइ सम्वन्धि उपकरण		०	१	१	२	३	४		

६.२.४ सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन कार्ययोजना,क्रियाकलाप तथा वित्तिय श्रोत विश्लेषण : सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन का लक्ष र नतिजा प्राप्त गर्न देहाय अनुसार क्रियाकलाप र वित्तिय श्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ ।

क्र.सं	नतिजा अनुसार प्रमुख कार्यक्रम	५ बर्षको लक्ष्य		कार्यान्वयन वर्ष					जिम्मेवारी
		इकाइ	परिमाण	१	२	३	४	५	
क	**सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन**								
१	आधारभूत सर्वेक्षण तथा तथ्यांक अद्यावधिक	पटक	५	१	१	१	१	१	वडा कार्यालय, नगरपालिका
		बजेट(रु ०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
२	पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धी सरोकारवालाहरुको क्षमता विकास	पटक	५०	१०	१०	१०	१०	१०	वडा कार्यालय, नगरपालिका र संघसस्था
		बजेट(रु ०००)	२०००	४००	४००	४००	४००	४००	
३	पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धी समुदाय स्तरमा सचेतना अभिबृद्धि	पटक	४५	९	९	९	९	९	वडा कार्यालय, नगरपालिका र संघसस्था र विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	२२५०	४५०	४५०	४५०	४५०	४५०	
४	चर्पीहरुको स्तरोन्नती (सुधारिएको शौचालय)	वटा	१५०	३०	३०	३०	३०	३०	वडा कार्यालय, नगरपालिका र संघसस्था र विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	२२५०	४५०	४५०	४५०	४५०	४५०	
५	जुठेल्लो तथा चाङ्ग निर्माण कार्यक्रम	संख्या	१०००	५०	१५०	३००	३००	२००	वडा कार्यालय, MWASH CC, नगरपालिका , संघसस्था र विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	५०००	२५०	७५०	१५००	१५००	१०००	
६	साबुन पानी सहित हातधुने निश्चित स्थान निर्माण र	संख्या	५००	५०	१००	१००	२००	५०	वडा कार्यालय, MWASH CC, नगरपालिका , संघसस्था र विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	१०००	१००	२००	२००	४००	१००	

	प्रयोग								
७	घर आँगनको सरसफाइ अभियान	पटक	१८	३	५	४	४	२	वडा कार्यालय, MWASH CC, स्थानिय समूह र संघसस्था
		बजेट(रु ०००)	१८०	३०	५०	४०	४०	२०	
८	स्वच्छता प्रवर्द्धन सम्बन्धी सचेतना	पटक	५	१	१	१	१	१	वडा कार्यालय,स्थानिय समूह, MWASH CC, र संघसस्था
		बजेट(रु ०००)	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	
९	सुधारिएको चुल्हो निर्माण तथा मर्मत तालिम	पटक	५	१	१	१	१	१	नगरपालिका, वैकल्पिक उर्जा प्रवर्द्धन केन्द, संघसस्था र विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	
१०	घरायसी फोहरमैलालाई स्रोतमा न्यूनीकरण, पुनः प्रयोग, प्रशोधन सम्बन्धि तालिम	पटक	४५	९	९	९	९	९	MWASH CC, नगरपालिका,संघसस्था र विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	११२५	२२५	२२५	२२५	२२५	२२५	
११	पूर्ण सरसफाइ सुचकको प्रमाणिकरण	पटक	१०	२	२	२	२	२	MWASH CC, नगरपालिका
		बजेट(रु ०००)	१५०	३०	३०	३०	३०	३०	
१२	वातावरणीय सरसफाइका लागि जनचेतनामूलक कार्यक्रम	पटक	५	१	१	१	१	१	MWASH CC, नगरपालिका
		बजेट(रु ०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
१३	सार्वजनिक शौचालयको निर्माण,मर्मत सुधार तथा व्यवस्थापन	संख्या	६	०	१	२	२	१	नगरपालिका,संघसस्था र विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	६०००	०	१०००	२०००	२०००	१०००	

१४	व्यवस्थित ढल व्यवस्थापन	संख्या	७	०	१	२	२	२	नगरपालिका, नगर विकास कोष,शहरी विकास मन्त्रालय
		बजेट(रु ०००)	७०००	०	१०००	२०००	२०००	२०००	
१५	ल्याण्डफिल साइटको व्यस्थापन	संख्या	५	०	१	२	१	१	नगरपालिका, नगर विकास कोष,शहरी विकास मन्त्रालय
		बजेट(रु ०००)	२००००	०	४०००	८०००	४०००	४०००	
१६	पूर्ण सरसफाइ प्रवर्द्धनका लागि होर्डिङ्ग बोर्ड, भित्ते लेखन सूचना, शिक्षा तथा सञ्चार सम्बन्धी सामग्रीहरु तयार कार्यक्रम	पटक	१०	२	२	२	२	२	MWASH CC, नगरपालिका,संघसस्था र विकास साझेदार, संघसस्था
		बजेट(रु ०००)	१०००	२००	२००	२००	२००	२००	
१७	न्गरपालिकामा सरसफाइ कर्मीको व्यवस्था	संख्या	६	१	२	२	१	०	नगरपालिका
		बजेट(रु ०००)	९००	१५०	३००	३००	१५०	०	
१८	नगरपालिकामा सरसफाइ सम्वन्धि उपकरणको व्यवस्था	संख्या	३	०	१	१	१	०	नगरपालिका, नगर विकास कोष,शहरी विकास मन्त्रालय
		बजेट(रु ०००)	१५०००	०	५०००	५०००	५०००	०	
१९	नगरपालिका तथा वडाको पूर्ण सरसफाइ अनुगमन तथा प्रमाणीकरण	पटक	१०	२	२	२	२	३	MWASH CC, नगरपालिका,संघसस्था र विकास साझेदार, संघसस्था
		बजेट(रु ०००)	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	
सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन क्षेत्रको जम्मा			**६५६०५**	**२६३५**	**१४४०५**	**२११४५**	**१७१९५**	**१०२२५**	

६.३ : संस्थागत (विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्था) खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन

६.३.१ उद्धेश्य :

समन्वयात्मक तथा एकीकृत कार्य पद्धती अपनाइ विद्यालयहरुको खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधाको सुधार गरेर पूर्ण सरसफाइको नमूना स्थलको रुपमा विकास भएको हुनेछ ।

नतिजा १: विद्यालयहरुमा प्रयोगकर्तामैत्री खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाको सुनिश्चत भई समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएका तीन तारे नमुना विद्यालयहरुको विकास भएको हुनेछ ।

नतिजा २: स्वास्थ्य संस्थाहरुमा प्रयोगकर्तामैत्री खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाको सुनिश्चत भई समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।

नतिजा ३: स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट निस्कने फोहरको उचित रुपमा संकलन, निर्मलिकरण तथा व्यवस्थापन प्रणालीको विकास भएको हुनेछ ।

६.३.२ कार्यनीतिहरु :

- विद्यालयको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अवस्था अनुगमन, सुधार तथा व्यवस्थापन गर्ने तिन तारे अवधारणा अवलम्बन गरिनेछ ।
- विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुको खानेपानी तथा सरसफाइ अवस्थाको नियमित अनुगमन गरि विशेष प्राथमिकताका साथ सुधारका कार्यहरु गरिनेछ ।
- बिद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको अनुगमनका आधारमा त्यस्ता संस्थाहरुको प्रमाणिकरण गरि प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी सकारात्मक बानी विकासका बाल केन्द्रीत तथा अनुकरणिय प्रयासहरुको थालनी गरिनेछ ।
- विद्यालयको अगुवाईमा सेवा क्षेत्रको सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन जस्ता पद्धती लागु गरिनेछ ।
- विद्यालय र स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सुरक्षित खानेपानी तथा सुधारीएको सरसफाइ सुबिधा निर्माण व्यवस्थापनमा विशेष जोड दिई अनुदान र कार्यमुल्याङ्कनसंग जोडिने छ ।
- स्वास्थ्य संस्थाहरुको खानेपानी तथा सरसफाइ अवस्थाको नियमित अनुगमन गरि विशेष प्राथमिकताका साथ सुधारका कार्यहरु गर्ने ।

६.३.३. विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाका नतिजा,सुचक र लक्ष्य तालिका :

तालिका नतिजा तालिका

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु									जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान
				लक्ष्य						
	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२	पुष्ट्याईका आधारहरु	
नतिजा १ : विद्यालयहरुमा प्रयोगकर्तामैत्री खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधाको समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएका तीन तारे नमुना विद्यालयको विकास भएको हुनेछ ।	राष्ट्रिय मापदण्ड बमोजिमका खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सुविधा भएका तथा तिन तारे सुचक पुरा भएका नमुना विद्यालय	प्रतिशत	०	५	१०	२०	३०	५०	विद्यालय को प्रतिवेदन,Flash Report , नगर शिक्षा शाखाको प्रतिवेदन, विद्यालय सुधार योजना, –खासस्व प्रगति प्रतिवेदन/ / –अनुगमन प्रतिवेदन	–अभिभावक तथा स्थानीय सरोकारवालाको ,चासो ,प्रतिबद्धता र सहभागितामा अभिबृद्धि हुनेछ । –सरकारी, गैर सरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बृद्धि हुनेछ –खासस्व योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन हुनेछ ।
	दुई तारे सुचक पुरा गरेका विद्यालय	प्रतिशत	०	१०	२०	३०	५०	८०		
	एक तारे सुचक पुरा गरेका विद्यालय	प्रतिशत	९२.८५	९५	१००	१००	१००	१००		
	विद्यालयहरुमा सुरक्षित तथा नियमित खानेपानीको सेवा भएका विद्यालय	संख्या	२९	३०	३३	३६	४०	४२		
	शौचालयहरुको व्यवस्थित रुपमा प्रयोग भएका विद्यालय	संख्या	४१	४१	४२	४२	४२	४२		
	छात्राका लागि अलग अलग सुधारीएका तथा सुचारु शौचालयको व्यवस्था भएका विद्यालय	संख्या	२८	३०	३२	३५	४०	४२		
	छात्र का लागि अलग अलग सुधारीएका तथा सुचारु शौचालयको व्यवस्था भएका		२१	२३	२५	३०	३५	४२		

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु									जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान
			आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य						
	सूचक	इकाई		०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२	पुष्ट्याईका आधारहरु	
	विद्यालय								–नगर वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) – नेपाल जनसांङखिक तथा स्वास्थ्य सर्बेक्षण राष्ट्रिय, क्षेत्र तथा जिल्ला स्तरिय स्वास्थ्य सर्बेक्षण ।	
	अपाङ्गतामैत्री शौचालय सुविधा भएका विद्यालय	संख्या	२५	२७	३०	३५	४०	४२		
	सामुहिक हात धुने सुविधा (नियमित पानी तथा साबुनको व्यवस्था) भएका विद्यालय	संख्या	४	६	१०	२०	३०	३५		
	स्यानिटरी प्याड व्यवस्थापन गरेका विद्यालय	संख्या	७	१०	१५	२०	२५	३०		
	खानेपानी तथा सरसफाइ व्यवस्थापन सयन्त्र विकास (समिति गठन, कार्य योजना र कोष स्थापना) भएका विद्यालय	संख्या	०	५	१०	१५	२०	३०		
	ठोस तथा तरल फोहरको संकलन तथा समुचित व्यवस्थापन भएका विद्यालय	संख्या	३५	३६	३८	४०	४२	४२		
नतिजा २ : स्वास्थ्य संस्थाहरुमा प्रयोगकता मैत्री खानेपानी, सरसफाइ तथा	सुरक्षित खानेपानीको नियमित आपूर्ती व्यवस्था भएका स्वास्थ्य संस्था	संख्या	७	९	११	११	११	११		
	महिलामैत्री शौचालयको सुविधा भएका स्वास्थ्य संस्था	संख्या	५	६	८	९	११	११	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय	
	बालमैत्री शौचालयको सुविधा	संख्या	८	९	१०	११	११	११		

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु									जोखिम पक्ष तथा पूर्वानुमान
			आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य					पुष्ट्याईका आधारहरु	
	सूचक	इकाई		०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२		
स्वच्छता सेवाको सुनिश्चित भई समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ।	भएका स्वास्थ्य संस्था								तथा नगर स्वास्थ्य शाखा को प्रतिवेदन –खासस्व प्रगति प्रतिवेदन/ –अनुगमन प्रतिवेदन	–संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बृद्धि हुनेछ। स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आवस्यक उपकरण र दक्ष जनशक्ति को व्यवस्थापन हुनेछ।
	अपाङगतामैत्री शौचालयको सुविधा भएका स्वास्थ्य संस्था	संख्या	५	७	९	११	११	११		
	साबुन पानी सहितको हात धुने सुविधा भएका स्वास्थ्य संस्था	संख्या	३	५	७	९	११	११		
नतिजा ३ : स्वास्थ्य संथाहरुको फोहरको उचित रुपमा संकलन, निर्मलिकरण तथा व्यवस्थापन प्रOालीको विकास भएको हुनेछ।	संस्थाको फोहरको उचित संकलन, निर्मलीकरण र व्यवस्थापन गर्ने	संख्या	५	६	७	९	११	११		
	प्लासान्टा पिटमा फोहर व्यवस्थापन गर्ने स्वास्थ्य संस्था	संख्या	३	४	५	७	९	११		
	फोहर जलाउन इन्सीनेटरको व्यवस्था भएका स्वास्थ्य संस्था	संख्या	०	२	४	६	९	११		
	स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता व्यवस्थापन संयन्त्र भएका (फोकल व्यक्ति, कार्ययोजना, शाखा, आचारसंहिता आदि)	प्रतिशत	०	३	६	९	११	११		

६.३.४ : विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनका क्रियाकलाप र वित्तीय श्रोत विश्लेषण : विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनको लक्ष र नतिजा प्राप्त गर्न देहाय अनुसार क्रियाकलाप र वित्तिय श्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ ।

क.सं	नतिजा अनुसार प्रमुख कार्यक्रम	५ बर्षको लक्ष्य		कार्यान्वयन वर्ष					जिम्मेवारी
		इकाइ	परिमाण	१	२	३	४	५	
क	**बिद्यालय खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता तर्फ**								
१	शिक्षक, बाल क्लब, अभिभावक संघ, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, सरसफाइ फोकल शिक्षकको क्षमता अभिवृद्धि	पटक	१५	३	३	३	३	३	नगर शिक्षा शाखा,संघसस्था
		बजेट(रु ०००)	२२५०	४५०	४५०	४५०	४५०	४५०	
२	विद्यालय खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता अवस्था सुधार सम्बन्धी कार्य योजना तर्जुमा र अद्यावधिक	वटा	४२	१०	२०	१२	०	०	नगर शिक्षा शाखा; WASH CC र संघसस्था
		बजेट(रु ०००)	४२०	१००	२००	१२०	०	०	
३	प्रयोगकर्ता मैत्री (लैगिक, महिनावारी मैत्री, अपांगतामैत्री) शौचालय निर्माण, स्तरोन्नती, संचालन तथा व्यवस्थापन	वटा	४२	५	१०	१०	१०	७	नगर शिक्षा शाखा, WASH CC र विकाससाझेदार
		बजेट(रु ०००)	१४७००	१७५०	३५००	३५००	३५००	२४५०	
४	वालवालिकामैत्री सुविधायुक्त खानेपानी सुबिधा निर्माण, पानी भण्डारण तथा शुद्धिकरण सुबिधाको ब्यवस्था	वटा	२८	५	५	६	६	६	नगर शिक्षा शाखा, सामाजिक विकास मन्त्रालय र विकाससाझेदार
		बजेट(रु ०००)	१४०००	२५००	२५००	३०००	३०००	३०००	
५	सामूहीक हातधुने निश्चित स्थान	संख्या	३५	७	७	७	७	७	विद्यालय,नगर शिक्षा शाखा, र
		बजेट(रु	१७५०	३५०	३५०	३५०	३५०	३५०	

	निर्माण	०००)							विकाससाझेदार
६	विद्यालय सरसफाइ कोष स्थापना, वृद्धि तथा सञ्चालन	संख्या	४२	१०	१०	१०	१२	०	विद्यालय,नगर शिक्षा शाखा,
		बजेट(रु ०००)	१०५०	२५०	२५०	२५०	३००	०	
७	विद्यालयमा सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी व्यवहारिक तालिम तथा कक्षा सञ्चालन	वटा	१०	२	२	२	२	२	नगर शिक्षा शाखा, WASH CC र विकाससाझेदार
		बजेट(रु ०००)	१०००	२००	२००	२००	२००	२००	
८	पूर्ण सरसफाइ प्रवर्द्धनात्मक क्रियाकलापहरु सञ्चालन (र्‍याली, हाजिरी जवाफ, घरदैलो, गीत, नाच, नाटक)	पटक	२०	४	४	४	४	४	विद्यालय,नगर शिक्षा शाखा, WASH CC र विकाससाझेदार
		बजेट(रु ०००)	१०००	२००	२००	२००	२००	२००	
९	महिनावारी स्वच्छता सम्बन्धी तालिम	पटक	५	१	१	१	१	१	विद्यालय,नगर शिक्षार स्वास्थ्य शाखा, WASH CC र विकाससाझेदार
		बजेट(रु ०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
१०	बिद्यालयको साप्ताहिक तथा बार्षिक कार्ययोजना तयार पारी कार्यान्वयन गर्ने	वटा	४२	१०	२०	१२	०	०	विद्यालय,नगर शिक्षा शाखा
		बजेट(रु ०००)	४२०	१००	२००	१२०	०	०	
११	अन्तर विद्यालय अवलोकन भ्रमण	पटक	५	१	१	१	१	१	विद्यालय,नगर शिक्षा शाखा
		बजेट(रु ०००)	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	
१२	विद्यालय वास समिति, बाल क्लबको संस्थागत विकास	संख्या	४२	१०	२०	१२	०	०	विद्यालय,नगर शिक्षार स्वास्थ्य शाखा, WASH CC र विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	४२०	१००	२००	१२०	०	०	
१३	विद्यालयको खानेपानी, सरसफाइ	पटक	१०	२	२	२	२	२	WASH CC, नगर

	तथा स्वच्छता अवस्थाको नियमित अनुगमन तथा प्रमाणिकरण गर्ने	बजेट(रु ०००)	४२०	८४	८४	८४	८४	८४	अनुगमन समिति,
१४	तारे सुचक पुरा गरेको नमुना विद्यालय घोषणा	संख्या	२१	०	२	५	१०	४	विद्यालय,MWASH CC , नगर शिक्षा शाखा,
		बजेट(रु ०००)	५२५	०	५०	१२५	२५०	१००	
	बिद्यालय खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता तर्फ जम्मा		**३८७०५**	**६२३४**	**८३३४**	**८६६९**	**८४८४**	**६९८४**	
ख	**स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन तर्फ**								
१५	वास फिट (स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता) प्रवर्द्धन सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि	पटक	५५	११	११	११	११	११	नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका,विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	५५०	११०	११०	११०	११०	११०	
१६	स्वास्थ्य संस्थाको वास अवस्था सुधार सम्बन्धी कार्य योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	पटक	११	५	६	०	०	०	स्वास्थ्य संस्था, नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका,विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	२७५	१२५	१५०	०	०	०	
१७	स्वास्थ्य संस्थाको प्रयोगकर्तामैत्री (लैगिक, महिनावारी मैत्री, अपांगतामैत्री) शौचालय निर्माण, स्तरोन्नती, संचालन तथा व्यवस्थापन	संख्या	११	२	३	३	३	०	नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका, सामाजिक विकास मन्त्रालय,विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	५५००	१०००	१५००	१५००	१५००	०	
१८	स्वास्थ्य संस्थाहरुको सुरक्षित खानेपानी सुबिधाको निर्माण/मर्मत सुधार, पानी भण्डारण तथा शुद्धिकरण सुबिधाको व्यवस्थापन	संख्या	११	२	४	३	२	०	नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका,सामाजिक विकास मन्त्रालय, विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	३३००	६००	१२००	९००	६००	०	
१९	स्वास्थ्य संस्थाको मुख्य स्थानहरुमा हातधुने स्थान निर्माण/मर्मत सुधार	संख्या	११	२	४	३	२	०	स्वास्थ्य संस्था,नगर स्वास्थ्य शाखा,
		बजेट(रु ०००)	११००	२००	४००	३००	२००	०	

									नगरपालिका,विकास साझेदार
२०	सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी सचेतना अभियान (बालबालिकाका आमाहरुलाई लक्षित गरि)	पटक	१५	३	३	३	३	३	स्वास्थ्य संस्था,नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका,विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	१५००	३००	३००	३००	३००	३००	
२१	सरसफाइ आचारसंहिता निर्माण तथा कार्यान्वयन (फेलेक्स वा भित्तेलेखन सहित)	पटक	२२	११	०	०	११	०	स्वास्थ्य संस्था,नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका,विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	५५०	२२५	०	०	२२५	०	
२२	स्वास्थ्य संस्थाको विपद् पूर्व तयारी र प्रतिकार्य योजना तयार तथा जोखिम नक्साङ्कन तयार	संख्या	११	२	४	३	२	०	स्वास्थ्य संस्था,नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका,विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	३३०	६०	१२०	९०	६०	०	
२३	स्वास्थ्य संस्थाको फोहर संकलन तथा समुचित व्यवस्थापन	संख्या	११	२	५	३	१	०	स्वास्थ्य संस्था,नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका,विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	४४०	८०	२००	१२०	४०	०	
२४	स्वास्थ्य संस्थाको फोहर संकलका लागि इन्सीनेटर, पिटहरुको मर्मत सुधार	संख्या	११	३	२	२	२	२	स्वास्थ्य संस्था,नगर स्वास्थ्य शाखा, नगरपालिका,विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	११००	३००	२००	२००	२००	२००	
	स्वास्थ्य संस्थाको खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता तर्फ जम्मा		**१४६४५**	**३०००**	**४१८०**	**३५२०**	**३३३५**	**६१०**	
	संस्थागत कुल जम्मा		**५३३५०**	**९२३४**	**१२५१४**	**१२१८९**	**११८१९**	**७५९४**	

६.४: संस्थागत तथा क्षमता विकास

६.४.१ उद्धेश्य :

नगरपालिका/वडास्तरीय खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको संस्थागत विकास भई खानेपानी तथा सरसफाइ प्रवर्द्धनका नविनतम् पद्धतिमा क्षमता विकास भएको हुनेछ।

नतिजा १ : नगरपालिका तथा वडास्तरीय समन्वय समितिहरुको संस्थागत विकास एबं परिचालन भएको हुनेछ।

नतिजा २ : खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि जिल्ला तथा स्थानीयस्तरका समन्वय समिति, सरोकारवाला र संजालहरुको क्षमता विकास भएको हुनेछ।

६.४.२ कार्यनीतिहरु :

- नगरस्तरिय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको व्यवस्थापन गर्न नगर खानेपानी तथा सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति र वडा तहमा वडास्तरिय समन्वय समितिहरु गठन, क्षमता अभिबृद्धि र परिचालन गरिने छ।
- नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा एकरुपता कायम गर्दै क्षेत्रगत समन्वय तथा सहकार्यलाई विशेष जोड दिइनेछ। नगरपालिकामा छुट्टै खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता शाखा /इकाई स्थापना गरी यस क्षेत्रसँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छन्। साथै बार्षिक रुपमा एकीकृत बार्षिक कार्ययोजना तयार गरी सो अनुसार कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रको दिगोपना कायम गर्न स्थानीयस्तरमा दक्ष जनशक्ति विकास तथा परिचालनमा जोड दिइनेछ।
- नगरपालिका तथा वडा समन्वय समितिहरुको क्षमता विकास योजना बनाई समन्वयात्मक रुपमा क्षमता विकासका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- खानेपानी तथा सरसफाइ सेवालाई प्रभावकारी बनाउन नतिजा तथा प्रभावकारिताको नियमित अनुगमन गरिनेछ।

६.४.३ संस्थागत सुदृढीकरण तथा क्षमता विकासको नतिजा,सुचक र लक्ष्य तालिका :

तालिका :नतिजा तालिका

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु								पुष्ट्याईका आधारहरु	जोखिम पक्ष तथा पूर्वानूमान
	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य ०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२		
नतिजा १ : नगरपालिका तथा वडास्तरीय समन्वय समितिहरुको संस्थागत विकास भएको हुनेछ।	नगरपालिका र वडास्तरीय खासस्व समन्वय समितिहरु गठन र पुनर्गठन भएका	संख्या	१०	१०	१०	१०	१०	१०	– नगर वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) – सर्वेक्षण प्रतिवेदन – प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन – वित्तीय प्रतिवेदन	- संजाल तथा समन्वय समितिहरुहरु क्रियासील रहने छन - खासस्व क्षेत्रमा लगानी वृद्धि भएको हुनेछ
	खासस्व समितिहरुको बैठकको नियमितता तथा कार्ययोजना निर्माण र कार्यान्वयनमा क्रियाशील समन्वय समितिहरु	संख्या	०	१०	१०	१०	१०	१०		
नतिजा २ : खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि जिल्ला तथा स्थानीयस्तरका समन्वय समिति, सरोकारवाला र संजालहरुको क्षमता विकास भएको हुनेछ	खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा बार्षिक बजेट विनियोजन (कुल बजेटको)	प्रतिशत	30	30	35	35	35	40		
	खासस्वको क्षेत्रमा बजेट विनियोजन गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने समन्वय समिति	संख्या	०	१०	१०	१०	१०	१०		
	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि तालिम प्राप्त समन्वय समितिहरु त्था संजालहरु	संख्या	१	१०	१०	१०	१०	१०		
	आफ्नो भूमिका र जिम्मेवारी सम्बन्धि जानकारी हासिल गरेका समन्वय समिति	संख्या	१	१०	१०	१०	१०	१०		

६.४.५ संस्थागत सुदृढीकरण र क्षमता विकास सम्बन्धी क्रियाकलाप र वित्तीय श्रोत विश्लेषण : संस्थागत सुदृढीकरण र क्षमता विकास सम्बन्धी लक्ष र नतिजा प्राप्त गर्न देहाय अनुसार क्रियाकलाप र वित्तिय श्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ ।

क्र.सं	**नतिजा अनुसार प्रमुख कार्यक्रम**	**५ बर्षको लक्ष्य**		**कार्यान्वयन वर्ष**					**जिम्मेवारी**
		इकाइ	**परिमाण**	**१**	**२**	**३**	**४**	**५**	
१	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कोष निर्माण	पटक	५	१	१	१	१	१	नगरपालिका
		बजेट(रु ०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
२	नगरपालिका/वडास्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिको गठन/पुनर्गठन	वटा	२०	१०	०	१०	०	०	MWASH CC , नगरपालिका, विकाससाझेदार
		बजेट(रु ०००)	२००	१००	०	१००	०	०	
३	पूर्ण सरसफाइ तथा सुरक्षित खानेपानी सम्बन्धी स्थानीय सहजकर्ताहरुलाई तालिम	जना	११	११	०	०	०	०	MWASH CC, नगरपालिका, विकाससाझेदार
		बजेट(रु ०००)	२१०	२१०	०	०	०	०	
४	पूर्ण सरसफाइ तथा सुरक्षित खानेपानी सम्बन्धी स्थानीय स्तरका समन्वय समिति, सरोकारवाला र संजालहरुको क्षमता विकास तालिम (स्वास्थ्य, शिक्षा, उपभोक्ता समिति	वटा	१२	४	५	३	०	०	MWASH CC, नगरपालिका, विकाससाझेदार
		बजेट(रु ०००)	१२००	४००	५००	३००			
५	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवा प्रदायक निकायका पदाधिकारी, प्राविधिक तथा अन्य कर्मचारीको क्षमता विकास तालिम	पटक	१०	२	२	२	२	२	MWASH CC, नगरपालिका, विकाससाझेदार
		बजेट(रु ०००)	१५००	३००	३००	३००	३००	३००	
६	नगरपालिकास्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिहरुको कार्य योजना निर्माण	पटक	१	१	०	०	०	०	MWASH CC, नगरपालिका, विकाससाझेदार
		बजेट(रु ०००)	१००	१००	०	०	०	०	
७	समन्वय समितिहरुको नियमित	पटक	१५	३	३	३	३	३	MWASH CC, नगरपालिका,विकाससाझेदार
		बजेट(रु	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	

	बैठक, कार्ययोजना तर्जुमा तथा नियमित समिक्षा गर्ने (चौमासिक रुपमा)	०००)							
८	समन्वय समितिहरुमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता फोकल व्यक्ति तोक्ने	संख्या	१०	१०	०	०	०	०	MWASH CC, वडा कार्यालय,नगरपालिका,
		बजेट(रु ०००)	०	०	०	०	०	०	
९	वडास्तरीय समन्वय समितिहरु खानेपानी तथा सरसफाइ प्रवर्द्धन योजना निर्माण	वटा	९	९	०	०	०	०	MWASH CC, वडा कार्यालय,नगरपालिका,
		बजेट(रु ०००)	१८०	१८०	०	०	०	०	
१०	खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रको संयुक्त अनुगमन तथा मुल्यांकन	पटक	१०	२	२	२	२	२	MWASH CC, नगर अनुगमन समिति,
		बजेट(रु ०००)	२००	४०	४०	४०	४०	४०	
संस्थागत सुदृढीकरण र क्षमता विकास जम्मा			**४३४०**	**१४८०**	**९९०**	**८९०**	**४९०**	**४९०**	

६.५ जलवायु परिवर्तनको असरमा न्यूनीकरण तथा विपद्मा खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा

६.५.१. उद्धेश्य :

उद्देश्य ५: खानेपानीका मूलहरुको संरक्षण तथा वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कनद्वारा भौतिक निर्माण कार्यलाई व्यवस्थित गर्दै जलवायु परिवर्तनको असरमा न्यूनीकरण भएको हुनेछ । साथै विपद्मा प्रभावकारी खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाका लागि उचित ब्यवस्थापन भएको हुनेछ ।

नतिजा १: खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तन तथा विपद्हरुको असरमा न्यूनीकरण आएको हुनेछ।

नतिजा २: विपद्मा खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाको प्रभावकारी ब्यवस्थापन भएको हुनेछ ।

६.५.२ कार्यनीतिहरु :

- खानेपानीका श्रोतहरुको नक्साङ्कन गरि श्रोतहरु संरक्षण र पुर्नभरणमा बिशेष जोड दिइनेछ भने खानेपानी क्षेत्रको बहुउपयोग योजना बनाई सोहि अनुसारका कार्यक्रम तथा योजनाहरुलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।
- विपद् जोखिम व्यवस्थापन र जलवायु परिवर्तनको मुद्दालाई मूलप्रवाहिकरण गर्दै जोखिम र सङ्कटासन्न अवस्थालाई सम्बोधन गरिनेछ र सो सम्बन्धी खानेपानी उपभोक्ता समितिहरुको सचेतना अभिबृद्धि गरिने छ ।
- आयोजनाको सर्भे, डिजाइन र कार्यान्वयन गर्दा संभाव्य स्थानहरूमा स्रोतहरूको सुरक्षा, पानीको उत्पादन वृद्धि, र जोखीमको न्यून प्रभाव हुने गरी वातावरणमैत्री तथा उत्थाशिल संरचना निर्माण गर्ने कार्य अनिवार्य रुपमा कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
- विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा विश्लेषण र अभ्यासका माध्यमले "वास"का मजबुत भौतिक संरचनाहरूको वृद्धि एबम् कमजोर संरचनाको पुनर्स्थापना गरी समुदायको विपद् प्रतिरोधि क्षमता वृद्धि गरिने छ ।
- परिर्वितित मौसममा पानीको घरायसी एबं कृषिजन्य उपभोगमा किफायती अभ्यासहरू अनुकुल हुने नयाँ प्रविधिको प्रयोग सुनिश्चित गर्दै समुदायस्तरको जोखिम आँकलनमा सहजिकरण गरिने छ ।
- सम्भावित विपद्हरुलाई सामाना गर्न विपद् पूर्व तयारी योजना निर्माण गर्नका लागि खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्लष्टर गठन र परिचालन गरिने छ र आवश्यकता अनुसारको क्षमता विकास, सामाग्रीको मौज्दात र विपद् कोषको स्थापना गरिने छ ।

६.५.३ जलवायु परिवर्तन तथा विपद जोखीम न्यूनीकरणका नतिजा, सुचक र लक्ष्य तालिका

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु									जोखिम पक्ष तथा पूर्वानूमान
	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य ०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२	पुष्ट्याईका आधारहरु	
नतिजा १ : खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तन तथा विपद्हरुको असरमा न्यूनीकरण भएको हुनेछ ।	मुहान तथा जलाधार संरक्षण गरिएको खानेपानी योजना	संख्या	९२	१००	११२	१२१	१२८	१३६	–विपद जोखिम पार्श्वचित्र –सर्वेक्षण प्रतिवेदन –प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन –खासस्व प्रगति प्रतिवेदन	–स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशिल योजना निर्माण भइ कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ । - समुदायलाइ विपद जोखिम न्युनिकरण वारे जानकारि र विपद उत्थानशिल समुदाय निर्माण भएको हुनेछ
	मूहान तथा पुनर्भरण गरीएका खापा आयोजना	प्रतिशत	२७	३२	३७	४२	४५	४८		
	DRR/CCA लाई सबै तहमा समावेस गरी निर्माण तथा मर्मत गरीएका खापा आयोजना	प्रतिशत	३२	३७	४१	४५	४८	५५		
	पानी रिचार्ज पोखरी	संख्या	०	५	८	१२	१६	२०		
नतिजा २ : विपद्मा खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाको प्रभावकारी व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।	आपतकालीन खानेपानी र सरसफाइ सम्बन्धी योजना निर्माण भई पूर्व तयारी संयन्त्र भएका नगरपालिका तथा वडा संख्या	संख्या	०	१	२	४	७	९		

६.५.४ जलवायु परिवर्तन तथा जोखीम न्यूनीकरणको कार्ययोजना तथा क्रियाकलाप :

जलवायु परिवर्तन तथा जोखीम न्यूनीकरणकालक्ष र नतिजा प्राप्त गर्न देहाय अनुसार क्रियाकलाप र वित्तिय श्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ।

क्र.सं	नतिजा अनुसार प्रमुख कार्यक्रम	५ बर्षको लक्ष्य		कार्यान्वयन वर्ष					जिम्मेवारी
		इकाइ	परिमाण	१	२	३	४	५	
१	जलवायु परिवर्तनका असर तथा सोको न्यूनीकरण सम्बन्धि खानेपानी उ.स. लाई तालिम	पटक	२०	४	४	४	४	४	नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	१०००	२००	२००	२००	२००	२००	
२	खानेपानी योजनामा जोखिम स्तरको विश्लेषण तथा कार्ययोजना तर्जुमा (खानेपानी सुरक्षा योजना)	वटा	१२८	२५	२५	२५	२५	२८	MWASH CC , नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	१२८०	२५०	२५०	२५०	२५०	२८०	
३	खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्लष्टर गठन गरी क्षमता अभिबृद्धि र परिचालन	पटक	५	१	१	१	१	१	MWASH CC , नगरपालिका, विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	
४	जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी उपभोक्ता समिति तथा समुदाय स्तरमा सचेतना अभिवृद्धि	पटक	१०	२	२	२	२	२	MWASH CC , नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
५	खानेपानी योजनाको मुहान क्षेत्रमा बृक्षारोपण तथा पानी पुनर्भरण पोखरीहरू निर्माण गन	संख्या	१२८	२५	२५	२५	२५	२८	MWASH CC , नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	१२८०	२५०	२५०	२५०	२५०	२८०	
६	खानेपानी सुरक्षा योजना अनुसार खानेपानी योजनाहरुको जोखिम	संख्या	२४	३	५	५	७	४	खनेपानी उ.स.MWASH CC , नगर विपद
		बजेट(रु ०००)	२४०	३०	५०	५०	७०	४०	

	क्षेत्रको सुधार तथा संरक्षण गने								व्यवस्थापन समिति , विकास साझेदार
७	खानेपानीको मुहान, खोला, नालाहरू तथा अन्य जोखिम क्षेत्रहरुमा जैविक तटबन्धन/बाँधहरू निर्माण गर्ने	संख्या	१०	२	२	२	२	२	नगरपालिका,भू – जलाधार तथा व्यवस्थापन कार्यालय
		बजेट(रु ०००)	५०००	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	
८	विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य सम्बन्धी कार्य योजना निर्माण	संख्या	१	१	०	०	०	०	नगरपालिका,विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	५००	५००	०	०	०	०	
९	नगरंपालिका तथा वडास्तरमा जोखिमको नक्सांकन गर्ने	पटक	९	३	४	२	०	०	नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	२७०	९०	१२०	६०	०	०	
१०	जलवायु परिवर्तनको जोखिम न्यूनीकरण तथा विपद जोखिम न्युनिकरण सम्बन्धी कार्य गर्ने निकायहरु बीचमा सञ्जाल निर्माण तथा नियमित बैठक र समिक्षा	पटक	१०	२	२	२	२	२	MWASH CC , नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	१००	२०	२०	२०	२०	२०	
११	जलवायु अनुकूलन योजना तयारी तथा कार्यान्वयन (नपा र वडा तहमा)	पटक	१०	१	२	२	२	३	MWASH CC , नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	१०००	१००	२००	२००	२००	३००	
१२	खानेपानी तथा सरसफाइ सम्बन्धी सामाग्रीको मौज्दात गने	संख्या	१	१	०	०	०	०	नगरपालिका
		बजेट(रु ०००)	३००	३००	०	०	०	०	
१३	सहजकर्ता/स्वयंसेवकहरूलाई	संख्या	१०	२	२	२	२	२	MWASH CC , नगर विपद व्यवस्थापन
		बजेट(रु	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	

	विपद् सम्बन्धि तालिम	०००)							समिति , विकास साझेदार
१४	नगरपालिकामा विपद् जोखिम जगेडा कोष व्यवस्थापन गर्ने	संख्या	१	१	०	०	०	०	नगरपालिका, विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	२५००	२५००	०	०	०	०	
१५	आपतकाल र महामारीसंग जुध्न सामुदायिक स्तरमा विपद् व्यवस्थापन समिति गठन	संख्या	११	५	६	०	०	०	MWASH CC , नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	५५	२५	३०	०	०	०	
१६	सूचना व्यवस्थापन प्रणालीको स्थापना	संख्या	१	१	०	०	०	०	MWASH CC , नगर विपद व्यवस्थापन समिति , विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	३००	३००	०	०	०	०	
जलवायु परिवर्तन तथा जोखीम न्यूनीकरणको जम्मा			**१४८२५**	**५७६५**	**२३२०**	**२२३०**	**२१९०**	**२३२०**	

६.६ लैगिंक समानता तथा सामाजिक समावेसिकरण मुलप्रवाहिकरण

६.६.१ उद्धेश्य

संविधानमा नै व्यवस्था भए बमोजिम महिलालाई नीति निर्माण तहमा आवद्ध गराउनका लागि विभिन्न समितिहरूको पदाधिकारीमा अनिवार्य संलग्नताको नीतिका अलावा महिलामैत्रि खासस्व सेवा निर्माणमा पनि बिशेष ध्यान दिईने छ।

उद्देश्य ६: नगरपालिका तथा वडाहरुमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (वास) कार्यक्रम तथा सेवामा समानता तथा समावेशिकरण सुनिश्चित भएको हुनेछ ।

नतिजा १: नगरपालिका तथा वडाहरुमा वास सेवामा समानता कायम भएको हुनेछ ।

६.६.२ कार्यनीतिहरु

- योजनाको प्राथमिकिकरणको पहिलो बुदाँमा नै पछाडि पारिएका र हाल सम्म उपभोगको अधिकारबाट वन्चित समुदायलाई प्राथमिकतामा राख्ने उल्लेख गरेर जातिय, धार्मिक र अति गरिबीको कारणले बन्चितिमा परेका समुदायहरूमा पहिलो चरणमा नै कार्यक्रमहरू प्रस्ताव गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।

- महिला तथा पछाडी परेका बर्गहरु लाई नीति निर्माण तहमा आवद्ध गराउनका लागि विभिन्न समितिहरूको पदाधिकारीमा उहाँहरुको समानुपातिक उपस्थिति रहने गरि अनिवार्य संलग्नता गरिने छ ।

- खानेपानी सेवामा समान पहुँको नीतिलाई आत्मसाथ गरि सीमान्तकृत समुदायलाई बिशेष प्राथामिकता दिइनेछ ।

- खानेपानी तथा सरसफाइ आयोजना/प्रणालीहरूमा मानव स्रोतको विकास गर्दा महिला, गरिब र बहिष्कृत समूहहरूलाई प्राथमिकता दिइने छ ।

- खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा लैससास सम्बन्धि कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । साथै हालसम्म खानेपानी योजना निर्माण नभएका, सामाजिकरुपले बन्चितिकरणमा परेका समुदायको बसोबास भएका बस्तिलाई नयाँ निर्माण गरिने योजनामा प्राथमिकता दिइनेछ भने समुदायमा अति गरिव तथा विपन्न बर्गलाई पानी र सरसफाइ महशुलमा बिशेष छुट दिईनेछ र खानेपानी आयोजनाहरुको मर्मत संभार कार्यकर्तामा महिला/दलित/जनजातिलाई विशेष प्राथामिकता दिइनेछ ।

६.६.३ लैससासको नतिजा, सुचक र लक्ष्य तालिका

नतिजा	नतिजा,सूचक तथा पुष्ट्याईका आधारहरु									जोखिम पक्ष तथा पूर्वानूमान
			आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७)	लक्ष्य					पुष्ट्याईका आधारहरु	
	सूचक	इकाई		०७७/७८	०७८/७९	०७९/८०	०८०/८१	०८१/८२		
नतिजा १ : नगरपालिका तथा वडाहरुमा वास सेवामा समानता कायम भएको हुनेछ ।	नगरपालिका/वडा स्तरीय वास समन्वय समितिहरुमा महिला, पछाडी परेका समुदाय तथा व्यक्तिहरुको प्रतिनिधित्व	प्रतिशत	५	१०	१५	२५	४०	५०	–नगर सामाजिक शाखाको प्रतिवेदन –खासस्व प्रगति प्रतिवेदन/ –अनुगमन प्रतिवेदन	– लक्षित समुहको क्षमता अभिवृद्धिका लगानी वृद्धि हुनेछ –समावेशितामा आधारीत स्थानीय नीति र कानून तर्जुमा हुनेछ । –सरकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बृद्धि हुनेछ ।
	३३ प्रतिशत महिलाको प्रतिनिधित्व भएको खानेपानी उ.स.हरु	प्रतिशत	१०	१५	२०	३०	३३	३३		
	दलित/जनजाति समानुपातिक प्रतिनिधित्व भएका खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समिति	प्रतिशत	१५	२०	२५	३०	४०	५०		
	महिला/दलित/जनजाति मर्मत सम्भार कार्यकर्ता भएका खा.पा.योजना	प्रतिशत	०	५	७	१०	२०	२५		
	अनुगमन समितिहरुमा लैससास समूहको प्रतिनिधित्व भएको समिति	प्रतिशत	०	५	१०	१५	२०	३३		
	विपन्न र महिला घरधुरीलाई पानी महशुलमा छुट दिने उ.स.	संख्या	०	५	१०	२०	३०	५०		

६.६.४ लैससासका लागि कार्ययोजना,क्रियाकलापहरु र वित्तीय श्रोत विश्लेषण :

लैससास सम्वन्धि लक्ष र नतिजा प्राप्त गर्न देहाय अनुसार क्रियाकलाप र वित्तिय श्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ ।

क्र.सं.	नतिजा अनुसार प्रमुख कार्यक्रम	५ बर्षको लक्ष्य		कार्यान्वयन वर्ष					जिम्मेवारी
		इकाइ	परिमाण	१	२	३	४	५	
१	खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाबाट बन्चित पिछडिएका तथा विपन्न बर्गलाई खानेपानी तथा सरसफाई सेवा सुधारमा अनुदान	संख्या	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	नगरपालिका
		बजेट(रु ०००)	२५००	५००	५००	५००	५००	५००	
२	नगरपालिका तथा वडास्तरका महिला तथा लक्षित बर्गका प्रतिनिधीहरुलाई खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा लैंगिक समानता बारे तालिम	पटक	५	१	१	१	१	१	नगर सामाजिक विकास शाखा, विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	२५०	५०	५०	५०	५०	५०	
३	खानेपानी उ.स.का पदाधिकारीहरुलाई खानेपानी तथा सरसफाइ क्षेत्रमा लैंगिक समानता बारे तालिम	पटक	२०	४	४	४	४	४	MWASH CC, नगर सामाजिक विकास शाखा, विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
४	लैससासको खासस्वमा प्रतिनिधित्व सम्बन्धि कानून (नीति,निर्देशिका,कार्यविधि) निर्माण र संशोधन	वटा	३	१	२	०	०	०	नगर कार्यपालिका,नगर सभा
		बजेट(रु ०००)	३०	१०	२०	०	०	०	
५	पछाडि पारिएका वर्गहरुलाई लक्षित गरी आनीबानी परिवर्तन र सरसफाइमा सहभागिता वृद्धि सम्बन्धमा अभिमुखीकरण गर्ने	पटक	५	१	१	१	१	१	MWASH CC,नगर सामाजिक विकास शाखा, विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	५००	१००	१००	१००	१००	१००	
६	नगरपालिकामा लैससास कोष स्थापना र व्यवस्थापन गन	पटक	१	१	०	०	०	०	नगरपालिका विकास साझेदार
		बजेट(रु ०००)	१०००	१०००	०	०	०	०	
लैससासको जम्मा			**४७८०**	**१७६०**	**७७०**	**७५०**	**७५०**	**७५०**	

अध्याय ७ (सात)
लागत अनुमान तथा श्रोत ब्यवस्थापन

लागत अनुमान तथा श्रोत ब्यवस्थापन : यस त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना कार्यान्वयन गर्न निर्धारित गरिएका योजना तथा कार्यक्रमहरु नगरपालिकाको आन्तरिक स्रोत, संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने सबै खाले अनुदान तथा विकास साझेदार र गैसस तथा समुदायमा आधारित संस्था र समुदाय एवं नीजि क्षेत्रको लगानी समेत प्रक्षेपण गरी योजनाको लागि उपलब्ध अनुमानित स्रोत निर्धारण र योजना कार्यान्वयनका लागि देहायअनुसार स्रोत प्रक्षेपण गरिएको छ ।

७.१ लागत अनुमान

यस खासस्व योजनाको सफल कार्यान्वयन तथा खानेपानी,सरसफाइ र स्वच्छता क्षेत्रको समुचित विकास गरी नगरपालिका, वडा तथा जिल्लालाई पूर्ण सरसफाइ क्षेत्रका रुपमा विकास गर्न क्षेत्रगत रुपमा तपसिल अनुसारको बजेट लागत लाग्ने अनुमान गरीएको छ ।

तालिका ४४ : वागत अनुमान विवरण

क्र.स	नतिजा /कार्यक्रम	कार्यान्वयन वर्ष र अनुमानित लागत - हजारमा)					कूल लागत हजारमा	कैफियत
		पहिलो	दोस्रो	तेस्रो	चौथो	पाँचौ		
१	**सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच बृद्धि, आयोजनाहरुको दिगोपना, तथा सुरक्षा**							
	नतिजा १ : नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सम्पूर्ण घरधुरीमा सुरक्षित खानेपानीको सेवामा पहुँच बृद्धि भएको हुनेछ ।	१९६८०	२५६८०	२७७३०	२३७६०	१९३८०	११६२३०	
	नतिजा २ : खानेपानी उपभोक्ता समितिहरु सकृय भई निर्माण भएका खानेपानी योजनाको उचितरुपले मर्मत सम्भार गरि गुणस्तरयुक्त खानेपानी आपूर्तिमा निरन्तरता आएको हुनेछ ।							
२	**सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन**							
	नतिजा १ : सबै घरधुरीमा सुधारीएको शौचालयमा पहुँच	२६३५	१४४०५	२११४५	१७१९५	१०२२५	६५६०५	

	भई समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ,							
	नतिजा २ : व्यक्तिगत सरसफाइ सम्बन्धी बानी व्यवहारको विकास भएको हुनेछ,							
	नतिजा ३ : ठोस तथा तरल फोहरको समुचित व्यवस्थापन भई बातावरणिय सरसफाइ कायम भएको हुनेछ ।							
३	**संस्थागत (विद्यालय र स्वास्थ्य संस्था) को खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन**							
	नतिजा १ : विद्यालयहरुमा प्रयोगकर्तामैत्री खानेपानी तथा सरसफाइ सुविधाको समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएका तीन तारे नमुना विद्यालयको विकास भएको हुनेछ ।	६२३४	८३३४	८६६९	८४८४	६९८४	३८७०५	
	नतिजा २ : स्वास्थ्य संस्थाहरुमा प्रयोगकर्तामैत्री खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सेवाको सुनिश्चत भई समुचित प्रयोग तथा व्यवस्थापन भएको हुनेछ ।	३०००	४१८०	३५२०	३३३५	६१०	१४६४५	
	नतिजा ३ : स्वास्थ्य संथाहरुको फोहरको उचित रुपमा संकलन, निर्मलिकरण तथा व्यवस्थापन प्रणालीको विकास भएको हुनेछ ।							

४	**संस्थागत सुदृढीकरण तथा क्षमता विकास**							
	नतिजा १ : नगरपालिका तथा वडास्तरीय समन्वय समितिहरुको संस्थागत विकास भएको हुनेछ।	१४८०	९९०	८९०	४९०	४९०	४३४०	
	नतिजा २ : खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि जिल्ला तथा स्थानीयस्तरका समन्वय समिति, सरोकारवाला र संजालहरुको क्षमता विकास भएको हुनेछ							
५	**जलवायु परिवर्तन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण**							
	नतिजा १ : खानेपानी तथा सरसफाइका क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तन तथा विपद्हरुको असरमा न्यूनीकरण भएको हुनेछ।	५७६५	२३२०	२२३०	२१९०	२३२०	१४८२५	
	नतिजा २ : विपद्मा खानेपानी तथा सरसफाइ सेवाको प्रभावकारी व्यवस्थापन भएको हुनेछ।							
६	**लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण**							
	नतिजा १ : नगरपालिका तथा वडाहरुमा वास सेवामा समानता कायम भएको हुनेछ।	१७६०	७७०	७५०	७५०	७५०	४७८०	
	जम्मा	४०५५४	५६६७९	६४९३४	५६२०४	४०७५९	२५९१३०	

७.२ श्रोतपरिचालन रणनिति

यस त्रिवेणीनगरपालिकाको खानेपानी ,सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना अनुसार क्षेत्रगत योजना तथा कार्यक्रम का लागी कुल वजेट २५ करोड ९१ लाख ३० हजार अनुमान गरिएको छ। विगत को वर्षहरुमा नगरपालिका ले यस क्षेत्रमा गरेको लगानी र हालको प्रतिवद्धता अनुरुप अपुग हुने श्रोत रकमको परिचालनका लागि देहाय अनुसारको रणनीति अख्तियार गरिने छ।

- आन्तरिक आयस्रोतको दायराको खोजी र वृद्धि गर्ने
- विकास साझेदारसंग समन्वय गर्ने

- संघ तथा प्रदेशसंग समन्वय गर्ने
- निजी तथा सार्वजनिक साझेदारी एवं सहकार्य गर्ने
- जनसहभागिता वृद्धि गर्ने
- वित्तीय जोखिम न्यूनिकरणका लागि पारदर्शिता तथा सुशासन संबन्धी व्यवस्थाहरु कार्यान्वयनका लागि विशेष श्रोत साधनको परिचालन गर्ने ।

७.३ आर्थिक स्रोत साधनको व्यवस्थापन :

खासस्व योजनाले निर्धारण गरेको लक्ष्य तथा उद्देश्य हासिल गर्नको लागि देहाय बमोजिमको आर्थिक स्रोतको व्यवस्थापन देहाय वमाजिम साझेदारहरुको सहयोग लिइ कार्यान्वयन गरिने छ ।

बिषय क्षेत्र	सहयोगी निकाय तथा संस्था
सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच बृद्धि, आयोजनाहरुको दिगोपना, तथा सुरक्षा	त्रिवेणी नगरपालिका, प्रदेश र संघिय सरकार, खानेपानी डिभिजन कार्यालय ,सिचाई तथा उर्जा विकास कार्यालय, युनिसेफ नेपाल, तथा बिभिन्न खानेपानि, क्षेत्रमा काम गर्ने विकासका साझेदर, अन्य गैरसरकारी संघ संस्थाहरु
सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन	त्रिवेणी नगरपालिका तथा पालिका वडाहरु, युनिसेफ नेपाल लगायत विकासका साझेदर,उद्योग बाणिज्य संघ लगायत सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा कार्य गरिरहेका गैरसरकारी संघ संस्थाहरु
संस्थागत (विद्यालय र स्वास्थ्य संस्था) को खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन	त्रिवेणीनगरपालिका, स्वास्थ्य सेवा कार्यालय,युनिसेफ नेपाल लगायत विकासका साझेदर,संस्थागत सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्रमा कार्य गरिरहेका गैरसरकारी संघ संस्थाहरु
संस्थागत सुदृढीकरण तथा क्षमता विकास	त्रिवेणीनगरपालिका,युनिसेफ नेपाल लगायत विकासका साझेदार,लगायत संस्थागत सुदृढीकरण तथा क्षमता विकास क्षेत्रमा कार्य गरिरहेका गैरसरकारी संघ संस्थाहरु

७.५ मानवीय स्रोत साधन पहिचान र परिचालन :

- नगरपालिका/वडा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति
- जनप्रतिनिधिहरु र राजनैतिक दलहरु,
- विषयगत कार्यालयहरु,
- नगरपालिका तथा वडा स्तरीय सञ्जालहरु,
- खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समितिहरु तथा महासंघ
- दातृ निकाय, विकासका साझेदार, स्थानिय गैसस एबं सामुदायीक संध संस्थाहरु

- शिक्षक शिक्षिका, विद्यार्थी, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ तथा बाल क्लव
- पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धी सहजकर्ता तथा उत्प्रेरकहरु
- महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविका एवं सामाजिक परिचालकहरु
- संचार माध्यमहरु तथा पत्रकारहरु
- सहकारी सस्थाहरु
- धार्मिक तथा साँस्कृतिक समूह तथा ती समूहका प्रमुख तथा प्रतिनिधीहरु
- स्थानीय स्तरमा गठित समूहमा आवद्ध व्यक्ति तथा समूह (आमा समूह, महिला समूह, युवा क्लब, बालक्लव, आदि)
- स्थानीय तहका दक्ष मानवीय स्रोतहरु जस्तैः सिकर्मी, डकर्मीहरु,
- सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्वन्धी स्रोतव्यक्तिहरु
- स्थानीय व्यवसायी, व्यापारीहरु तथा निर्माण व्यवसायी
- नागरीक समाज
- सार्वजनिक यातायात व्यवसायी, कर्मचारी तथा चालकहरु आदि लगायतका सम्पूर्ण जनसमुदायहरु

अध्याय ८ (आठ)

खासस्व योजनाको कार्यान्वयन तथा अनुगमन

८.१ खासस्व योजनाको कार्यान्वयन : यस त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाको कार्यान्वयन देहाय वमोजिम हुनेछ ।

८.१.१ योजना कार्यान्वयन अवधारणा :

नगरपालिकामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी क्रियाकलाप संचालन गर्दा सबै सरकारी तथा गैर सरकारी संघ सस्था र सरोकारवालाहरूले नगरपालिका स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाका रणनीति र मान्यताहरूलाई अवलम्वन गर्नु पर्नेछ । नगरपालिका स्तरीय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिले नगरपालिकामा संचालित कुनै पनि खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताका कार्यक्रम नेपाल सरकारको खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता नीति, नियम र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुरुप संचालन गर्ने सुनिश्चितता एवं सहजीकरण गर्नेछ ।

८.१.२ योजना परिमार्जन

नगरपालिकामा खासस्व योजना परिमार्जन गर्नका लागि नगरपालिका खासस्व समन्वय समिति एबं नगरपालिकाको योजना निर्माण समितिको सिफारिसमा आवश्यक देखिए बमोजिम अद्यावधिक वा परिमार्जन गरेर नगर कार्यपालिका बैठकबाट पारित गरिनेछ ।

८.२ अनुगमन योजना (Monitoring Plan) : यस खासस्व योजनालाइ प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागी प्रभावकारी र नतिजामुखि अनुगमन प्रक्रियालाइ व्यवस्थित गरी अनुगमन गरिने छ यसका लागी देहायका विधि अवलम्वन गरिने छ ।

८.२.१ अनुगमन ढाँचा तथा पद्धति

नगरपालिका र वडा तहमा यो खासस्व योजना कार्यान्वयन अनुगमनका निम्ति हाल नगरपालिको अनुगमन समितिलाइ नै जिम्मेवार बनाइने छ । नगरपालिका तहका खासस्व क्रियाकलापहरूको आवधिक अनुगमन गर्ने जिम्मेवारी नगरपालिकास्तरीय समन्वय समितिसँगको सहकार्यमा नगरपालिकाको अनुगमन समितिले सम्पन्न गर्ने छ । वडा र समुदाय तहमा पनि अनुगमन कार्यदल गठन गरिनेछ । जसमा वडाका सदस्य सहित राजनीतिक दलका सदस्य, नागरिक समाज, शिक्षा, स्वास्थ्य एवं संचार क्षेत्रबाट आवश्यक प्रतिनिधि समावेश गरी गठन गरिनेछ । विभिन्न तहका समन्वय समिति अन्तगर्त गठित अनुगमन दल खासस्व योजनामा समावेश क्रियाकलापहरूको लेखाजोखा तथा अवलोकलन गर्नेछ । यसका लागि उद्देश्य, प्रक्रिया, प्रभाव सम्बन्धी सूचकहरू विकास गरिनेछ । स्थानीय उपभोक्ता समिति, उपभोक्ता, कार्यक्रम संचालन गर्ने निकाय नागरिक समाज आदिको उपस्थितिमा अनुगमनका क्रियाकलाप सञ्चालन गरिनेछ ।

८.२.२ सूचक :

खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता कार्यक्रमका आधारभूत सूचकहरू ६ महिनाभित्र विकास गरिनेछ । यस्ता सूचकहरू विकास गर्दा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी नीति , नियम ,मार्गदर्शन र सम्बन्धित योजनाको उदेश्य र कार्य पद्धति लगायतका संरचनालाई ध्यान दिइनेछ ।

८.२.३ अनुगमनको तह :

अनुगमनको तह यसप्रकार हुनेछ

समुदाय स्तर : समुदाय आफै, संघ/संस्थाहरू जस्तै विद्यालय, सामुदायिक वन, स्वास्थ्य संस्थाहरू

वडा स्तर : वडा खानेपानी , सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिती

नगरपालिका स्तर : उप प्रमुखको संयोजकत्वमा रहेको अनुगमन समिति ले पनि खासस्वामा प्रस्ताव गरिएका कृयाकलापहरु संचालन, प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा सुचकहरु समयमै हाँसिल गरे नगरेको सम्बन्धमा नियमित अनुगमन गर्ने ब्यवस्था मिलाइने छ, सो कार्यमा नगरपालिका खानेपानी , सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समितिले आवश्कताका आधारमा सबै सहयोग प्रदान गर्ने बातावरण निर्माण गरिने छ।

८.२.४ अनुगमन विधि

- कार्यक्रमको प्रभावकारी र ब्यबस्थित अनुगमनको लागि नगरपालिकादेखि समुदाय तथा टोल सम्म अनुगमन तथा मुल्यांकन समिति गठन गरी क्रियाशिल बनाउने।
- अनुगमन तथा मूल्यांकन सूचक तयार गरी स्वःअनुगमन, सहभागितात्मक अनुगमन र संयुक्त अनुगमन गर्ने।
- कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निकाय वा वाह्य संस्थाहरूबाट सेवा लिई कार्यक्रमले पारेको प्रभावको मध्यावधि तथा अन्तिम मुल्याङ्न गर्ने।
- NWASH Apps प्रयोग गरी नियमित रुपमा (२/२ वर्षमा) यो योजना अध्यावधिक (update) गर्ने।

८.३ निष्कर्ष तथा भावी कार्यदिशा :

यो खासस्व योजनाको अवधि ५ वर्षको हुनेछ। यस योजनाको कार्यान्वयनमा प्रशस्त चुनौतिहरू रहेका छन् तापनि “खुला दिसामुक्त त्रिवेणी नगरपालिका हाम्रो शान, पूर्ण सरसफाइ उन्मुख नगरपालिका हाम्रो अभियान” नारालाई सफलिभूत बनाउन नगरपालिका, सम्पूर्ण जनसमुदाय, दातृ निकाहरू, प्रदेश सरकार र संघिय सरकारको सहयोग र सदभावका साथै संयुक्त प्रयासद्वारा यो अभियानको लक्ष्यमा पुग्न सकिने त्रिवेणी नगरपालिकाको विश्वास रहेको छ। सरसफाइलाई संस्कृतिको रुपमा स्थापित गरी सरसफाइ र स्वच्छतालाई आयआर्जन र जीवनस्तर सुधारका गतिविधमा रुपान्तरण गरिने छ। स्थानीय सरकारको अगुवाइमा फोहोरलाई मोहोर वनाउने बिभिन्न सिप तथा ज्ञानहरू समुदायहरूमा हस्तान्तरण गरी सुखि र सम्वृद्ध त्रिवेणीनगरपालिका अभियानलाई निरन्तरता दिइने छ। यो खासस्व योजना आधुनिक उच्च प्रविधिको प्रयोग गरेर व्यापक रुपमा छलफल र विज्ञ समूहको संलग्नता र छलफल तथा स्थानीय सरकारको अगुवाई तथा नेतृत्वमा तयार भएको छ। यसैले सोही अनुरुपकै कार्यक्रम संचालन र सूचना

व्यवस्थापनका तहमा नगरपालिका नमुना हुनेछ र खासस्व क्षेत्रका जिज्ञासु विद्यार्थीहरूको लागि सिकाई केन्द्रको रुपमा स्थापित हुनेछ भन्ने विश्वास लिइएको छ ।

८.३.१ सिकाईहरू :

खुला दिसा मुक्त अभियानका क्रममा यस नगरपालिका वा साविकका गा वि स हरूलाई प्रशस्त सिकाईहरू भएका छन् । सरसफाइ र स्वच्छता कार्यक्रम केवल कार्यक्रम मात्र नभई एउटा अभियानका रुपमा स्थानीय सरकारको नेतृत्वमा संचालन भएमा असम्भव भन्ने कुरा केहि छैन भन्ने एउटा प्रमुख सिकाइ हो । असल अभियानको लागि सहयोगी हातहरू पनि प्रशस्त भेटाइने रहेछन। यसै सिकाइका आधारमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता अभियानलाई परिणाममुखि बनाउन हर सम्भव प्रयासहरू आवश्यक छन् भन्ने वोध पनि यस नगरपालिकालाई रहेको छ ।

८.३.२ खासस्व योजना स्वीकृति र अवधि :

यस खासस्व योजना नगरपालिकाले स्विकृत गरेर नगरसभाबाट पास गरेको मितिदेखि लागू हुने छ । यस खासस्व योजनाको समयावधि नेपाल सरकार खानेपानी मन्त्रालय, खानेपानी तथा ढल व्यवस्थापन विभागद्वारा तयार पारिएको खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता क्षेत्र विकास योजना (क्सए) २०७४(२०८७ संग सामन्जस्यता हुने गरी ५ वर्ष (सन् २०२५ अर्थात बि. सं २०८१) सम्मको हुनेछ । यो अवधिलाई दुई चरणमा बाँडिएको छ । पहिलो चरण सन २०२०-२०२२ र दोस्रो चरण सन २०२३-२०२५ सम्म हुनेछ । प्रत्येक चरणको समाप्ति र नयाँ चरणमा प्रवेश गर्दा खासस्व योजना अद्यावधिक र पुनरावलोकन गरिने छ ।

८.४ नगरपालिकाको खासस्व संरचना : राज्य पुनर्संरचना पछिको वर्तमान अवस्थामा हरेक नगरपालिकामा झैं त्रिवेणीनगरपालिकामा पनि निश्चित संगठनात्मक स्वरुप रहेको छ । खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रमहरू पूर्वाधार विकास र वातावरण शाखा अन्तर्गत संचालन गरिने गरिन्छ । खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रमका लागि छुट्टै वास संरचना बनि नसकेको अवस्थामा यथासक्य चाँडो खासस्वको प्रभावकारी कार्यान्वयका लागि खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता शाखाको स्थापना तथा जिम्मेवार कर्मचारीको ब्यवस्थापन गरी त्यसलाई साधन श्रोत सम्पन्न गरेर अगाडि बढने निति यस नगरपालिकाले लिएको छ ।

८.५ नगरपालिकामा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (खासस्व) कोष :

नगरपालिका खासस्व समन्वय समितिको रोहवरमा खासस्व कोषको स्थापना गरिने छ । उक्त कोष खासस्व क्षेत्रमा कार्यक्रम संचालन गर्न चाहने अन्य संघ संस्थाहरूको पनि सहयोगको अपेक्षा गरिएको छ । सो कोषको रकम केवल खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्धनमा मात्र खर्च गरिने छ । खासस्व समन्वय समितिले कोष संचालन निर्देशिका १ वर्षभित्र तयार गरी कोषको परिचालन तथा व्यवस्थापन गर्नेछ ।

८.६ संस्थागत संरचना तथा क्षमता विकास आवश्यकता :

८.६.१ संस्थागत संरचना :

खासस्व क्षेत्रमा कार्यक्रम योजना बनाउन, कार्यान्वयन र अनुगमन गर्नका लागि नेपाल सरकारले निम्न संरचनाहरू स्थापना गरेको छ ।

चित्र : "खासस्व" सेवाहरूको लागि संघीय संरचनामा बिभिन्न तहको भूमिका र जिम्मेवारी

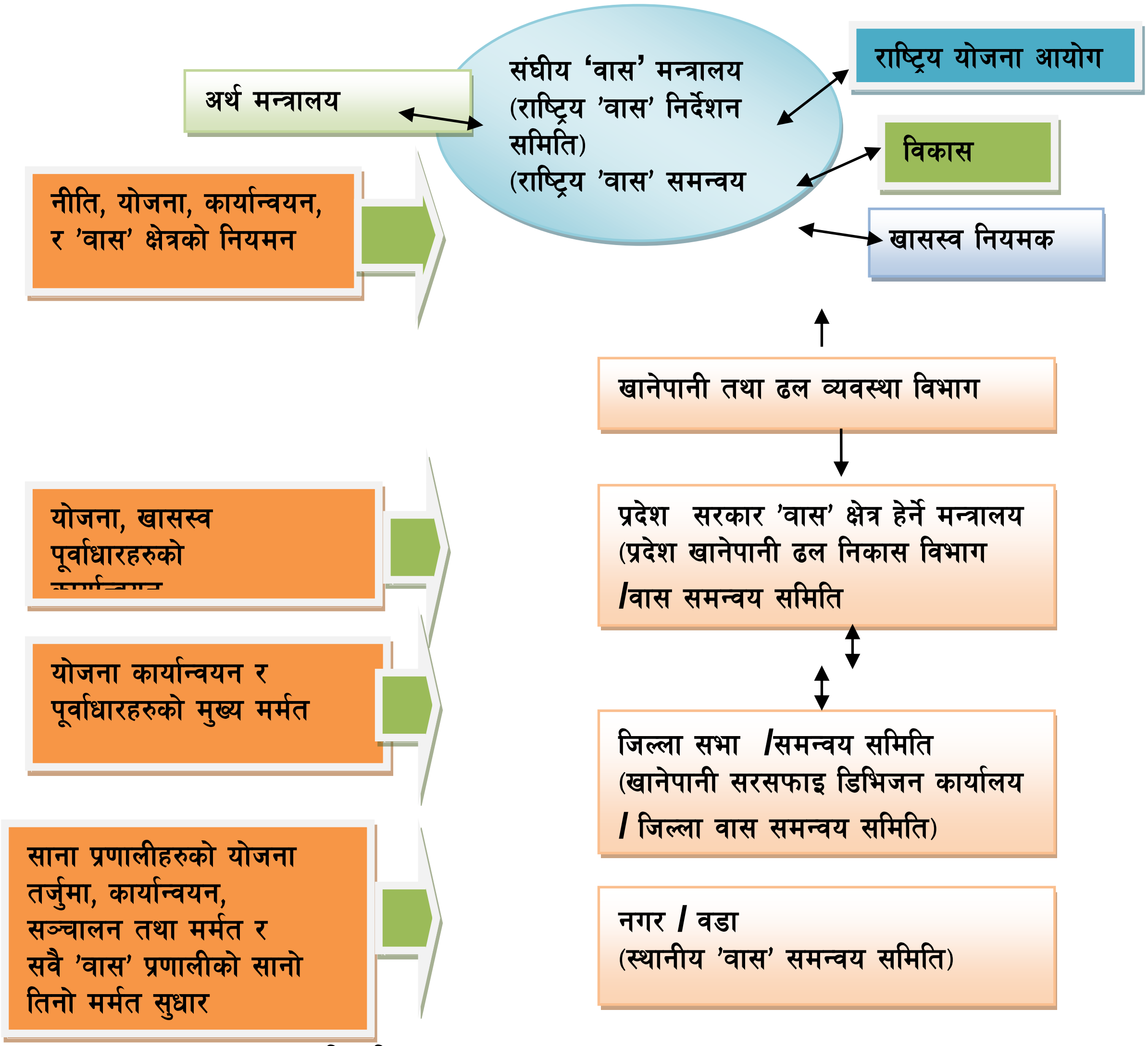

८.६.२ संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि :

खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता प्रवर्द्धनका लागि संरचनागत तथा सचेतनागत क्रियाकलापहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि अवलम्बन गरिनु पर्ने उपायहरू यसप्रकार छन् :

- तालिम, कार्यशाला, सेमिनार
- समुदाय र सस्थागत सचेतनामूलक कार्यक्रम
- परीक्षण कार्यक्रमहरू
- सरसफाइ प्रदर्शनी, महोत्सव,
- अवलोकन भ्रमण
- स्वलेखाजोखा अभ्यास

अध्याय-९ (नौ)
संस्थागत संरचना,सरोकारवालाहरुको भूमिका र जिम्मेवारी

९.१ सरोकारवालाहरुको भूमिका र जिम्मेवारी :

क्र.स	सरोकारवाला निकायहरुको विवरण	भूमिका र जिम्मेवारी
१	नगरपालिका	– स्थानीय स्तरमा खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रर्वद्धनमा नेतृत्व प्रदान गर्ने । – स्थानीय साधन स्रोतको प्रभावकारी उपयोग गर्ने गराउने । – स्थानीय सरोकारवालाहरुसँग समन्वयकारी भूमिका खेल्ने । – खासस्व योजना तर्जुमा गर्न सहयोग र कार्यान्वयन – बजेट तथा मानव संसोधन व्यवस्थापन गर्ने – नेतृत्व, समन्वय र सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थान – अनुगमन, नियमन र सुपरीवेक्षण
२	वडा कार्यालय	– स्थानीय स्तरमा खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धनमा समन्वय तथा नेतृत्व प्रदान गर्ने, – सामाजिक परिचालनका अभियानमा नेतृत्व, समन्वय र सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थान – अनुगमन, नियमन र सुपरीवेक्षण
३	नगरपालिका स्थित खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता शाखा	– कार्यक्रमको मुख्य सहयोगीको भूमिकामा रही आफ्नो कार्यालयमा उपलब्ध आर्थिक र मानवीय स्रोतलाई खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा परिचालन गर्ने, – खानेपानी आयोजनाको निर्माण, मर्मत सुधार तथा क्षमता विकासमा आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने ।
४	नगरपालिका स्थित शिक्षा शाखा	– विद्यालयको अगुवाइमा सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी आनिबानीमा परिवर्तन अभियान कार्यक्रमको नेतृत्व गर्दै हरेक विद्यालयमा पूर्णसरसफाइ कार्यक्रम संचालन गर्ने,
५	नगरपालिका स्थित स्वास्थ्य शाखा	– स्वास्थ्य, उपस्वास्थ्य चौकीहरुमार्फत हातधुने र अन्य सरसफाइ तथा स्वच्छता कार्यक्रमलाई अगाडि बढाउने,सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी आनीबानीमा परिवर्तन अभियान कार्यक्रममा स्वयंसेवीका, मासिकाहरुलाई परिचालन गर्ने,
६	नगरपालिका स्थित महिला तथा वालवालिका शाखा	– महिला सहभागिता अभिवृद्धि गर्नका लागि सशक्तिकरणका कार्यक्रम संचालन गर्ने, – महिला सहकारी संस्था तथा समूहहरु परिचालन गर्ने, – वालक्लवहरुलाई सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्वन्धी कार्यमा

		लाग्न सक्षम वनाउने
७	जिल्ला वन डिभिजन कार्यालय	– सामुदायिक तथा निजी वन समूहको आर्थिक स्रोत र जनशक्तिलाई सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा प्रयोग गर्न मुख्य भूमिका निर्वाह गर्ने, – वन इलाका सेवा केन्द्रहरुलाई समेत सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धी आनिबानीमा परिवर्तन अभियानमा लगाउने । – वृक्षारोपण, खानेपानीको मूल संरक्षण तथा भूक्षय नियन्त्रणसम्बन्धी कार्य गर्ने
८	जिल्ला कृषि विकास कार्यालय	– कृषि सेवा केन्द्रहरुको अगुवाईमा स्थानीय कृषि समूहलाई सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा काम गर्न लगाउने, – जैविक कृषि प्रणालीलाई प्रवर्द्धन गर्ने – भकारो सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने – फोहोरमैलाको व्यस्थापन सम्बन्धी कार्यमा सघाउने – आयआर्जनका कार्यमा सहकार्य गरी सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रर्बद्धन गन
९	भेटेनरी अस्पताल तथा पशु विज्ञ केन्द्र	– गाईवस्तु तथा पशुपंक्षीहरुको व्यवस्थित पालन गर्नको लागि गोठ तथा मलखाद व्यवस्थापनमा मुख्य भूमिका खेल्ने, भकारो सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने – पशुजन्य रोगबाट बच्न सक्ने उपायहरु बारे कार्यक्रम संचालन गर्ने, – चरिचरनको व्यवस्था गर्ने
१०	आमसंचार माध्यमहरु,संचारकर्मी तथा नागरीक समाज	– अभियान र सन्देश मूलक सामग्रीहरुको प्रचारप्रसार – अध्ययन, अवलोकन र सफल कथाहरुको प्रचारप्रसार, – अनुगमन पैरवी
११	विद्यालय	– जीवनउपयोगी ज्ञान, सीप, अभ्यास र सचेतना विस्तार – विद्यार्थी, विद्यालय परिवार र समुदायको सशक्तिकरण र सकियता बृद्धि, अभिमुखीकरण र तालिम, अवस्था विश्लेषण, सचेतनामूलक कार्यकम संचालनमा सहजीकरण – सफा र स्वच्छ विद्यालय प्रव४न गरी नमूनाको रुपमा प्रस्तुत हुने
१२	विकास साझेदार निकायहरु	– प्राविधिक तथा विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध गराउने, – आर्थिक स्रोत उपलब्ध गराउने तथा खोजी गर्ने, – कार्यक्रममा सहजीकरणको भूमिका निर्वाह गर्ने ।

१३	उद्योग वाणिज्य संघ	– सरसफाइ तथा स्वच्छताको अभियानलाई सफल वनाउन निजी क्षेत्रको परिचालन गर्ने, – स्थानीय स्रोत र जनशक्ति परिचालन गर्न सहयोग गर्ने, – नगरपालिका र गाविसका सरसफाइ तथा स्वच्छता अभियानमा सहकार्य र सहयोग गर्ने
१४	अन्तराष्ट्रिय तथा राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरु	– आर्थिक स्रोत उपलब्ध गराउने – कार्यक्रमको सहजिकरण गर्ने – प्राविधिक तथा विशेषज्ञ सेवा उपलब्ध गराउने,
१५	जिल्ला स्थित गैर सरकारी संघ संस्था	– सरसफाइ तथा स्वच्छतासम्बन्धी आनिबानीमा परिवर्तन अभियानलाई संस्थाको कार्ययोजनामा राखेर कार्यान्वयन गर्ने, – सामाजिक परिचालनको कार्य गर्ने,
१६	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	– समुदाय स्तरमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्च्छता प्रवर्द्धनमा सहयोग तथा सहजीकरण गर्ने ।
१७	व्यवसायीहरु: होटेल तथा रेष्टुरा थोक तथा खुद्रा व्यापारी,यातायात व्यवसायी कल कारखाना र मठ मन्दिर संचालक	– सरसफाइ सामग्री उत्पादनमा सहयोग र लगानी गर्ने – फोहोर मैलाको वर्गीकरण र व्यवस्थापन – सुरक्षित पिउनेपानी र शौचालयको सुविधा, हात धुने स्थान र सामग्रीको व्यवस्था आदिमा ध्यान दिने ।
१८	स्थानीय क्लव र स्थानीय समूह, उपभोक्ता समिति आदि	– सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालनमा सहजीकरण – स्थानीय स्तरका कार्यक्रममा अगुवाइ गर्ने

अनुसुचीहरु

अनुसुचि : १ वडागत रुपमा खानेपानीको सेवाको स्तर विवरण

क्रम संख्या	वडा नं	सुरक्षित व्यवस्थित सेवा	आधारभूत सेवा	सीमित सेवा	सेवा छैन	जम्मा
१	१	१२	३६३	०	१	३७६
२	२	१०	३००	०	१	३११
३	३	११	३०७	०	१	३१९
४	४	१४	४१७	०	२	४३३
५	५	७	२०९	०	१	२१७
६	६	२०	५९२	०	२	६१४
७	७	१२	३६१	०	१	३७४
८	८	१२	३४९	०	१	३६२
९	९	१९	५५८	०	२	५७९
जम्मा		११७	३४५६	०	१२	३५८५

अनुसुचि :२ खानेपानी आयोजनाहरूको मुख्य भौतिक संरचनाको अवस्था

क्र.स.	आयोजनाको नाम	वडा नं.	ईन्टेक					आर.भी.टी.					धारा					वि.पि.टि तथा अन्य संरचना				
			जम्मा संख्या	राम्रोसंग सञ्चालित	सामान्य मर्मत सुधार	वृहत मर्मत सुधार	पुनर्निर्माण	जम्मा संख्या	राम्रोसंग सञ्चालित	सामान्य मर्मत सुधार	वृहत मर्मत सुधार	पुनर्निर्माण	जम्मा संख्या	राम्रोसंग सञ्चालित	सामान्य मर्मत सुधार	वृहत मर्मत सुधार	पुनर्निर्माण	जम्मा संख्या	राम्रोसंग सञ्चालित	सामान्य मर्मत सुधार	वृहत मर्मत सुधार	पुनर्निर्माण
१	खर्कखोला खानेपानी योजना	१	१	०	०	१	०	१	०	१	०	०	२	०	०	१						
२	भाटाभके मुहान खानेपानी योजना	२	१	०	१	०	०	४	०	४	०	०	११	२	७	२	०	४	०	३	१	०
३	तुलुजहाड खानेपानी योजना	२	१	०	१	०	०	२	२	०	०	०	१९	७	१२	०	०	१	०	१	०	०
४	बडेपातल खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	१	१	०	०	०	४	१	१	२	०	२	१	०	१	०
५	खर खोला खानेपानी योजना सुनारटोल	३	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	५	४	१	०	०	१	१	०	०	०
६	गीरमील खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	४	०	०	०	१	१	०	०	०	१
७	भेसटा खानेपानी योजना	४	२	०	२	०	०	२	२	०	०	०	१३	११	२	०	०	१	१	०	०	०
८	जल स्वाट खानेपानी योजना	४	१	१	०	०	०	४	३	१	०	०	१८	८	८	१	०	४	४	०	०	०
९	खार्डभुवा खानेपानी योजना	४	२	०	१	०	०	१	१	०	०	०	३	०	३	०	०	०	०	०	०	०
१०	रुबसेबाहाडा खानेपानी योजना	५	१	०	०	१	०	२	०	१	१	०	१६	०	१५	१	०	१	०	१	०	०
११	मास्टेस्वरी खानेपानी योजना	६	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	२	२	०	०	०	२	२	०	०	०

१२	हलेनीबिहा खानेपानी योजना	७	२	१	१	०	०	७	७	०	०	०	२८	२१	७	०	०	९	९	०	०	०
१३	टीन्डीघट्टे खानेपानी योजना	८	१	०	१	०	०	१	१	०	०	०	१३	९	३	०	०	२	२	०	०	०
१४	पानीमुल खानेपानी योजना	८	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	३	१	२	०	०	०	०	०	०	०
१५	ढालसैना खानेपानी योजना	१	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	१२	१२	०	०	०	३	३	०	०	०
१६	वानडाली खानेपानी योजना	६	१	०	१	०	०	२	०	२	०	०	१०	३	६	०	०	१	०	१	०	०
१७	बिसाल बजाार खानेपानी योजना	१	२	२	०	०	०	१	१	०	०	०	१५	१४	१	०	०	१	१	०	०	०
१८	भीरमा खानेपानी योजना	१	१	०	१	०	०	१	१	०	०	०	६	०	१	१	०	०	०	०	०	०
१९	दोगाडी मुल खानेपानी योजना	१	१	१	०	०	०	४	४	०	०	०	१२	११	१	०	०	२	२	०	०	०
२०	काडागउँ खानेपानी योजना	२	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	३	३	०	०	०	०	०	०	०	०
२१	भाक्भकाउल खानेपानी योजना	२	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२२	तुरुीधारा खानेपानी योजना	२	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	२	०	०	१	०	१	०	१	०	०
२३	नराली खानेपानी योजना	२	२	०	१	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०
२४	छीनी खानेपानी योजना	२	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	७	६	०	०	०	०	०	०	०	०
२५	चीटानी खानेपानी योजना	२	१	१	०	०	०	१	०	१	०	०	५	१	१	२	०	०	०	०	०	०
२६	दोगडा खानेपानी योजना	२	२	१	१	०	०	०	०	०	०	०	६	६	०	०	०	०	०	०	०	०
२७	साहनगर खानेपानी	२	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	३	१	१	०	०	०	०	०	०	०

	योजना																					
२८	पैरा खानेपानी योजना	२	१	०	१	०	०						२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२९	बासटोल खानेपानी योजना	२	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	९	५	३	१	०	०	०	०	०	०
३०	माथिल्लोपैरा खानेपानी योजना	२	१	०	०	१	०		०	०	०	०	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०
३१	भाडीलाया खानेपानी योजना	२	१	०	१	०	०	३	३	०	०	०	२२	१२	७	२	०	१	१	०	०	०
३२	गारुगाडा खानेपानी योजना	२	३	१	१	१	०	१	१	०	०	०	१०	२	७	०	०	१	१	०	०	०
३३	माथिल्लोबाडी खानेपानी योजना	२	१	१	०	०	०	१	०	१	०	०	२	२	०	०	०	०	०	०	०	०
३४	हुडुल्ला खानेपानी योजना	२	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३५	सीम खानेपानी योजना	२	१	०	१	०	०	१	०	०	१	०	४	२	१	१	०	०	०	०	०	०
३६	अधेरी खानेपानी योजना	२	१	०	०	१	०	२	०	२	०	०	१६	५	९	२	०	१	०	१	०	०
३७	बिडुपानी खानेपानी योजना	३	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०	१	०	०	१	०	१	१	०	०	०
३८	खातीपधेरा खानेपानी योजना	३	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३९	पानीमुल खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४०	बाडे खानेपानी योजना	३	१	०	०	१	०	१	१	०	०	०	३	३	०	०	०	१	१	०	०	०
४१	कोच खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४२	सुनीखोला खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४३	डाडानौला खानेपानी योजना	३	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

४४	सिमसेला खानेपानी योजना	३	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०
४५	गाखेत खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४६	काला खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४७	जर्ज खानेपानी योजना पिलोडा	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४८	पानीधारा खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४९	तल्लोपानी खानेपानी योजना	३	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५०	मुगरां खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५१	गाँखेत खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५२	माथिल्लो बडेपातल खानेपानी योजना	३	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	११	७	१	१	०	२	१	१	०	०
५३	धनापानी खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५४	फुचापानी खानेपानी योजना	३	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	२	०	२	०	०	०	०	०	०	०
५५	नाउली खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५६	बाडाखेत खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५७	कालाकिम खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५८	गाडखेत खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५९	ऐडीवन खानेपानी	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

	योजना																					
६०	सान्नवा खानेपानी योजना	३	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६१	गोगनाडी खानेपानी योजना	४	१	०	०	०	१	१	१	०	०	०	१२	१	९	२	०	०	०	०	०	०
६२	सीनीडी खानेपानी योजना	४	२	०	२	०	०	१	१	०	०	०	१०	२	७	१	०	०	०	०	०	०
६३	उबहाखोला खानेपानी योजना	४	२	०	१	१	०	१	१	०	०	०	६	३	३	०	०	०	०	०	०	०
६४	जुमली डाँडा खानेपानी योजना	४	३	०	३	०	०	२	०	२	०	०	१३	०	१२	१	०	२	०	२	०	०
६५	जुकेपानी खानेपानी योजना	४	१	०	०	०	१	१	१	०	०	०	६	०	६	०	०	१	०	१	०	०
६६	मालकट्टी खानेपानी योजना	४	१	०	०	१	०	१	०	०	१	०	३	०	२	१	०	०	०	०	०	०
६७	पाधिरी खानेपानी योजना	४	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६८	बिउराकाटी खानेपानी योजना	४	२	०	२	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६९	काल्छीखोला खानेपानी योजनासलारेपाखा	४	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०
७०	पार्सेतला खानेपानी योजना	४	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०
७१	उडाडाँडा खानेपानी योजना खिम्ती	५	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०
७२	बीटाखिट खानेपानी योजना	५	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७३	कुलपाया खानेपानी योजना	५	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७४	धामीमारे खानेपानी योजना	५	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०

७५	सुन्दरीपातल खानेपानी योजना	५	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	३	०	३	०	०	१	०	१	०	०
७६	जौबोया खानेपानी योजना	५	१	०	०	१	०	२	२	०	०	०	१७	०	१२	२	०	२	०	०	२	०
७७	बाड लोटायाखोला खानेपानी योजना	५	१	०	१	०	०	१	१	०	०	०	३	०	३	०	०	१	०	१	०	०
७८	मसलधार खानेपानी योजना	५	१	०	१	०	०	१	१	०	०	०	३	१	२	०	०	१	०	१	०	०
७९	गोरीठाढुङगेधारा खानेपानी योजना	५	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०
८०	नलटुडा खानेपानी योजना	५	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८१	बासनीमाझ खानेपानी योजना	५	१	०	०	१	०	१	०	०	१	०	४	०	४	०	०	०	०	०	०	०
८२	पानी खानेपानी योजना	६	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०
८३	पानी खानेपानी योजना बुढाटोल	६	१	०	१	०	०	१	१	०	०	०	३	२	१	०	०	०	०	०	०	०
८४	कौलाल खानेपानी योजना	६	१	०	१	०	०	१	१	०	०	०	१४	२	१०	२	०	०	०	०	०	०
८५	किमगाँउ खानेपानी योजना	६	१	१	०	०	०	३	३	०	०	०	२८	३	१५	५	०	०	०	०	०	०
८६	छिडछिडे खानेपानी योजना	६	१	०	१	०	०	१	०	१	०	०	१५	८	५	२	०	०	०	०	०	०
८७	चोरपानी खानेपानी योजना	६	१	१	०	०	०	३	३	०	०	०	२५	२४	१	०	०	२	२	०	०	०
८८	यूटीसीडी खानेपानी योजना	६	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	१४	९	१	२	०	०	०	०	०	०
८९	गाडेपानी खानेपानी योजना	६	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	४	४	०	०	०	१	१	०	०	०
९०	पाजीखोला खानेपानी	६	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	११	१०	१	०						

	योजना																					
९१	रुवाका खानेपानी योजना	६	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	४	३	१	०	०	०	०	०	०	०
९२	सीमखोला खानेपानी योजना	६	१	०	०	०	१	१	१	०	०	०	२१	१९	२	०	०	१	०	१	०	०
९३	जोरपानी खानेपानी योजना	७	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	११	१०	१	०	०	०	०	०	०	०
९४	जुवारी खानेपानी योजना	६	१	०	०	१	०	१	१	०	०	०	१९	१	१२	२	०	०	०	०	०	०
९५	जातु खानेपानी योजना	७	१	१	०	०	०	६	६	०	०	०	२७	२७	०	०	०	५	५	०	०	०
९६	ढुङेधारा खानेपानी योजना	७	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
९७	नरकैलास खानेपानी योजना	८	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
९८	साउद वडा खानेपानी योजना	८	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
९९	नाथवाडा खानेपानी योजना	८	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०					०	०	०	०	०	०
१००	नबदुर्गा खानेपानी योजना	८	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०
१०१	पल्धारा खानेपानी योजना	८	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१०२	पाटीउडीमुहान खानेपानी योजना	८	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	६	३	२	०	०	१	१	०	०	०
१०३	पन्ताली खानेपानी योजना	८	१	०	१	०	०	१	१	०	०	०	१०	९	०	०	०	०	०	०	०	०
१०४	पन्ताली खानेपानी योजना	८	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	४	४	०	०	०	०	०	०	०	०
१०५	रीखीबन खानेपानी योजना	८	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०	३	१	०	०	०	०	०	०	०	०

१०६	जहाडखेत खानेपानी योजना	८	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१०७	डाडाखेत खानेपानी योजना	८	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	४	३	१	०	०	०	०	०	०	०
१०८	बामतोल खानेपानी योजना	८	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	३	१	१	१	०	०	०	०	०	०
१०९	कल्पानी खानेपानी योजना	८	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११०	कालापानीखा खानेपानी योजना	८	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१११	बिडुपानी खानेपानी योजना	८	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११२	राकसेपडा खानेपानी योजना	८	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११३	रौं खानेपानी योजना पिमाटोल	९	१	०	०	०	१	१	०	१	०	०	८	०	४	२	०	०	०	०	०	०
११४	काफल बिसौना खानेपानी योजना	९	१	०	१	०	०	१	१	०	०	०	२३	११	७	४	०	२	२	०	०	०
११५	रालडा खानेपानी योजना	९	१	०	१	०	०	१	१	०	०	०	६	४	२	०	०	०	०	०	०	०
११६	रीनया खानेपानी योजना	९	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	३	२	१	०	०	०	०	०	०	०
११७	सिमानी खानेपानी योजना	९	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	२	०	१	०	०	०	०	०	०	०
११८	मालाल गाँउ खानेपानी योजना	९	१	०	०	१	०	२	२	०	०	०	१३	८	४	०	०	१	१	०	०	०
११९	धोरमुल खानेपानी योजना	९	१	०	१	०	०	१	१	०	०	०	६	२	२	१	०	०	०	०	०	०
१२०	खाडीमा खानेपानी योजना	९	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०
१२१	ताप्सी खानेपानी	९	१	०	१	०	०		०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

	योजना																					
१२२	बीनीगडा खानेपानी योजना	९	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२३	खिनरीकोप्चे खानेपानी योजना	९	२	२	०	०	०	३	२	०	१	०	२२	१२	६	२	०	३	२	१	०	०
१२४	पादीनी मल्लो खानेपानी योजना	९	१	०	१	०	०	१	१	०	०	०	६	५	१	०	०	१	०	०	१	०
१२५	पादीनी तल्लो खानेपानी योजना	९	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०
१२६	नर्ससरीमुल खानेपानी योजना	९	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	२	०	१	१	०	०	०	०	०	०
१२७	टीनबाँज खानेपानी योजना	९	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०	२	०	२	०	०	०	०	०	०	०
१२८	घटेटेडाँडा खानेपानी योजना	९	१	०	१	०	०	१	१	०	०	०	९	१	४	४	०	०	०	०	०	०

अनुसुचि :३ मौजुदा खानेपानी आयोजनाको विवरण र श्रोतको प्रकार

District :Bajura									
Municipality : Tribeni Municipality									
S.No	Project Code	Project Name	Settlement Name	Ward No.	Number of taps	Households	Male	Female	Total population
1	70109001	Kharkhola WSP,1 Sunartol	Sunar Tol	3	2	7	20	19	39
2	70109002	Bhatabhake Muhan WSP , 2 Sinnekada	Snnekot	2	11	170	137	157	294
3	70109004	Tulujhad WSP, 2, Chausal	Cusal	2	19	48	143	135	278
4	70109005	Badepatal WSP, ward no 3 ,Pubhurti	Purbhuta	3	4	11	115	140	255
5	70109007	Kharkhola WSP, ward no 3 , Sunartol	Purbhuta	3	5	21	67	89	156
6	70109008	Girmel WSP, ward no 3 Sunartol	Saima	3	4	8	23	24	47
7	70109010	Bheseta Khanepani Yojana, ward no 4 ,	pipalshain	4	13	60	259	340	599
8	70109011	Jalshorat WSP 4, Thokdina	Jumlidada	4	18	85	576	779	1355
9	70109012	Khardabhuwa Khanepani Yojana, ward no 4 ,DamanThokdina	Damman	4	3	14	38	56	94
10	70109014	Rubsepahada WSP, ward no 5 ,Kimni	Gautol	5	16	76	429	510	939
11	70109015	Masateshwari WSP 6 ,Pandhra	Masateshwari Pandhara	6	2	0	500	500	1000
12	70109016	Halinibiha WSP, Halinibiha	Malakot Kosedi Dhami Bada Panakatne	7	28	177	2689	3225	5914
13	70109020	Tindeghate WSP, 8 ,Kalapani	kalapani	8	13	65	300	338	638
14	70109022	Panimul WSP, 8 Tallowada	Sarki Tol	8	3	10	27	26	53
15	70109029	Dhaal Saina WSP, ward kedartol	lawadungra	1	12	22	57	51	108
16	70109033	Wandali Mandu WSP ward 1bhadtoli	Nayabasti	6	10	42	101	121	222
17	70109034	Bishal Bazar WSP ward 1 Bisalbazar	lawadungra	1	15	127	347	382	729
18	70109038	Bhirma WSP ward 1 Nayabasti	Gatad	1	6	36	83	93	176
19	70109040	Dogadi Mul WSP Bhugatola	Bhugatola	1	12	78	249	281	530

20	70109041	Kada Gau WSP ward 2 Kadagau	simla school	2	3	0	133	155	288
21	70109042	Bhakbhako Aul WSP, ward 2	simla balla	2	1	1	5	5	10
22	70109043	Turi Dhara WSP, ward 2	Turi Dhara	2	2	41	92	102	194
23	70109044	Narali WSP, ward 2	Narali	2	1	1	9	6	15
24	70109045	Chinne WSP, ward 2	Sinnekot	2	7	18	63	63	126
25	70109047	Chitane Gada WSP, ward 2	Chetane Gada	2	5	18	40	47	87
26	70109048	Dogada WSP, ward 2	Selbada	2	6	14	30	38	68
27	70109049	Shah Nagar WSP, ward 2	Shah Nagar	2	3	7	20	36	56
28	70109052	Paira WSP, ward 2	Dada	2	2	2	9	11	20
29	70109056	Bas Tola WSP ward 2	Simla Budha	2	9	77	200	237	437
30	70109061	Mathillo Paira WSP, ward 2	Melgau Simla	2	1	1	4	3	7
31	70109062	Bhade Laya WSP, ward 2	Simla	2	22	74	194	179	373
32	70109063	Garu Gada WSP, ward no. 2	Geru Gada	2	10	15	59	49	108
33	70109064	Mathillo Bhade WSP, ward 2	Simmla Bangau	2	2	3	17	13	30
34	70109065	Hudulla WSP ward 2	Gerugada	2	1	1	5	8	13
35	70109067	Sim WSP, ward 2	Gerugada	2	4	6	34	40	74
36	70109068	Adheri WSP, ward 2	Gerugada	2	16	31	103	117	220
37	70109071	Bedu Pani WSP 3 Bhandari tol	Bhandari Tol	3	1	5	18	17	35
38	70109076	Khati Padhera WSP, ward 3 dhamena	Dhamena	3	0				
39	70109078	Pani Mul WSP 3 Dhamena	Damena	3	0				
40	70109079	Bade WSP, Dhamena	Timuresain	3	3	12	35	40	75
41	70109080	khoch WSP,3 dhamena	Khocha	3	1	3	8	9	17
42	70109081	Saune Khola WSP, ward 3 dhamena	Dhamena	3	1	2	5	7	12
43	70109082	Dada Naula WSP, ward 3 silpel wada	Sil Pel Tol	3	0				
44	70109083	Sim Sela WSP, ward 3 sil pelwada	Haripalya Danda	3	1	10		65	
45	70109084	Ga Khet WSP, 3 sil pelwada	Silpel Tol	3	0				
46	70109085	Kala WSP, ward 3 sil pelwada	kalakim	3	0				
47	70109086	Jaarj WSP, ward 3sil pelwada	Jaaj	3	1	3	8	11	19
48	70109087	Pani Dhara WSP, ward 3 sil pelwada	pani dhara	3	0				

49	70109088	Tallo Pani WSP, 3sil pelwada	Sim Sella	3	0				
50	70109089	Mungra WSP, ward 3 Sunartol	Sunar Tol	3	0				
51	70109090	Ga Khet WSP 3 sunartol	Sunar Tol	3	0				
52	70109093	Mathillo Bade Patal WSP, ward 3 sahitol	Shahi Tol	3	11	40	97	94	191
53	70109094	Dhana Pani WSP ward 3buda wada	Shahi Tol	3	0				
54	70109096	Phucha Pani WSP, ward 3 Sahitol	Dhaulapuri	3	2	0	169	176	345
55	70109097	Nauli WSP ward 3 Sahitol	Shahi Tol	3	0				
56	70109098	Bada Khet WSP, ward 3 Dhamena	Badde Khet	3	0				
57	70109100	Kala Kim WSP, ward 3 Dhamena	kala kim	3	1	3	7	12	19
58	70109101	Gang Khet WSP, ward 3dhamena	Dhamena	3	0				
59	70109102	Aydi Ban WSP, ward 3 Dhamena	Aidy Ban	3	0				
60	70109106	Sannawa WSP ward 3 sannawa	Sannawa	3	0				
61	70109109	Gogan Aidi WSP, ward 4 pipal sain	Danda	4	12	32	167	205	372
62	70109110	Sainedi WSP, ward 4 Dhakena	Dhakena	4	10	38	115	136	251
63	70109111	Ubha Khola WSP ward 4 Dhokdina	Bimeli	4	6	22	62	80	142
64	70109113	Jumli Danda WSP ward 4kotwada	Kotbada	4	13	111	259	391	650
65	70109115	Jukipani WSP, ward 4	Jukepani	4	6	25	80	97	177
66	70109116	Mal katti WSP ward 4 parighar	Parighar	4	3	9	32	30	62
67	70109117	Padheri WSP ward 4	Tolena	4	1	11	32	39	71
68	70109118	Biura Kati WSP, ward 4 rautera	Rautera	4	1	3	8	7	15
69	70109120	kalchi KholaWSP, 4 Salleri pakha	Salleri	4	1	3	16	8	24
70	70109121	Pharse Tala WSP, ward 4	Pharse Tola	4	1	6	21	24	45
71	70109123	Uda Danda WSP, ward 5 kimni	Uda Danda	5	1	3	8	12	20
72	70109124	Bhita Khet Dhunge WSP	Bhita Khet	5	1	4	13	19	32
73	70109125	kulpaiya WSP ward 5 Bhita khet	Bhita khet	5	1	4	13	17	30
74	70109126	Dhami Mare WSP ward 5	Danda Kimni	5	2	3	9	12	21
75	70109127	Sundari Patal WSP, ward 5	Dauthe Gada	5	3	16	17	23	40
76	70109128	Jau Boya WSP ward 5 sabai tol	Danda kimni	5	17	93	279	383	662

77	70109129	Bad lotya khola WSP 5 Ubha danda	Bhita Khet	5	3	10	33	46	79
78	70109130	Mul dor WSP, ward 5kurbure	Kurbure	5	3	20	39	46	85
79	70109131	Goretha Dhungedhara WSP, ward 5giretha	Goretha	5	1	3	9	15	24
80	70109134	Nal Tuda WSP, ward 5 gau tol	Gautol	5	1	4	11	21	32
81	70109135	Basne Majh WSP, ward 5 goretha	Goretha	5	4	15	44	64	108
82	70109144	Pani WSP 6 Budha tol	Budha tol	6	1	20	50	50	100
83	70109145	Pani WSP	Budha Tol	6	3	12	34	44	78
84	70109151	Kulal WSP, 6 Budha tol	Budha Tol	6	14	43	240	252	492
85	70109153	Kim GauWSP 6 Jar Gau tol	Jar Gau Tol	6	28	135	528	595	1123
86	70109157	Chid Chide Pani WSP	Dhurga Bhuwani	6	15	57	153	196	349
87	70109162	Chor Pani WSP	Sim Krishna	6	25	68	264	302	566
88	70109164	Ute Sedi WSP	Gadigau	6	14	54	197	202	399
89	70109169	Gade Pani WSP	Sela Gadi Gau	6	4	9	30	33	63
90	70109177	Page khola WSP	Nepali Tol Pandhara	6	11	55	179	209	388
91	70109182	Ruwaka Pani WSP	Dubka Pandhara	6	4	19	64	74	138
92	70109193	Sim Khola WSP	Badgau Pandhara	6	21	67	232	259	491
93	70109198	Jor Pani WSP	Panedi	7	11	40	216	258	474
94	70109199	Juwari Gada WSP	Mukti Tol Kailasmandu	6	19	100	510	612	1122
95	70109201	Jatu WSP	Okhaldunga Kailasmandu	7	27	74	313	331	644
96	70109209	Dhange Dhara WSP 7mukti tol	Thakuri Tol	7	3	36	105	105	210
97	70109210	Nar kailash WSP	Karasain Tol	8	0				
98	70109213	Saud Wada WSP ward 8 Karasain	Saud Tol	8	2	6	18	26	44
99	70109214	Nath Wada WSP, ward 8kalapani	Nath Tol	8	0				
100	70109215	Nab Durga WSP, ward 8 jhalgau	Nab Durga Cchool	8	1	0	0	0	
101	70109216	Paldhara Muhan WSP, ward 8	Jhalgauw	8	0				
102	70109217	Pateudi Muhan WSP, ward 8	Jhalgauw	8	6	40	72	84	156
103	70109218	Pantali WSP, ward 8 Tallo pantali	Pantali	8	10	24	106	110	216
104	70109219	Pantali WSP, ward 8 Mallo pantali	Mallo Pantali	8	4	13	43	44	87

105	70109221	Rikhi Ban WSP, ward 8dhadali	Dhadali	8	3	9	24	19	43
106	70109223	Jhad Khet WSP, ward 8	Giri Tol	8	0				
107	70109224	Dad Khet WSP, ward 8	Giri Tol	8	4	20	55	61	116
108	70109225	Bam Tol WSP, ward 8 Kala pani	Bam tol	8	3	17	50	50	100
109	70109226	Kalapani WSP 8 kalapani	Thapa tol	8	0				
110	70109227	Kalapani kha. WSP, ward 8 kalapani	Kalapani	8	1	2	6	4	10
111	70109228	Bedu Pani WSP, ward 8	Kala pani	8	0				
112	70109229	Rakshe Pada WSP, ward 8	Karyalaya	8	1	2	6	5	11
113	70109235	Ru WSP, ward 9 Paima tola	Paima Tol	9	8	38	130	147	277
114	70109236	Kafal Bisauna WSP, 9 Paima tola	Paima Tol	9	23	64	215	243	458
115	70109238	Ralda WSP, ward 9 paimatola	Paima	9	6	22	67	63	130
116	70109239	Rainya WSP, ward 9 paimatola	Dalit Tol	9	3	23	67	80	147
117	70109240	Simane WSP, ward 9 Paimatola	Badimalika Tol	9	2	27	53	65	118
118	70109242	Malal Gau WSP, ward 9 Malal gau	Malal Gau	9	13	78	179	214	393
119	70109244	Dhor Mul WSP, ward 9 Malal gau	Malal Gau	9	6	5	408	454	862
120	70109245	Khadima WSP, ward 9 malal gau	Rawol Tol	9	1	4	5	8	13
121	70109246	Tapsi WSP, 9 malal gau	Saud Tol	9	0				
122	70109247	Bine Gada WSP, ward 9	Malalgau Tol	9	0				
123	70109248	Khinnai Kopche WSP, 9 Bahapata	Bagapata	9	22	61	225	219	444
124	70109249	Padeni TalloWSP, ward 9 Bagapata	Bagapata	9	6	24	83	74	157
125	70109250	Padeni Mallo WSP, ward 9 Bagapata	Dalit Tol	9	1	16	20	25	45
126	70109252	Nursary Mul school WSP, 9 Bagapata	Bagapata	9	2	0	280	300	580
127	70109253	Tin Bajh Thakunnali WSP, 9 Bagapata	Saud Tol	9	2	4	10	16	26
128	70109254	Ghatte Danda WP, ward 9 Bagapata	Paima	9	9	13	36	32	68
	Total				**743**	**3181**	**14064**	**16346**	**30410**

अनुसुचि : ४ विद्यालय, खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि सूचकगत विवरण

क्र.सं	आधारहरु	सुचकहरु		
		एक तारा	**दुई तारा**	**तिन तारा**
१	पानी	१.१.पिउन, हातधुन र सरसफाइ गर्नका लागि पानीको उपलब्धता	१.२.विद्यालयमा पिउनका लागि शुद्धीकरण गरिएको पानीको व्यवस्था	१.३.पिउन र सरसफाइका लागि सुरक्षित र पर्याप्त पानीको उपलब्धता (प्रति व्यक्ति दैनिक १२ लि.)
२	शौचालय	२.१.छात्रा तथा छात्रहरूका लागि चुकुल सहितका अलग अलग शौचालय भएको	२.२.बाल, लैङ्गिक , अपाङ्गता र वातावरण मैत्री युरिनल र पानी सहितको धारा भएको शौचालयको व्यवस्था	२.३.सुरक्षित स्थानमा बाल, लैङ्गिक, अपाङ्गता र वातावरण मैत्री १:४० शौचालय र विद्यार्थिको अनुपातमा सुविधा सहित दिसा, पिसाबको सुरक्षित निकास तथा व्यवस्था गरिएको
३	बातावरणिय सरसफाई	३.१.ठोस फोहरलाई डस्टबिनमा सङ्कलन गरी समय समयमा बिसर्जन गर्ने गरिएको	३.२.ठोस फोहरहरूलाई सिसा वा धातुजन्य, नकुहिने र कुहिने गरी अलग अलग डस्टबिनमा सङ्कलन गरी कम्तिमा हप्तामा एक पटक बिसर्जन गर्ने गरिएको	३.३.सामग्रीहरूको प्रयोग घटाउने, पुन:प्रयोग गर्ने र पुन:चक्रणको पद्धति लागु गरी फोहोरको व्यवस्थापन गरिएको
४	सफा र हरियाली बातावरण	४.१.विद्यालय सेवाक्षेत्र खुला दिसा मुक्त घोषणा भएको	४.२.विद्यालय परिसरभित्र फूलहरू रोपी बगैंचाको व्यवस्था भएको	४.३विद्यालय भित्रको उपयुक्त खाली जमिनमा वृक्षरोपण र करेसाबारीको विकास गरिएका
५	स्वच्छता सुविधा	५.१.पानी र साबुन सहितको हातधुने सुविधा भएको	५.२.समूहमा साबुन पानीले हातधुने स्थायी सुविधा सहित साबुन र पानीको नियमित व्यवस्था भएको	५.३.समूहमा साबुन पानीले हातधुने स्थायी सुविधा (४० विद्यार्थी बराबर एक धारा) मा सबैको सहज पहुँच भई नाली वा सोकपिट वा करेसाबारीमा पानीको निकासको व्यवस्था गरिएका
६	स्वच्छता शिक्षा	६.१.सबै कक्षामा स्वच्छता शिक्षा अध्ययन, अध्यापन हुने गरेको र	६.२.विद्यार्थीहरूको व्यावहारिक/जीवन उपयोगी स्वच्छता शिक्षामा सक्रिय	६.३.स्वास्थ्य तथा वातावरण विषयमा विद्यार्थीहरूको व्यक्तिगत सरसफाइ र

		पाँच कक्षाभन्दा माथि महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन पठन पाठन गर्ने गरिएको	सहभागिता हुने गरेको	स्वच्छता व्यवहार का आधारमा अङ्क दिने पद्धतिको अवलम्बन गरिएको
७	महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन सुविधा	७.१.सेनिटरी प्याड व्यवस्थापनका लागि छात्रा शौचालयहरूमा ढकन सहितको डस्टबिन राखिएको	७.२.आकस्मिक अवस्थाका लागि सहज सेनीटरी प्याडको व्यवस्था र प्रयोग गरिएका प्याडहरूको सुरक्षित बिसर्जन गर्न छात्रा शौचालयमा इन्सीनेटर सुबिधा भएको	७.३.छात्राहरूले पुन प्रयोग गर्ने सेनिटरी प्याड तयार गर्ने सिप सिकी व्यवहारमा ल्याएका र महिनावारी स्वच्छता सुविधाहरू सञ्चालनमा रहेका
८	संस्थागत व्यवस्था र दिगोपना	८.१.बाल क्लब र विद्यालय खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समन्वय समिति गठन भएको	८.२.विद्यालय सुधार योजनामा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजना समावेश भएको	८.३.मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्था, आवश्यक सिप र जगेडा औजारहरूको व्यवस्था भएको र नियमित रूपमा तालिका अनुसार शौचालयको सरसफाइ गर्ने गरिएको
९	विपद जोखिम व्यवस्थापन	९.१.शिक्षक तथा बालबालिकाहरूलाई विपत जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धमा क्षमता विकास गरिएको	९.२.खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता समेतको विपत पूर्व तयारी र प्रतिकार्य योजना तयार गरिएको र जोखिम नक्साङ्कन तयार गरी सबैले देख्ने स्थानमा टाँगिएको	९.३.खानेपानी तथा सरसफाइका संरचनाहरू नेपाल सरकारको स्वीकृत मापदण्डअनुसार निर्माण भएक
१०	अनुगमन तथा जवाफदेहिता	१०.१.खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता र महिनावारी स्वच्छताका लागि सम्पर्क शिक्षक (महिलालाई प्राथमिकता) को व्यवस्था गरिएको	१०.२.खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता र महिनावारी स्वच्छता सम्पर्क शिक्षकको निगरानीमा दैनिक रूपमा शौचालयको सफाइ र साबुन पानीले हात धुने गरिएको	१०.३.खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता र महिनावारी स्वच्छता सम्पर्क शिक्षकको सहजीकरणमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता कर्नर को स्थापना गरिएको

अनुसुचि ५ : विद्यालय,खानेपानी,सरसफाइ तथा स्वच्छताको विवरण

विद्यालयको नाम	पुरुष विद्यार्थि	पुरुष शिक्षक	महिला विद्यार्थि	महिला शिक्षक	१.पानी			२.शौचालय			३.वातावरिणय सरसफाई			४.सफा र हरियाली वातावरण			५.स्वच्छता सुविधा			६.स्वच्छता शिक्षा			७.महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन सुविधा			८.संस्थागत व्यवस्था र दिगोपना			९.विपद जोखिम व्यवस्थापन			१०.अनुगमन तथा जवाफदेहिता			तारे स्थिति नतिजा /**/***
					१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३	१	२	३	*
श्री मन्टेश्वरी आ बि बाजुरा	३३	३	४२	२	०	०	१	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	१	१	०	०	०	१	१	०	१	१	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री नबदुर्गा भवानी आधारभुत द्यिालय बाजुरा	२१०	९	२४९	४	०	०	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	१	०	१	१	०	१	१	१	१	०	०	*
श्री धउलपुरी मा बि बाजुरा				१	०	०	०	०	०	०	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री बागेह्वरी आधारभुत द्यिालय बाजुरा	७१	४	३५	३	०	–	१	०	०	०	१	१	१	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	१	१	१	१	१	१	१	०	०	*
श्री बिश्वप्लाद आधारभुत द्यिालय बाजुरा	१०		१०	१	०	०	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री पारभती मा बि बाजुरा	५		११	१	०	०	०	०	०	०	१	१	१	०	१	१	०	१	१	१	०	०	०	०	०	१	१	०	१	१	१	१	०	०	*
श्री रत्न मा बि बाजुरा	१३३	९	१५५	४	१	०	१	१	०	०	१	१	१	०	०	०	१	१	१	१	१	०	१	१	०	१	१	१	१	१	१	१	०	०	*
श्री महालक्ष्मी आ बि बाजुरा					१	०	१	१	०	०	१	०	१	०	०	०	१	१	०	१	१	०	१	१	०	१	१	१	१	१	१	१	०	०	*
श्र खिन्नैमस्टै देबी आ बि बाजुरा	४१	३	५४	२	०	०	–	१	०	०	१	१	०	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री जनज्योती आ बि	८		१०	१	०	०	१	१	०	०	१	१	१	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	१	०	०	१	१	१	१	०	०	*

बाजुरा																																			
श्री नाटेश्वरी आ बि	८१	६	९८	३	०	०	१	०	०	०	१	१	१	०	०	०	१	१	१	०	०	०	१	१	०	१	१	१	१	१	१	१	०	०	*
श्री पुस्पलाल आ बि बाजुरा	११९	८	११४	२	१	०	१	१	०	०	१	१	१	०	०	०	१	१	०	०	०	०	१	१	०	१	१	१	१	१	०	१	०	०	*
श्री कैलाश्वरी मा बि	८१	३	८७	३	१	०	१	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	१	०	०	०	०	१	०	०	१	१	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री बाजुरा नमुना	३५३	१९	५०७	४	०	०	१	१	०	०	१	०	०	०	०	०	१	१	०	१	१	०	१	१	०	१	०	१	०	०	०	१	०	०	*
श्री जनता आ बि	६८	५	९७	२	०	०	०	०	०	०	१	१	१	०	०	०	०	१	१	०	०	०	१	१	१	१	०	१	१	१	१	१	०	०	*
श्री नुवाकोट आ बि	५६	५	७६	२	०	०	०	०	०	०	१	१	१	०	०	०	०	१	१	०	०	०	१	१	०	१	०	१	१	१	१	१	०	०	*
श्री नितेश्वरी आ बि बाजुरा	३९	२	५४	४	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	१	०	१	०	१	०	०	०	१	०	०	*
श्री पुस्पकमल आ बि बाजुरा	१५६	९	१८६	३	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	१	०	०	०	१	१	१	१	०	१	१	१	१	१	०	०	*
श्री मन्टेश्वरी आ बि बाजुरा	१६५	१४	१८५	२	०	०	१	१	०	०	१	१	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	१	१	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	*
श्री सरस्वती आ बि बाजुरा	२६	३	३१	१	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*
ज्ञानज्यती आ बि	१५४	१२	१८८	३	०	०	१	१	०	०	१	०	०	१	१	०	१	०	०	१	०	०	१	०	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	*
बडीमालिका मा बि बाजुरा	३०	४	३५	०	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री कलेवारी एकेडेमीक बि बाजुरा	१२१	९	१७८	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री तालेदेवल डाँडा मा.बि. बाजुर	८९	२	४१	१	०	०	०	०	०	०	१	१	१	०	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	१	०	०	१	१	१	१	०	०	*
श्री त्रिबेणी आधारभुत द्यिालय बाजुरा	२८	५	३८	१	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री जनशक्ती आ बि बाजुरा	३५३	१७	३९०	१	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	१	१	०	०	१	०	०	१	१	०	१	०	०	०	१	०	०	*
श्री ज्ञानज्यती आ बि बाजुरा	२३	१	३१	२	०	०	१	०	०	०	१	१	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री रामेश्वर मा बि	२८	१	३३	२	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	१	०	०	*
श्री मास्टामान्डौ फारवस्टर्न एकेडेमीक	२८	२	३७	१	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री भवानी आ बि बाजुरा	२९	४	३७	१	०	०	१	०	०	०	१	१	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*

श्री जे के इड.लिस बोडिड. बाजुरा	५०	२	५७	३	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री जनबल्याण बाल बिकास केन्द्र बाजुरा	१०८	४	४६	४	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री नरसिड. आ बि बाजुरा	१०९	६	९७	५	०	०	१	०	०	०	१	१	१	०	०	०	१	१	१	०	०	०	१	१	१	१	१	०	१	१	१	१	०	०	*
श्री शुर्यदय बाल बिकास केन्द्र बाजुरा	२४३	६	९७	२	०	०	०	१	०	०	१	१	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१	१	१	०	०	*
श्री बाल्कल्यान बा बि बाजुरा	१५	२	२७	१	०	०	१	०	०	०	१	१	१	०	०	०	०	१	१	०	०	०	१	१	१	१	०	०	१	१	१	१	०	०	*
श्री पारभती मा बि बाजुरा	२२०	२१	२९७	२	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री खपरदेबीस्थल आ बि बाजुरा	६५	३	२८	२	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	१	०	०	*
श्री जन्ता आ बि बाजुरा	२०	०	२५	२	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	१	०	०	*
श्री त्रृपुरा सुन्दरी आधारभुत द्यिालय बाजुरा	१२९	१३	१४८	२	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री बार्ता देबी बाल बिकस केन्द्र बाजुरा	९	२	११	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	*
श्री तृभुमेश्वरी मा.बि. बाजुरा	२७	२	३५	२	०	०	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	१	०	०	*
श्री सैमाण्डौ बाल बिकास केन्द्र बाजुरा	१०७	११	१८५	४	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	०	०	१	१	०	१	०	०	*
जम्मा	३६४०	२३१	४०६२	८९	७	०	२६	१०	०	०	३५	१९	१६	४	२	१	१२	२१	१६	७	३	१	१६	१५	७	३४	१०	१७	१६	१६	१४				

अनुसुचि :६ नगरपालिकाको योजना तर्जुमा गोष्ठीको माइन्युट

आज मिति २०७६।८।१४ गतेका दिन श्री त्रिवेणी नगरपालिका तोली बाजुराको आयोजनामा युनिसेफ नेपालको आर्थिक सहयोगमा र श्री भुमेश्वर सामुदायिक विकास संघ (BCDO) बैतडी को प्राविधिक सहयोगमा यस श्री त्रिवेणी नगरपालिकाका नगर प्रमुख श्री राम सिंह रावलको अध्यक्षतामा त्रिवेणी नगर पालिकाको खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता योजना निर्माण को प्रारम्भिक कार्यशाला गोष्ठी तपशिल बमोजिमको उपस्थिति मा सञ्चालन गरिनु को साथै आवश्यक प्रस्ताव माथि सामुहिक छलफल गरि निर्णयहरु पारित गरिए।

तपशिल

क्र.सं.	सहभागीको नाम	पद	ठेगाना/संस्था	सम्पर्क नम्बर	हस्ताक्षर
१-	श्री राम सिंह रावल	नगर प्रमुख	त्रिवेणी न.पा	९८४९२२३२०३	[illegible]
२	[illegible]	वडा नं. ४ अ.	- ,,	9749033215	[illegible]
३	[illegible]	[illegible]	[illegible]	९८०५२८२५९	[illegible]
४	गंगा देवि गिरी	कार्यपालिका सदस्य	त्रिवेणी नगरपालिका	९८०७३५७०१४	[illegible]
५	सिता देवि [illegible]	,, ,,	,, 6	9865896799	[illegible]
६	माया देवि साउँद	,, ,,	,, ४	9865145071	[illegible]
6	वेलु देवि साउँद	,, ,,	,, ९	9842462736	[illegible]
८	[illegible]	,, ,,	,, ८	9868448045	[illegible]
९	[illegible]	,, ,,	,, ८	9868814557	[illegible]
१०	[illegible] बुढा	वडाअध्यक्ष	वडा नं ६	९८६९८९०६०	[illegible]
११	[illegible]	,, ,,	वडा नं ७	९८४८२८३९७८	[illegible]
१२	प्रभुराज जोशी	,, ,,	वडा नं २	9848019556	[illegible]
१३	[illegible]	वडा स.	,, ,, ३	9746068935	[illegible]
१४	रतन ब. आपडी	शिक्षा शाखा त्रिवेणी	वडा नं ६ त्रिवेणी नपा	९८४८४३९३५८	[illegible]
१५	सारदा साउद	सामाजिक परिचालक	त्रिवेणी नपा ४	9868516295	[illegible]
१६	गम्भिर ब. बुढा	वडा अध्यक्ष	वडा नं. ५	९८६९४९२६३	[illegible]
१७	गोपाल सिंह भाट	I T	BCDO, Baitadi	9858751588	[illegible]
१८	[illegible] राज भट्ट	Team Leader	BCDO, Baitadi	9848759447	[illegible]
१९	धर्मराज भट्ट	संयोजक	BCDO Baitadi	9848803553	[illegible]
२०	मोहन राज [illegible]	W.C	UNICEF	9848609930	[illegible]
२१	धर्मा कुमारी बुढा	सामाजिक परिचालक	त्रिवेणी २	9868575420	[illegible]
२२	प्रेमलाल जोशी	प्र.अ.	त्रिवेणी २	9848686019	[illegible]
२३	[illegible]	wash e-monitoring	[illegible]	[illegible]	[illegible]

आज मिति २०७७।५।३० गतेका दिन युनिसेफ नेपालको आर्थिक सहयोग, भुमेश्वर सामुदायिक विकास संघ BCDO पाटन र खोड्पे बैतडी को साझेदारीमा बाजुरा जिल्ला त्रिवेणी नगर पालिकाको समन्वयमा सहकार्यमा संचालित खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता WASH योजना निर्माण कार्यक्रम अन्तरगत यस त्रिवेणी नगरपालिकाका ९ वटै वडाहरूका NWASH APPS मार्फत संकलन गरीएका खानेपानी योजनाका र अन्य १० वटै APPS बाट संकलित डाटा हरु प्रस्तुतिकरण तथा छलफल गरी तपसिल बमोजिमको उपस्थितिमा तथ्यांकहरु विश्लेषण तथा प्रमाणिकरण गरीयो।-

तपसिल

क्र.सं.	सहभागिहरुको नाम	ठेगाना	पद	दस्तखत
१	श्री राधिका देवी सुनार	त्रि.न.पा.	नगर उपप्रमुख	[illegible]
२	श्री मनराज बुढा	त्रि.न.पा. १	वडा अध्यक्ष	[illegible]
३	श्री प्रभुराज जोशी	,, ,, ,, २	वडा अध्यक्ष	[illegible]
४	श्री कालु साउद	,, ,, ,, ४	वडा अध्यक्ष	[illegible]
५	श्री गम्भीर बुढा	,, ,, ,, ५	,, ,,	[illegible]
६	श्री प्रेम ब. थापा	,, ,, ,, ६	,, ,,	[illegible]
७	श्री मिन ब. थापा	,, ,, ,, ८	,, ,,	[illegible]
८	श्री बिर ब. बिस्ट	,, ,, ,, ९	,, ,,	[illegible]
९	श्री मान ब. भण्डारी	,, ,, ,, ३	वडा सदस्य	[illegible]
१०	श्री प्रकाश साउद	,, ,, ,, ३	,, ,,	[illegible]
११	श्री रतन ब. आयडी	,, ,, ,, ६	शिक्षा संयोजक	[illegible]
१२	श्री [illegible] ब. थापा	,, ,, ,, ८	[illegible]	[illegible]
१३	श्री नरेश राज पन्त	त्रि.न.पा.	I.t अधिकृत	[illegible]
१४	श्री राजेन्द्र ब. साउद	त्रि.न.पा. ४	अ.स.इ.	[illegible]
१५	श्री ईश्वर ब. थापा	,, ,, ८	ना.प्रा.स.	[illegible]
१६	श्री लाल ब. बुढा	[illegible]	प्राविधिक	[illegible]
१७	श्री रोहित ब. [illegible]	त्रिवेणी न.पा. ४	प्राविधिक	[illegible]
१८.	श्री जनक ब. बुढा	त्रिवेणी न.पा. १	प्राविधिक	[illegible]
१९.	श्री [illegible] बहादुर [illegible]	त्रि.न.पा. ४	,,	[illegible]
२०-	[illegible]	त्रि.न.पा. ४	[illegible]	[illegible]
२१-	ललीता देउपा	त्रिवेणी	[illegible]	ललिता

Date
Page

२२	रेणा थापा	त्रिवेणी न.पा. ८	कम्प्युटर अपरेटर	[illegible]
२३	जीत ब. साउद	त्रिवेणी न.पा. ४	ज्याम HCO	[illegible]
२४	प्रकाश साउद	त्रिवेणी न.पा. ३	सदस्य	प्रकाश
२५	महादेव सुनुवार	त्रिवेणी न.पा.	Enumerator	[illegible]
२६	गोपाल सिंह भाट	BCDO बैतडी	J T	[illegible]
२७	रामसिंह ऐर	BCDO बैतडी		[illegible]

प्रस्तावहरु

१- NWASH APPs बाट संकलित तथ्यांक प्रस्तुतिकरण सम्बन्धमा
२- NWASH APPs बाट संकलित तथ्याङ्क प्रमाणिकरण सम्बन्धमा

निर्णय १- प्रस्ताव नं. १ माथि छलफल गर्दा बाजुरा जिल्ला त्रिवेणी नगरपालिकाका ९ वटै वडाहरुबाट NWASH APPs मार्फत संकलित सबै तथ्यांकहरु प्रस्तुतिकरण गरीयो ।

निर्णय २- प्रस्ताव नं. २ माथि छलफल गर्दा NWASH APPsबाट संकलित तथ्यांकहरुमाथि छलफल गरी ९ वटै वडाका तथ्यांकहरु प्रमाणिकरण गरीयो । साथै छुट हुन गएका तथ्यांकहरुलाई यही असोज १० गते भित्र संकलन गरी संस्थामा पेस गरी डाटा तयार गरिसक्ने निर्णय सर्व-सम्मतिबाट पारित गरीयो ।

प्रस्तावहरु

१- खानेपानी सरसफाई स्वच्छता योजना निर्माण सम्बन्धमा
२- खानेपानी सरसफाई स्वच्छता सम्पर्क व्यक्ती सम्बन्धमा ।

निर्णयहरु

नि.नं. १-

प्रस्ताव नम्बर १ माथी आवश्यक छलफल गर्दा युनिसेफ नेपालको आर्थिक सहयोगमा श्री ग्रामेश्वर सामुदायिक विकास संघ BCDO बैतडीको प्राविधिक सहयोगमा यस त्रिवेणी नगरपालिकाको खानेपानी सरसफाई स्वच्छता योजना निर्माण गर्ने निर्णय पारित गरियो ।

नि.नं. २

प्रस्ताव नम्बर २ माथी आवश्यक छलफल गर्दा यस नगरपालिका भित्रको खानेपानी सरसफाई स्वच्छता योजना निर्माण गर्दा सम्पर्क व्यक्तीहरु को आवश्यकता हुने हुदा अब्त कार्य योजना निर्माण गर्दा नगरपालिकाको बैठकबाट सम्पर्क व्यक्ती तोकिने निर्णय पारित गरियो ।

प्राबिधिक सहयोग

भुमेश्वर सामुदायिक विकास संघ,
(BCDO) बैतडी

आर्थिक सहयोग
युनिसेफ नेपाल